

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחות הר"ן כח)

על ידי
לימוד
שיעורים אלו
אנו נותנים
את החומש
ואת המעשר
להקדוש
ברוך הוא
(עצתו אמונה)

פרשת נצבים תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגטון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גור פס ע"י

קורן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

פרשת פר כהן משיח - כתיבא ברישא, ודוד כתיבא פר העלם דבר של צבור.
 "ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת" - ודדינו לפר כהן משיח, למה ליה למיחדר
 וכתב "כאשר שרף את הפר הראשון". וכפר בעדו - ודוד "ובעד ביתו ובעד כל קהל
 ישראל". פר רבנות וזה - חר העולה. חסריא אל"ף - למימרא דערלא קדמא. כפשמא
 כתיב ביה - בפר דעבודה וזה, דבחר כתיבא
 אולינן, ועולה ברישא כתיבא. שיער יחיד קודם
 לכבשת יחיד - כגון שדיו שנים, מה הביא
 כשבה חר הביא שיערה. שכן נתרבתה באליה
 דעו אינה טענה אליה. בגין יום - בגלל
 יום. כבש גלל עומה, ובעשים בגלל שתי הלחם.
משנה עומדים בקלקלה - האיש למשכב
 זכור. **גמרא** אמו קודמת לבולם - דאית
 לה זילותא טפי. והכס קודם למלך ישראל -
 שאין כל ישראל ראויין להכמה, אבל מלך, כל
 ישראל ראויין למלכות. מלך קודם לכהן גדול
 - דבאמר מלך לכהן גדול, הוה עובבם בעבדי
 אדוניכם" ועל כרחך אנפשיה קאמר - אלמא
 מלך עדיף. אפרכאל - שמנונה על כולם, ואין
 משיבין על דבריו. גובר - המנונה על האצרות

שבמקדש. איבעיא להו לענין מומא - ליטמא למת מצוה סגן ומשוח מלחמה,
 אי זה מהם קודם? להחיותו - הוא קודם לסגן, משום דצבור צריכים לו למשוח
 מלחמה לצורך מלחמה טפי מסגן. דבתיב ויברל אחרן - אלמא כהן עדיף מלוי.
 [ובכלל ארור - כנען. לא מצא נח קללה לכנען גדולה מזו שיהא עבד לאחיו, מכאן
 שכל עבד הרי הוא בכלל ארור. אבל רוצין
 לישא נזירות - שמתרצין לישא נזירות מלישא
 משוחררת. משוחררת לא חיתה בחוקת ששור
 ודסתם שפחה ומקדחת. לשון אחר: נזירות
 בעיא לאיגודי ומשמרת עצמה, לפי שדבעתה
 להתנחית. אבל שפחה אין בידה לשחרר עצמה,
 ואינה משמרת עצמה. מפני מה הכל מושלין
 בעבכרים - כלומר מפני מה נהנה מפלה יתירה
 לעבכרים, שנדרצין תדיר תדיר. אמר להם מפני
 שכוין ער - שיער לבם ער הוא יותר מדיא.
 שור=שור שלחם, דבאמר (בבא מציעא נו טו, ב)
 בנר ששור ער - ודדינו יחי דער, ששור ער
 רע הוא. מאי היא - היכי הוי שור רע. אמר
 רבא אפילו גליטי - דלאו מאכל, ולית בהו
 נהמה - אפילו הכי גייצי להו. גייצי=גושכין.
 שופתא

השני יעשה עולה כפושטא! אלא זה בנה אב, שיהיו כל תפאות קודמות לעולות תפאים עמהם, וקנימא לן, דאפילו תפאות העוף
 קודמת לעולת בהמה. פר עבודה וזה קודם לשעיר עבודה וזה. אפוא? האי תפאות והאי עולה! - אמרי במערבא משמיה
 הרבא בר מרי: תפאות עבודה וזה חסירא אל"ף, "לחטאת" כתיב. רבא אמר: "כפושטא" כתיב ביה. שעיר עבודה וזה קודם לשעיר
 נשיא. מאי טעמא? האי צבור והאי יחיד. שעיר נשיא קודם לשעירת יחיד. מאי טעמא? האי מלך והאי הדיוט. שעירת יחיד
 קודמת לכבשת יחיד. והא תניא: כבשת יחיד קודמת לשעירת יחיד! אמר אביי: תנאי היא, מר סבר: שעירה עדיפא, שכן
 נתרבתה אצל עבודה וזה ביחיד; ומר סבר: כבשה עדיפא, שכן נתרבתה באליה. עומד קודם לכבש תפא, שתי הלחם
 קודמים לכבשים תפאים עמהם. זה הכלל: דבר תפא בגין ליום - קודם לדבר תפא בגין לחם. **משנה** האיש קודם לאשה -
 להחיות ולהשכב אברה, והאשה קודמת לאיש - לכסות ולהוציא מבית השבי. בזמן ששניהם עומדים בקלקלה - האיש קודם
 לאשה. **גמרא** תנו רבנן: היה הוא ואביו ורבו בשבי - הוא קודם לרבו, ורבו קודם לאביו, אמו קודמת לבולם. חכם קודם
 למלך ישראל: חכם שמת - אין לנו פיצא בו, מלך ישראל שמת - כל ישראל ראויים למלכות. מלך קודם לכהן גדול, שגאמרי:
 "ויאמר המלך (אליהם) [להם] קחו עמכם (או מעבדי) [את עבדי] אדניכם" וגו'. כהן גדול קודם לנביא, שגאמרי: "וימשח אותו
 שם צדוק הכהן ונתן הכהניא" הקדים צדוק לנתן, ואומר: "שמעו נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיו" וגו', וכול הדיוטות היו?
 תלמוד לומר: "כי אנשי מופת המה", ואין "מופת" אלא נביא, שגאמרי: "ונתן אליך אות או מופת". משוח בשמן המושחה קודם
 למרובה בגדים; מרובה בגדים קודם למשיח שעבר מחמת קריו; משיח שעבר מחמת קריו קודם לעבר מחמת מומו; עבר מחמת
 מומו קודם למשוח מלחמה; משוח מלחמה קודם לסגן; סגן קודם לאמרפל. מאי אמרפל? אמר רב חסדא: אמר בולא. אמרפל
 קודם לגובר; גובר קודם לראש משמר; ראש משמר קודם לראש בית אב; ראש בית אב קודם לכהן הדיוט. איבעיא להו: לענין
 מומא, סגן ומשוח מלחמה איזה מהם קודם? אמר מר וזמר! בריה דרב נחמן: תא שמע, דתנאי, סגן ומשוח מלחמה שהיו
 מהלכים בדרך ופגע בהם מת מצוה, מוטב שיטמא משוח מלחמה ואל יטמא סגן, שאם יאירע בו פסול כבהן גדול, נכנס הסגן
 ויטמאם תחתיו. והתניא: משוח מלחמה קודם לסגן! אמר רבנא: פי תניא תהיא - להחיותו. **משנה** כהן קודם ללוי, לוי לישירא, וישירא
 לישא לממור, וממור לנתן, לנר, וגר לעבד משוחרר. אימתי? בזמן שפולס שוים, אבל אם היה ממור תלמיד חכם וכהן
 גדול עם הארץ - ממור תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ. **גמרא** "כהן קודם ללוי" - שגאמרי: "(ובני) [בני] אהרן
 ומושה ויברל אהרן [להקריב] [להקדישו] קדש (הקדשים) [קדשים]". לוי קודם לישירא - שגאמרי: "בעת ההיא הבדיל ה' את
 שבט הלוי (מתוך)" וגו'. ישראל קודם לממור - שהה מייחס, והה אינו מייחס. ממור קודם לנתן - זה בא מטפא בשרה, והה בא
 מטפא פסולה. נתן קודם - זה גדל עמנו בקדושה, והה לא גדל עמנו בקדושה. גר קודם לעבד משוחרר - זה היה בכלל
 ארור, והה לא היה בכלל ארור. "אימתי בזמן שפולס שוין" כו'. מנא הני מילי? אמר רב אחא ברבי חנינא, דאמר קרא: "קרה היא
 מפנינו", מפהן גדול שנקנס לפני ולפנים. תניא, רבי שמעון בר יוחאי אומר: בדין הוא שיקדים עבד משוחרר לגר, שהה גדל עמנו
 בקדושה, והה לא גדל עמנו בקדושה, אלא זה היה בכלל ארור, והה לא היה בכלל ארור. שאלו תלמידיו את רבי אלעזר ברבי
 צדוק: מפני מה הכל רצין לישא נזירות, ואין הכל רצין לישא משוחררת? אמר להם: זו היתה בכלל ארור, וזו לא היתה בכלל
 ארור. דבר אחר: זו היתה בחזקת שמו, וזו לא היתה בחזקת שמו. שאלו תלמידיו את רבי אלעזר: מפני מה הכלב מכיר את
 קונו, והחול אינו מכיר את קונו? אמר להם: ומה האוכל ממה שעכבר אוכל משבת, האוכל עכבר עצמו על אחת כפה וכמה.
 שאלו תלמידיו את רבי אלעזר: מפני מה הכל מושלים בעבכרים? מפני שפטרן רע. מאי היא? רבא אמר: אפילו גלימי גייצי.

הרריה. פרק שלשי - כהן משיח דף יג עמוד ב - מתוך מהדורות "אבן שראל" (שטיינזולץ) רש"י

שופתא - ביתד של מרא דעץ הוא גיץ. הפניה כליו - מלבושיו. פת חמין - פת האפיר
בגתליה. של שירי הקיפה - שטחיתריה מלישה. משבח למור של שבעים שנה - סדורו בפיו
כל שבעים שנה. משיב - מחזיר את הלמוד שנשכח הימנו כבר שבעים שנה. וסימנך -
לגרסא. שלא תחטענה שאם לא תרד עם אחד אומר אחד ולא שנים. ואחד אומר שנים ולא
שלוש. או שמו אחד אומר שנים ולא שלש.
ואחד אומר שלש ולא ארבע. זהו סימן קמיעה.
כלומר. כפוף הקמיעה ונחיתיהו וקאפון אצבעותי
של די העומדין לחד שבת אצבעות קופין סדורן
מכאן. ודיינו אצבע ואמה מכאן. וזרת מכאן.
דיינו שתי אצבעות מכאן ואצבע אחד מכאן.
ובכך תהא זכור שאחד אומר אחד ולא שנים.
ואחד אומר שנים ולא שלש. גדל לא קא חשיב
הכא עם שאר אצבעות. משום דלא קאי בסדר
אצבעות. האוכל פת - ופתחיהו עצמן כדא חשיב
לחד. קשים ללמוד - ופתחיהו אותו ידא קשה
לישמוע. הקיבר תחת אפסר לבו - לא שכן תחת
גמל עצמו כדא חשיב לחד. הקיבר תחת ריח של
גמליה - כלומר תחת ומריח ריח גמילה. דכל
החלק ומריח הוי עובר תחת אותו ריח. שדריה
הדוק יחזא. וזמא ליספחין - דהוי כק שבחושן
את הקדרה קרי לחד הכי. על שם שמעבירין
הזמא ליספחין. ועל שני צדדי תרגום. על תרין
סטרדיין. כל העם עומדין - על השורות כולן.
אפילו כל זמא. וקשינין לו - שתי שורות כלבד.
עושין אותן - לבני חכמים שממונים אביהם פרנס
על הצבור. סניפין - שמשכיבין אותן בצד הדוקים
מפני כבוד אביהם. הדיוין סניפין ללמוד סניף זה
משניצין לקריה גודלה. גודלה. בלעז. אלא
לקנינים - דאנטו הוא. אבל יצא לגדולים אינו
נכנס ויושב במקומו. דמפני שזוהי. משום דזהו
ליה למבדק נפשיה. בדי שלא יתרחק - דהויא
לפנות ביה צריך שיתרחק עם גודלו. כדי שלא

יהו אחריים רואים אותו. כדאמרין במסכת ברכות. אמר רבא וכו' אביהם - הא עדושים
סניפין מפני כבוד אביהם. נשנית משנה - הא דתניא לעילי' שדנשיא נבנס וכו'. נתקין
מילתא כי לדין - כלומר. נעבד ליה כי דהכי דעבד דא לדין. ואית דגרסי: נתקין מילתא
כי ליתנן. כלומר. נתקין מילתא דלדוהי ללמוד ללמוד דלדוהי ללמוד דלדוהי ללמוד.
דאמר: נתקין מילתא כי ליתנן. לומר לו שילמדנו
דבר שאינו יודע ללמוד. ויהביש. גלי עוקצין -
ידרש לן מסכת עוקצין. דלית ליה - שאין סדור
לו. פשט - פירש. רבא וכו' - גרס ושהא. אמר -
רבן שמעון בן גמליאל: מאי דקמא? דלמא חס
ושלום בן. בתר דאוקים? בתר ששים. וכו' ליה
- לפתחיהו שם. מדרשא. שאלות דהוא מיפריק
במרחץ. ומה שלא היה מותר - כדאמר
הפירוקין ושדו בי מדרשא. [תורה מבחין בו] - או
חם יכנסו לבית המדרש. או נאנו נצא אליהם ונשב
דאמתי. נתי דחתי קא קמא דאבון - כלומר
במרחץ. נתי דחתי קאבון דהויא רב בית דין.
אבל למדחי נשיא מי אחיז כל דקא בעית למדחי
נשיא. קמא? אבנט מוהב. כדאמרין במסכת
שבת בפרק "במה אשח" (נט, ב). מתני ליה רבי
לרבי שמעון ברה דאיתא אוריים אילי (לא) ליה
תמורה לא היה קרב - דתנן במסכת בכורות
בפרק בתרא (ס, א) קרא לחשיע "שעיר".
לעשירי "שעיר". ולאחד עשר "שעיר".
שלשון מקדושה. לחשיע נאכל במזבח.
העשירי מעשר. והאחד עשר קרב שלמים
ועשרו תמורה. דברי רבי מאיר. אמר לו רבי
יהודה: וכו' כי תמורה עושה תמורה: אי קימא
לן דאבון עושה תמורה. כדנתן במסכת
תמורה בפרק קמא (א, ב) "אך כבוד שור קדש ה'"
וכו' - דן קריבין ואין תמורתן קריבין. ומעשה יליף
עברה עברה מבכור. כתיב הכא "אל שכל יעבור
תחת השבט" וכתיב הוה מבכור "ועברת כל
פטר רחם" וגו'.

אמר
ר' פפא אמר: אפילו שופתא קמא גיץ. תנו רבנן,
המשיח דברים משפחים את התלמוד: האוכל מפה
שאוכל עקב וממה שאוכל תחתו, והאוכל לב של
בהמה, והרגיל בותים, והשוחה מים של שירי
רחיצה, והרוחץ נרדף לו על גבי זו; ויש אומרים: אף
המניח בליו תחת מראשו. והמשיח דברים משפחים
את התלמוד: פת חמין וכל שכן חמין עצמן.
והאוכל ביצה מנוגלת וכל מלה, והרגיל בשמן וית,
והרגיל בין ובשמים. והשוחה מים של שירי עיפה;
ויש אומרים: אף הפובל אצבעו במלה ואוכל. "הרגיל
בשמן וית"; מסייע ליה לרבי יוחנן, דאמר רבי יוחנן:
כשם שהיה משבח תלמוד של שבעים שנה, כך
שמן וית משיב תלמוד של שבעים שנה. "והרגיל
בין ובשמים", מסייע ליה לרבא, דאמר רבא: חמרא
ורחיני פתחין. "והפובל אצבעו במלה"; אמר ריש
לקיש: ובאחת. בתנאי, רבי יהודה אומר: אחת ולא
שתיים. רבי יוס אומר: שתיים ולא שלש; וסימנך:
קמיעה. עשרה דברים קשים לתלמוד: העובר תחת
האפסר [התגל] וכל שכן תחת גמל [עצמו], והעובר
בין שני גמלים, והעובר בין שתי נשים, והאשה
העוברת בין שני אנשים, והעובר מתחת ריח רע של
גבילה, והעובר תחת הנשר שלא עברו תחתיו מים
ארבעים יום, והאוכל פת שלא בשל כל צדו, והאוכל בשר מזהבא ליספחין, והשוחה
מאמת הפנים העוברת בתי הקברות, והמסכתפל בפני הפות; ויש אומרים: אף הקורא קרבן גבי הקפר. תנו רבנן: כשהנשיא
נכנס, כל העם עומדים; ואין יושבים עד שאומר להם: יושבו; כשאב בית דין נכנס, עושים לו שורה אחת מכאן ושורה אחת מכאן
עד שישב במקומו; כשהנשיא נכנס, אחר עומד ואחר יושב עד שישב במקומו. בני חכמים ותלמידי חכמים, בזמן שרפים צריכים
להם - מפסיקין על ראשי העם, יצא לצורך - יבגס וישב במקומו. בני תלמידי חכמים ששמונים אביהם פרנס על הצבור, בזמן
שיש להם דעת לישמוע - נכנסים ויושבים לפני אביהם ואחיהם כלפי העם, בזמן שאין להם דעת לישמוע - נכנסים ויושבים לפני
אביהם ופניהם כלפי העם. רבי אלעזר בר רבי [צדוק] אומר: אף בתי המושטה עושים אותם סניפין. [אמר מר]: יצא לצורך -
נכנס ויושב במקומו. אמר רב פפא: לא אמרו אלא לקטנים, אבל לגדולים לא. הנה ליה למבדק נפשיה מעקרא, דאמר רב יהודה
אמר רב: לעולם ולמור אדם עצמו להשפכים ולהעריב, כדי שלא יתרחק. (אמר רבא:)) האידנא דחלשא עלמא, אפילו לגדולים נמי.
רבי אלעזר בר רבי [צדוק] אומר: אף בתי המושטה עושים אותם סניפין. אמר רבא: בתי אביהם, בפני אביהם. אמר רבי יוחנן:
בימי רבן שמעון בן גמליאל נישנית משנה זו, רבן שמעון בן גמליאל - נשיא, רבי מאיר - חכם, רבי נתן - אב בית דין, בי הנה
רבן שמעון בן גמליאל התם הוו קיימי פולי עלמא מקמיה, בי הוו עיילי רבי מאיר ורבי נתן הוו קיימי פולי עלמא מקמיה, אמר
רבן שמעון בן גמליאל: לא בעו למיתוי היבא בין דילי לדידהו? תפון הא מתניתא. ההוא יומא לא הוו רבי מאיר ורבי נתן התם,
למחר בי אתו, הוו דלא קמו מקמיהו דרדגילא מילתא, אפרו: מאי האי? אמרו להו: הכי תפון רבן שמעון בן גמליאל. אמר ליה
רבי מאיר לרבי נתן: אנא חכם ואת אב בית דין, נתקין מילתא בי לדין. מאי נעבדי ליה? ניקא ליה: גלי עוקצין, דלית ליה,
ויכון דלא נמר, ניקא ליה: "מי למל גבורות ה' ישמע כל תהלתו", למי נאה למלל גבורות ה' מי שכולל להשמיע כל תהלותיו,
נעבדיה, והווי אנא אב בית דין ואת נשיא. שמעיהו רבי יעקב בן קרשי. אמר: דלמא חס ושלום אתיא מלתא לדי' כיסופא, אול
ותיב אחורי עילתיה דרבן שמעון בן גמליאל, פשט, פשט, גרס ותנא. גרס ותנא. אמר: מאי דקמא? דלמא חס ושלום איקא בי מדרשא
מיד? יהב דעתיה וגרסה. למחר אמרו ליה: גיתו מר וניתני בעוקצין, פתח ואמר. בתר דאוקים, אמר להו: אי לא גמירנא כספיתנא,
פקיד ואפקינהו מבי מדרשא. הוו פתבי קושיתא [בפתקא] וישדו התם, דהנה מיפריק מיפריק, דלא הוו מיפריק פתבי פירוקין וישדו.
אמר להו רבי יוסי: תורה מבחין ואנו מבפנים? אמר להו רבן [שמעון בן] גמליאל: גיעילינהו, מיהו ניקנסניהו דלא גמירי שמעתא
משמיהו. אפיקו לרבי מאיר - "אחרים", ולרבי נתן - "יש אומרים". אחוהו להו בחלמיהו: וילו פייסוהו [לרבן שמעון בן] גמליאל.
רבי נתן אול, רבי מאיר לא אול. אמר: דברי חלומות לא מעלין ולא מורדין. בי אול רבי נתן, אמר ליה רבן שמעון בן גמליאל: נתי
דאהני לך קמרא דאבדך למיתוי אב בית דין, שווינך נמי נשיא? מתני ליה רבי לרבן שמעון ברה, אחרים אומרים: אילו היה תמורה

אמר ליה האויב תמו חרבות לנצח – דמשמע: אף על פי שכבר מתו – חרבות לנצח, ואין יפה להזכירם. אפילו רבי – דענין הוה, הבא לא נהוג ענותנותא יתירא. דאמר משום רבי מאיר, ולא רצה לומר בהדיא: אמר רבי מאיר. סיני עדיף – מי ששנה משנה וברייתא סדורין לו כנתינתן מדר סיני, וחד אמר עוקר הרים – דחריף ומפולפל בתורה, אף על פי שאין משנה וברייתא סדורין לו כל כך. רב יוסף

- 1 – קרו ליה "סיני" לפי שהיו משניות וברייתות
- 2 סדורות לו כנתינתן מדר סיני, אבל לא היה
- 3 מפולפל כרבה. הכל צריכין למרי חטיא –
- 4 כלומר: רב יוסף הוא מרי חטיא, שמשנה וברייתא סדורין לו מפי השמועה כנתינתן מדר
- 5 סיני. דמשנה וברייתא אבודין דהלכתא. אומנא
- 6 לבייתא לא קרא – שלא רצה לנהוג שררה
- 7 בעצמו כל אותן השנים שמלך רבה, אפילו
- 8 בהאי שררותא, שלא רצה להביא שום אומן
- 9 הוא, תנא "אמרו משום רבי מאיר", "אמר רבי מאיר" לא אמר. אמר רבי יוחנן: פליגי בה

בתוך ביתו. אלא כשהוא רוצה להקיד דם היה האומן על לביתיה דרבה, ושם היה מקיו. ואית דגרסי: שלא רצה לנהוג שררות בעצמו כל אותן שנים שמלך רבה. כלומר, שלא היה לו פנאי להקיד עצמו, אלא היה עוסק כל שעה בתורה לפני רבה. חזיה לאביי דנבא רישית – כלומר, ראה לו הרמת ראש. נחמני פתח – ואמור דרשא, דמשמאי פסקו ליה רבנותא. אביי קרו ליה נחמני. (ואיכא דאמרי דבלשון גנאי קרי ליה נחמני, כלומר: עדיין אתה תלמידו של רב נחמן). חריף ומקשה – מתוך פלפול יתירא דהוה ליה הוה מקשה ומותרץ, אבל רבה בר מתנה לא הוה חריף כל כך אלא מתוך שהוא שוהה ומעיין יפה יפה מסיק אליבא דהלכתא.

לא הוה קרב. אמר לו: מי הם הללו שמימייהם אנו שותים ושמונתם אין אנו מנפירים? אמר ליה: בני אדם שבקשו לעקור קבודך וקבוד בית אביך. אמר ליה: "גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר אכדה!" אמר ליה: "האויב תמו חרבות לנצח". אמר ליה: הני מלי היכא דאחגנו מעשייהו, רבנן לא אחגנו מעשייהו! הדר אתני ליה, אמרו משום רבי מאיר: אילו הוה תמורה לא הוה קרב. אמר רבא: אפילו רבי דענוותנא

הוא, תנא "אמרו משום רבי מאיר", "אמר רבי מאיר" לא אמר. אמר רבי יוחנן: פליגי בה רבן שמעון בן גמליאל ורבנן, חד אמר: חד אמר: סיני עדיף, וחד אמר: עוקר הרים עדיף. רב יוסף סיני, רבה עוקר הרים, שלחו לתמן: איזה מהם קודם? שלחו להו: סיני עדיף, דאמר מר: תכל צריכין למרי חטיא. ואפילו הכי לא קביל רב יוסף עליה. מלך רבה עשרין ותרתי שנין, וחדר מלך רב יוסף. וכל שני דמלך רבה, רב יוסף אפילו אוימנא לבייתיה לא חליף. אביי ורבא ורבי זירא ורבה בר מתנה הוו יתבי והוו צריכי רישא, אמרי: קל דאמר מלתא ולא מפריד להו רישא. דכוליהו איפרוד, דאביי לא איפרוד. חזיה רבה לאביי דנבא רישא, אמר ליה: נחמני, פתח ואמאי. איבעיא להו: רבי זירא ורבה בר רב מתנה הי מנייהו עדיף? רבי זירא חריף ומקשה, ורבה בר רב מתנה מתון ומסיק, מאי? תיקו.

הדרן עלך בהן משיח וסליקא לה מסכת הוריות

5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15

ואם לאו יתא נדרבה. אע"ז דבפ"ק דריה (דף ה.) דרש ליה לענין כל תאחר דלא שייך לאחר שחיתה הבא דרש מפשטיה דקרא דמשמע דקרי ליה לנדר נדרבה: **וזבחים** בסתם לשמן דין מומחה. ואינו פסול עד שיתכן שלא לשמן ואפי' בספק חדולין (דף כ"ג) בעי ר"י אי קטן יש לו עומדה וכו' ופי' בקונטרס שלא בשחיתות קדשים דיליק בריש זבחים דבעי לשמה ושחט קטן עולה לשמה מי היה כותנה או לא הא משמע הבא דמסתמא נמי כשר ואינו פסול עד שיתכן שלא לשמן וי"ל דסתמא דקטן גרע דאין לו דעת לחבוץ שחן קדשים וסובר שחן חולין וזהו היה מתעסק ופסול בדאמר בפרק בית שמיא (למקד דף מ"א) לשם חולין כשיצין משום חולין פסולה היא קטן אפילו אומר יודע אני שחן קדשים ולשמן אני מתחבין וביבעי לא אי כוונתו כוונה או דילמא לא מהני אם אין מעשיו מוכיחין: **סתם** אשה לא לגירושין עומדת. ואפי' זינתה תחת בעלה מכל מקום לאו להתרש בוגט וזו עומדת וגם שני דריעה הבעל לא יגרשנה אלא שלא תשמענו ומתוך הא מילתא מיתרצה מה שמקשים בסוף פרק שני דגיטין (דף כ"ג). דאמר גוי אדעתא דנפשיה עבד ואינו שחן לתכות את הגט דלא שני דעובדה ודף (דף כ"ה) אמרי' ימול ארמאי ואל ימול כותי משום דכותי מתכוין לשם דר גירושין וחרתם נמי) בעינן לשמה כדדרשין (שם דף כ"ו). מלה חולין (ימול ואפי' הכי כמשרשין ארמאי דרש דהא לאו לא לשמה כמו שמוחקל כאן בין זבחים לגט הא סתמא פסול משום דסתם אשה לאו לגירושין קיימא ולכן נמי ובגין פסול אע"ז דעבדי סתם אבל מילה סתמא דעבדי סתם: **הא** לשם פסח וסתמא כשר. פי' בקונטרס דסוף שחיתה סתמא אישתדש ותימה כיון דאמר בתחלת שחיתה לשם פסח וכו' כל שעה יט ל דבר עד שיגמר שחיתו ונראה לפרש דבשתי עבודות איירי כגון דשחט לשם פסח וקיבל סתם ומיזה בפרק המזרי נשחט (פסחים דף ט"ט) מביעין לו את עבודתו אחת תנן וא בשתי עבודות ובעד אחת היינו כדפריש' בקונטרס ויש ליישב דאפילו אם תימצא לומר לשם פסח וסתמא פסול ואפי' אין צריך לדבר כל שעה אלא שבתחילת שחיתה יאמר שערשה כל השחיתה לשם שחיתות פסח: **אתנו** בית דין דלא לשמה דילמא אתי למימר שלא לשמה. בשמעתא קמייא דגיטין (דף ג.) דמפרש דלכא לא תיקנו נאמר בפני נכתב לשלם למי' לפי שאין קיימא לשמה משום דאי מפשט ליה להדיבאר אתי למיגמיה לא הוי מצי למימר דילמא אתי למימר שלא לשמה דמי הוא שחט כל כך שנתן וגט לשהש וזו שנכתב לשמה לומר אומר שחט אחרת נכתב אבל אדם יהושת קרבן פגעים שטעה וסובר שהוא קרבן אחר וכן הוגבל ומוליק חורק: **קיימי** בית דין ומתני כו'. שני תינה למה לו להפריש כל זה הא בהדיא אמר סתמא כשר ונראה לפרש שם שלא היה לבלו הייתי שלא אמר בהדיא לשם אחד מכל אלו אבל חישוב בלבו למה שדיו להיות הא סתמא פסול לחכי (ויקין) מתנאי בית דין וכו' מתנו בית דין דלא לימא בהדיא ובמחשבה סגי ושמא אתי לידר פסול שלא יחשב כל וישחוט סתמא ויפסל: **כסופרים** העשויין להתלמד עסקין. ואפילו למאן דאמר בפרק קמא דעירובין (דף י"ג) גבי מגילת סוטה דמוחקין אותה מן התורה אף על גב דבעינן לשמה ואף על גב דתורה

נדר הוא. דהא כאשר נדרת כתיב ויש חילוק בין נדר לנדרבה ודר דאמר הרי עלי נדרבה הרי זה: אם כהם שגירת עשית. שעבר עבודותיה לשמה: יתא נדר. ויעלה זה למדך: **ואם לאו** יתא נדרבה. כאילו התנדרת לזה נדרבה אחת ולא נדרבה אחרת: ונדרבה מי שרי לשנויי בה. וכיון דררנאמר קרייה נדרבה מי שרי לשנויי בה ואמרנן כפי שני (למקד דף ט"ט) אמר לחשב בקדשים ויליק מקרא דלא יחשב והכי מירדש קרא אם מוצא שפתיך תשמוע ועשית או יהיה נדר אשר נדרת ואם לאו נדרבה: (מפי השמועה במנחות דף כ"א.) לא הוית נבן באורחא בתחומא. כלומר חבל על שלא היית אמש בשבת אצלנו בתוך החתום שחובל בלא בליית המדרש ולשמוע: כי חרפך. שם מקום: ושני להו. ופירקן: שלא לשמן. משמע דעקר שנייהו בהדיא: שלא לשם אשה. האשה הזאת שנכתב לשום אחרת ששמה כשם זו פסול דכתיב וכתב לה לשמה: וסתמא כשם פסול. כגון אם כתבה הסופר וסתם לשם לאה שיחא מזמן כלשכרם איהו אצלנו ששמו ושם אשתו (שורן) כן ויתגנו לו ולקמן מפרש מנלן ממתני' דסתם פסול: ושני. ותרין רבא גופיה דרמינאו אהדרי: בסתמא לשמן עומדין. והילכך כל נדרה דלא עקרי שנייהו בהדיא הוו לשמן: מנלן. ממתני' דהכי שמוע ליה רבא דתיקשה ליה שנוכחו שלא לשמן. משמע דעקר שמן דקח: ושני נוכחו לשמן. משמע שלא הזכיר שמן דליהוה דריתנו: שנכתב שלא לשמן אשה זו. משמע שנכתב לשם אחרת כפיפריש: כיצד לשמן כו'. מתני' היא: לשם פסח ולשם שלמים. כן חיישב עליה: הא לשם פסח וסתמא: שלא לחשב אחרת סתמא מתינה לארע"ג: דסוף שחיתה סתמא אישתדש: **אלמא** סתמא כלשמן דמי. דאי בשלא לשמן דמי הויה לא כאילו אמר לשם ולשם שלמים: על דעת [ראשונה. אבל] סתם ודשחיתו כוליה סתמא אימאן לא דפסול: **הא סתמא** [ולשם] פסח. תחילה שחטה סתם וסופרה לשם פסח כשר ולא מיפסיל משום תחילתה אלמא סתמא כלשמן: **א"ל** אידי כו'. להיבא לעולם לא סתמא מתינה לארע"ג ולשם כשר דלעולם אימאן לך פסול דסתמא בשלא לשמו והאי דקתני לשם שלמים אידי דפריש בשלא לשמן לשם שלמים ודחתם דוקא דהוא דאילו סתמא הוי כשר דלא דעת ראשונה הוא ערשה פריש נמי תנא דמתני' בשלא לשמו ולשמו לשם שלמים וישם פסח ולא דוקא דהיא לסתמא ולשם פסח דמיפסיל בתחילת שחיתה: לשם ששה דברים. משום בפרק ב"ש ומקראי יליף לה: לשם זבח. לשם מה שחוקש: לשם זבח. שיתפרש בו בעליו ולא שיתפרש בו אחר: לשם שם. [לנחת רוח] להקדיש: שאמר [ונעשה רצונו]. **אמיש**. להקדישם ולא לעשות צלי על המזבח קרביניהו ב' בלע"ז: לשם ריה. לאפוקי איכריש שצאלו והעלן דשוב אין בזה ריה הזכי מפרש לזה הבה: לשם ניהוח. לשם נחת רוח להקדיש: שאמר ונעשה רצונו: **שלא היה** בלבו לשמו אלא סתם ולא הזכיר אחד מאלה: **שתנאי** בית דין הוא. שישחוט סתם ולא יזכירו בשחיתותן לשמו כדמפרש טעמא ואילו אתנו ב"ד דלא תשמו לשמן כו': ונבי' נה **דסתמא פסול מנא** ליה. כלומר הזכי שמוע ליה דאמר מתנאי דגיטין דתקשה ליה ורמזינהו אהדרי: פקיון. את התלמידין שמלמדין אותה לכתוב וסופי יקטין. **לא איכתוב** לשם ברייתו כלל. **לא** היכא דאיכתוב לשם ברייתו שיחא מזמן לו לכשידמון לא מגרש ששמו ושם אשתו שחן בו כשר: ונמלך

ונמלך. שלא יגרשנה: דילמא שאני תתם. דלאו סתמא הוא אלא שלא לשמה ממש: דאינתיק. משאר כל האנשים והנשים ולשמן גירושין של זה ושל זה: אלא מהא. דעדיפא מקמייתא דהכא חד גברא הוא: דאין ברייה. וגריעה מסתמא דשמא בשעה שנכתב לא היה בדעתו של בעל זה ואינתק לשם האחרת: הכותב טופסי גיטין. שיהו מזומנין לו טופס לשון טופס מוליל בלעז: מקום חרי את כו'.

דזהו עיקר נפוי אלמא סתמא פסול ואף על גב דאיכתב לשם כריתותו לכשידמו: לו חרמי מילתא אחרייתא. דרבינא דכפא קאי דקדמא דרמי רבא אהדיד ושניה: דרב יהודה אמר רב. לקמן בפרק בית שמאי (דף מו:). לשם חולין כשיירה. קס"ד סברא דידה היא כדמפרש דמינה מחריב בה דרב שהוא מינו ומעיל בו לעקר את שמו: דלאו מינה. כגון חולין שאינו מין קדשים לא מחריב בה ואין שמו נתפס על הזבח לעקר שמו ממנו: פסול. לגרש בו אשה אחרת: ואפי' לשם גויה. דהוא מין לשם האשה קתני בדמשמא שלא לשם אשה זו אלא לשום אשה אחרת כל דהו ואע"ג דגריה לאו בת גירושין היא מהניא לפסול אלמא דלאו מינה (מחריב) בה: דל גויה מינה. ואימא מיני דלאו מינה לא מחריב בה אפילו הכי פסול דהוה ליה סתמא דמידיו לאו לשם אשה זו נכתב: דל חולין מיניה. כדסבירא לן דלא חילי לאו מחריב ביה דלא מיניה הוה הוה ליה שוויטין סתם ואומרן לעיל סתמא כשיירה: תוכי. כל כלי חרס וגו' (ויקרא יא) ולא תוך תוכי כלי המונח בתנור ופוי למעלה מן פי התנור ואוכלין ומשקין בתוכו ושרץ בתנור אוכלין שוכבים טהורין דכתיב אמרתי בתוך אבל היה פיו בתוך התנור תוכי קרינן ביה: ואפי' כלי ששף מציל. כלומר לא מיבעיא כלי חרס המונח בתנור דמציל על האוכלין שבתוכו דהא תוך תוכי הוא וכלי גופיה אפילו דכתיב אמרתי במיטמא באורי וטמא אוכלין שבו דאין כלי חרס מיטמא מנבו אלא אפי' כלי ששף שמיטמא מנבו הכא טהור ומציל דאמר רב קמא דפסחים (דף כו) אוכלין בעלמא: ופוקחא בקש. רבואת קט דאע"ג דפוקחא פחיתתה בקש לא הוי כלי ואפי' פיה למעלה מפי תנור לא מציל על אוכלין שבתוכו: ומשולשת. תלודה: אוכלין שבתוכו. ודלוי דאמר רבא לאו מחריב בה דבטל שם תוכי מנמו.

מחריב בה כמחיצה אצל תנור כמו מחיצה וכמו בורות הקש פחותה שאינה כלי כלי ואינה מצלת כלל אלא כלי ששף קרוי מינו קצת ששף עליו ולכן מחריב ומציל אמר רבא קאי על תנאת ששוחטו לשם מחריב עולה כשיירה דאע"ג שהוא קדשים קרוי אינו מינו לא מחריב בה ועל זה פריך מאי שנא מבלי ששחט כלי ואינו מינו מחריב ועל זה פריך לחרץ בשום קרא תוכי ולא תוך תוכי אבל לא מצי לחרץ עשורו כמחיצה אצל תנור דההוא אינו כלי כלל והשתא הכא ולקמן מחרץ דומה בדומה (דווקא בבלי ששף שאינו מינו היה טמא אי לאו קרא אבל תוך שבהל חרס טהור בלא פסוק דחד תוך אמר רחמנא:

דחורה להתלמד עבידא כדקאמר החם לענין גט מודה בדפרישותי שם ובפ"ב דגיטין (דף כב) וס"ת נמי פסלינן (בגט) בפ"ב דגיטין (דף יט) כדמוכח בעובדא דההוא גברא דעל לבי כנישתא שקל ספר תורה ויהב לדביתיה: כתב לגרש את אשתו וגמלך כו'. תימא מה ענין זה אצל סתם ויש לומר דס"ד כיון דגמלך אמר כן מסתמא כבתו מתחילה כחורב יאמר בו יגרש מי שירצה: הכותב טופסי גיטין כו'. כל הך משנית בפ' כל הגט גיטין (דף כו). ותימא דלא קתני יתיר על כן דבר רחוק יותר דאכל הך מקרייתא לאו מצי למידק סתמא פסול אלא מוך ויש לומר דמשום דאמר לבלבל דקתני ברישא דהך יתיר מנבו כן דייקנן מנאת (סתמא) דייקנן מינה אין ברידה וקשה לה"י יצחק דפ"ק דפסחים (דף יד.) אתר הוספי ר"ע א"ר דלמנא דמקריא ליה לשם גירושין דההיא אלא מהא יתיר על כן, אומר ללכלל כתוב ליה ואיזה שארעה אנרש פסול לגרש בו דילמא שאני תתם איהו בריה אלא מהא תכותב טופסי גיטין צריך שיענין מקום האיש ומקום האשה ומקום העדים ומקום הזמן, ואמר רב יהודה אמר שמואל, אף צריך שיענין מקום יתרי את מותרת לכל אדם, תו רמי מילתא אחריית, מי אומר רב יהודה אמר רב, חפצת ששחטה לשם עולה פסולה, שחטה לשם חולין, כשיירה. אלא מה דמינה מחריב בה דלאו מינה לא מחריב בה, ודמיניה כלי חרס שנכתב שלא לשם אשה פסול. ואפילו לשם עוברת פוכבים גמי פסול ושני גט דל עוברת פוכבים מינה הוה ליה סתמא וסתמא פסול, קדשים, דל חולין מיניה הוה ליה סתמא וסתמא כשיירה. ורמא מילתא אחריית מי אומר רב יהודה אמר רב, חפצת ששחטה לשם עולה פסולה, שחטה לשם חולין, כשיירה, אלא מה דמינה מחריב בה דלא מינה לא ששף מציל ושני עשו חולין אצל קדשים כמחיצה אצל תנור. מה מחיצה אצל תנור לא מחיצה לה כלל אף חולין אצל קדשים לא מחיצה ליה כלל דתנן תנור ששחצו בנסרים או ביריעות ונמצא שרץ במקום אחד, הכל טמא, וגורת שהיא פחותה ופקוקה בקש ונשולשלת לאורי התנור שרץ בתוכה, התנור טמא. שרץ בתנור, אוכלין שפחותה טמאין. ורבי אליעזר מטהר אמר רבי אליעזר קל וחומר אם החייל בפת התמור לא תציל בכלי חרס הקל, אפרו לו לא

יתיר על כן, כתב לגרש את אשתו, ונמלך מצאו בן עירו ואמר לו, שמי בשמך, ושם אשתי בשם אשתך, פסול לגרש בו דילמא שאני תתם, דאינתיק ליה לשם גירושין דההוא אלא מהא יתיר על כן, יש לו שתי נשים ששמותיהן שוות, כתב לגרש את הגדולה, ואמר לו יגרש בו את הקטנה, דילמא שאני תתם, דאינתיק ליה לשם גירושין דההיא אלא מהא יתיר על כן, אומר ללכלל כתוב ליה ואיזה שארעה אנרש פסול לגרש בו דילמא שאני תתם איהו בריה אלא מהא תכותב טופסי גיטין צריך שיענין מקום האיש ומקום האשה ומקום העדים ומקום הזמן, ואמר רב יהודה אמר שמואל, אף צריך שיענין מקום יתרי את מותרת לכל אדם, תו רמי מילתא אחריית, מי אומר רב יהודה אמר רב, חפצת ששחטה לשם עולה פסולה, שחטה לשם חולין, כשיירה. אלא מה דמינה מחריב בה דלאו מינה לא מחריב בה, ודמיניה כלי חרס שנכתב שלא לשם אשה פסול. ואפילו לשם עוברת פוכבים גמי פסול ושני גט דל עוברת פוכבים מינה הוה ליה סתמא וסתמא פסול, קדשים, דל חולין מיניה הוה ליה סתמא וסתמא כשיירה. ורמא מילתא אחריית מי אומר רב יהודה אמר רב, חפצת ששחטה לשם עולה פסולה, שחטה לשם חולין, כשיירה, אלא מה דמינה מחריב בה דלא מינה לא ששף מציל ושני עשו חולין אצל קדשים כמחיצה אצל תנור. מה מחיצה אצל תנור לא מחיצה לה כלל אף חולין אצל קדשים לא מחיצה ליה כלל דתנן תנור ששחצו בנסרים או ביריעות ונמצא שרץ במקום אחד, הכל טמא, וגורת שהיא פחותה ופקוקה בקש ונשולשלת לאורי התנור שרץ בתוכה, התנור טמא. שרץ בתנור, אוכלין שפחותה טמאין. ורבי אליעזר מטהר אמר רבי אליעזר קל וחומר אם החייל בפת התמור לא תציל בכלי חרס הקל, אפרו לו לא

אם מחריב בה והתניא תוכי ולא תוך תוכי ואפי' כלי ששף מציל ומצוי ארבעה תוכי כתיבי חד תוכי ולא תוך תוכי פ"י אפי' לא כתב אלא תוך הוה מעיטמא כלי חרס פנימי שאין אוכלין שבתוכו מקבלין טומאה ע"י שרץ שבחיצתן שהרי אין השרץ תוכי ודוקא כלי חרס פנימי דהוי דומיא דידה מעיטמא דמינה מחריב בה הוציץ להכי בת יו"ש של תוכי למימר דאפי' לא מינה כגון כלי ששף מחריב בה ומציל תימא אמאי לא שני בשמעתין מינו הכי שאני החם דאמר קרא תוכי ולא תוך תוכי ולא איצטריך אלא לכלי ששף וי"ל דעדיפא משני הכא דקאי על תנאת לשם חולין כשיירה ועל זה הירץ עשו חולין אצל קדשים דאין מינם כלל ולכן לא

ואמר רב יהודה אמר שמואל אף צריך שיענין כו'. איצטריך לאיתויי דרב יהודה משום דמינה דייקנן בנטיין דאיתויי דרבא כלי חרס דלמנא עדי מסירה כרתי דק"ל כותיה ואיכא דמוקי לה החם כר"מ ומפרש מפני התקנה שנתם קטטה ולדידה ליכא סתמא מינה טמא פסול: ואפילו לשם עוברת ודמי חרס פסול. דמקרינן שנכתב שלא לשם אשה דמשמע (על וכל) נשים בכלל ולא דמי לשלאל לשמן דכל הזבחים דלא אמרנן אפי' חולין בכלל דהתם איכא לפרשי שנכתבו שלא לשם זבח או לא לשם זבח אחרי: ורמיננהו תוכי ולא תוך תוכי ואפי' כלי ששף מציל. מפרש מקונטרס שרץ בחיטין ואוכלין בפנימא לא מיבעיא כלי חרס דאין מיטמא מנבו אלא אפי' כלי ששף מיטמא מנבו אלא אוכלין שבתוכו (וטמאין) שגם כלי ששף אינו מקבל טומאה מאורי כלי חרס כדאמר בפ' קטא דפסחים (דף כו:) אוכלין מקבלין טומאה מאורי כלי חרס וכל מקבלין טומאה מאורי כלי חרס וקשה לפרשוי דאם כן מה חידוש יותר בשלל כלי חרס מכלי חרס ועוד דאיכא חידוש יותר בכלי חרס כגון אם שרץ באיור כלי חרס פנימי ואוכלין בכלי חרס חיצון שבתוכו אע"פ שהפנימי טמא ונראה לפרש כלל דברות של כלי ששף חייבו משום דלא מינה הוא וס"ד דלא מחריב בה וטמא קמיל ודוקא בבלי ששף שאינו מינו היה טמא אי לאו קרא אבל תוך תוכי פסול היה של חרס מינו פשיטא שהוא טהור ולא חשקו דתוך דוקא רמא דחמא וכן מוכח לקמן דכלי ששף דוקא איצטריך קרא דפריך ומוי אמר רבא תנאת ששוחט על מי שמתחייב עולה כשיירה אלמא לא מינה לא מחריב בה והתניא תוכי ולא תוך תוכי ואפי' כלי ששף מציל ומצוי ארבעה תוכי כתיבי חד תוכי ולא תוך תוכי פ"י אפי' לא כתב אלא תוך הוה מעיטמא כלי חרס פנימי שאין אוכלין שבתוכו מקבלין טומאה ע"י שרץ שבחיצתן שהרי אין השרץ תוכי ודוקא כלי חרס פנימי דהוי דומיא דידה מעיטמא דמינה מחריב בה הוציץ להכי בת יו"ש של תוכי למימר דאפי' לא מינה כגון כלי ששף מחריב בה ומציל תימא אמאי לא שני בשמעתין מינו הכי שאני החם דאמר קרא תוכי ולא תוך תוכי ולא איצטריך אלא לכלי ששף וי"ל דעדיפא משני הכא דקאי על תנאת לשם חולין כשיירה ועל זה הירץ עשו חולין אצל קדשים דאין מינם כלל ולכן לא

שכן חולקין אוהלים. פי' בקנטורט שכן דרך בני אדם לחלוק אוהלים במחיצה הילכך אהל אורניא הוא אבל תנור אין דרך לחלקו משמע לפרשוהו דפליגי אף בתנור שחצו בנסרים או ביריעת ובחורות כהנים משמע בבחורות פחתה ופקוקה ומשולשלת לאיר תנור דוקא פליגי ולא כשחצוהו בנסרים וטעמא משום דבחורת שיש לה ר' מחיצות חיצא דרמי

לכלי ולכן מטוהר אבל מחיצה אחת בתנור מודה ר' אליעזר דלא חיצא וטעמו הכי איתא בפרשת וידע ויהי חשמיני גבי תוכו ולא תוך תוכו כיצד חבית שנתנה בתנור ופיה למעלה מן התנור כו' מוכן אמרו בחורת שהיא פחתה כו' ור' אליעזר אומר מצלת אמר ר' אליעזר אם הצילה במת תנור לא תציל בכלי חרס הקל אמרו לו אם הצילה במת חומר מקום שחצוהו מצלת חצלת בכלי חרס הקל שאין מחיצה מצלת משמע דשכן חולקים אוהלים דאמרו לו דשעמכתו היינו נמי פירשו דאמרו לו דתורת כהנים לכן נראה לרבינו הקדוש פירש הכי הוא חולק בחורת פחתה ופקוקה באהל המת שכן חולקין אוהלים פירוש שכן מחיצה אחת דנפסקת מצלת תאמר בכלי חרס שחתוך בחורת שאין חולקין אוהלים פי' שחצוהו במת חומר דנפסקת בתנור אינה חצלת אלמא בתנור שחצוהו לא פליגי והא דמסיים בחורת כהנים תר הכי וקתני לשון ששעמכתו שאמר לו ר' יוחנן בן נורי אמר הלא הציל אוהלים מיד אוהלים במת חומר שכן חולקין אוהלים יצלו אוהלים מיד אוהלים בשרץ שכן אין חולקים כלי חרס אמר רבי יוסי אמרתי לר' יוחנן בן נורי' ומהי אני אם קיבל כמוך דרך אלעזר תשובה מפני שהוא תנור פירש ר' שיש שום שם פליג ר' אליעזר ועל זה צ"ע ונראה לו ביהו' גם מחבא משמע בפירוש חולקין אוהלים דאמר ר' יוחנן בן נורי' היינו מחיצה של תנור ועל זה אמר לו רבי יוסי הלא גם שם פליג ר' אליעזר והשתא פירכא דאמרו לו ופירכא דר' יוחנן בן נורי' הכל אחד אלא דמר אמר חרס הויא לישנא ומר אמר כהאי לישנא לא חרס האגריטא כמי בשם נשחטא (מקצת ספר) בחורות כהנים ולגורט באמרו לו שכן חולקים אוהלים ולפרש כפי' רש"י ועל ר' יוחנן בן נורי' נוסט שכן מחיצה מצלת ועל זה יתיישב ר' יוסי שאומר הלא הוא תנור אין לומר כן שררי בתוספתא דמסכת כלים מוכחא כי ר' יוחנן מילתא דאמרו לו כלל כי אמר דברי ר' יוחנן בן נורי' שכן חולקין אוהלים ועלה א"ר יוסי הלא הוא תנור והתם אין לשנות אוהלים כיון דאמרו לו לא איירי התם ש"מ דחולקין אוהלים שכן פירושן של כלי חרס מחיצה דנפסקת בתנור כמו פירכא דמסיים ומצלת דאמרו לו ששנך סוכרין שרבי אליעזר

החיד (במחיצה) גבי תנור ועל זה אמר ר' יוסי הוא תנור ועל שם פליג ר"א. ברך:

הכא נמי נימא קל חומר קדשים מחוללין קדשים כר. שי' תימה דעם השתא אסיקנא איכא מתוך חובתה דאדברה בעביל שום קדשים מניה לכך מחריב לא חולין דלא בר מינה לא מחריב ונראה לפרש רעביק קל חומר משום דמה קדשים שאין מחוללין כגון בשחוט טהא נתם ובסכר שהיא עולה בדשירה ואפי' החוללין קדשים בשחוט לשם עולה חולין שנתחללין כגון כסבבור שרין חולין דאמר בסוף בית שמיא (למקן דף מו): משום חולין פסולה לא כל שכן בחוללין קדשים בשחוט לשם חולין: לחלוט את קדשי בני ישראל. אע"ג דהאי קרא כתיב בטבל ובתרומה כדמוכא למקן (דף יא): בגמרא דשמעון אחי עזריה דילמא קדשי מיותר קדריש דדחה מצי למיכתב ולא יחללו את אשר ירימו:

בבבירה: חד לגופיה. שיטמא [ואוכלין] מאורין: וחד לג"ש. שיטמא שרץ את הכלי ואע"פ שלא נגע בו כריתקא ליה בבבל שחטין (חולין דף דב) נאמר תוכו לישנא נאמר תוכו לטמא: ולא תוכו של אחר. למעוטי כלי ששף מטומאת אורח א"כ נגע: וחד תוכו ולא תוך תוכו. כדפרישית לעיל וע"כ עיקר קרא לכלי ששף אתא דאי למעוטי כלי חרס שבתוך התנור ופיו למעלה מפ' התנור שיציל על האוכלין שבתוכו למח' לו ור"י יתירא למעוטי ככתוב כל אשר [בתוך] טעמא ומזהבא תיח' לטמיו אוכלים שבפנימי הא לאו תוכו ניהו אלא ללמד על

כלי ששף ששאף הוא יציל דלא תימא דלאו מניה לאו מחריב ביה הילכך וגזירת הכתוב היא:

אם הציל: המחיצה במת החומר באהל המת שהמחיצה נפסקת וכלים שעמבר השני טורחין דכתיב (במדבר יט) כל אשר באהל טעמו דהני לאו ביהחאו אהל ניהו: שכן חולקין. דרך בני אדם לחלוק אוהלין במחיצה הלכך אהל אחרינא הוא: **תציל** בכלי חרס. [בתמיא שאין חולקין כלי חרס] במחיצות הלכך תוכו קרעא ביה: **התינח** לרבנן. דאמרני מחיצה לא מצלא איתא לדרב דאמר דלאו מניה לא מחריב ביה: **הלא לר' אליעזר מאי איכא** לצימר. לימא דרב תנאי היא: ר' אליעזר קל וחומר קאמר. לעולם בעלמא ר' אליעזר כרב סבירא ליה כגון חולין וקדשים אבל לענין מחיצה מקל וחומר יליף כיון דבמת החומר מצלא קל וחומר לכלי חרס הקל ששרץ קל מן המת: הכי גריסין אל טעמא דרב כר' אלעזר ולא יחללו דלא קדשי הכי דריש ליה אין דרב אחר מחלל את קדשי בני ישראל וגזירת הכתוב היא: ופרכין אלמא לר' אלעזר דבעית לאוקמה לדרב אליהו אתא קרא דלא יחללו ואמריק מקרי דהוה לו למידרש קדשים מחוללין קדשים כו': ה"ל יתי' חוב. קרא יתירא דרדישין לקמן תוכו ולא תוך תוכו (אקמרת מקרא למיידרש

תוכו ולא תוך תוכו) אקמרת מסבירא דרב: ומעט אלא תוך כלי אחר אבל מחיצה דלאו בת מניה לית ליה לאיתרוביה אי לאו משום קל וחומר ואמאי אמרת קל וחומר לית תוכו ולפיקיה דממעט תוך תוכו מכללי דתוכו לעולם טעמא דאי מחיצה (בעלמא) מצלא למח' לו קרא למעוטי תוך תוכו השתא תוכו מצלי תוך תוכו מבקאי והאי שבעבר המחיצה תוכו הוא לרב דהאמרת דלאו מניה לא מחריב ביה: אמר ר' אלעזר האי תוכו דאתי למעוטי תוך תוכו ובעית למידק מניה מחיצה לא מצלא: מיבעי ליה ואוכלין שניבלו. וחזון בטיט סביב שאין ששרץ יכול ליעב' תוך והנסיך לאירי התנור והני דלא דאיתרבו לטומאה מדרשא דלא תוך תוכו אלא כדקאמרת תוך תוכו הוא דמוציל אבל הקפת טט לא מחריבא ביה לבטלוי שם חובת דלאו מניה כו': לא מחריבא ביה דסד' אמרנו הואיל וא"א להם ליטמא במגע שרץ לא נטמאו נמי מתורת אורח כלי חרס קמ"ל מיעוט דלאו תוך תוכו הוא (דאמר) מאי טעמא אבל דני משום ומיהו מחיצה דע"ג דלאו מניה לא מחריב אתא ק"ו ורביה לאיתרובי ביה: ורבנן הני אוכלין לא צריכי קרא דר' יוסי יתירא דרדיש לקמן למעוטי תוך תוכו ואיתרבו לו (דלאו מניה ניהו לא איצטריך קרא לרביניהו דהני מתוך נפקי דלא איתוך ניהו ומזהבא תיח' כך לשחריהו והא דקאמר הואיל ובנגיעה לא

טעמא לאו איירא היא לשחריהו מדין אורח: שינוי קדשי. חטאת לשם עולה: שינוי בעלים. חטאת ראובן ששחט לשם שמעון לחלכפר ביה שמעון דקיל' [למקן] דפסולה דכתיב לכפר עליו ולא על חביתו **חטאת** ששחטת לשם **חטאת**. חטאת חלב ששחטת לשם חטאת דם הוא מילתא לקמן בפירקין (דף ז). והאמר רב. בשינוי בעלים חטאת ראובן ששחטה לחלכפר ביה שמעון אם שמעון מחריב חטאת (הזה) פסולה אבל אם מחריב עולה ולא חטאת כשרה אלמא לא מניה לאו מחריב ביה: חטאת קדש נפקא לן [לפסולה] חטאת אוחת לחביתו שחטתה לשם חטאת וכן דאירי חטאת חלב חטאת נשחטה: **הכא**. בשינוי בעלים פסולה נפקא לן מעליו ולא על חבירו והילכך חבירו דחמא דידה דבר מניה הוא דמחריב ביה לבטלוי לשינה: איבעיק תוכו כתיב. כיצד תוכו תרי ימינו ודרוש תוך ודרוש תוכו דדחה מצי למיכתב לא תוך וכתוב תוכו למיעוטא וכן בבבירה: חד לגופיה. שיטמא שרץ את הכלי ואע"פ שלא נגע בו כריתקא ליה בבבל שחטין (חולין דף דב) נאמר תוכו לישנא נאמר תוכו לטמא: ולא תוכו של אחר. למעוטי כלי ששף מטומאת אורח א"כ נגע: וחד תוכו ולא תוך תוכו. כדפרישית לעיל וע"כ עיקר קרא לכלי ששף אתא דאי למעוטי כלי חרס שבתוך התנור ופיו למעלה מפ' התנור שיציל על האוכלין שבתוכו למח' לו ור"י יתירא למעוטי ככתוב כל אשר [בתוך] טעמא ומזהבא תיח' לטמיו אוכלים שבפנימי הא לאו תוכו ניהו אלא ללמד על

כלי ששף ששאף הוא יציל דלא תימא דלאו מניה לאו מחריב ביה הילכך וגזירת הכתוב היא:

מחשבה

בעלמא. ואפי' ידא צריך דבור כיון דליכא מעשה דהי' במחשבה בעלמא
 ויש תימנה הדבא משוי' לזו ובפ' תמיד נשחט (פסחים סב) משמע שיש
 חילוק דמפרש בין לשמן לשלם לאוכליו ושלא לאוכליו זה פסולו בגופו וזה
 אין פסולו בגופו ור' יבין דלא מסיפיל אלא מפני שאין יכול לאכול כוית כגון לשם
 חולה וכן חשיב טפי פסולו בקדוש מתמת דבר
 אחר כיון דאם היה יכול לאכול היה כשר וקשה
 דעל כרחא לשלם ולמנוח ולעולם ולטמאן צריך
 לומר דא חשיב פסולו בגופו כי הדיב לך
 תיקשי לן נמי מה בין לשמן ושלא לשמן למנוח
 ושלא למנוח למנוח ולעולם ולטמאן ולטהורים
 ור' ירמיה בשלם חשיבין פסולו בגופו משום
 הדלוי בוריקא (בכפרה) ודשם בעלים (על הכפרה)
 אבל שלא לאוכליו ושלא למנוחין תלוי בשחיטה
 ואין שם בעלים על השחיטה אי נמי שלא
 לאוכלין (ושלא למנוחין) יכול לקיים מחשבתו
 בהירא (ובאותן) שיהיו מנוחין עליו אם אינם
 זולתם וקשים אבל שלא לשמה אינו יכול לקיימו
 לכך קרי פסולו בגופו: **הנה"ח** ד"ג במגילה
 (דף ט) מאי (משמע) אמר רב יצחק בר אבדימי:
רב אמי (אמר) מורכב לו קאמר. תימנה למה
 לי קרא לשינוי בעלים בוריקא הא אפי' שאר
 עבודתו לא מסיפיל אלא בשחוט על מנת לזרוק
 כ"ש זורק עצמו ורובעין (שם בעלים: **שכן**
 עבודה וזבחים) פרעש עבודתו שחיבת עליה
 בחוץ: **שקולים** הם ויבאו שניהם. אינן
 הדבא תרתי והבא דאח חשיב לזו שקולין
 והקשה דרב רבי חימי דהשתא משמע דהביא
 דלא יעד וכו' מניניהו לרבינו מרבי תרתייהו וכן
 בריש ב"ק (דף ג) דמריב מושלח שן ורגל משום
 דשקולין הן וכן בפ"ק דערבין (דף ו) בגי נפשות
 ואילו בפרק כל האסורים (תמורה דף טז) ופרק
 שור שנחא ארבעה ז' (ב"ק דף מ) דרשין מן
 הבמה לחוציא את הרובע על מנאן לחוציא
 את רובעו וקאמר מפני שיש רובעו מה שאין
 בגוגו ויש בגוגו מה שאין ברובע הוצרך לומר
 רובע הוצרך לומר גוגו וכו' תרתייהו דאביא
 משמעותו בריבוי מרביב כל השקולים כי הבא
 דבא משמע לרביי בעין ובידה כל שזיא
 עבודה וכו' ושלח יש במשמע דא רשן ונפשות
 נמי משמע דבא אבל לא על משמעותו
 שניהם: **אימא** הדבא דרשית של לשמן
 ליפסול. תימנה הא בכל דוכתא בעין בקדשים
 (שינוה) לעכב ודבא לא שיהי ור' לוי משני
 קודש אחר דהי' קראי ואמרי' לעיל אם אינו
 ענין לשינוי דהיה תנוה ענין לשינוי בעלים ופרקי
 דהשתא אמר תרתייהו בשנינו קודש ולעכב
 וקשה מאי משני אמר קרא מוצא שפתין דלמא
 הדוא קרא אמת לשינוי בעלים דא אשכחן
 שיהיה קרא הכותב ואל קשה דמי דמוציא
 שפתין לא משמע שנינו בעלים. והנה"ח ונראה
 דפרקי מבח דבכור ענין קושא דר' לוי לשם
 דאמא דפסולא ענין דאמא דר' עקיבא על עול
 חובה או נמיא דיעלא דא כשרין וכו' ידעו ואם
 אין מרצין למה באין (ומיהו) לא דמי דרשי לקש
 פירי דהו כשרין מופלג כמו שאר קדשים ולא
 שנה לעכב בו ליפסול ודבא לא הוה ליה
 למפרך שלא לשמה ליפסול אלא להו ליה
 לממר ולתיבשרו ויעלו לחובה כשאר
 קדשים

ואע"ג דתרתי לאו דוקא תרתי דוקא. אע"ג דמותבין ארבעה פרכי איכא תרתי שאנין עיקר
 בדמפרש ואילו: תרתי פירא דוקא. והשתא מפרש אמאי תרתי לאו דוקא: ולרב פנחס כו'.
 ולקמן בשלחיו שמעתין אזלה לא דך פירא דלאחר מיתה: **לכפר** עליו. היינו וזריקה אלמא
 וזריקה לשם בעלים בעיא: את ששליי. כגון נדר דאמר דהי' עליו חייב באחריותו אם
 הפרשי בחמה לנדר אם מתה או נגנבה דהכי
 משמע אותו שעליו קריב אותו ונצרה לו ועד
 שקריבנו לו נצרה ולא נפטא: את שאנינו עליו.
 כגון דאמר דהי' וכו' ועולה מוצאנו לו **לכפר** קאמר
 דהכי משמע לו לכפר ולא לחיבה: שכן עבודה
 שחיבתין עליה בחוץ. דכתיב (ויקרא ז) וישחט
 מחוץ למחנה דהי' ענין דם שפר לרבות הוצרך
 בפ' השו"ע (ק"ק) גם שפר לרבות הוצרך
 תאמר בקבלה הדולכה שאין חייבין עליה בחוץ
 דהנן בפ' בתרא (שם קכב) הוציאו הובלל בו
 והמקבל דמים בחוץ פטור: יעשה חלל. שיהיו לו
 עשיותיו לשם שלמים: וכן פירש. שחטתה הוא
 דבעי לשמה: אי כתיב יעשה שלמים וכן
 בקראפרי. דמשמע כללא שיהיו עשיותיו שלמים:
 השתא דכתיב יעשה וכן שלמים. לא נמא בכלל
 את תרתי ולא כשלם להשמינו על מה הוצרך
 כאן העשיות עד שבא וכן והפסיק את הדבר
 כלל שאנינו בלא. ולא נמלאו דבריו להשלם.
 מלא פראדשכייב בלע"ז: לה. יעשה חלל ושלמים
 לה: עשיותיו. עבודתו המיוחדת ושחטתה וזריקה
 קבלה הדולכה: שפיתים שירים. שנשפכים שירי
 הדם ליסוד (אחר) שנתן ארבע מתנות ואנין
 מעבכין כפרה: דא תנא רבי רבי ישמעאל כו'.
 בשלחיו לאו תרופות (חולין דף סו.) בגי פרשת
 גזבים: איכא למימר הכי. עבודה וזחיבת עליה
 בחוץ ואחיה לה וזריקה: ואיכא למימר הכי.
 עבודה שטענה פשוט ואחיה לה קבלה. שקולין
 הן. דמותרות אלו וזחיבתה נפקת אי נמי
 אנה דרשנא לאידך הלכך יבאו שניהם הדולכה
 על כרחך ולא תפסו מכלל בלתי מרוב אפי'
 מוצעה לו לכפר וכלל בלתי איתויהו דא
 ליריקה לא איצטרך: שכן יש עמו דמים אחרים.
 שבאין עמו חטאת ועולה: אשכחן שלמים. בין
 בשנינו קודש בין בשנינו בעלים: שכן מעניין כו'.
 ושאר זבחים יש מןן שאין טענינן סמיכה ולא
 נסכים כגון בכור מנחה ופסח ויש מןן שאין
 טענינן נסכים כגון חטאת ואשם וכוכלין אין אחד
 שיהא טעון חזה ושוק: ליפסול. שחרי לא נעשו
 בחלוקתן ואין וזריקתן מחרת בשרן לאכילתה
 ואצטרף. ומליכתה מחרת התורה למיגמר
 משלמים. וליא תימא מנזוא שפתין נפקא
 דלכתחילה בענין לשמה:

לא

הפעון צפון, וישנו בחפצאות הפנימיות. אף כל הפעון צפון וישנו בחפצאות הפנימיות, שחיטה
 וקבלה אין, וזריקה לא. איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי, שקולין הן, ויבאו שניהן. לישנא
 אחרין, והדא חדא, תיקו במילתא. איבעית אימא, וזריקה מדרב אשי נפקא. אשכחן איל
 נזיר, שאר שלמים מנלן. וכי תימא גילף מאיל נזיר, מה לאיל נזיר שכן יש עמו דמים
 אחרים, אם בן נכתוב 'שלמים', מאי 'שלמים', לרבות כל שלמים. אשכחן שלמים, שאר כל
 קדשים מנלן. וכי תימא גילף משלמים, מה לשלמים שכן מעניין סמיכה, ונסכים, ותנופת
 חזה ושוק. אלא אמר קרא, זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמזיואים ולזבח
 השלמים, היקישן הכתוב לשלמים, מה שלמים בין שינוי קודש בין שינוי בעלים בענין
 לשמה, אף כל בין שינוי קודש בין שינוי בעלים בענין לשמה. אימא, היכא דשחיט להו

שלא לשמה ליפסול. אמר קרא 'מוציא שפתין תשמו ויעשית פאשר נדרת' וגו' האי נדרה, נדר הוא, אלא אם כמה שגדרת
 עשית, ויהא נדר, ואם לאו יהא נדרה. ואיצטרף 'מוציא שפתין' ואיצטרף 'זאת התורה' דאי כתב רחמנא 'מוציא' (הוה אמינא)

לא

קדשים שלא שנה לעבב כל כמה דאבתי אי דיע קרא דמוצא שפתך ואי פריך ליפסלו דנגמר מחטאת (ופסח) בהיקשא דזאת התורה דכרשיתית בסמוך אי במה מצינו איבא למיפרך שכן ברת ואי בהיקשא דזאת התורה אי' ליכתוב דזא או לחטאת גיריזא או פסח גיריזא ואי נאמר בדכל דוכתא דמצרכינן שנה לעבב הוינו מהבא (ומדכתיב) מוצא שפתך

וגו' אי' אתי שפיר הא דפריך ולפסלו כו' ע"כ הנהי' דה"ה מצינו בבאין לאחר מיתה שבשרין ואין מרצין. וא"ת מי דמי הני לא עלו אבל באין לאחר מיתה עלו לגמרי לשם חובה דלמדי שיעבורא דאורייתא אם היה הקרבן נפסל היו הורשין וזקוקין לחביא אחר ואפילו למי' לא דאורייתא אם הפריש שניהם לאחרית אם נפסל הראשון חייבין להקריב את השני נמצא דבאין לאחר מיתה מרצין לענין שעולין לשם חובה משא"כ בשנינו קודש י"ל דמ"מ דמיא קצת להורדי לענין דאין מרצין רציו גמור דאין כפרה למת ולא בן חובב בעלה הוא אמת לשם שנתחייב מוחי' ובשנינו קודש ובעלים נמי אין רציו גמור וא"ת ומה ראיא מייחי מבאין לאחר מיתה אטו מי לפינן מינה בכל מקום שלא שנה הכתוב דאינו אלא למצוא דינמא שבשרין עלו וי"ל דדוקא שני קודש ושני בעלים דוקא מדמי דהוי באין לאחר מיתה שאין לו בעלים וכמו שלשם שער ואינו מרצה כמו כן כאן ששנה אותו מבעליו והוי באין לו בעלים: **עולתה** ומה לא יביאו דמיא חטאתה. משמע אבל אם היתה יכולה לחביא חטאתה אחר עולתה עלתה לה עולתה לשם עולה וכן משמע בתורת כהנים בפרשת אשה כי תוריש את הביתא בעולה חטאתה חטאתה ממין עולתה וכן במס' קנים (ס"ב) ותימנה דבפרק מביז נשחט (פסחים דף טז.) אמרי' זה בנין אב שכל חטאות קדומות לעולת העוף אפי' חטאת העוף קודמת בחימה ואפי' ידעבר אלא חטאת מדמשני שאני עולת מצורע דררחמנא אמר והעלה שזעלה כבר והיינו ידעבר ולכתובחלה חטאת קדומת כדכתיב בהדיא בקרא ש"מ דבעלמא דיעבר על ויתרץ ה"ח חיים דהיה' דבעלמא כשר ידעבר הוא דבעי קרא במצורע משום דכתיב ביה הויה זאת תחיה בהויותה היא דמשמע עיובא: כדאמר פ"ק דמנחות (דף ה.) ונראה לי דלפ"י חטאת עולה שני יולדת חטאתה ועולה של מצורע גרילה הכתוב דאם עשה עולה תחלה כשירה מהעלה כדאיתא בפ' תמיד נשחט (פסחים טז.) ואי לא קרא דהעלה דמכוסר היה פוסל בכל מקום מטעם דיש מחסור זמן לבו ביום שאמר הכתוב להקריב חטאת קודם לעולה אפי'

בעלמא דליבא תחיה דמשמע עיובא תדע דחגיג' בפ"ק דמנחות (דף ה.) הקדים חטאתו לאשמו לא ידא אחר ממרס בדמו אלא תצא לבית השריפה וקאמר הא דמפסילא לאו משום תחיה דהא לא קאי אשחיתא משום דלאו עבודה היא אלא מטעם דיש מחסור זמן לבו ביום שאמר הכתוב להקדים את חטאתו וזה חטאתו לא ידא בגי חטאת ועולה בעלמא ולכן איצטריך העלה במצורע להכשיר וגמרינן בעלמא (פסחים דף טז.) להכשיר את הקדים עולה לחטאת אבל לא גמרינן מינה בחטאת ואשם כי אם קרבנות במוחם. ברוך: **לא** יביאו וירשין חטאתה. היגרסא משבושת בתורת כהנים ויפרשתי במנחות בפ"ק (דף ד:) **אשם** אלא אתא לאחר מיתה מנא ק"י. תימא כיון דעולה ושלמים וזאת עלי נילף אלא חטאתה דזאת התורה ולמה לי מוצא שפתך וי"ל דאדרבה הוה אמנא איפכא דנילף שאר קדשים מאשם דלא אתו כלל: **אשם** לא לית כלל. תימא הא לא איצטריך מוצא שפתך כלל אלא לאשם דלשאר קדשים אתו מסברא כדאמרין ולא צריכי קרא דהא אתו לאחר מיתה וי"ל דהשאת הדר ביה מהדואו טעמא דאע"ג דאמר ליה מוריאנא ק"י בעולה לא היה אומר כן אלא מתוך ידחק: **הא** שאר כל הקדשים אפילו שלא לשמן כשירין. ואם תאמר ל"ל אותה הא מדריכי קראי לעבב בפסח חטאת מכלל דשאר קדשים כשרין וכי תימא נילף מנייתיה מה לחץ שכן צ"כ ברת ובהיקשא דזאת התורה נמי לא אתו דא"כ לא ליכתוב עיובא אלא באחד בפסח או בחטאת ואיך לייחו מהיקשא: **מה** שלמים שכן טעונין נסכים. לא ירסין סמיכה דאשם נמי טעול סמיכה כדאמר לקמן בפירקין (דף יא.) וה"ר חיים פירש דמשום אשם מצורע מצי למינקט סמיכה למי' בריש כל הפסולין (לקמן דף לג.) סמיכה לאו דאורייתא: **תורה** יוכיח. אע"ג דאשכחן עולה שכאה נגדבת ציבור שמקיצינן ביה את המזבח (תורה) ושלמים לא אתו נגדבת ציבור דהא ממשטיין להו בתורת כהנים בפרשת ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים:

לא ידעין במא. קאמר דרמנא מוצא שפתך תשמור דהא לא כתיב בהדי' בהאי קרא עבודתו לשמן ודלמא לאו בלשמן משתעי קרא כתר דרמנא זאת התורה למילף משלמים דמפרשה בהו לשמן: הכי גרסי' רבי ריש לקיש על פסוקי. שוכב על בטנו פניו (על) כלפי קרקע: למה הן באין. ואכתי לא קמא ליה טעמא דמתני' דילפינן ממוצא שפתך. ואין

מרצין. שאין כפרה למתים ואף אלה את חתמה על אלה האשה. יולדת: לא יביאו יורשין חטאתה. דהויה לא חטאתה שמתו בעליה ודחלתא גמרי' לה דלמיתה אולת: מוריאנא בעולה. שאם שחטה שלא לשמן שחתקרב אע"פ שאינה מרצה הוואיל ומצינו שכאה לאחר מיתה ואינו מרצה והיה לשלמים ושאר קרבנות חוץ מחטאת ואשם מיהו דלא אתי לאחר מיתה דקדיל (תמורה דף ית.) דכל שבחטאת מתה באשם רועה מנא ק"י דקרב שלא לשמן הוואיל ואינו מרצה דלא אפיק תנא דמתני' אלא פסח וחסותא: מחולקת. וסויעתך דאיבא רבי אלעזר דקאי כותח: משנה שלימה. סתם מתני' דלא פסל אלא חטאת: פתחא לנפשא. מנלן דקרב: יתיב רבי יורא וכו'. וקמתמה אפירוקה דריל: וקשיא' על דריש לקיש אשם. אמאי קרב אלא לשמו שלא לרצות הא לא אתי לאחר מיתה: ונפי' תלמודא. כלומר נסיב קרא לתלמודא דמילתיה: אימא הכא בנדר ונדרה. כדמשמע דקרא לייחו ולא רציו לשמה ואי לא קדש שחטבה פתח. לה (מחבא) לא נפקא ליה ממוצא שפתך דליקרב אלא דלא לרציו והקרבנו מחאי: קרא יליף ושחט אותה לחטאת אותה מיעטא: קרא אותה הו' דבענין לשמה ואי לא פסולה כדילפינן לקמן הא שאר קדשים כו': ארציו נמי לרציו. כיון דנפקא ק"י הקרבנו מאותה: אינה מרצה. כדאמר אם לאו יהא נגדבת: אשם משכבה. על לאמר האומרים בנדרות הפקדון והקדש ושפחה חרופה: שכן טעונים נסכים. ולא גרס סמיכה דאשם נמי טעון סמיכה: שלמים ישנו בצבור. כבשי עצרת:

לרציו. אמר אפי' אשם דמירציו לא מציית אמרת. קל וחומר מעולה, ומה עולה שאינה מכפרת אינה מרצה, אשם שמכפר אינו דין שאינו מרצה. מה לעולה שכן כליל, שלמים ויבחי. מה לשלמים שכן טעונין נסכין ותנופת חיה ושוק, עולה תוכיה. והור הדין, לא ראי זה כראי זה, ולא ראי זה כראי זה, הצד השווה שבהן, שהן קדשים, ושחטן שלא לשמן כשירין ואין מרצין, אף אני אביא אשם שהוא קודש, ושחטן שלא לשמן כשיר ואינו מרצה. מה להצד השווה שבהן שכן ישנו בציבור, תורה תוכיה.

בעלמא דליבא תחיה דמשמע עיובא תדע דחגיג' בפ"ק דמנחות (דף ה.) הקדים חטאתו לאשמו לא ידא אחר ממרס בדמו אלא תצא לבית השריפה וקאמר הא דמפסילא לאו משום תחיה דהא לא קאי אשחיתא משום דלאו עבודה היא אלא מטעם דיש מחסור זמן לבו ביום שאמר הכתוב להקדים את חטאתו וזה חטאתו לא ידא בגי חטאת ועולה בעלמא ולכן איצטריך העלה במצורע להכשיר וגמרינן בעלמא (פסחים דף טז.) להכשיר את הקדים עולה לחטאת אבל לא גמרינן מינה בחטאת ואשם כי אם קרבנות במוחם. ברוך: **לא** יביאו וירשין חטאתה. היגרסא משבושת בתורת כהנים ויפרשתי במנחות בפ"ק (דף ד:) **אשם** אלא אתא לאחר מיתה מנא ק"י. תימא כיון דעולה ושלמים וזאת עלי נילף אלא חטאתה דזאת התורה ולמה לי מוצא שפתך וי"ל דאדרבה הוה אמנא איפכא דנילף שאר קדשים מאשם דלא אתו כלל: **אשם** לא לית כלל. תימא הא לא איצטריך מוצא שפתך כלל אלא לאשם דלשאר קדשים אתו מסברא כדאמרין ולא צריכי קרא דהא אתו לאחר מיתה וי"ל דהשאת הדר ביה מהדואו טעמא דאע"ג דאמר ליה מוריאנא ק"י בעולה לא היה אומר כן אלא מתוך ידחק: **הא** שאר כל הקדשים אפילו שלא לשמן כשירין. ואם תאמר ל"ל אותה הא מדריכי קראי לעבב בפסח חטאת מכלל דשאר קדשים כשרין וכי תימא נילף מנייתיה מה לחץ שכן צ"כ ברת ובהיקשא דזאת התורה נמי לא אתו דא"כ לא ליכתוב עיובא אלא באחד בפסח או בחטאת ואיך לייחו מהיקשא: **מה** שלמים שכן טעונין נסכים. לא ירסין סמיכה דאשם נמי טעול סמיכה כדאמר לקמן בפירקין (דף יא.) וה"ר חיים פירש דמשום אשם מצורע מצי למינקט סמיכה למי' בריש כל הפסולין (לקמן דף לג.) סמיכה לאו דאורייתא: **תורה** יוכיח. אע"ג דאשכחן עולה שכאה נגדבת ציבור שמקיצינן ביה את המזבח (תורה) ושלמים לא אתו נגדבת ציבור דהא ממשטיין להו בתורת כהנים בפרשת ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים:

חטאת נמי מיקרב קרבה מותרת. ואפי' הכי פסולה שלא לשמה כיון דאיתנה באה לאחר מיתה שלא תטעת כי אם לשם עולה אשם נמי כיון דאינו קרב להדיא לשם אשם אלא לשם עולה לא דמי לשאר קדרשים: ומקשהו חטאת אע"ג דקרב מותרת מיטע רחמנא דהו' למסקנא ד' משמע שעומד מוקדש דלימא ליה ר' אליעזר אשם נמי כו' ב"ל גרס חטאת

בריו וכל זה דמריב רב ששת וד"פ חטאת אע"ג

- 1 דקרב מותרת מיטע רחמנא הוא שלא תבשינה
- 2 מדאתיא לאחר מיתה כמו מחיים ומשום הכי
- 3 איצטרך לריש לקיש לעיל אותה הא דפר"ך
- 4 אשם נמי כתיב ביה הוא לאו לסתור דבריו של רב
- 5 ששת קאתי אלא הכי קאמר הכי ממעט ליה
- 6 מפסול שלא לשמן מאותה הא כתיב בה הוא
- 7 לויסל: **מיטע** משחטה לשם עולה, היתא במבוא מקומות
- 8 משמע דמדכתיב היא בחטאת נפקא לן עיובא
- 9 דלקמן ב"ב (דף י') דרבי אליעזר אומר אף ואשם
- 10 א"ל ר' יוחנן חטאת נאמר בה היא בשחיתה
- 11 (ובר) ובפ"ק דמנחות (דף ג') חטאת ענבא מאי
- 12 דכתיב בה היא ותימה דלקמן בפרקי' (דף ז')
- 13 נגמרא דרין מן הפסח דחטאת וליף לה מקראי
- 14 לחטאת דמשהחטה לשם עולה דהו' חטאת חלב
- 15 ששחטה לשם חטאת נזיר ומצורע אע"ג דכולן
- 16 שמן חטאת מ"מ פסולה כיון דאינו באין לכפר דנין
- 17 כמו עלות חטאת מיתא לקמן לאו לה' חטאת חלב
- 18 ששחטה לשם חטאת (גבי דכשרה וקטע חלב
- 19 מהא דפר"ך בריש מנחות (דף ג') גבי חטאת חלב
- 20 לשם חטאת נזיר ומצורע ליתכפר דכתיב זאת
- 21 תורת ומאי פירכא והלא גלי קרא דכתיב בה היא
- 22 ונראה דאיצטרך דא' חטאת גלגלוי אמננת
- 23 חטא אמננת קנאות ואשמיה דכתיב בה היא וכמו
- 24 בפסח (דהיינו) דאמר לקמן גבי פסח אלא הוא
- 25 למה לי לכרתניא כל מוקס שנאמר בו הוא כו'
- 26 ורבינו ש"י שמוקד עולה ליתיה ברייתא דלקמן
- 27 ובחנם מחק דשמא היא ברייתא בתוספתא ומיהו
- 28 דכתיב תימה אמאי עריך חרי קראי דא' לחטאת דוד
- 29 לפסח דהיינו יצחק מפרש דוד לחטאת נקבה דהו'
- 30 אתי מותרת נשוא עולה אלא תרעה דה' שחטא
- 31 וביא בדמיה עולה ולהכי פסולה בשנוי קודש דוד
- 32 בשעיר נשוא דהוי זכר ומותרת גופיה דהי' עולה כי
- 33 הפרשיש שתיים לאחריית ואימא דלא ליפסול
- 34 בשל אשמו ויש שום צרכיותא דלא מצדן לעולה
- 35 דוד מחבריה דאי הוי כתיב בנשיא בדיהיה טגי
- 36 צ"ע: **הגה"ח** ניתק אין לא ניתק לא אמר קרא
- 37 הוא בחייתו ויהי משמע באה דניתק לרעהיה
- 38 דאורייתא ותימה דבפסחים בסוף אלז דברים (דף
- 39 עג.) משמע דהיי דרבנן דמפרש דהם דוקא שחטו
- 40 סתם דיעבד אבל לכחשה לא גזירה לאחר כפרה
- 41 אטו לפני כפרה לאו קאמר גזירה לאחר ניתוק
- 42 אטו קודם ניתוק ו"ל דה"פ גזירה לאחר אי קודם
- 43 כפרה חלקב כפרה נמי בעי ניתוק גזירה אטו
- 44 לפני כפרה ור"ת לא גריס כאן ניתק אין לא ניתק
- 45 לא וכן בפ"ק דמנחות (דף ד') דלקמן ליתיה ב'
- 46 פרת חטאת (קטו) ולא בתמורה פ' ואלו קדרשים
- 47 (דף יז.) ונא לפרש טעם למה חטא כהן כיון
- 48 דגמירי דבאשם רועה ומפרש משום דכתיב הוא

דמשמע בחייתו היא פירוש בחייתו מה שסופו להחיות דהיינו עולה שסופו עמוד לכך כשישחטא ויפלו דמיו לנדרה ואין לחוש אי קאי קרא אהלכאת דכי האי גוונא אשכחון בפ' הלוקח עובר פרות (בבבא דף טז.) דאצטרך חלכאת חטאת הא דנטק בכל דוכתא בא שבתאכא מותה באשם רועה לא נטק רעיה אלא לפי שתוקנה בחטאת חוב' גמירי כל שבתאכא מותה באשם קרב עולה רעה דרבנן דא' **נפש** אמר רחמנא. משמע דמנפש קדרשי וכן בסוף המנחות והנכסים (מנחות דף קתי) הנה כלב בא בשבתו חוץ ממנחתו תריבין נפש ותימה דבתורת כהנים דריש נפש ולא ציבור קרבנו ולא שותפין וגורא דרישא דקרא מיתיה בכל מקום: **ולא** קניא להו והאמר רבי יוחנן. דרבי יוחנן אדרבי יוחנן דהו' מצי לאקשוי:

הקיש הכתוב. אשם לשלמים ואין משיבין על הדקיש: אקיש חטאת. דפסול: קשיא ליה לריש לקיש אשם משום דלא אתי לאחר מיתה לימא ליה ר' אליעזר אשם נמי אתי לאחר מיתה. שאשם שמתו בעליו רועה דרמיו נופלין לקיץ המהבש: לפותריו. שדמיו נופלין לנדרה בדפרשית. חטאת נמי. מותרת נדרה הוא כגון הקדרש שחי חטאתו לאחרית

מה לחזרה שכן מעונה להם, עולה ושלמים יזכרו. והורו הדין לא ראי זה פרא זה, ולא ראי זה פרא זה, הצד השנה שבהן, שהן קדרשים, ושחטן שלא לשמן פשר ואינו מרצה, אף אני אביא אשם שהוא קרש, ושחטנו לשמן פשר וקראנו מרצה. מה להצד השנה שבהן שהן באין בנדר ובנדבה. אלא אמר רבא זאת התורה וגו', הקישו לכתוב בשלמים. מה שלמים שהן קדרשים ושחטן שלא לשמן פשרים ואין מרצין, אף אני אביא אשם שהוא קודש כו'. מאי חיות דאקשת לשלמים, אקיש לחטאת. הא מיטע רחמנא אותה. (סימן הג"ש בש"ר.) ותיב רב הונא ורב נחמן, ותיב רב ששת גביהו ותיב וקאמרי, קשיא ליה לריש לקיש, אשם דלא אתי לאחר מיתה, לימא ליה רבי אליעזר אשם נמי אתי לאחר מיתה. אמר להו רב ששת, אשם למאי קרב, למותרו, חטאת נמי מיקרב קרבה מותרת. חטאת אף על גב דקרבא מותרת, מיטע רחמנא הוא. אשם נמי כתיב ביה הוא. ההוא לאחר הקטרת אימורים הוא דכתיב, כדתניא, אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורים, והוא עצמו לי. לכדרב הונא אמר רב, דאמר רב הונא אמר רב, אשם שניתק לרעהיה, ושחטו סתם פשר. ניתק אין, לא ניתק לא. מאי טעמא, אמר קרא הוא, בהיותו יהא. ותיב רב נחמן ורב ששת, ותיב רב אדא בר מתנה גביהו, ותיב וקאמרי הא דקאמר רבי אליעזר מצינו בכאן לאחר מיתה שהן פשרין ואין מרצין, לימא ליה ריש לקיש הנהו נמי ליתו ולירצו. אמר להו רב אדא בר מתנה, יולדת, אם היא יולדת, בגייה מי ילדו. מתקין לה רב אסי, וימאן לימא לן דאי איכא פמה עשה גבה לא מיתכפרא, וכיון דכי איכא פמה עשה גבה מיתכפרא, וירשיה נמי מיכפר. למימרא דקניא להו, והאמר רבי יוחנן, הניח מנחה לשני בניו ומה, קרובה ואין בו שותפות. ואי סלקא דעתך קניא להו, נפש אמר רחמנא. ולא קניא להו, והאמר רבי יוחנן, הניח בהמה לשני בניו ומה, קרובה ואין ממירין בה. אי אמרת בשלמא קניא להו, היינו דאין ממירין בה דהויא להו פשותין, ושחטין

הקיש הכתוב. אשם לשלמים ואין משיבין על הדקיש: אקיש חטאת. דפסול: קשיא ליה לריש לקיש אשם משום דלא אתי לאחר מיתה לימא ליה ר' אליעזר אשם נמי אתי לאחר מיתה. שאשם שמתו בעליו רועה דרמיו נופלין לקיץ המהבש: לפותריו. שדמיו נופלין לנדרה בדפרשית. חטאת נמי. מותרת נדרה הוא כגון הקדרש שחי חטאתו לאחרית מתכפר באחת מהן והשניה תרעה (וימא סה.) והדיא קריבה לאחר מיתה בעלים שחרי נחכפר בחיבתיה בחייו ואין זו חטאת שמתו בעליה אלאמא אתיא חטאת לאחר מיתה ואפי' הכי פסולה שלא לשמה ואשם נמי ליפסול: מיטע רחמנא הוא. בשעיר נשאי כתיב בשחיתו (ויקרא ד) ושחט אותו במקום אשר ישחט את העולה לפני ה' חטאת הוא שישחטו הכי חטאת ואם לאו פסול דהוא משמע בחייתו יחא אם בחייתו יחא כשר ואם לאו פסול וממה לפי' פסול דחטאת לקמן בפרקי' (דף י') אשם נמי כתיב ביה הוא. נמי חטאת הוא: וקראו חטאת המזבח אשה לה' אשם הוא בזמן שהוא לשם אשם כשר ואם לאו פסול: ההוא לאחר הקטבת אימורים. דלא לפתין מניה כדנתיא לקמן בפ"ק אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין וליכא למימר בדקטרה דמבעי לשמו לעכב דהוא עצמו של הקטור אימורין כשר דאין כפרה אלא ברם אע"ג דכתיב באשם קדש קדרשיו הוא (ויקרא א') קודם שחיתו לא ליפתין מניה דלא משמע לשמו אלא כשכתוב הוא עם שם הקרבן כגון חטאת הוא אשם הוא ותיב דכתיב גבי אחת מעבודת הדם: שניתק לרעהיה. ששמו נעלה או שנתכפרו באחר זרעיהו אשם לרעהיה שאמר לו ב"ד הוציאנו וירעה: ושחטו סתם פשר. לעולה הואיל וסופו לקיץ המזבח שהוא עולה: ניתק אין. דמיעקר שם אשם מניה משנכנסו לרעהיה וקטעו למעלה לא ניתק לא הוי סתמיה לעולה דאמר קרא אשם הוא בחייתו יהא: הנהו נמי ליתו ולירצו. איורשיה: יולדת. עולת יולדת דאיתיה ריאה מניה יביאו וירצו. עולתה נמי ליתו ולירצו איכא את הוי יולדת כו'. מאן לימא דאי אביא כפה עשה גבה. דילולת דלא מיכפרא עולתה עליהו אם הביאה מחיים עולה מכפרת על ששמו ועל לא תעשה שניתק לעשה דנתיא גבי עולת נדרה כתיב וגרעה לו מלמד שהמקום מורעה לו ועל מה המקום מורעה לו אם תאמר דברים שחיובן עליהם מיתת ב"ד מיתה בידי שמים ברת (בידי שמים) מלקות ארבעים חטאות אשמות חרי עונשן אמור הוא אין עולה באה אלא על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה: למימרא דקני להו. לירושק בהמת קרבן אביהן דקפריה תכפר עליהו: ואם משום שותפות. דאמרין בהמנחות והנכסים (מנחות דף קתי) הכל בא בשותפות לא חילק הכתוב אלא מנחה שנאמר בו נפש. ה"ג [נפש] אמר רחמנא. ונפש כי תקריב מנחה הוא וגו' (ויקרא ב.) דאין מפרין בה. אם הביאה מנחה אילו תמורה: ושחטין

דמשמע בחייתו היא פירוש בחייתו מה שסופו להחיות דהיינו עולה שסופו עמוד לכך כשישחטא ויפלו דמיו לנדרה ואין לחוש אי קאי קרא אהלכאת דכי האי גוונא אשכחון בפ' הלוקח עובר פרות (בבבא דף טז.) דאצטרך חלכאת חטאת הא דנטק בכל דוכתא בא שבתאכא מותה באשם רועה לא נטק רעיה אלא לפי שתוקנה בחטאת חוב' גמירי כל שבתאכא מותה באשם קרב עולה רעה דרבנן דא' **נפש** אמר רחמנא. משמע דמנפש קדרשי וכן בסוף המנחות והנכסים (מנחות דף קתי) הנה כלב בא בשבתו חוץ ממנחתו תריבין נפש ותימה דבתורת כהנים דריש נפש ולא ציבור קרבנו ולא שותפין וגורא דרישא דקרא מיתיה בכל מקום: **ולא** קניא להו והאמר רבי יוחנן. דרבי יוחנן אדרבי יוחנן דהו' מצי לאקשוי: אדוד

זבֿהֿבֿים – פרק ראשון – כל הַזִּבְהִים דָּרִי אַ עֲמֹד – מִתּוֹךְ שְׂרָאֵל – (שְׁטִינְזֶלֶץ) רש"י

וְשׁוֹתֵפִין לֹא מִצּוּ מִמֵּינֵיהֶן. דְּתַנִּיא הִכַּל מִמֵּינֵיהֶן וְחֻץ מִן הַשְּׁתוּפִים; לִפִּי שְׂכַל הַפֶּרֶשָׁה כֹּהֵל־אֲמַרְהֵא בִּלְשׁוֹן יְחִיד כִּמּוֹ לֹא יִחְלִיפוּ וְלֹא יִמִּיר אוֹתוֹ וְאִם הִמִּיר יִמִּיר אֶחָד מִימֵר וְלֹא שְׁנַיִם מִמֵּינֵיהֶן: **שְׁנַיִ** הֵחֶם. אֶ"ג' דִּלָּא קִינֵי לְהוּ גִּוְרִית הַכְּתוּבָה הוּא דְשֵׁנִי יוֹרֵשִׁין אִין מִמֵּינֵיהֶן זִבְהֵי שְׁהַפְּשֵׁי מֵבִירֵיהֶן: **אֶחָד** שְׂמִיר. אֶחָד יוֹרֵשׁ מִמֵּינֵיהֶן בִּקְרָבֵיהֶן אֲבִיו מִחֵבָא נִפְקֵא לָן אִם הִמִּיר לִרְבוֹת אֵת הַיּוֹרֵשׁ דְּהוּהָ מִצִּי לְמִיכַתֵּיהֶן אִם יִמֵּר

אֶחָד מִימֵר וְאִין שְׁנַיִם מִמֵּינֵיהֶן. מִשְׁמַע דְּלִרְבִּי יוֹחָנָן יוֹרֵשׁ מִימֵר וְתִמְנָה דְּבִי מִן שְׁהוֹצִיאֵהוּ (עִירֻבִין מוֹ): קֶאֱמֵר רַבִּי יוֹחָנָן רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה הַלֵּכֶה כְּרִבִּי יְהוּדָה וְיִרְשֵׁי תַמְרוּהָ (דף ב.) וְעִרְכִּין (דף ב.) פְּלִיגִי בַּה רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה וְקֶאֱמֵר וְיִרְשֵׁי תַמְרוּהָ וְעִרְכִּין מִמֵּינֵיהֶן וְיִלֵּךְ מִשּׁוּם דִּר' יוֹחָנָן אֵית לֵיהּ הַלְבָּה כִּסְתָם מִשְׁנָה וְבִרְשֵׁי תַמְרוּהָ וְעִרְכִּין אֶמֶר וְהִלֵּךְ מִמֵּינֵיהֶן לֹא תֵינִי יוֹרֵשׁ: **מִתְכַּפֵּר** עוֹשֶׂה תַמְרוּהָ. וְהָא

וְשׁוֹתֵפִין לֹא מִצּוּ מִמֵּינֵיהֶן. אֵלֶּא אִי אֲמַרְתָּ לֹא קִינֵי־לְהוּ, אֲמַרְיִי נִמְוִי לִימֵר. שְׁאֵנִי הֵחֶם דְּאֶמֶר קִרָּא 'אֶם הִמִּיר יִמִּיר', לְרִבּוֹת אֵת הַיּוֹרֵשׁ, אֶחָד מִמֵּינֵיהֶן וְאִין שְׁנַיִם מִמֵּינֵיהֶן. מִתְקַרֵּף לֵה רַב יַעֲקֹב מִנְהַר פְּקוּד, אֵלֶּא מִשְׁתַּה גַּבִּי מִשְׁעֵר דְּכִתְיִב 'וְאִם גָּאֵל יִנְאֵל', לְרִבּוֹת אֵת הַיּוֹרֵשׁ, הִכִּי נִמְוִי אֶחָד וְאִין שְׁנַיִם גּוֹאֲלִין. שְׁאֵנִי מִשְׁעֵר, דְּנִבִּי בְּהוֹדוֹן נִמְוִי אֵיתֵיהֶן שְׁשׁוּתְפּוּתֵיהֶן. אֲמַר לֵיהּ רַב אִסִּי לְרַב אֲשֵׁי, וּמִינֵיהּ, אִי אֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא קִינֵי אֵלֶּא, לְהוּ, הֵינִין דְּחַד מִינְהֶא מִימֵר. אֵלֶּא אִי אֲמַרְתָּ לֹא קִינֵי לְהוּ, הִכִּי מִימֵר, וְהָאֲמַר רַבִּי אֲבָהוּ אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הַמִּקְדִּישׁ מוֹסִיף חֻמְשֵׁי, וּמִתְכַּפֵּר עוֹשֶׂה תַמְרוּהָ, וְהַתּוֹרֵם מִשְׁלָא עַל שֵׁל הַכִּבִּיר, טוֹכַת הַנֶּאֱחָ שְׁלָא. מִקְבֻעָא לֹא מִכְפָּרָא, מִקּוּפִיָּא מִכְפָּרָא: אִיבְעִינָא לְהוּ, בִּיפְרוּ עַל מַה שְּׂבִאוּ אוֹ לֹא בִיפְרוּ. אֲמַר רַב (שֶׁשֶׁת) [שִׁישׁא] בְּרִיהּ דְּרַב אִידִי, מִסְתַּפְרָא דִּלָּא בִיפְרוּ. דְּאִי סִלְקָא דְעֵתָךְ בִּיפְרוּ, שְׁנֵי לְמַה הוּא בָּא. וְאֵלֶּא מֵאִי, לֹא בִיפְרוּ, לְמַה הוּא קָרַב. אֲמַר רַב אֲשֵׁי, רַב שִׁישׁא בְּרִיהּ דְּרַב אִידִי הִכִּי קָא קִשְׁיָא לֵיהּ, אִי אֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא לֹא בִיפְרוּ, שְׁלָא לְשִׁמּוּ מִכַּח לְשִׁמּוּ קֶאֱתִי, וְשְׁנֵי לְמַה הוּא בָּא, לְכַפֵּר. אֵלֶּא אִי אֲמַרְתָּ בִיפְרוּ, שְׁנֵי לְמַה הוּא בָּא: אִיבְעִינָא לְהוּ, אַעֲשֶׂה דְלֵאחֵר הַפְּרָשָׁה מִכְפָּרָא, אוֹ לֹא מִכְפָּרָא. מִי אֲמַרְיִין מִיִּדִּי דְהִתּוּ אֲחֻפְתָּא, מַה חֻפְתָּא דְקוֹדֶם הַפְּרָשָׁה אִין, דְלֵאחֵר הַפְּרָשָׁה לֹא. אִף הִכָּא נִמְוִי, דְקוֹדֶם הַפְּרָשָׁה אִין, לֵאחֵר הַפְּרָשָׁה לֹא. אוֹ דְלֵמָא, לֹא דְמֵינָא לְחֻפְתָּא, דְחֻפְתָּא עַל כָּל חֻפְתָּא וְהָאֵת בְּעִי לֵאחֵרֵיהּ חֻפְתָּא, וְהִכָּא בִּין דְאִיקָא כְּמַה עֲשֶׂה גַּבִּיהּ מִכְפָּרָא, אַעֲשֶׂה דְלֵאחֵר הַפְּרָשָׁה נִמְוִי מִכְפָּרָא. תָּא שְׁמַע, 'וְסִמְךָ וְנִרְצָה' וְכִי סְמִיכָה מִכְפָּרָא, וְהָאֵת אִין כְּפָרָה אֵלֶּא בְּרֵם, שְׁנִיאֲמַר 'כִּי הִתֵּם הוּא בְּנִפְשׁ כִּכְר', אֵלֶּא מַה תִּלְמוּד לְאִמֹר 'וְסִמְךָ וְנִרְצָה' לְכַפֵּר, שְׂאֵם עֲשֶׂה לְסִמְכִיהָ שְׁרִי מִצּוֹה, מַעֲלָה עֵלְיוּ הַכְּתוּב בְּאִילוֹ לֹא בִיפֵר, וְכִיפֵר. מֵאִי לָאוּ, דְכִיפֵר עֲשֶׂה דְקוֹדֶם הַפְּרָשָׁה. לֹא, בִיפֵר אַעֲשֶׂה דְסִמְכִיהָ דְהִתּוּ לֵיהּ עֲשֶׂה דְלֵאחֵר הַפְּרָשָׁה. אֲמַר רַבָּא, עֲשֶׂה דְסִמְכִיהָ קֶאֱמַרְתָּ, שְׁאֵנִי הֵחֶם דְּכָל כְּמַה דִּלָּא שְׁחִיטָה בְּעִמּוּד וְסִמּוּךְ קֶאֱי. אִימִית קָא הִיוּ עֲשֶׂה, לֵאחֵר שְׁחִיטָה, לֵאחֵר שְׁחִיטָה לֹא קָא מוֹיְבְּעִינָא לָן. אֲמַר לֵיהּ רַב הוּנָא פִּר יְהוּדָה לְרַבָּא, אִימָא בִיפֵר גְּבָרָא, לֹא

וְהָאֵת נִמְוִי בִּלְשׁוֹן יְחִיד כְּתִיבֵיהּ אִם יִנְאֵל אִישׁ מִשְׁעֵר לְרִבּוֹת יוֹרֵשׁ. מִשְׁוֹתֵיהֶן חֻמְשׁ וּפְרָדָּה אֵת מִשְׁעֵר אֲבִי: אֵיתֵיהֶן שְׁשׁוּתְפּוּתֵיהֶן. דְּלֹא אֲשַׁכְחֵן דְּמִינִיעַם שׁוֹתֵפִין מִפְדִּין מִשְׁעֵר שְׁנֵי תַמְרוּהָ הֵינִין טַעְמָאן מִשּׁוּם דְּכָל הַפְּרִישָׁה אֲמַרְהֵא בִּלְשׁוֹן יְחִיד: הַמִּקְדִּישׁ מוֹסִיף חֻמְשֵׁי בּוֹ. אִדָּם שְׁנֵדִי קִרְבֵּן הַפְּרִישָׁה חִבְרִי מִשְׁלָא לְחַתְפֵּר בּוֹ וְהִתְדִּיר הוֹמֵם וְכֹא לְחַלּוֹ אִם הַמִּפְרִישׁ מִחֻלּוֹ מוֹסִיף חֻמְשׁ וְאִם מִתְכַּפֵּר מִחֻלּוֹ אִינוּ מוֹסִיף חֻמְשׁ דְּתַלְיָה רַחֲמָנָא לְחֻמְשֵׁי בְּמִקְדִּישׁ דְּכִתְבִּי (וִיקָרָא) (כז) וְאִם הַמִּקְדִּישׁ טַעְמָא אֵת בִּירוֹ וְשֵׁף חֻבְּבִירוֹ וְאִם גָּאֵל יִנְאֵל אֵת הַשְּׁדֵה וְהַמִּקְדִּישׁ אוֹתוֹ: וּמִתְכַּפֵּר עוֹשֶׂה תַמְרוּהָ. דְּרֵאדוּ הוּא בְּעִלִּים דִּידֵיהּ וּבִמְסַכַּת תַמְרוּהָ לֵיהּ טַעְמָא בִּפְ' וְהוֹתִירֵי. חֲרֻמָּה מִשְׁלָא עַל הַכִּי בְּהִירָא טוֹבַת הֵנָּה שֶׁל מִפְרִישׁ הוּא בִּידוֹ לְחַתֵּה לְכַחן שִׁירְצָה וְאִם בֹּא יִשְׂרָאֵל וְאֲמַר לוֹ הִלֵּךְ סַלַע זוֹ וְתֵן תְּרוּמָתְךָ לְבִן בָּחֶן כֹּהֵן אוֹתָהּ סַלַע טוֹבַת הֵנָּה שֶׁל מִפְרִישׁ הוּא לְהוּ וְהִלְכֵךְ מִמֵּינֵיהֶן: קוּפִיָּא לִשְׁוֹן חָץ כִּמּוֹ (תַּחֲגִיעַת טוֹ) אִקְפִּי דִּידִיכוּ וְכִמּוֹ (מִלְכִּים ב') וְיִרְצָה הַבְּרִיל תְּרוּםָה וְקָפָא בְּרֵאֵל וִישׁ לוֹ וְהִמָּה בִּמְסַכַּת יוֹמָא (דף טז:) בִּיפֵר עַל מַה שְּׂבִאוּ. קִדְשִׁים שְׁנוּבוֹת שְׁלָא לְשִׁמּוּ יִקְרְבוּ וְתֵן לֹא עַל לִשְׁם חֻבָּה וְרִצִּין לְחֻפְתָּא אֲחֵר מִיּוֹדוּ מִבְּעִינָא לֵיהּ אִם כְּפֵר עַל הַטַּעַם שְׁהוֹפְשֵׁר עֵלְיוּ וְנִפְקֵא מִינֵיהּ שְׁלָא דִּיאָג מִן הִיסוּדִין בִּיתִינִים: אֲמַר רַב אֲשֵׁי רַב שִׁישׁא בְּרִיהּ דְּרַב אִידִי. דִּילִיק לֹא בִיפֵר מִדְּבַעֵי לֵאחֵרֵיהֶן שְׁנֵי חִבִּי קִשְׁיָא לֵיהּ. הַבְּהָא שְׁנֵי טַפִּי מִהִקְרַבַּת רֵאשׁוֹן: אִי אֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא לֹא בִיפֵר. אִפִּילוּ הִכִּי מִקְבֻעָא קִרְבִּי דְשְׁלָא לְשִׁמּוּ מִכַּח לְשִׁמּוּ קָא חֻפְתָּא מִתְחַלְתֵּהּ לְשִׁמּוּ הוֹקֵדֵשׁ וְשֵׁי בֹא כְּכַפֵּר עַל הַטַּעַם כִּגּוּן אִם עוֹלָה אֵיתֵיהֶן מִכְפָּרָה עַל עֲשֶׂה אוֹ אִם אֲשֵׁם הוּא כִיפֵר עַל אֲשִׁמּוּ: אֲמַרְתָּ דְלֵאחֵר הַפְּרִישָׁה בּוֹ, אֲסַתֵּם עוֹלָה קִיא שְׁנוּבוֹת לְשִׁמּוּ: אֲחֻפְתָּא. דִּלָּא מִכְפָּרָא אֵלֶּא שְׁנִגְתָּ כִרַת דְקוֹדֶם הַפְּרִישָׁה דְכִתְבִּי אוֹ הוֹדַע אֵיתֵיהֶן חֻטְאוֹת וְגו' (וִיקָרָא ד') כִּיּוֹן דְּאִי אִיבָּא כְּמַה עֲשֶׂה גַּבִּי מִכְפָּרָא. שְׁדִיר לֹא חִיבֵי הַתּוֹבֵט לְחֻבְּבֵיהּ אֲחֻפְתָּא עַל כָּל עֲשֶׂה וְעֲשֶׂה אֵלֶּא הוֹרִין בְּעֵלְמָא וְכִתְיִב וְנִרְצָה לוֹ מִלְמַד שְׁתַּרְצָה לְהַקְדִּישׁ בְּרִיךְ אוֹתוֹ (בְּרִית פ' וִיקָרָא) אֲלֵמָא כּוֹלֵן נִתְכַּפֵּר: שְׁדִיר מִצּוֹה. שְׁלָא שְׁחָבַהּ בְּעִינֵי לֹא עֲשֶׂה: בְּאִילוֹ לֹא בִיפֵר וְכִיפֵר. כְּלוּמָר אָף עַל פִּן כִּיפֵר: מֵאִי

כִּיפֵר וּמֵאִי לֹא בִיפֵר לֹא בִיפֵר עֲשֶׂה קֶמָא דְקוֹדֶם הַפְּרִישָׁה וְלֹא בִיפֵר עֲשֶׂה דְסִמְכִיהָ דְהוּהָ לֵיהּ לֵאחֵר הַפְּרִישָׁה: בְּעִמּוּד וְסִמּוּךְ קֶאֱי. וְאֲבֵיתָ כֵּל כְּמַה דִּלָּא שְׁחִיטָה לֹא עֲבַר עֲלֵיהּ: בִּיפֵר גְּבָרָא. עַל כָּל עֲשֶׂה שְׁבִירֵי וְנִינְצֵל מִן הִיסוּדִין:

כִּיפֵר וּמֵאִי לֹא בִיפֵר לֹא בִיפֵר עֲשֶׂה קֶמָא דְקוֹדֶם הַפְּרִישָׁה וְלֹא בִיפֵר עֲשֶׂה דְסִמְכִיהָ דְהוּהָ לֵיהּ לֵאחֵר הַפְּרִישָׁה: בְּעִמּוּד וְסִמּוּךְ קֶאֱי. וְאֲבֵיתָ כֵּל כְּמַה דִּלָּא שְׁחִיטָה לֹא עֲבַר עֲלֵיהּ: בִּיפֵר גְּבָרָא. עַל כָּל עֲשֶׂה שְׁבִירֵי וְנִינְצֵל מִן הִיסוּדִין:

לֹא

לֹא

כ"כ מתנות הראש. פי' בקושר וביא אל אור ויתן מתנות הראש ולר' עקיבא צריך להתחיל בבדונות ויתמה דבסוף הוציאו לו (וימא דף סא.) משמע דלכולי' עלמא אין מתנות הראש מעכבאות ואפילו בשאר דפליגי התם ר"ש ור"ש ורבנן בתנן מקצת מתנות שבבדונות ונשקף הלזו וקתני סיפא גמיר מתנות שבבדונות ונשקף הלזו דברי הכל

מתנות שבראש אינן מעכבאות כלל דאין צריך להביא אתר דבעינן אתר א' אפשר לפרש וחו' דלא תמכבא הדבא אתר א' וצ"ל דלר' יוחנן בן נורי נמי אין מעכבאות כלל ואין צריך לשענות ומקישא ס"ד לא כיפר קמי שמיא אפילו מה שעשה כבר כגון מתנות בדונות עצמן אינן שנתנן אין בהן ריגיו גמור לפי שחוסר מתנות הראש אינן אע"ג דלא מעכבא כמו דלאמר לא כיפר קמי שמיא שעשה לא כיפר קמי שמיא בשביל סמיכה שלא עשה אע"ג דלא מעכבא וחדר מסיק ומתן בדונות שכבר עשה כיפר לגמרי שיש בהן ריגיו גמור אבל מתנות כפרים אלא כיפר קמי שמיא קרא צריך לעשות דכתיב והותר וגו' וכן הקריבן כשר וכפר על כל עשה שקודם לכן אבל סמיכה לא כיפר הדורא לאחר הפרשה עד שיביא קרבן אחר אבל קשה על זה דלא הוי ליה לאתרן רק ההם כתיב והותר וגבי סמיכה לא כתיב והותר וצ"ל דהתם ה"פ מתנות הראש לא מעכבא ודין שקיבל מדם האשם וכן השמן על הבדונות אינו קרוי עוד מתנות כפרים אלא מותר בלכודים ודמי' ולכנס למקדש דמתן שמן נמי קרוי קרבן כדאמר פרק בית שמיא (לקמן מה"ז) לכל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע ולכן לכל הפחות צריך ליתן על הבדונות קודם שיהיו מותר בקדשים. ברי' : וליקוי' ולימא ליה לקרא דכי כתיבא בזה אחר זה כתיבא. הא לא פריך דלימא ליה לקרא שלא חייב להביא שנים אלא כשהפריש בזה אחר זה אבל להפריש שנים בבת אחת אלא חייב (חייב) שזו שני קושיא דאפי' הפריש שנים בבת אחת נהי כשקרב האחד לא מהני השני שהופרש עמו מכל מקום יכול להפריש אחד בן להקריב ומועיל דלעולם חייבה להפריש שנים אלא שנים אלא פריך דאטו מי לימא ליה לקרא דכי משתעי וסוצריך להקריב ב' דוקא כשמופריש בזה אחר זה וקשה ליפרך נמי דאטו מי לימא ליה לקרא דכי משתעי ע"י לב

ב"ד ונראה דבליא קרא דלא קשיא ליה משערי עצרת שדחוק הוא להעמידם ולומר שהיו מופרישין אותן בזה אחר זה: סבין מושכתן למה שזן. בסוף פרק דשבעות (דף ב') אמרין דשמואל סבר להא דר' יוחנן דהתם ובסמך מייילי לא קמא רבי יוחנן דמפרש שלא הוצרכו לצבור לדברי ר"ש אין נפדין תמימים פירוש שאלו מקצין בנותן את המזבח כדאמר התם ל' משמען ופי' שם קבוצת דשמואל סבר לה לאתא דאמר רבי יוחנן לדברי ר"ש אין נפדין תמימים ומקצין בן את המזבח דאמר שמואל סכין מושכתן למה שזן פ"י שזן השוחטן סתם מושכתן לקרבן שהופרשו מתחילה כגון עולה תמיד לעלות ק"פ אינן ע"י שאין זה אותו קרבן כיון דמעיקרא עולה והשאת עולה והשאת קשה מאי מייילי ונתן תניא נמי הכי במתירה להא הוה ליה לאיתויי ועוד בהדיא מוכח בשמעתין דמלכות דשמואל דחוקא כרבנן דפליגי עליה דרבי שמואל דאיתא לדו לב בית דין מתנה עליהן ויש פירושם ברש"י שמונה בהן נראה בעיני דלא נרשין הא דשמואל הכא דהא בפרק קמא דשבעות מוקמינן לא אליבא דרביא דלית ליה לב בית דין מתנה עליהן והוה דחוק לשמוק כל מליתיה דשמואל מן הספרים ועוד נראה שדברי הקונטרס סותרים זה את זה שפירש סכין מושכתן למה שזן ראיין ועומדין כגון המזבח שאלא הוצרכו לצבור שנקחו מתורומה וזהו הדין אחד בניסן מקצין בן את המזבח ואף על גב דלשם תמידין נלקחו ולא לשם עולות נרבת צבור הואיל ולא חזו דין מושק דלכ בת דין מתנה עליהן אם הוצרכו הצורכו ואם לאו יקיצו בהן אלמא לפירושו לא מהני תנא דין דין למקדש בן את המזבח וליקיצו ר"ש פירש לדברי רביא בנפדין תמימים דאיתא ליה לב בית דין מתנה עליהן להכשירן לתמידים שנה הבאה שאם לא הוצרכו ידיו לדמיין שיפיר אותן ממשות חולין חולין מוס ויציאותן לחולין ויפילו דמיין למותר תרומה ואחר כך יקחו אותן מתורומה חדשה ויכשורו לתמידים ונראה כפירוש הערוך זה לשון סכין מושכתן למה שזן פירוש למה שזן אם המזבח סכין מושכתן להיות כן אבל טרם מושכתן חסכין א"ל לומר איזה תמיד ואיזה מוספס אלא תלוין ועומדין בנתיא לב בית דין שזך מתנה עליהן לב בית דין אף על פי שאמרו שזן המזבח אין ירצו להקריבן לשם זבח אתר ראשון לפי שבזמן שמשך הסכין לשחיטת התמיד הרי הוא תמיד ובזמן שמשך זה הסכין לשל מוסף הרי הוא מוסף והא מוסף לא יסיטתא לר' יוחנן (דאמר) שאם לא הוצרכו לזן ואלבא דרבנן ופריש תמימים שלא מושכתן סכין לעולם והשאת להאי פירושא לא גרסינן תניא נמי הכי במלכות דשמואל כרבנן אלא גרסינן תניא מודה ר' שמעון ב'

לא כיפר קמי שמיא. נלחת רוח לקונו דלא עבד מצוה מן המובחר: אם נתן, שריים על ראש מצורע כיפר בו' דכפרה אמנות הראש כתיבא: שריי מצוה. ודכתיב והותר להלך הוי כשפיתכ שריי הדם חטאת שריי דהא חטאת ודא עקיבא דר' יוחנן (דף סא.) לא כיפר מלכות הראש. וביא לוג אתר ויתן מתנות הראש ולר' עקיבא דר' יוחנן בבדונות: כבשי

עצרת שלמים נניחו. והיכי תנא סיפא דמלכותיה על טומאת מקדש וקדושיה והלא חובה ללחם הן באין להיתר את החדש במקדש בבדונות ולבבדוני: שעירי עצרת. גבי עצרת כתיבי נמי שיערים חד בתורת כהנים ועשרים שעירי עזים אחד לחטאת אחד בחומש הפקודים למוספין וקימאן לן במסכת שבעות (דף ב.) שעירי הדגלים באין על טומאת מקדש וקדושי שזאן בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף: שני לפה קרב. והלא ראשון כיפר לטומאה ולפניהו בין זה לזה. קסיד בין הקרבות של זה להקרבן שזן זה: וראויים היו ישראל בל. וכל כעשה (בספרא חטאתן קיימי: אלא שחייב כחבון. חסך מעונותיהם ולא דקדק אתדיריהם לפי שחם על מזמנם וחבירו במסכת מנחות (דף עז.) מפני החיטות ומפרש מאי מפני החיטות הותרה חסך על מזמנם כישראל: והא הכא. דטומאה שאירעה בין זה לזה עשה דלאחר הפרשה הוא שחייב מתאמול הופרש וקתני דשני מכפר טומאת מקדש וראויים עשה נמי הוא דכתיב וישלחו מן המזבח וגו' (במדבר א') ואדפרשינהו בבת אחת הכי נמי. דלא מכפר שני אמירי ואין צריך לבא: הכא כמא עסקין. דהוצרך שזן לבא דאפרשין בזה אחר זה והאי שארעה בדי דלא דקתני שארעה אתמול בין הפרשתו של זה להפרשתו של זה ולעולם אנעשה דלאחר הפרשה לא מכפר: וליקום ולימא ליה ב' דהאי אפשר שלא לא כחבון אלא לכך וכלל בשנה הצריכו שנים: לב בית דין. (העם) העוסקין בצרכי צבור מתנה עליהן שאפי' פירשו הכהנים בבת אחת לא תהא הפרשת האחרון הפרשה של חמול לקרבתו כדי שיהא ראוי שזן זה לבא על טומאה שארעה ביתיהם: קרבנות צבור סבין. השוחטין מושכתן למה שזן ראיין ועומדין ואפילו לא ידע השוחט מה הן (א) כגון מתורומה וזהו הדין אחד בניסן שמואל דאיתא לדו לב בית דין מתנה עליהן ויש פירושם ברש"י שמונה בהן נראה בעיני דלא נרשין הא דשמואל הכא דהא בפרק קמא דשבעות מוקמינן לא אליבא דרביא דלית ליה לב בית דין מתנה עליהן והוה דחוק לשמוק כל מליתיה דשמואל מן הספרים ועוד נראה שדברי הקונטרס סותרים זה את זה שפירש סכין מושכתן למה שזן ראיין ועומדין כגון המזבח שאלא הוצרכו לצבור שנקחו מתורומה וזהו הדין אחד בניסן מקצין בן את המזבח ואף על גב דלשם תמידין נלקחו ולא לשם עולות נרבת צבור הואיל ולא חזו דין מושק דלכ בת דין מתנה עליהן אם הוצרכו הצורכו ואם לאו יקיצו בהן אלמא לפירושו לא מהני תנא דין דין למקדש בן את המזבח וליקיצו ר"ש פירש לדברי רביא בנפדין תמימים דאיתא ליה לב בית דין מתנה עליהן להכשירן לתמידים שנה הבאה שאם לא הוצרכו ידיו לדמיין שיפיר אותן ממשות חולין חולין מוס ויציאותן לחולין ויפילו דמיין למותר תרומה ואחר כך יקחו אותן מתורומה חדשה ויכשורו לתמידים ונראה כפירוש הערוך זה לשון סכין מושכתן למה שזן פירוש למה שזן אם המזבח סכין מושכתן להיות כן אבל טרם מושכתן חסכין א"ל לומר איזה תמיד ואיזה מוספס אלא תלוין ועומדין בנתיא לב בית דין שזך מתנה עליהן לב בית דין אף על פי שאמרו שזן המזבח אין ירצו להקריבן לשם זבח אתר ראשון לפי שבזמן שמשך הסכין לשחיטת התמיד הרי הוא תמיד ובזמן שמשך זה הסכין לשל מוסף הרי הוא מוסף והא מוסף לא יסיטתא לר' יוחנן (דאמר) שאם לא הוצרכו לזן ואלבא דרבנן ופריש תמימים שלא מושכתן סכין לעולם והשאת להאי פירושא לא גרסינן תניא נמי הכי במלכות דשמואל כרבנן אלא גרסינן תניא מודה ר' שמעון ב' וטעמא

לא כיפר קמי שמיא. נלחת רוח לקונו דלא עבד מצוה מן המובחר: אם נתן, שריים על ראש מצורע כיפר בו' דכפרה אמנות הראש כתיבא: שריי מצוה. ודכתיב והותר להלך הוי כשפיתכ שריי הדם חטאת שריי דהא חטאת ודא עקיבא דר' יוחנן (דף סא.) לא כיפר מלכות הראש. וביא לוג אתר ויתן מתנות הראש ולר' עקיבא דר' יוחנן בבדונות: כבשי עצרת שלמים נניחו. והיכי תנא סיפא דמלכותיה על טומאת מקדש וקדושיה והלא חובה ללחם הן באין להיתר את החדש במקדש בבדונות ולבבדוני: שעירי עצרת. גבי עצרת כתיבי נמי שיערים חד בתורת כהנים ועשרים שעירי עזים אחד לחטאת אחד בחומש הפקודים למוספין וקימאן לן במסכת שבעות (דף ב.) שעירי הדגלים באין על טומאת מקדש וקדושי שזאן בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף: שני לפה קרב. והלא ראשון כיפר לטומאה ולפניהו בין זה לזה. קסיד בין הקרבות של זה להקרבן שזן זה: וראויים היו ישראל בל. וכל כעשה (בספרא חטאתן קיימי: אלא שחייב כחבון. חסך מעונותיהם ולא דקדק אתדיריהם לפי שחם על מזמנם וחבירו במסכת מנחות (דף עז.) מפני החיטות ומפרש מאי מפני החיטות הותרה חסך על מזמנם כישראל: והא הכא. דטומאה שאירעה בין זה לזה עשה דלאחר הפרשה הוא שחייב מתאמול הופרש וקתני דשני מכפר טומאת מקדש וראויים עשה נמי הוא דכתיב וישלחו מן המזבח וגו' (במדבר א') ואדפרשינהו בבת אחת הכי נמי. דלא מכפר שני אמירי ואין צריך לבא: הכא כמא עסקין. דהוצרך שזן לבא דאפרשין בזה אחר זה והאי שארעה בדי דלא דקתני שארעה אתמול בין הפרשתו של זה להפרשתו של זה ולעולם אנעשה דלאחר הפרשה לא מכפר: וליקום ולימא ליה ב' דהאי אפשר שלא לא כחבון אלא לכך וכלל בשנה הצריכו שנים: לב בית דין. (העם) העוסקין בצרכי צבור מתנה עליהן שאפי' פירשו הכהנים בבת אחת לא תהא הפרשת האחרון הפרשה של חמול לקרבתו כדי שיהא ראוי שזן זה לבא על טומאה שארעה ביתיהם: קרבנות צבור סבין. השוחטין מושכתן למה שזן ראיין ועומדין ואפילו לא ידע השוחט מה הן (א) כגון מתורומה וזהו הדין אחד בניסן שמואל דאיתא לדו לב בית דין מתנה עליהן ויש פירושם ברש"י שמונה בהן נראה בעיני דלא נרשין הא דשמואל הכא דהא בפרק קמא דשבעות מוקמינן לא אליבא דרביא דלית ליה לב בית דין מתנה עליהן והוה דחוק לשמוק כל מליתיה דשמואל מן הספרים ועוד נראה שדברי הקונטרס סותרים זה את זה שפירש סכין מושכתן למה שזן ראיין ועומדין כגון המזבח שאלא הוצרכו לצבור שנקחו מתורומה וזהו הדין אחד בניסן מקצין בן את המזבח ואף על גב דלשם תמידין נלקחו ולא לשם עולות נרבת צבור הואיל ולא חזו דין מושק דלכ בת דין מתנה עליהן אם הוצרכו הצורכו ואם לאו יקיצו בהן אלמא לפירושו לא מהני תנא דין דין למקדש בן את המזבח וליקיצו ר"ש פירש לדברי רביא בנפדין תמימים דאיתא ליה לב בית דין מתנה עליהן להכשירן לתמידים שנה הבאה שאם לא הוצרכו ידיו לדמיין שיפיר אותן ממשות חולין חולין מוס ויציאותן לחולין ויפילו דמיין למותר תרומה ואחר כך יקחו אותן מתורומה חדשה ויכשורו לתמידים ונראה כפירוש הערוך זה לשון סכין מושכתן למה שזן פירוש למה שזן אם המזבח סכין מושכתן להיות כן אבל טרם מושכתן חסכין א"ל לומר איזה תמיד ואיזה מוספס אלא תלוין ועומדין בנתיא לב בית דין שזך מתנה עליהן לב בית דין אף על פי שאמרו שזן המזבח אין ירצו להקריבן לשם זבח אתר ראשון לפי שבזמן שמשך הסכין לשחיטת התמיד הרי הוא תמיד ובזמן שמשך זה הסכין לשל מוסף הרי הוא מוסף והא מוסף לא יסיטתא לר' יוחנן (דאמר) שאם לא הוצרכו לזן ואלבא דרבנן ופריש תמימים שלא מושכתן סכין לעולם והשאת להאי פירושא לא גרסינן תניא נמי הכי במלכות דשמואל כרבנן אלא גרסינן תניא מודה ר' שמעון ב' וטעמא

[ז.]

גמרא: תני: רבי אומר: לפי שתחלת קלקלתו בעזה לפיכך ענשו בעזה. והכתיב (שופטים יד, א): "וירד שמשון תמנתה" אמר רבי שמואל בר נחמן: דרך נשואין היו.

כתוב אחד אומר: "וירד שמשון תמנתה", וכתוב אחר אומר (בראשית לח, יג): "הנה חמין עלה תמנתה"? רב אמר: שתי תימניות היו, אחת של יהודה ואחת של שמשון. רבי סימון אמר: תמנתה אחת היא, ולמה כתב בה עליה וירדה, אלא של יהודה על-ידי שהיתה לשם שמים – לפיכך כתיב בה עליה. ושל שמשון על-ידי שלא היתה לשם שמים – כתיב בה וירדה. אמר רבי איבו בר נגרי: כגון הדא בית מעין שירדין בה מפלטה ועולין בה מטבריה. כתיב (שופטים יד, ה): "ויבאו עד כרמי תמנתה"; אמר רב שמואל בר רב יצחק: מלמד שהיו אביו ואמו מראין לו כרמי תמנתה זרועים כלאים, ואומרים לו: 'בני! כשם שפרמיהן זרועין כלאים, כך בנותיהם זרועות כלאים'.

"ואביו ואמו לא ידעו כי מיי הוא, כי תאנה הוא מבקש מפלשתים" (שופטים יד, ד). אמר רבי לעזר: בשבעה מקומות כתיב "לא תתחתן בם", אמר רבי אבין: לאסר שבעה עממין, והכא הוא אמר הכין?! אמר רבי יצחק (משלי ג, לד): "אם ללצים הוא יליץ".

כתיב (שופטים יג, כה): "ותחל רוח יי לפעמו במחנה דן"

[ז.]

בין צרעה ובין אשתאל, תרין אמורין, חד אמר: בשעה שהיה רוח הקדש שורה עליו היו פסיעותיו כמצרעה לאשתאל. וחורנה אמר: בשעה שהיתה רוח הקדש שורה עליו

פורשין מן המזנה, ואין פורשין מבתה. ואתיא כיי דמר רבי יוחנן: אשת איש שזנתה הולדות לבעל, מפני שרב בעילות מן הבעל.

כתוב אחד אומר (במדבר ה, כב): "לצבות בטן ולנפל ירך", וכתוב אחר אומר (שם, כז): "וצבתה בטנה ונפלה ירכה", וכתוב אחר אומר (שם, כא): "בתת יי את ירכך נפלת ואת בטנך צבה" – מקרא אחד מכריע שני מקראות? אמר רבי מנא: כאן למעשה וכאן לתנאין. אמר רבי אבין: ואפלו תימר כאן וכאן למעשה, כאן וכאן לתנאין. "לצבות בטן ולנפל ירך" – לבועל, "וצבתה בטנה ונפלה ירכה" – לאשה. הדעת מכרעת, ירך התחילה בעברה תחלה ואחר כך הבטן – לפיכך תלקה הירך תחלה ואחר כך הבטן.

ושאר כל הגוף לא פלט – רבי אבא בריה דרבי פפי עבד לה אפטר⁷: מה אם מדת הפרענות מעוטה – אבר אחד לוקה ושאר כל האיברים מרגישים, מדת הטובה המרבה – על אחת כמה וכמה!

הלכה ח: מתניתין: שמשון הלך אחר עיניו לפיכך נקרו פלשתים את עיניו, אבשלום נתנווה בשערו לפיכך נתלה בשערו. לפי שפא על עשר פלגשי אביו לפיכך נתנו בו עשר לונביות, שנאמר (שמואל ב' יח, טו): "ויסבו עשרה נערים נשאי כלי יואב". ולפי שגנב שלש גנבות: לב אביו, ולב בית דין, ולב ישראל, לפיכך נתקעו בו שלש שבטים, שנאמר (שם, יד): "ויקח שלשה שבטים בכפו ויתקעם בלב אבשלום".

⁷ דרשה בשבח האכסניה כשנפרד ונסע ממנה.

בכל? תלמוד לומר: "מכף רגלו ועד קדקדו לא היה בו מום". כתיב (שמואל א' ט, ב): "ולו היה בן ושמו שאול בחור וטוב ואין איש מבני ישראל טוב ממנו", יכול בכל? תלמוד לומר: "משכמו ומעלה גבה מכל העם". אבל באבנר מהו אומר (שמואל ב' ג, לח): "הלוא תדעו כי שר וגדול נפל היום הזה בישראל".

ואבנר למה נהרג? רבי יהושע בן לוי ורבי שמעון בן לקיש ורבנן. רבי יהושע בן לוי אומר: על-ידי שעשה דמן של נערים שחוק (שמואל ב' ב, יד): "יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו". רבי שמעון בן לקיש אומר: על-ידי שהקדים שמו לשמו של דוד, הדא היא דכתיב (שם ג, יב): "וישלח אבנר מלאכים אל דוד תחתו לאמר למי ארץ", כתיב מן אבנר לדוד. ורבנן אמרין: על-ידי שלא הניח לשאול להתפייס מדוד. הדא היא דכתיב (שמואל א' כד, יא): "ואבי ראה גם ראה את כנף מעילך בידיו", אמר לה: מה את בעי: מן גלגוי דהדן בסירה הוערת⁹, וכיון שבאו למעגל אמר לו (שם כו, יד): "הלוא תענה אבנר" - גבי כנף אמרת בסירה הוערת, חנית וצפחת בסירה הוערת?! ויש אומרים: על-ידי שהיתה ספק בידו למחות בנוב עיר הכהנים ולא מחה.

וילפי שגנב שלש גנבות: לב אביו, ולב בית דין, ולב אנשי ישראל - לב אביו דכתיב: (שמואל ב' טו, ז): "ויהי מקץ ארבעים שנה", כל עצמו של דוד לא מלך אלא ארבעים, וכא הוא אמר הכן! אלא בשעה ששאול ישראל מלך.

היו שערוותיו מקישות כזוג וקולן הולך כמצרעה לאשתאול.

(שם כד): "ויברכהו יי" - רב חונא בשם רבי יוסי: שהיתה תשמישו שוה לכל אדם. כתיב (שם טז, כח): "ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים" - אמר רב אחא: אמר לפניו: רבונו של עולם, תן לי שכר עיני אחת בעולם הזה, ושכר עיני אחת מתקנת לי לעתיד לבוא.

כתוב אחד אומר (שם טו, כ): "וישפט את ישראל ארבעים שנה", וכתוב אחד אומר (שם טז, לא): "והוא שפט את ישראל עשרים שנה"! אמר רב אחא: מלמד שהיו הפלשתים יראים ממנו עשרים שנה לאחר מותו כדרך שהיו יראים ממנו עשרים שנה בחייו.

אבשלום נתנוה בשערו - רבי חנינא אומר: כחרובית גדולה היה, יכול ככידון? רבי ביבי בשם רבי יוחנן: בדין בדין היה עשוי. אמר רבי חנינא: כד סלקית להכא, נסבית איזורא דברי, ואיזורא דחמוי, מקפא כורתא דחרוביתא דארעא דישראל ולא מטון⁸, וקצית חד חרוב ונגד מלא ידוי דבש. אמר רבי יונתן: יפה סיפסוף שאכלנו בנערותנו מפנקריסין שאכלנו בזקנותנו, די ביומיו אשתני עלמא.

אמר רבי חייא בר בא: בראשונה היתה סאה ארבלית מוציאה סאה סלת, סאה קמח, סאה קבר, סאה סבין, סאה מרסן. וכדון אפלו חדא בחדא לא קימא.

כתיב (שמואל ב' יד, כה): "וכאבשלום לא היה איש יפה בכל ישראל להלל מאד", יכול

⁸ להקיף את גזע עץ החרוב, ולא הספיקו להקיפו מרב עביו.
⁹ המעיל נחתך על ידי קוצים.

גמרא: אמר רבי יוחנן: פסוק זה ברוח הקדש נאמר (שמות ב, ד): "ותתצב אחתו" – "ראיתי את אדני נצב על המזבח" (עמוס ט, א). "אחותו" – "אמר לחכמה אחתי את" (משלי ז, ד). "מרחק" – "מרחוק יי נראה לי" (ירמיה לא, ב). "לדעה" – "כי מלאה הארץ דעה את יי" (ישעיה יא, ט). "מה יעשה לו" – "כי לא יעשה יי אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים" (עמוס ג, ז).

הלכה י: מתניתין: יוסף זכה לקבר את אביו ואין באחיו גדול ממנו, שנאמר (בראשית נ, ז): "ויעל יוסף לקבר את אביו", מי לנו גדול מיוסף שלא נתעסק בו אלא משה. משה זכה בעצמות יוסף ואין בישראל גדול ממנו, שנאמר (שמות יג, יט): "ויקח משה את עצמות יוסף עמו", מי לנו גדול ממשה שלא נתעסק בו אלא הקדוש-ברוך-הוא, שנאמר (דברים לד, ו): "ויקבר אתו בגיא מול בית פעור וגו'". ולא על משה בלבד אמרו, אלא בכל הצדיקים, שנאמר (ישעיה נח, ח): "והלך לפניך צדקך וכבוד יי יאסף".

גמרא: אמר רבי יצחק: כבוד חי העולמים ה' עמהן. כתיב (בראשית נ, י): "ויבאו עד גרן האטד", וכי יש גרן לאטד? אמר רבי שמואל בר נחמן: חזרנו בכל המקרא ולא מצינו מקום ששמו אטד, אלא מהו אטד? אלו הכנענים שהיו ראויין לידוש באטד. ובאי זו זכות נצלו? בזכות (שם, יא): "וירא יושב הארץ הכנעני את האבל בגרן האטד". ומה חסד עשו עמו? רבי אלעזר אמר: איזוריהם התירו. רבי שמעון בן לקיש אמר: קשרי כתפיהן התירו. רבנין אמרין: זקפו קומתן. אמר רבי יודן בר שלום: הראו באצבע ואמרו (שם): "אבל כבד זה למצרים". ומה אם אלו שלא עשו חסד לא

"כי נדר נדר עבדך" (שם, ח) – אמר לה: ומה את בעי כדון? אמר לה: כתוב חד פיתק דתרין גברין דנסבינון עמי. אמר לה: אמור לי למאן דאת בעי, ואנה כתוב. אמר לה: כתוב לה סתם, ואנה למן דבעי אנה נסב, כתב לה סתם,

[ח.]

אזל וצמת לה תרין תרין גברין עד דצמת לה מאתן גברין. הדא היא דכתיב (שמואל ב' טו, יא): "ואת אבשלום הלכו מאתים איש מירושלם קראים והלכים לתם", קראים מדוד, והולכים לתם מאבשלום, ולא ידעו כל דבר מעצת אחיתפל. רבי חונא בשם רבי אחא: וכולהו ראשי סנהדריות היו. וכיון דחמין מליא אתיין לידי חלופין אמרין: רבון כל העולמים! נפלה נא ביד דוד ואל יפל דוד בידינו, שאם אנו נופלין ביד דוד הרי הוא מרחם עלינו, ואם חס ושלום, יפל דוד בידינו אין אנו מרחמין עליו, הוא שדוד אמר (תהלים נה, יט): "פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי".

ילב בית דין (שמואל ב' טו, ד): "ויאמר אבשלום מי ישמני שפט הארץ וגו'". (שם, ו): "ויעש אבשלום כדבר הזה".

ילב אנשי ישראל (שם): "ויגנב אבשלום את לב אנשי ישראל".

הלכה ט: מתניתין: וכן לענין הטובה: מרים המתונה למשה שעה אחת, שנאמר (שמות ב, ד): "ותתצב אחתו מרחק", לפיכך נתעכבו לה כל ישראל שבעת ימים במדבר, שנאמר (במדבר יב, טו): "והעם לא נסע עד האסף מרים".

לְעִזְיָאֵלִי". אֵימְתִי חֲזָרוּ? בִּימֵי דָּוִד, הָדָא הִיא דְּכָתִיב (תהלים עב, ז): "יִפְרַח בְּיָמָיו צַדִּיק". אָמְרוּ: מִי גָרַם לָנוּ כָּל הַדְּמִים הַלָּלוּ? אָמְרוּ: עַל שֶׁלֹּא עָשִׂינוּ חֶסֶד עִם אוֹתוֹ הַצַּדִּיק, וְהָלְכוּ וְקִשְּׁרוּ לוֹ הַסֶּפֶד וְגָמְלוּ לְצַדִּיק חֶסֶד, וְהָעֵלָה עָלֶיהֶן הַכָּתוּב כָּאֵלּוּ מֵת שָׁם וְנִקְבֵּר שָׁם, שֶׁגָּמְלוּ לְצַדִּיק חֶסֶד.

"עֲמוֹ" (שְׁמוֹת יג, יט) – רַבִּי קְרִיסְפָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: "עֲמוֹ" – עִם נִפְשָׁךְ אֶת עַבְדְּךָ. אָמַר רַבִּי חֲמָא בֶּר חֲנִינָא: מִשָּׁל לְמַלְךְ שֶׁהִיא מְשִׁיא אֶת בְּנוֹ, וּבָא אֶפְרָכּוּס לְטַעֵן בְּאַפְרִיזִין וְלֹא הִנִּיחוּ לוֹ. אָמַר הַמֶּלֶךְ: הִנִּיחוּ לוֹ, לְמַחֵר הוּא מְשִׁיא אֶת בְּתוֹ וְאֲנִי מְכַבְּדוֹ בְּמָה שֶׁכִּיבְדֵנִי, כְּכָתוּב (בְּרֵאשִׁית מו, ד): "אֲנֹכִי אֶרֶד עִמָּךְ מִצְרַיִם וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךְ גַּם עֲלֶיךָ", מַה תִּלְמֹד לֹמַר "גַּם עֲלֶיךָ"? אָמַר: אוֹתָךְ אֲנִי מַעֲלָה, וּשְׁאָר כָּל הַשְּׂבָטִים אֲנִי מַעֲלָה, מִלְּמַד שֶׁכָּל שְׂבָט וְשְׂבָט הָעֵלָה עֲצָמוֹת רֹאשׁ שְׂבָטוֹ עִמּוֹ.

תָּנִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹדָה: אֵלּוּלָא שֶׁהִדְבֵּר כְּתוּב, לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לֵאמָרוּ. מִלְּמַד כְּשֶׁמֶת מֹשֶׁה הָיָה מְטַל עַל כֹּנָפֵי שְׂכִינָה בְּאַרְבַּעַת מִיל מִנְחֶלֶת בְּנֵי רְאוּבֵן עַד נִחְלַת בְּנֵי גָד. שְׁמַת בְּנִחְלַת בְּנֵי רְאוּבֵן, וְנִקְבֵּר בְּנִחְלַת בְּנֵי גָד. וּמִנֵּין שְׁמַת בְּנִחְלַת בְּנֵי רְאוּבֵן? שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבָּר לב, לז-לח): "וּבְנֵי רְאוּבֵן בָּנוּ אֶת חֻשְׁבּוֹן וְאֶת אֶלְעָלָה וְאֶת קְרִיָּתִים וְאֶת נָבוֹ", וְכָתִיב (שָׁם, מט-נ): "עֲלָה אֶל הָר הָעֵבְרִים הַזֶּה הָר נָבוֹ, וּמֵת בָּהֶר אֲשֶׁר אֵתָּה עָלָה שָׁמָּה". וּמִנֵּין שֶׁנִּקְבֵּר בְּנִחְלַת בְּנֵי גָד? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לג, כ-כא): "וּלְגָד אָמַר בְּרוּךְ מְרַחֵב גֵּד וְגוֹ", כִּי שָׁם חָלְקַת מַחֲקָק סָפוּן". וְהַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ-הוּא הָיָה אוֹמֵר (שָׁם): "וַיֵּתֵא רֹאשֵׁי עָם", וּמִלֵּאכִי שָׁרַת הָיוּ אוֹמְרִים (שָׁם): "צִדְקָת יְיָ עָשָׂה", וַיִּשְׂרָאֵל הָיוּ אוֹמְרִין (שָׁם): "וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל", אֵלּוּ וְאֵלּוּ הָיוּ

בִּידֵיהֶן וְלֹא בְּרִגְלֵיהֶן, רָאוּ מַה פָּרַע לָהֶן הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ-הוּא, יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵן עוֹשִׂין חֶסֶד בִּידֵיהֶן וּבְרִגְלֵיהֶן, עִם גְּדוּלֵיהֶן וְעִם קִטְנֵיהֶן – עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: כָּל אוֹתָן שְׂבָעִים יוֹם שָׁבִין אַגְרוֹת לְאַגְרוֹת כְּנָגֵד שְׂבָעִים יוֹם שֶׁעָשׂוּ הַמִּצְרִיִּים חֶסֶד עִם אֲבִינוּ יַעֲקֹב.

כְּתִיב (שְׁמוּאֵל ב' א, יז): "וַיִּקְנֶן דָּוִד אֶת הַקִּינָה הַזֹּאת וְגוֹ", וַיֹּאמֶר לְלַמֵּד לְבָנֵי יְהוּדָה קִשְׁתָּה. לֹא מִסֶּתֶבְרָה דִּלָּא לְלַמֵּד בְּנֵי יְהוּדָה, מִי הָיָה? אֵלּא אָמַר דָּוִד: כִּיּוֹן שֶׁהַצַּדִּיקִים מִסֶּתֶלְקִין, הַשּׁוֹנְאִין בָּאִין וּמִתְגָּרִין בְּיִשְׂרָאֵל.

"הֲלֹא הִיא כְּתוּבָה עַל סֵפֶר הַיִּשָּׁר" (שָׁם, יח) – תָּרִין אָמְרִין, חֵד אָמַר: זֶה סֵפֶר בְּרֵאשִׁית. וְחֻרְנָה אָמַר: זֶה חֻמֶּשׁ הַפְּקוּדִים. מֵאֵן דָּאֲמַר זֶה סֵפֶר בְּרֵאשִׁית – נִיחָא, וּמֵאֵן דָּאֲמַר זֶה חֻמֶּשׁ פְּקוּדִים מַה מְלַחֲמָה הָיְתָה שָׁם? "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִסְעוּ מִבְּאֶרֶת בְּנֵי יַעֲקֹב מוֹסְרָה שָׁם מֵת אֶהְרֹן" (דְּבָרִים י, ו), וְכִי בְּמוֹסְרוֹת מֵת אֶהְרֹן? וְהֲלֹא בָּהֶר הָהָר מֵת! הָדָא הִיא דְּכָתִיב (בְּמִדְבָּר לג, לח): "וַיַּעַל אֶהְרֹן הַכֹּהֵן אֶל הָר הָהָר, וַיָּמָת שָׁם", אֵלּא כִּיּוֹן שְׁמַת אֶהְרֹן

[ח:]

נִסְתַּלְקוּ עֲנָנֵי כְבוֹד וּבִקְשׁוּ הַכְּנַעֲנִים לְהִתְגָּרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, הָדָא הִיא דְּכָתִיב (בְּמִדְבָּר כא, א): "וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עָרֹד יֹשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים", מַהוּ "דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים"? שָׁמַע שְׁמַת אֶהְרֹן הַתִּיר הַגָּדוֹל שָׁלָהֶן, שֶׁהָיָה תָר לָהֶן אֶת הַדֶּרֶךְ, בָּאוּ וְנִתְגָּרָה בָּהֶן. וּבִקְשׁוּ יִשְׂרָאֵל לְחֹזֵר לְמִצְרַיִם וְנִסְעוּ לְאַחֲרֵיהֶן שְׁמוּנָה מִסְעוֹת, וְרַץ אַחֲרָיו שְׂבָטוֹ שֶׁל לֹוִי, וְהָרַג בָּהֶן שְׁמוּנָה מִשְׁפָּחוֹת. אִף הֵן הָרַגוּ מִמֶּנּוּ אַרְבַּע, הָדָא הִיא דְּכָתִיב (דְּבָרִי הַיָּמִים א' כו, כג): "לְעֶמְרָמִי לִיצְהָרִי לְחִבְרוֹנִי

אומרים (ישעיה נז, ב): "יבוא שלום ינוחו על משכבותם הלך נכחו".

הדרן עלך המקנא לאשתו

פרק שני

מפרישין עליהן שלא מדעתן, ואלו הן: הזב והזבה והמצרע והיולדת, שכן אדם מפריש על בנו הקטן, והוא נתון בעריסה.

ניחא זב וזבה ומצרע. ויולדת? ויש קטנה יולדת? לא כן אמר רבי רדיפה, רבי יונה בשם רב חונה: עברה וילדה עד שלא הביאה שתי שערות - היא ובנה מתים. משהביאה שתי שערות - היא חיה, ובנה מת. מאי כדון, שכן אדם מפריש על בתו קטנה, מכיון שהביאה לו, כבר יצאה מרשות אביה! אלא שכן אדם מפריש על אשתו חרשת, וכאן סוטה - קטנה אין את יכול, דמר רבי זעירא, רבי יסא בשם רבי יוחנן: קטנה שזנתה, אין לה רצון להאסר על בעלה. וחרשת אין את יכול, דכתיב (שם, כב): "ואמרה האשה אמן אמן".

אמר רבי אבין: מכיון דכתיב (דברים יד, כו): "ושמחת אתה וביתך", והוא מעכב

[ט]

מלשמח עמה, מפריש עליה חוץ מדעתה.

רבי אחא בשם רבי אילא: אינו מפריש עליה עולת העוף אלא חטאת העוף, מפני שהיא מכשרתה לאכל בזבחים. תני: אינו מפריש עליה אלא דבר שהוא מתירה לה בזה. אמר רבי יוסי: אין לה אלא זה. תני: מה זה מעכבה מלאכל בזבחים. מעכבה היא מלאכל בזבחים? ומכיון שהוא מעכב מלשמח עמה, כמו שהוא מעכבה מלאכל בזבחים.

הלכה א: מתניתין: היה מביא את מנחתה בכפיפה מצרית ונותנה על ידה כדי ליגעה. כל המנחות תחלתן וסופן בכלי שרת, וזו תחלתה בכפיפה מצרית וסופה בכלי שרת. כל המנחות טעונות שמן ולבונה, וזו אינה טעונה לא שמן ולא לבונה. כל המנחות באות מן החטין, וזו אינה באה אלא מן השעורין. מנחת העמר אף-על-פי שהיא באה מן השעורין, היא באה גרש וזו היתה באה קמח. רבן גמליאל אומר: כשם שמעשיה מעשה בהמה, כך קרבנה מאכל בהמה.

גמרא: כתיב (במדבר ה, יח): "וביד הכהן יהיו מי המרים המארים",

[ט]

מעלה כדי ליגעה? אלא כדי להטיל אימה עליה.

'מנחתה' - מלמד שהיא קדשה לשמה. כשם שהיא קדשה לשמה כך היא קדשה לשמו, ותני רבי חיה ופליג, לקרב כליל אינה יכלה מפני שתפותה של אשה, לאכל אינה יכלה מפני שתפותו של איש. אמר לה: הקמץ קרב לעצמו והשירים קרבין לעצמן, ואת אמר מנחתה. ואלא מה דאשתעי קריא אישתעית מתניתא (במדבר ה, טו): "והביא את קרבנה עליה".

בעלה, מהו שיפריש עליה חוץ מדעתה? אחר, מהו שיפריש עליה חוץ מדעתה? ייבה כיי דרבי יוחנן: ארבעה מחסרי כפרה

אם תאמר מן החטין - אין שתי הלחם בכורין. תמן אמר רבי יונה: חילקא - לשנים, טרגיס - לשלשה, טיסני - לארבעה. רבי יוסה בי רבי בון בעי: מכן והילך קמחין הן אין צריך לבור את הסלת מתוכן?

הלכה ב: מתניתין: היה מביא פילי של חרש חדשה, ונותן לתוכה חצי לוג מים מן הכיור. רבי יהודה אומר: רביעית, כשם שהוא ממעט בכתב כך הוא ממעט במים. נכנס להיכל ופנה לימינו, ומקום היה שם אמה על אמה, וטבלה של שיש, וטבעת היתה קבועה בה, כשהוא מגביהה נוטל עפר מתחתיה ונותן כדי שיראה על פני המים, שנאמר (במדבר ה, יז): "ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים".

גמרא: תני: 'חדשה'. מתניתא דרבי אליעזר, דתנינן תמן: היה מביא פילי של חרש חדשה, מאן תני חדשה? רבי לעזר, דהוא דריש לה (ויקרא יד, ה): "אל כלי חרש על מים חיים" - מה מים שלא נעשה בהן מלאכה, אף כלי חרש שלא נעשה בו מלאכה. ניקח תמן דהוא דריש "אל כלי חרש על מים חיים", הכא מה אית לך? אמר רבי יוחנן: דו סבר כרבי ישמעאל, תני: 'מי כיור, רבי ישמעאל אומר: מי מעין, וחכמים מכשירין בכל המימות'.

והא דרבי לעזר כרבי ישמעאל במים. ורבי ישמעאל כרבי לעזר בכלי חרש? אשכח תני: בכלי חרש חדשה רבי ישמעאל אומר.

אית תני תני: בכלי חרש לא במקידה, אית תני תני: אפלו במקידה. הוון בעי מימר: מאן דמר בכלי חרש לא במקידה - רבי לעזר. מאן דאמר אפלו במקידה - רבנין. כלה רבנין, מאן דמר בכלי חרש לא במקידה

תני: 'אפלו הקפת נזירות על ראשה'. מעכבת היא מלוכל בזבחים? מכיון שהיא מגולת והוא מעכב מלשמוח עמה, כמו שהוא מעכבה מלוכל בזבחים.

תני: רבי יודה אומר: מביא אדם על-ידי אשתו כל קרבן שהיא חייבת, אפלו אכלה חלב ואפלו חללה שבת. וכן היה רבי יודה אומר: פטרה - אינו חייב בה, שכן הוא כותב לה 'ואחרן די אתיין לי עלך מן קדמת דנא'.

והתני: סדר מנחות כך היא: מביאין מתוך ביתו בכלי כסף ובכלי זהב, וראויה לקרב בכלי שרת. תני רבי שמעון בן יוחי: מפני מה אמרו: כל החטאות והאשמות שבתורה אין טעונין נסכים? שלא יהא קרבנו של חוטא נראה מהדר. התיבון: הרי חטאתו ואשמו של מצרע! אן תימר שאינו חוטא, האמר רבי יצחק (ויקרא יד, ב): "זאת תהיה תורת המצרע", זאת תורת המוציא שם רע. אמר לה: מכיון שנתסר, וכתיב (דברים כה, ג): "ונקלה אחיה לעיניו" - כמי שאינו חוטא.

רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל (במדבר ה, טו): "מנחת", "מנחת" (ויקרא ב, יד) - מה מנחת שנאמר להלן שעורין, אף כאן שעורין. אמר רבי לעזר: נאמר כאן (שם): "אביב" ונאמר במצרים (שמות ט, לא): "אביב" - מה אביב האמור במצרים שעורין, אף כן שעורין. רבי עקיבה אומר: נאמר לצבור: "הבא בכורין בפסח, והבא בכורין בעצרת!" אם מצינו שממין שהיחיד מביא חובתו, ממנו הצבור מביא בכורין בעצרת, מאי זה מין היחיד מביא חובתו? מן השעורין. אף הצבור לא יביא אלא מן השעורין.

[י.]

"מי" (במדבר ה, יח) - יכול מראה מים? תלמוד לומר ארד. או ארד יכול מראה דיו? תלמוד לומר "מי". הא כיצד? מראה מים ומראה ארד, שצרו חכמים: חצי לוג מים מן הכיור. והא תני: רבי יודה אומר: רביעית! רבי יודה כדעתיה, דתנינן כשם שהוא ממעט בכתב כך הוא ממעט במים.

תמן תנינן: אף היא עשתה טבילה של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה, שבשעה שהחמה זורחת, היו הניצוצין מנתזין ממנה והיו יודעין שזרחה החמה. מה היה כתוב עליה? ריש לקיש אמר בשם רבי ינאי: אל"ף ביי"ת היה כתוב עליה. והא תאני: בכתב שבו כאן, כתיב שכאן, לא מעבה ולא מידק אלא בינוני. פתר לה באל"ף שכאן מאל"ף שכאן, בבי"ת שכאן מבי"ת שכאן. תני רבי הושעיה: כל פרשת סוטה היתה כתובה עליה, שממנה היה קורא ומתרגם כל דקדוקי הפרשה.

ולמה מים ועפר וכתב? מים - ממקום שבאת, עפר - למקום שהיא הולכת. כתב - לפני מי שהיא עתידה לתן דין וחשבון. תמן תנינן: 'עקביה בן מהללאל אומר: הסתפל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עברה'. רבי אבא בריה דרבי פפי ורבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי: שלשתן דרש עקביה מפסוק אחד (קהלת יב, א): "וזכר את בוראיו" - בארד, בורד, בורד. בארד - ממקום שבאתה; בורד - למקום שאת הולך; בורד - לפני מי שאת עתיד לתן דין וחשבון.

שלשה דברים צריכין שיהו לשמה (דברים כד, א): "וכתב לה", (במדבר ה, ל): "ועשה לה", (ויקרא יט, כ): "או חפשה לא נתן לה". שלשה דברים צריכין שיהו נראין: אפר פרה, ועפר סוטה, ורק יבמה. תני רבי ישמעאל: אף דם

- כשניטל רבה ומיעוטה קים, ומאן דמר במקידה - כשניטל מעוטה ורבה קים.

אית תני תני: בכלי חרש לא במפוחם, אית תני תני: אפלו במפוחם. הוון בעיי מימר: מאן דמר בכלי חרש לא במפוחם רבי לעזר, מאן דמר אפלו במפוחם רבנן. כלה דרבנן, מאן דמר בכלי חרש לא במפוחם רבנן, ומאן דמר אפלו במפוחם רבנן.

תמן תנינן: אזור שהזה בו כשר לטהר בו את המצרע. רבי אימי בשם רבי לעזר: זו להוציא מדברי רבי לעזר, דתני: הזה בו על החטאת פסול למצרע, הזה בו על המצרע פסול לחטאת. אמר רבי יוסי: והלא קל וחמר הוא, מה אם המצרע שאין המלאכה פוסלת בו, הזה בו על החטאת פסול למצרע - חטאת שהמלאכה פוסלת בה, הזה בה על חטאת, אינו דין שיהא פסול לחטאת.

הזה בו על המצרע זה

[י:]

מהו שיכשר למצרע אחר? מה דמר כשר - הדא רבי יודה ורבי לעזר מודי ביה, ומאן דמר פסול - הדא לית רבי יודה ורבי לעזר מודיי בה.

תני: אמר רבי יודה: שבתי היתה, והלכתי אחר רבי טרפון לביתו, אמר לי: יהודה בני, תן לי סנדלי, ונתתי לו, ופשט ידו לחלון ונתן לי ממנה מקל, אמר לי: 'יהודה בני, בזו טהרתי שלשה מצרעין'. ולמדתי בה שבע הלכות. שהיא של אברית, וראשה טרף, ואורכה אמה, ועוביה כרביע כרע מטה, אחת לשנים ושנים לארבעה, ומזין ושונין ומשלשין, ומטהרין בפני הבית ושלא בפני הבית, ומטהרין בגבולין.

כותב "ואמרה האשה אמן אמן". רבי יוסה אומר: לא היה מפסיק. רבי יהודה אומר: כל עצמו אינו כותב, אלא "יתן יי אותך לאלה ולשבעה בתוך עמך בתת יי את ירכך נפלת ואת בטנך צבה, ובאו המים המאריים האלה במעיך" וגו', ואינו כותב "ואמרה האשה אמן אמן".

גמרא: רבי קרספא אומר: אתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש. חד אמר: משביע ואחר כך כותב. וחורנה אומר: כותב ואחר כך משביע. הוון בעיי מימר: מאן דמר משביע ואחר כך כותב, הוון מה דהוא קריא (במדבר ה): "והשביע", "וכתב". ומאן דמר כותב ואחר כך משביע, כדי לסמך שבועה להשקיה. אית תני תני: בין תניין בין שבועות מעכבין. אית תני תני: שבועות מעכבות, תניין אינן מעכבין.

הוון בעיי מימר: מאן דמר בין תניין בין שבועות מעכבין, אית לה חקה תורה מעכב. ומאן דמר שבועות מעכבות ותניין אינן מעכבין, לית ליה. עוד הוא אית לה, אלא שאינן על סדר. ואיתין אלין פלוגתא כהכין פלוגתא, ומאן דמר בין תניין בין שבועות מעכבין, כמאן דמר משביע ואחר כך כותב. ומאן דמר שבועות מעכבות ותניין אינן מעכבין, כמאן דמר כותב ואחר כך משביע.

[יא:]

הלכה ד: מתניתין: ואינו כותב לא על הלוח, ולא על הנר, ולא על הדיפתרא, אלא על המגלה, שנאמר (במדבר ה, כג): "בספר". ואינו כותב לא בקומוס, ולא בקלקנתוס, ולא בכל דבר שהוא רושם, אלא בדיו, שנאמר (שם): "ומחה" - כתב שהוא יכול להמחות.

צפור מצרע. אמר רבי זעירא: שערו לומר אין דם צפור קטנה בטל ברביעית, ולא דם צפור גדולה

[יא.]

מבטל את הרביעית, כהדא דתני (ויקרא יד, ו): "בדם" - יכול בדם ודאי? תלמוד לומר (שם): "מים חיים". אי מים חיים, יכול שיהו כלן מים חיים? תלמוד לומר: "דם". הא כיצד - מים חיים שדם צפור נכר בהן, שערו חכמים רביעית.

רבי פדת בשם רבי יוחנן: מי סוטה נפסלין בלינה. רב אחא בשם רב אבינא: כל שאין ממנו למזבח, אין הלינה פוסלת בו.

"ומן העפר" (במדבר ה, יז). יכול מן המזבח לקפה? תלמוד לומר (שם): "אשר יהיה בקרקע המשכן". אי אשר יהיה בקרקע המשכן, יכול עד שיחפר בדקל? תלמוד לומר "אשר יהיה", הא כיצד? אם אין שם - מביא ונותן שם.

אמר רבי אבין: אכן אתאמרת יכול לא יהא כשר עד שיחפר בדקל? תלמוד לומר: "אשר יהיה", מכל מקום. "המשכן" - לרבות המשכן, ונוב, וגבעון, ושילו, ובית העולם.

הלכה ג: מתניתין: בא לו לכתב את המגלה, מאי זה מקום היה כותב? "אם לא שכב איש אתך, ואת כי שטית תחת אישך" וגו' (במדבר ה, יט-כ), ואינו כותב (שם, כא): "והשביע הכהן את האשה בשבעת האלה". וכותב (שם): "יתן יי אותך לאלה ולשבעה בתוך עמך בתת יי את ירכך נפלת ואת בטנך צבה", (שם, כב): "ובאו המים המאריים האלה במעיך לצבות בטן ולנפל ירך", ואינו

הַלְכָה ה': מִתְנִיתִין: וְלָמָּה הִיא אוֹמֶרֶת
'אָמֵן אָמֵן'? אָמֵן עַל הָאֱלֹהִים, אָמֵן עַל
הַשְּׁבוּעָה; אָמֵן מֵאִישׁ זֶה, אָמֵן מֵאִישׁ אֲחֵר;
אָמֵן שְׁלֹא נְטַמִּיתִי, וְאִם נְטַמִּיתִי יָבֹאוּ בִּי;
אָמֵן שְׁלֹא שְׁטִיתִי אֲרוֹסָה וְנִשְׁוָאָה, שׁוֹמֶרֶת
יָבָם וְכִנּוּסָה, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר:

[יב.]

אָמֵן שְׁלֹא נְטַמִּיתִי אָמֵן שְׁלֹא אֶטְמָא.

גְּמָרָא: רַבִּי לְעֶזֶר בֶּשֶׁם רַבִּי יוֹסִי בֶּן זִמְרָה:
אָמֵן לְקַבְּלָהּ; אָמֵן לְשְׁבוּעָה; אָמֵן יֵאֻמְנוּ
הַדְּבָרִים. אָמֵן לְקַבְּלָהּ – מִסּוּטָה, אָמֵן
לְשְׁבוּעָה (יִרְמְיָה יא, ה): "לְמַעַן הֶקֱיָם אֶת
הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבּוֹתֵיכֶם" וְגו'.
אָמֵן יֵאֻמְנוּ הַדְּבָרִים (מְלָכִים א' א, לו): "וַיַּעַן
בְּנֵיהֶוָה בֶּן יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
אָמֵן" וְגו'. אָמֵן רַבִּי תַנְחוּמָא: אֵין מִן הַדִּין
אָמֵן שְׁבוּעָה, לִית שְׁמַע מִנָּה כְּלוּם. וַיֵּדָא
אִמְרָה דָּא? "לְעֶבְרָךְ בְּבִרִית יְיָ אֱלֹהֶיךָ
וּבְאַלְתּוֹ" (דְּבָרִים כט, יא), וְאֵין אֱלֹהִים אֲלֵא
שְׁבוּעָה, כְּמָה דְּתִימָר (בְּמִדְבָּר ה, כא): "וְהַשְׁבִּיעַ
הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה בְּשִׁבְעַת הָאֱלֹהִים".

מִנִּין לְמַדּוּ לְגִלְגּוּל שְׁבוּעָה? מִסּוּטָה.
"וְאִמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן" – אָמֵן עִם אִישׁ
זֶה, אָמֵן עִם אִישׁ אֲחֵר. עַד כְּדוּן דְּבָרִים
שֶׁהוּא רָאוּי לְהַשְׁבִּיעַ, דְּבָרִים שֶׁאֵינּוּ רָאוּי
לְהַשְׁבִּיעַ? אָמֵן רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן:
נִשְׁמַעְנָה מִן הָדָא: 'אָמֵן שְׁלֹא סְטִיתִי אֲרוֹסָה
וְנִשְׁוָאָה שׁוֹמֶרֶת יָבָם וְכִנּוּסָה', אֲרוֹסָה
וְשׁוֹמֶרֶת יָבָם רָאוּי הוּא לְהַשְׁבִּיעַ? וְתִימָר
מְגִלְגָּלִין! וְהֵכָא מְגִלְגָּלִין.

אֵית תַּנִּי תַנִּי: מַה זֶּה בְּאֵלָה וּבְשְׁבוּעָה, אֵפֹךְ כָּל
הַנִּשְׁבָּעִין בְּאֵלָה וּבְשְׁבוּעָה. וְאֵית תַּנִּי תַנִּי: זֶה
בְּאֵלָה וּבְשְׁבוּעָה, וְאֵין כָּל הַנִּשְׁבָּעִין בְּאֵלָה

גְּמָרָא: לֹוי בַּר סִיסִי בְּעָא קָמִי רַבִּי: מְגִלְת
סוּטָה מַהוּ שְׁתַּטְמָא אֶת הַיָּדִים? אָמֵר לָהּ:
הֲרִי זֶה שְׁאֵלָה. אָמֵר רַבִּי יוֹסִי: אֵינָה שְׁאֵלָה,
כְּלוּם גָּזְרוּ עַל הַסְּפָרִים שִׁיטְמָאוּ אֶת הַיָּדִים
לֹא מִפְּנֵי קִדְשָׁתָן, וְזוֹ לְמַחֲיָקָה נִתְּנָה! לֹא
צָרָכָה דָּלָא הוּאִיל וְנִתְּנָה לְמַחֲיָקָה.

כְּמָה אוֹתִיּוֹת כְּתוּב בָּהּ וִיְהִי שְׁלֹא לְצָרָךְ,
וִיְהִי חֲתִיב? תַּנִּי רַבִּי חֲנִין: בֵּית שְׁמַאי
אוֹמְרִים: אַחַת, וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: שְׁתֵּים.
אָמֵר רַבִּי הֵלֵל: טַעְמוֹן דְּבֵית הֵלֵל כְּדִי לְכַתֵּב
'יה'. רַבִּי יוֹדֵן בְּעִי: כְּתַב מִפִּיו? וּמַחֲקָה
בְּעַפְרָה? הִיא כּוֹתֵב רֹאשׁוֹן רֹאשׁוֹן וּמוֹחֲקָה?

תַּנִּי: רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ אוֹמֵר: אֵין כּוֹתֵבִין
עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה. אָמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן:
מִכִּין דָּאֵת אָמֵר לְמַחֲיָקָה נִתְּנָה, לָמָּה אֵינוּ
כּוֹתֵב? תַּנִּי: רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:
רוּאָה אֲנִי אֶת דְּבָרִי אֶלְעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ מְדַבְּרִי
אַבָּא, שְׁמָא תֹאמֵר אֵינָה שׁוֹתָה, וְנִמְצָא הַשֵּׁם
גָּנוּז עַל עוֹר שֶׁל בְּהֵמָה טְמֵאָה.

הֵכָא כְּתִיב (בְּמִדְבָּר ה, כג): "סֹפֵר", וְהֵכָא כְּתִיב
(שָׁם כד, א): "סֹפֵר", הֵכָא אֵת אָמֵר: כָּל דְּבָר
שֶׁהוּא בְּתִלוּשׁ, וְהֵכָא אָמֵר הֵכִין! אָמֵר לָהּ:
שְׁנִיָּא הִיא הֵכָא, דְּכְתִיב "בִּסְפָּר".

"וּכְתַב" – יָכוֹל בְּדִיו וּבִסְקָרָא וּבִקְוֹמוֹס
וּבְקִלְקִנְתוֹס? תַּלְמוּד לּוֹמֵר: "וּמַחָה". אֵי
מַחָה יָכוֹל בְּמַשְׁקִים אוֹ בְּמִי פְרוֹת? תַּלְמוּד
לּוֹמֵר: "וּכְתַב", הָא פִּיצַד? כְּתַב שֶׁהוּא יָכוֹל
לְהַמְחוֹת, וְאֵי זֶה זֶה? זֶה שֶׁאֵין בּוֹ קִלְקִנְתוֹס.
וְהַתַּנִּי: 'אִם מַחֲקָה מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר כְּשֶׁר'! תַּפְתֵּר
כְּהָדֵן תַּנִּיָּא דְּתַנִּי: אָמֵר רַבִּי מֵאִיר כָּל יָמִים
שֶׁהֵינּוּ לְמִדִּין אֶצֶל רַבִּי יִשְׁמַעֵאל לֹא הֵינּוּ
נוֹתְנִין קִלְקִנְתוֹס בְּדִיו.

עקיבה, דרבי עקיבה אמר: יש ממזר ביבמה. ויתביניה: מה אכפת לה ממזר גבי קדושין, התורה אמרה: "וקנא את אשתו" – אפלו מקצת אשתו.

שומרת יבם שזנתה, רבי לעזר אמר: מתרת לביתה. רבי יהושע בן לוי אמר: אסורה לביתה. רבנין אמרין אמר רבי מנא: לא כן אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר: שומרת יבם שמתה מתר באמה. בגין דתנינן: זזה הכלל כל שתבעל ולא תהא אסורה לו לא היה מתנה עמה. מאן תנא הך מתניתא, לא רבנין ולא רבי עקיבה. אלא כני: מאן דמר מתרת לביתה – דרבנין דלא כרבי עקיבה, ומאן דמר אסורה לביתה – רבי עקיבה דלא כרבנין.

אמר רבי יני: שומרת יבם שזנת מתרת לביתה.

[יג.]

ותני כן (במדבר ה, יג): "ונעלם מעיני אישה" – ולא מעיני יבמה. רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו: מעשה היה וכהנת היתה, והתירוה לביתה. אמר רבי יוסה בר רבי בון: אף לא מכות אין בה.

לא שהיה רבי מאיר אומר: המים בודקין אותה מעכשו, אלא המים פקודין בה כשתטמא בודקין אותה למפרע.

"תורת הקנאות" (שם, כט) – תורת העולמים זו, אין האשה שותה ושונה. אמר רבי יודה: העיד נחמיה איש שיחין את רבי עקיבה: האשה שותה ושונה. אמר רבי עקיבה אני אפרש: מאיש אחד – אין האשה שותה ושונה, משני אנשים – האשה שותה ושונה. וחכמים אומרים: בין מאיש אחד בין משני

ובשבועה. הווי בעיי מימר: מאן דמר זו באלה ובשבועה אף כל הנשבעין באלה ובשבועה: ניהא, מאן דמר זו באלה ובשבועה ואין כל הנשבעין באלה ובשבועה: לגלגול את למד, לאלה ולשבועה אין את למד.

אית תני תני: מה זו באמן ואמן אף כל הנשבעין באמן ואמן. אית תני תני: זו באמן ואמן ואין כל הנשבעין באמן ואמן. הווי בעיי מימר: מאן דמר זו באמן ואמן אף כל הנשבעין באמן ואמן: ניהא, מאן דמר זו באמן ואין כל הנשבעין באמן ואמן: כלום למדו גלגול שבועה לא מסוטה? לגלגול את למד, לאמן ולאמן אין את למד.

אמר רבי בא בר ממל: מאן תנא שומרת יבם? רבי עקיבה, דרבי עקיבה אמר: יש ממזר ביבמה. אמר לה רבי אילי: מה אכפת לה ממזר גבי קנוי, התורה אמרה (במדבר ה, יד): "וקנא את אשתו" – אפלו מקצת אשתו. אמר רבי שמי: ולא כן אמר רבי יני:

[יב.]

נמנו שלשים וכמה זקנים: מנין שאין קדושין תופסין ביבמה? תלמוד לומר (דברים כה, ה): "לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר, יבמה יבא עליה" – שלא יהא לה הויה אצל אחר. אמר לה רבי יוחנן: ולא מתניתא היא? 'לאחר שיחלץ ליה יבמיה אינה מקדשת'. והיה רבי יני מקלס לה (ישעיה מו, ו): "הזלים זהב מכיס"; (משלי ג, כא): "בני אל ילזו מעיניך"; (שם כז, יא): "חכם בני ושמח לבי"; (שם ט, ט): "תן לחכם ויחכם עוד"; (שם א, ה): "ישמע חכם ויוסף לקח".

אמר לה רבי שמעון בן לקיש: בתר כל אלין פסוקי קלוסיא יכיל הוא פתר לה כרבי

הַלָּכָה ו: מִתְּנִיתִין: הַכֵּל שְׁוִין שְׁאִינוּ מִתְּנָה
עָמָה קֵדָם לְשִׁנְתָּאֲרָסָה. וְלֹא מִשְׁנִתְגָּרְשָׁה
נִסְתָּרָה לְאַחַר וְנִטְמָאת, וְאַחַר כֵּן

[יג:]

הַחֲזִירָה לֹא הִיא מִתְּנָה עָמָה. זֶה הַכֵּל: כָּל
שֶׁתְּבַעֵל וְלֹא תִהְיֶה אֲסוּרָה לוֹ, לֹא הִיא מִתְּנָה
עָמָה:

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יִנִּי: פְּשִׁיטָא שְׁאָדָם מוֹחֵל
עַל קְנוּיוֹ, גֵּרֶשׁ כָּמִי שְׁמַחֵל? הֵיךְ עֲבִידָא?
קִנָּא לָהּ וְנִתְגָּרְשָׁה וְהַחֲזִירָה וְנִסְתָּרָה. אֵן תִּימָר
גֵּרֶשׁ כָּמִי שְׁמַחֵל - צָרִיךְ לְקַנּוֹת לָהּ פַּעַם
שְׁנִיָּה. אֵן תִּימָר גֵּרֶשׁ כָּמִי שְׁלֹא מַחֵל - אֵין
צָרִיךְ לְקַנּוֹת לָהּ פַּעַם שְׁנִיָּה. אֲבָל אִם קִנָּא לָהּ
וְנִסְתָּרָה, וַיֵּדַע בָּהּ וַיִּגְרָשָׁה, וְהַחֲזִירָה וְנִסְתָּרָה,
שֶׁתָּת וְלֹא בִדְקוּ אוֹתָהּ הַמֵּים, טְהוּרָה הִיא. אוּ
מֵאַחַר שְׁאִין הַמֵּים בּוֹדְקִין אֶת הָאִשָּׁה שֶׁהִיא
אֲסוּרָה לְבֵיתָהּ טְמֵאָה הִיא?

הַדְּרִין עָלֶיךָ הִיא מִבִּיא

אֲנָשִׁים - שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה, כְּרַכְמִית תּוֹכִית,
שֶׁשֶׁתָּת וְשִׁנְתָּה וְשִׁלְשָׁה לְפָנֶי שְׁמַעְיָה וְאַבְטָלִיוֹן
מֵאִישׁ אֶחָד.

תַּמָּן תַּגִּינִן: אֵין מִשְׁקִין אֶת הַגִּיּוֹרֶת וְכוּ',
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: מִשְׁקִין. מָה אָנִן קִימִין?
אִם בִּישְׂרָאֵל שְׁנַשָּׂא גִיּוֹרֶת כָּבֵר כְּתִיב (בְּמִדְבָּר
ה', יב): "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" - לֹא גֵרִים, אִם בְּגֵר
שְׁנַשָּׂא בֵּת יִשְׂרָאֵל כָּבֵר כְּתִיב (שָׁם, טו):
"וְהִבִּיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֶּהֵן", אֲלֹא כֵּן
אָנִן קִימִין: בְּגֵר שְׁנַשָּׂא גִיּוֹרֶת. וְמָה טַעְמָא
דְּרַבִּי עֲקִיבָה? "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" - לֹא גֵרִים. מָה
טַעְמוֹן דְּרַבָּנִן? "וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם" - לְרַבּוֹת כָּל
הַכְּתוּב בַּפְּרָשָׁה. וְמָה כְּתוּב בַּפְּרָשָׁה (שָׁם, יג):
"וְשָׁכַב אִישׁ אִתָּה" - שְׁכִיבְתָּה אוֹסְרְתָּה,
בַּעֲלָהּ מִקְנָא וּמִשְׁקָה.

"וְנִעְלָם מֵעֵינֵי אִשָּׁה" (שָׁם) - פָּרִט לְסוּמָה
שְׁאִין לוֹ עֵינַיִם. הוּא סוּמָה, הִיא סוּמָה?
מִתְּנִיתָא דְּרַבִּי יוֹדֵן פּוֹטְרוֹ מִכָּל מַצּוֹת
הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה.

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הִלְכָּה א : מִתְנִיתִין : הָיָה נוֹטֵל אֶת מִנְחָתָהּ
מִתּוֹךְ כְּפִיפָה מְצֻרִית, וְנוֹתְנָה לְתוֹךְ כָּלִי שָׂרֵת,
וְנוֹתְנָה עַל יָדֶיהָ, וְכֹהֵן מְנִיחַ אֶת יָדוֹ תַּחְתֵּיהָ
וּמְנִיפָהּ. הֵנִיף וְהִגִּישׁ, קָמַץ וְהִקְטִיר וְהִשָּׂא
נְאֻכָּל לִכְהֻנִּים.

גִּמְרָא : כְּתִיב (בְּמִדְבָּר ה, כה): "וְלָקַח הַכֹּהֵן
מִיַּד הָאִשָּׁה אֶת מִנְחַת הַקִּנְאָת", וְכִי עַל יָדוֹ
הוּא מְנִיף, וְלֹא עַל יָדָהּ הוּא מְנִיף? אֵלֹא מִכֵּן
שֶׁהוּא נוֹטֵלָה מִתּוֹךְ כָּלִי חַל וְנוֹתְנָה בְּכָלִי
שָׂרֵת.

'וְכֹהֵן מְנִיחַ אֶת יָדוֹ תַּחְתֵּיהָ וּמְנִיפָהּ' - וְאִין
הִדְבָּר כָּאוֹר? מְבִיא מִפָּה. וְאִינוּ חוֹצֵץ?
וּמְבִיא כֹהֵן זָקֵן. אֶפְלוּ תִימַר יֶלֶד, שְׂאִין יֵצֵר
הָרַע מְצוּי לְשַׁעָה.

תַּנִּי רַבִּי חֲזִיָּה : סוּטָה גְדַמְתָּ - שְׁנֵי כֹהֲנִים
מְנִיפִין עַל יָדֶיהָ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּכָל אֲתֵר
הָדָא הִיא מְלֵתָא צְרִיכִין לְרַבָּנִין: מַהוּ מְגִישׁ,
גּוּפָה שֶׁל מִנְחָה? גּוּפָה שֶׁל כָּלִי?

תְּנוּפּוֹת מְנִין שֶׁהֵן קוֹדְמוֹת לְהִגָּשׁוֹת? רַבִּי
יְרֵמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי פְּדָת: מְסוּטָה לְמַדּוּ. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי: סוּטָה לְחִדּוּשָׁה יִצְאָתָהּ, וְדָבָר שֶׁהוּא
יוֹצֵא לְחִדּוּשׁוֹ אֵין לְמַדִּין הֵימָנוּ. רַבִּי בּוֹן בַּר
חֲזִיָּה שָׁמַע לֵה מִן הָדָא (וִיקְרָא ו, ז): "וְזֹאת
תּוֹרַת הַמִּנְחָה הַקֶּרֶב" - הֵיכָן הִיא תְּנוּפָה?
כָּבֵר קִדְמָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: תַּפְתֵּר בְּמִנְחוֹת
שְׂאִינָן טְעוֹנוֹת תְּנוּפָה, וְלִית שָׁמַע מִנָּה כְּלוּם.

מסכת בכורות פרק שני

א. הלוקח עֶבֶר פָּרְתוֹ שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכְבִּים, וְהַמּוֹכֵר לוֹ, אֵף עַל פִּי שְׁאִינוֹ רִשְׁאִי, וְהַמְשַׁתֵּף לוֹ, וְהַנּוֹתֵן לוֹ בְּשִׁתְּפוֹת, וְהַמְקַבֵּל הֵימָּנוּ, וְהַנּוֹתֵן לוֹ בְּקַבְּלָהּ - פֶּטוּר מִן הַבְּכוּרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵף הַמְקַבֵּל מִן הָעוֹבֵד כּוֹכְבִּים, אֵף עַל פִּי שְׁאִינוֹ רִשְׁאִי - הָרִי זֶה מַעֲלָה בְּשָׁוִיו, וְנוֹתֵן חֲצִי דָמָיו לַכֹּהֵן, וְהַנּוֹתֵן לוֹ בְּקַבְּלָהּ, אֵף עַל פִּי שְׁאִינוֹ רִשְׁאִי - הָרִי זֶה מַעֲלָה אוֹתוֹ, וְאִפְלוּ עֲשָׂרָה בְּשָׁוִיו, לַתֵּן דָּמָיו לַכֹּהֵן. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: הוּאִיל וְאֶצְבַּע הָעוֹבֵד כּוֹכְבִּים בְּאֶמְצַע - פֶּטוּר מִן הַבְּכוּרָה.

ב. בְּהֵמַת הַמִּדְבָּר, וּבְהֵמַת הַקֶּדֶשׁ, וּבְהֵמַת הַגֵּר שְׁמַת, וְאִין לוֹ יוֹרְשִׁים - פֶּטוּרָה מִן הַבְּכוּרָה, וּבְהֵמַת אֶרְנוֹנָה - חֵיבַת בְּבִכּוּרָה.

ג. כָּל הַקֶּדָּשִׁים שֶׁקָּדַם מוֹמֵן קְבוּעַ לְהַקְדִּישׁן וְנִפְדּוּ - חֵיבִים בְּבִכּוּרָה וּבִמְתָּנוֹת - וְלִדְוֹתֵיהֶן חוֹל, וְנִפְדִּים תְּמִימִין, וּמִבִּיאֵן לְכָל זֶבַח שִׁירָצָה, לִפְנֵי פִדְיוֹנָם, וּמוֹעֲלִין בָּהֶן לְאַחַר פִּדְיוֹנָם, וּבִין לִפְנֵי פִדְיוֹנָם וּבִין לְאַחַר פִּדְיוֹנָם - אֵין עוֹשִׂין תְּמוּרָה. בֵּין לִפְנֵי פִדְיוֹנָן בֵּין לְאַחַר פִּדְיוֹנָן. הַגּוֹזֵז וְהָעוֹבֵד בָּהֶן - אֵין לוֹקָה אֶת הָאֲרָבָעִים. כָּללוּ שֶׁל דָּבָר: הָרִי הֵן כֹּחֲלִין לְכָל דָּבָר, וְאֵין בָּהֶן אֵלָּא עֲלוּי מִצּוֹת בִּלְבַד. אֲבָל אִם קָדַם הַקֶּדֶשׁן אֶת מוֹמֵן, אוֹ מוֹם עוֹבֵר לְהַקְדִּישׁן, וְלְאַחַר מִפֵּן נוֹלֵד לָהֶן מוֹם קְבוּעַ, וְנִפְדּוּ - פֶּטוּרִין מִן הַבְּכוּרָה וּמִן הַמְתָּנוֹת, וְלִדְוֹתֵיהֶן קֶדֶשׁ, וְאֵין נִפְדִּין תְּמִימִין, וְאֵין מִבִּיאֵן לְכָל זֶבַח שִׁירָצָה, וְלִפְנֵי פִדְיוֹנָן מוֹעֲלִין בָּהֶן, וְלְאַחַר פִּדְיוֹנָן - אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן, וּבִין לִפְנֵי פִדְיוֹנָן וּבִין לְאַחַר פִּדְיוֹנָן - עוֹשִׂין

תְּמוּרָה. וּבִין לִפְנֵי פִדְיוֹנָן וּבִין לְאַחַר פִּדְיוֹנָן, הַגּוֹזֵז וְהָעוֹבֵד בָּהֶן - הָרִי זֶה לוֹקָה אֶת הָאֲרָבָעִים, כָּללוּ שֶׁל דָּבָר: הָרִי הֵן כֹּקְדָשִׁים לְכָל דָּבָר, וְאֵין בָּהֶן אֵלָּא שְׁהִתְרוֹ בְּשַׁחֲטָה בִּלְבַד.

ד. הַמְקַבֵּל צֵאן בְּרִזָּל מִן הָעוֹבֵד כּוֹכְבִּים - וְלִדְוֹת פֶּטוּרִין, וְלִדְוֹת - חֵיבִין. מִתּוֹ אִמָּהוֹת, וְהַעֲמִיד הַיִּלְדוֹת תַּחַת אִמּוֹתֵיהֶן - וְלִדְוֹת פֶּטוּרִין, וְלִדְוֹת - חֵיבִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הֵן, וְלִדְוֹתֵיהֶן, וְלִדְוֹתֵיהֶן - פֶּטוּרִין מִן הַבְּכוּרָה וּמִן הַמְתָּנוֹת אִפְלוּ עַד סוֹף הָעוֹלָם.

ה. רַחֵל שִׁילְדָה מִין עִז, וְעִז שִׁילְדָה מִין רַחֵל - פֶּטוּרָה מִן הַבְּכוּרָה. וְאִם יֵשׁ בּוֹ מִקְצַת סִימָנִין - חֵיב בְּבִכּוּרָה. רַחֵלָה שֶׁלֹּא בִפְרָה, וְיִלְדָה שְׁנֵי זָכָרִים, וְיִצְאֻ רִאשִׁיָּהֶן כְּאֶחָד. רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אוֹמֵר: שְׁנֵי־לִפְנֵי, שְׁנֵי־אֶחָד (שְׁמוֹת יג, יב): "הַזָּכָרִים לָהּ". וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: אֵי אֶפְשָׁר, אֵלָּא אֶחָד לוֹ וְאֶחָד לָפָנָה. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: הִפָּה שְׁבָהֶן. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: הַכּוֹשֵׁל שְׁבָהֶן. הַשְּׁנֵי יָרְעָה עַד שִׁסְתָּאב, וְחֵיב בְּמְתָנוֹת. וְרַבִּי יוֹסִי פוֹטֵר. מִת אֶחָד מֵהֶן; רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: יִחְלְקוּ. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: הַמוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרָאִיָּה. זָכָר וּנְקֵבָה, וְאֵין יָדוּעַ, אֵין כָּאֵן לַכֹּהֵן כְּלוּם, אֵלָּא זָכָר יָרְעָה עַד שִׁסְתָּאב וְיִאֲכַל בְּמוֹמוֹ לְבַעֲלִים. שְׁנֵי רַחֲלִים שֶׁלֹּא בִפְרוּ וְיִלְדוּ שְׁנֵי זָכָרִים - נוֹתֵן שְׁנֵי־לִפְנֵי. זָכָר וּנְקֵבָה - זָכָר לַכֹּהֵן. שְׁנֵי זָכָרִים וּנְקֵבָה - אֶחָד לוֹ וְאֶחָד לָפָנָה. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: הִפָּה שְׁבָהֶן. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: הַכּוֹשֵׁל שְׁבָהֶן. הַכּוֹי - יָרְעָה עַד שִׁסְתָּאב וְחֵיב בְּמְתָנוֹת. וְרַבִּי יוֹסִי פוֹטֵר אֶחָד מֵהֶן. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: יִחְלְקוּ. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: הַמוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרָאִיָּה. שְׁתֵּי נְקִבוֹת

- יֵאָכְלוּ בְּמוֹמֵן לְבַעֲלִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: בְּהֵמָה גִּסָּה שֶׁשִּׁפְּעָה חֲרָרַת דָּם - טְעוּנָה קְבוּרָה, וְאֵין מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא. וְהָבָא אַחֲרֶיהָ - פְּטוּר מִן הַבְּכוּרָה.

ז. הַלּוֹקֵחַ בְּהֵמָה מְנִיקָה מִן הָעוֹבֵד כּוֹכְבִּים, הָבָא אַחֲרֶיהָ - בְּכוֹר מִסְּפֶק, שֶׁמֶרְחֻמַּת אֶת שְׂאִינָה יוֹלֶדֶת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הֵרִי הוּא בְּחִזְקָתוֹ. וְכֵן הִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הַנִּכְנָס לְתוֹךְ עֲדָרוֹ בְּלִילָה. וְרָאָה כַּעֲשֶׂר כַּחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה מִבְּכִירוֹת שִׁילְדוֹ. וְלִשְׁחִירַת בָּא וּמִצָּא זָכָרִים תְּלוּאִים בְּזַקְנוֹת וּנְקָבוֹת בְּמִבְכִּירוֹת - אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא בְּנָה שֶׁל זֶה בָּא אֲצֵל זֶה, וְשֶׁמָּא בְּנָה שֶׁל זֶה בָּא אֲצֵל זֶה. וְכֵן הִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הַמוֹסֵר בְּהֶמְתּוֹ לְעוֹבֵד כּוֹכְבִּים לְרַעוּת, אֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ רִשְׁאִי, וְלִשְׁחִירַת בָּא וּמִצָּא זָכָרִים בְּזַקְנוֹת, וּנְקָבוֹת בְּמִבְכִּירוֹת - אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ, שֶׁמָּא הֵבִיא עוֹבֵד כּוֹכְבִּים אֶת בְּנָה שֶׁל זֶה אֲצֵל זֶה, וְאֶת בְּנָה שֶׁל זֶה אֲצֵל זֶה. הַתּוֹלֵשׁ צִמָּר מִבְּכוֹר תָּם, וְהַנִּיחַ בְּחִלּוֹן, אֵף עַל פִּי שֶׁנּוֹלַד לְאַחֵר מִכֵּן וּשְׁחָטוּ - הֵרִי זֶה יִקְבֹּר בְּכוֹר. בְּעַל מוֹם שֶׁתִּלַּשׁ הַיָּמָנוּ, וְאַחֵר כֶּף מֵת; עֲקֵבָא בֶּן מִהֲלֵלָאֵל מִתִּיר, וְחֻכָּמִים אוֹסְרִין. אָמַר רַבִּי יוֹסִי רַבִּי יְהוּדָה: מוֹדָה עֲקֵבָא בְּזֶה שֶׁהוּא אֲסוּר, עַל מֵה נִחְלָקוּ? עַל שֶׁנִּטְמָא, שֶׁתִּלַּשׁ הַיָּמָנוּ וְאַחֵר כֶּף שְׁחָטוּ, שֶׁעֲקֵבָא בֶּן מִהֲלֵלָאֵל מִתִּיר, וְחֻכָּמִים אוֹסְרִין. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מוֹדָה רַבִּי חֲלִפְתָּא בְּזֶה שֶׁהוּא מִתִּיר, אֲבָל בִּיחוד אֲמָרוּ חֻכָּמִים: יִנְיָחוּנוּ בְּחִלּוֹן, שֶׁמָּא יֵשׁ תִּקּוּן, שֶׁאִם יִהְיֶה מֵת - אֲסוּר. וְאִם שְׁחָטוּ - יִהְיֶה מִתִּיר, עַל מֵה נִחְלָקוּ? עַל שֶׁנִּטְמָא, שֶׁתִּלַּשׁ הַיָּמָנוּ וְאַחֵר כֶּף מֵת, שֶׁעֲקֵבָא בֶּן מִהֲלֵלָאֵל מִתִּיר, וְחֻכָּמִים אוֹסְרִין.

זָכָר, אוֹ שְׁנֵי זָכָרִים וּשְׁתֵּי נְקָבוֹת, וְאֵין יָדוּעַ - אֵין כָּאֵן לִכְהֵן כָּלוּם, אֲלֹא הַזָּכָרִים יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתַּאֲבוּ וַיֵּאָכְלוּ בְּמוֹמֵן לְבַעֲלִים. אַחַת בְּכֶרֶה וְאַחַת שְׁלֹא בְּכֶרֶה, וַיִּלְדוּ שְׁנֵי זָכָרִים, אֶחָד לוֹ וְאֶחָד לִכְהֵן. רַבִּי טְרָפוֹן אוֹמֵר: הִיָּפָה שִׁבְהֵן. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: הַפּוֹשֵׁל שִׁבְהֵן. הַשְּׁנִי - יִרְעָה עַד שֶׁיִּסְתַּאֲב, וְחַיִּב בְּמִתְּנוּת. רַבִּי יוֹסִי פוֹטֵר, שֶׁהִיָּה רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל שְׁחֲלִיפִיו בְּיַד כְּהֵן - פְּטוּר מִן הַמִּתְּנוּת, וְרַבִּי מֵאִיר מַחֲיִב, שֶׁהִיָּה אוֹמֵר, אִם בְּכוֹר - 'תִּנְהוּ לִי'. וְאִם לֹא - 'תֵּן לִי מִתְּנוּתִי'. מֵת אֶחָד מֵהֶן; רַבִּי טְרָפוֹן אוֹמֵר: יִחְלְקוּ. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: הַמוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הַרְּאִיָּה. זָכָר וּנְקָבָה, וְאֵין יָדוּעַ - אֵין כָּאֵן לִכְהֵן כָּלוּם, אֲלֹא הַזָּכָר יִרְעָה עַד שֶׁיִּסְתַּאֲב, וַיֵּאָכְל בְּמוֹמוֹ לְבַעֲלִים.

ו. הַלּוֹקֵחַ בְּהֵמָה מִן הָעוֹבֵד כּוֹכְבִּים, וְאֵין יָדוּעַ אִם בְּכֶרֶה אוֹ לֹא בְּכֶרֶה. עוֹז בֵּת שְׁנִתָּה - וְדֹאֵי לִכְהֵן. מִכָּאֵן וְאֵילָף - סְפֶק. רַחֵל בֵּת שְׁנִתִּים - וְדֹאֵי לִכְהֵן, מִכָּאֵן וְאֵילָף - סְפֶק. פָּרָה בֵּת שְׁלֹשׁ - וְדֹאֵי לִכְהֵן, מִכָּאֵן וְאֵילָף - סְפֶק, וְחִמּוּרָה כְּפָרָה. רַבִּי יוֹסִי בֵּר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חִמּוּרָה בֵּת אֲרִבַּע. עַד כָּאֵן דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמַעֲל. וְכִשְׁנֵאֲמָרוּ הַדְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר: צֹאוּ וְאָמְרוּ לוֹ לִישְׁמַעֲל: טְעִיתָ! אֵילוּ בּוֹלֵד בְּלִבֵּד הִיָּיתָה פּוֹטֵר בְּבִהֶמָה יָפָה הִיָּיתָה אוֹמֵר, אֲלֹא אָמְרוּ, סִימֵן וְלֹד בְּבִהֶמָה דָּקָה טוֹנֹף, וּבְגִסָּה שְׁלִיא, וּבִאֲשֶׁה שְׁפִיר וְשְׁלִיא. וְאֲנִי אוֹמֵר: עוֹז שְׁטַנְפָּה בֵּת שֶׁשָּׂה - יוֹלֶדֶת בֵּת שְׁנִתָּה, רַחֵל שְׁטַנְפָּה בֵּת שְׁנִתָּה - יוֹלֶדֶת בֵּת שֶׁשָּׂה. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אֵינָה בָּאָה לַמִּדָּה הַזֹּאת, אֲלֹא כָּל שִׁידוּעַ שִׁבְכָּרָה - אֵין כָּאֵן לִכְהֵן כָּלוּם, וְשְׁלֹא בְּכֶרֶה - הֵרִי זֶה לִכְהֵן. סְפֶק

מִסֶּכֶת בְּכוֹרוֹת פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. עַד כַּמָּה יִשְׂרָאֵל חֲזִיבִים לְטַפֵּל בְּבָכוֹר ?
בְּבִהְמָה דְּקָה שְׁלוּשִׁים יוֹם, וּבַגֶּסֶה
חֲמִשִּׁים יוֹם. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בַּדָּקָה
שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים, מִפְּנֵי שֶׁטַפּוּלָּה מְרַבָּה.
בְּכוֹר תָּם בְּזִמְנָה הַזֶּה - רִשְׁאִי לְקַיְמוֹ שְׁתִּים
וְשֹׁלֵשׁ שָׁנִים עַד שֶׁלֹּא הִרְאָהוּ לְמַמְחָה,
מִשֶּׁהִרְאָהוּ לְמַמְחָה, נִוְלַד בּוֹ מוֹם בְּתוֹךְ
שָׁנָתוֹ - רִשְׁאִי לְקַיְמוֹ כָּל שָׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשׁ,
לְאַחֵר שָׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשׁ - אֵין רִשְׁאִי לְקַיְמוֹ
שְׁלוּשִׁים יוֹם.

ב. כָּל קִדְשִׁים שֶׁהִקְדָּשׁוּ בַּבֶּטֶן וַיֵּצְאוּ
בַּדֶּפֶן, קִדְשָׁה חֻלָּה עֲלֵיהֶן, הַבְּכוֹר
וְהַמַּעֲשֹׂר - אֵין קִדְשָׁה חֻלָּה עֲלֵיהֶן. כָּל
הַקִּדְשִׁים שֶׁכְּתוּב בָּהֶן שָׁנָה שָׁנָה, כִּיֵּן
שֶׁעֲבָרָה שָׁנָתָן - הָרִי אֵלָיו פְּסוּלִין. הַבְּכוֹר
וְהַמַּעֲשֹׂר, אִפְּלוּ שְׁתִּים וְשֹׁלֵשׁ שָׁנִים - הָרִי
אֵלָיו כְּשָׁרִין.

ג. אֶחָד הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֹׂר, וְאֶחָד כָּל
הַקִּדְשִׁים שֶׁהִקְדִּישָׁם שָׁנָה שָׁל רִגְלִים,
וּרְגְלִים שָׁל שָׁנָה - עוֹבֵר עֲלֵיהֶן מִשּׁוֹם
"כָּל תֹּאחֵר".

ד. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּכוֹר בְּחִזְקַת בַּעַל מוֹם,
וְנִמְצָא תָמִים. מוֹמִין שֶׁבָּעִין - אֵין מִבְּקָרִין
אוֹתָן, מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁתַּנִּין לְאַחֵר מִיתָה,
וְשִׁבְּגוּף מִבְּקָרִין אוֹתָן; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵף שִׁבְּגוּף אֵין
מִבְּקָרִין, אֲלֹא הָרִי זֶה יִבְקֵר. מִי שֶׁאֵינוֹ
מִמְחָה וְרָאָה אֶת הַבְּכוֹר וְנִשְׁחַט עַל פִּיו,
זֶה הֵיזָה מַעֲשֶׂה, וְכֹא וְשֹׁאֵל אֶלְעָזָר בֶּן
פִּדְאִי לְחֻכְמִים, וְאָמְרוּ: מִשְׁלָם מִחֲצָה
בַּדָּקָה וּרְבִיעַ בַּגֶּסֶה.

ה. הַחֲשׂוֹד לִהְיוֹת נוֹטֵל שְׂכָרוֹ וְדָן, שְׂכָרוֹ
וְיַמְעִיד - כָּל הַדִּינִין שֶׁדָּן וְכָל עֲדוּת

שֶׁהַעִיד - הָרִי אֵלָיו בְּטָלִין. אֲבָל נוֹתֵן לְדִין
שְׂכָר דִּינוֹ וְלַעֲד שְׂכָר עֲדוּתוֹ. אֵף עַל פִּי
שְׂאֵמְרוֹ: כִּשֵּׁר לְדִין שִׁטּוֹל שְׂכָר, וְלַעֲד
שִׁטּוֹל שְׂכָר עֲדוּתוֹ. הַחֲשׂוֹד לִהְיוֹת נוֹטֵל
שְׂכָרוֹ לְהִזּוֹת וְלַקְדָּשׁ - מִיָּמּוֹ מִי מַעֲרָה
וְאָפְרוֹ אֶפְרָה מִקָּלָה. וְאִם הִיזָה כֹהֵן -
מִטְמְאָתוֹ מִתְרוּמָתוֹ, וּמִמְּכִילוֹ, וּמִשְׁקוֹ
וְסָכוֹ. וְאִם הִיזָה זָקֵן - מִרְכִּיבּוֹ עַל הַחֲמוֹר,
וְנוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ כְּפוּעֵל בְּטָל. אֵף עַל פִּי
שְׂאֵמְרוֹ: כַּעֲשֵׂר הַדִּין שֶׁנוֹטֵל שְׂכָרוֹ.
הַחֲשׂוֹד עַל הַבְּכוֹרוֹת - אֵין לוֹקָחִין מִמֶּנּוּ
עוֹרוֹת צִבְאִים, וְלֹא עוֹרוֹת שְׂאִין עֲבוּדִין.
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לוֹקָחִין הֵימְנוּ עוֹרוֹת
שֶׁל נִקְבָּה שֶׁלֹּא בָּא לְכָלֵל קִדְשָׁה מַעוֹלָם.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הַחֲשׂוֹד לִהְיוֹת מוֹכֵר
תְּרוּמָה לְשֵׁם חֲלִין - אֵין לוֹקָחִין הֵימְנוּ
דְּבָר שִׁישׁ בּוֹ זִיקַת תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת,
וְחֲשׂוֹד הוּא עַל הַטְּהָרוֹת וְעַל הַטְּמֵאוֹת
שֶׁבַתּוּרָה. הַחֲשׂוֹד לִהְיוֹת מְטַמֵּא לְמַתִּים -
נֶאֱמַן הוּא עַל יְדֵי צִיּוֹן קִבְרוֹת. הַחֲשׂוֹד עַל
הַשְּׂבִיעִית - חֲשׂוֹד עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת. חֲשׂוֹד
עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת - אֵין חֲשׂוֹד עַל הַשְּׂבִיעִית.
חֲשׂוֹד עַל זֶה וְעַל זֶה - חֲשׂוֹד עַל הַטְּהָרוֹת.
יִשְׂרָאֵל חֲשׂוֹד עַל הַטְּהָרוֹת - וְאֵין חֲשׂוֹד,
לֹא עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת וְלֹא עַל הַשְּׂבִיעִית.
חֲשׂוֹד עַל עֲבוּדַת כּוֹכָבִים - חֲשׂוֹד עַל כָּל
מַצּוֹת שֶׁבַתּוּרָה, וְלֹא לְמַפְרַע אֲלֹא מִכָּאן
וּלְהִבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר טו, כג): "מִן
הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה ה' וְהִלָּאָה לְדֹרֹתֵיכֶם".

ו. כָּל פְּסוּלֵי מִקְדָּשִׁין נִמְכָּרִין בְּאִטְלִיז
וְנִשְׁחָטִין בְּאִטְלִיז, וְנִמְכָּרִים בְּלִיטְרָא,
חוּץ מִן הַבְּכוֹר וּמִן הַמַּעֲשֹׂר, שֶׁהִנָּאֲתָן
לְבַעֲלִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר:
מִפִּי אָדָם אֵת עֲצָמוֹ בְּלִיטְרָא בְּבָכוֹר,
לִידַע מָה הִגִּיעוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִצָּא
אָדָם אֶת חֲבֵרוֹ בִּירוּשָׁלַיִם, אָמַר לוֹ: מָה

אכלת היום? אמר לו: מן! יודע שמהמערש אכל, מה המן אין לו דמים - אף מעשר אין לו דמים. אמר לו: קני - יודע שהבכור אכל, מה הקני נמכר בזול, אף הבכור נמכר בזול. בית שמאי אומרים: אין נמנין על הבכורות אלא הכהנים בלבד, ובית הלל אומרים: אף ישראל. רבי עקיבה מתיר אפלו עובדי כוכבים, שנאמר (דברים יב, טו): "כצבי וכאיל". בשר בכור, בית שמאי אומרים: אין מאכילין אותו לנדות, ובית הלל אומרים: מאכילין אותו לנדות. בכור שאחזו דם - אין מקיזין לו את הדם במקום שעושה בו מום, אבל מקיזין לו את הדם במקום שאין עושה בו מום; דברי רבי. רבי יהודה אומר: אף נשחט על אותו המום. רבי שמעון אומר: אפלו מת - אין מקיזין לו את הדם. היה בכור, בעטו ועשה בו מום, אם נתפנו לכהן - אסור, ואם לאו - מת. כל המומין הראוין לבא בידי אדם - רועי ישראל נאמנין. רועי כהנים - אין נאמנין. חזרו לומר: נאמן הוא על של חברו ואין נאמן על של עצמו. רבי יהושע בן קפוסאי אומר: אין שוחטין את הבכור אלא על פי שנים. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אפלו בנו ואפלו בתו. רבי אומר: אפלו עשרה בתוך הבית - אין נאמנין, שחשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו. אין שמין בכורות תמימין לישראל, אבל שמין להן בכורות בעלי מומין. שמין בכורות תמימין לכהנים, ואין צריך לומר בעלי מומין. אין רואין את הבכורות לישראל, ואם אמר לו: 'כהן שלחני אצלך', או שירש את אבי אמו כהן - רואין. כהן פשר שהיה רעה צאנו של ישראל - לא יאמר

לו 'תן לי את הבכורות הללו', אלא אומר לו: 'ארבעה טמאין שבעדרך' - תנם לי! כל הבכורות אדם מתיר חוץ מבכור עצמו. רואה הוא קדשיו ומעשרותיו של עצמו. ונשאל הוא על הטמאות ועל הטהרות של עצמו.

ז. העושה מום בבעל מום - הרי זה לוקה את הארבעים. המחמץ את המחמץ הרי זה לוקה את הארבעים. מסרס את המסרס - הרי זה לוקה את הארבעים. מום שבגלוי - הרי זה ישחט על פי שלשה בני הנסות; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אפלו רגלו קטועה ועינו סמויה - לא ישחט אלא על פי ממחה.

מסכת בכורות פ"ק רביעי

א. כל המומין פוסלין במקדשין ופוסלין בבכור. הסדק - כל שהוא, פוגמת את האזן, בין בידי אדם ובין בידי שמים. איזו היא פגימה? כל שנחתן אצבעו עליה והיא חוגרת, עד כמה תנקב? עד פרשינה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: תיבש עד כעדשה. עד כמה? רבי יוסי בן המשלים אומר: עד כדי שתפרך, וקרובין דבריהן להיות שוין.

ב. איזה הוא רק? שצף על גבי העין, ולא המשקע בקרקע העין. חלזון כמשמעו, נחש כמשמעו, ענב כמשמעו, היתה בו יבלת וחתכה, אם יש בו עצם - ישחט, ואם לאו - לא ישחט. וריר קבוע ארבעים יום. מים קבועין שמונים יום; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: ריר קבוע שמונים, מים קבועין שמונים, אבל לח ויבש של בית הבעל ולא לח ויבש של בית השלחין, אבל לח ואחר כך יבש - עולין לו. יבש ואחר כך אבל לח - אין

עולין. לעולם אין עולין לו, עד שיאכל יבש אחר לח. רבי חנניא בן אנטיגנוס אומר: וריר, בודקין אותו שלש פעמים בתוך שמונים יום שמא יהלך ויחזור. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם היתה עינו דומעת - בידוע שהמים עוברין. פסקה מלהיות דומעת - בידוע שהמים קבועין. נקבו חטמיו זה לתוך זה, מבפנים - לא ישחט, מבחוץ - ישחט.

ג. איזו היא תיומת? מן התיומת ולפנים, או מן התיומת שלפנים. רבי יהושע בן קפוסאי אומר: אין שוחטין את הבכור אלא על החיצונית. רבי חנניא בן אנטיגנוס אומר: אין משגיחין על הפנימית כל עקר. נפגמת סירת אליה במקדשים - הרי זה מום. נפגם הזוכן כל שהוא - הרי זה ישחט. איזהו זוכן? פיס ולא הזכר. אמר רבי יוסי בן המושלם: מעשה באחד שנטלו זאב וחזר למקומו. נחתכה זנב מן העצם ולא מן הפרק או שהיה ראש הזנב מפצל לשתי עצמות, או שיש בשר בין חוליא לחוליא כמלא חוליא - הרי זה לא ישחט. או אין לה אלא ביצה אחת - הרי זה ישחט. היו לה שנים, אף על פי שאין בשניה אלא כפול - הרי זה לא ישחט. אמר רבי יוסי: מעשה בפרה של בית מנחם, שהושיבוהו על עכוזו ומעכוהו בביצים, ולא יצאת אלא אחת, ונשחטה, ונמצאת שניה דבוקה על הפסל, ובא מעשה לפני רבי עקיבה והכשיר. וכשנאמרו הדברים לפני רבי יוחנן בן נורי, אמר: 'האכילכם עקיבה גבלות! נטלו קרנים וטלפים והזכר עמהן - הרי זה ישחט.

ד. איזה יתיר? כל שיש לו שלש עינים וחמש רגלים. הקסר? שלש רגלים ועין

אחת. איזהו פסול? כל שהפסליו יוצאים. נשתברו רב צלעותיו, או שהיה בו מום מבפנים - אינו מום, שנאמר (ויקרא כא, יח): "עור או פסח", מה עור ופסח המיוחדין, מום שבגלוי ואין חוזר כו'. אמר רבי יוסי בן המושלם: אילא הנה מונה מומין ביבנה, ואמרן לפני חכמים, והודו לו. ועוד שלשה הוסיף. אמרו לו: לא שמענו אלא אחת, שגלגל עינו עגל כשל אדם, ופיו דומה כשל חזיר, ושנטל רב הלשון. ורבי חנניא בן אנטיגנוס אומר: רב המדבר בלשון, בית דין שאחריהן אמרו: הרי אלו מומין. שפתו התחתונה עודפת על העליונה - הרי זה מום. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם היתה עליונה עודפת על התחתונה כשל חזיר - הרי זה מום. פיו כלום, ורגליו מוהלמות מחמת עצמו - ישחט, מחמת הרוח - לא ישחט. אָזְנוֹ מְגַפּוֹת בְּחִסְסָה אחת - לא ישחט. בשתי חסיסות - ישחט. רבי חנניא בן גמליאל אומר: זנב הרחל שיש בזה שלש חליות - לא ישחט. שתיים - ישחט. זנב העגל שאינה מגעת לערקוב - הרי זה ישחט. באיזה ערקוב אמרו? רבי חנניא בן אנטיגנוס אומר: בערקוב שבאמצע ירך, עד קבץ העליון, ולא עד קבץ התחתון.

ה. יש דברים שהן כמומין, ושוחטין עליהן במקדש, ואין שוחטין עליהן בגבולין. ואלו הן: הגומים, הצומח, והצומם, ונקבה. איזה הוא גומים? כל שאין לו קרנים. וצומח - כל שאין לו אָזְנוֹת. צומם - שאָזְנוֹ מְגַפּוֹת. רבי אלעאי אמר משום רבי ישמעאל: אנדרוגינוס בכור הוא, ומומו בו - ישחט עליו. וחכמים אומרים: אין קדשה חלה

עליו, אלא יצא וירעה בעדר. רבי שמעון אומר: הרי הוא אומר (דברים טו, יט): "כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש לה' אלהיך"; שכל מקום שנאמר 'זכר' - מוציא טומטום ואנדרוגינוס מן הכלל.

מסכת בכורות פרק חמישי

א. מומין אלו, בין קבועין ובין עוברין - פסולין באדם. יתר עליהן אדם - צוארו שמוט ושקוע. הזבלגנים, והקרחנין, ושארין להן שנים, בעלי חטטורות - כשרים, אבל פסולין מפני מראית העין. סריס אדם וסריס חמה, פצוע דכא וכרות שפכה, השכניה והסגרים. איזה הוא שכניה? שגביניו שוכבין. סגרים שגביניו אחד שחור ואחד לבן. איזהו הוא סכי שמש? שרואה את החדר ואת העליה כאחת. לראות אחד רואה שנים, הא כיצד? ראה את חברו והוא אומר: 'לא רואה'. חוטמו בלום וסלד ונוטף. אוניו רצומות ואוניו רצועות, ועיניו טרוטות, ועיניו מלודגיות, ועיניו גדולות או קטנות. גדולות כשל עגל, קטנות כשל אנו, ובעל בזהקית, רוח קצרית באה עליו, ובין הנפלים באה עליו, נכפה אפלו לזמן מרבה.

ב. איזה הוא מרוח אשף? זה הקליטים שנקנסה רוח באשכיו; דברי רבי עקיבה. רבי ישמעאל אומר: זה השחוף. פרסתו חלולה, עקומה דומה למגל, שוקו נתון באמצע רגלו, מכיש מלמעלה וממסיע מלמטה, בעל הקיפין והשיופצד, אצבעותיו גרומות, אצבעותיו מרוכבות זו על זו, או שהיתה אצבע גדולה עקומה - פסול. היתה בו שומא, אם יש בה שער

- פסול, אין בה שער - פשר. גדולה - פסול. קטנה - פשר. וכמה היא גדולה? רבן שמעון בן גמליאל: עד כאיסר האיטלקי. יתרת - אם יש בה עצם - פסול. אם לאו - פשר. יתיר - כגון שהוא אטר אצבעות ידיו, ואצבעות רגליו שש ושש. רבי יהודה מכשיר ורבי פוסל. אמר רבי יהודה: מעשה בא לפני רבי טרפון, ואמר: 'כמותו ירבו כהנים גדולים בישראל'. אמר לו רבי יוסי: כף אמר - 'כמותו יתמעטו נתינים ממזרין בישראל'. אטר, בין בידי ובין ברגליו - פסול. השולט בשתי ידיו כאחת, רבי פוסל וחכמים מכשירין. הזויר, והליפיה, והתימז, והלימז, ולויקן, ועקלן, ועקשן, וקלפן, והקישן - פסולין באדם וכשרין בבהמה.

מסכת בכורות פרק שישי

א. הבא אחר הנפלים, אף על פי שיצא, בן שמונה וכן תשעה שיצא ראשו מת - בכור לנחלה ואין בכור לכהן, שנאמר (דברים כא, טז): "לא יוכל לבכר את בן האהובה וגו'". זה הכלל, כל שיצא ראשו ורבו בחיים - פוטר את הבא אחריו מן הבכורה. אבל לא חמש סלעים של בן. שתי נשים של שני אנשים שלא בכרו, וילדו שני זכרים במחבא, מת אחד מהן - שני בכור לנחלה ואין בכור לכהן. ילדה היא וכהנת, היא ולויה, היא והאשה שכבר ילדה, שני זכרים - בכור לכהן ואין בכור לנחלה, מת אחד מהן, או שהיה זכר ונקבה - אינו בכור, לא לנחלה ולא לכהן.

ב. יש שנותן על ידי עצמו, יש שאביו נותן על ידו, יש שהוא ואביו נותן על ידו,

יש שהוא ואביו נותנין, לא הוא ולא אביו נותנין. איזה הוא שנותן על ידי עצמו? הורתו שלא בקדשה ולידתו שלא בקדשה - נותן על ידי עצמו. ספק בן תשעה לראשון, ובן שבעה לאחרון - נותן על ידי עצמו. שתי נשים של שני אנשים שלא בפרו, וילדו שני זכרים במחבא, ומת אחד מהן - השני נותן על ידי עצמו. איזהו שאביו נותן על ידו? שתי נשים של שני אנשים שלא בפרו, וילדו שני זכרים במחבא - זה נותן חמש סלעים וזה נותן חמש סלעים לכהן. נתן האב חמש סלעים ומת - האב השני חיב, והבנים פטורין. ילדה היא וכהנת, היא ולויה, היא והאשה שפכר ילדה, שני - אביו נותן על ידו. מת אחד מהן, או שהיה זכר ונקבה - לא הוא ולא אביו נותנין. איזה הוא שהוא ואביו נותנין? שתי נשים של שני אנשים שלא בפרו, וילדו שני זכרים במחבא - זה נותן חמשה סלעים לכהן, וזה נותן חמשה סלעים לכהן. נתן האב חמשה סלעים ומת, האב השני חיב והבנים פטורין. מת אחד מן הבנים - הבן השני חיב והאבות פטורין. נתן האב חמש סלעים, ומת אחד מן הבנים - הרי פלן פטורין. אחת בכרה ואחת שלא בכרה, של שני אנשים, וילדו שני זכרים, מת אחד מהן תוך שלשים - הרי פלן פטורין. שתי נשים של שני אנשים שלא בפרו, וילדו שני זכרים במחבא - זה נותן חמש סלעים לכהן, וזה נותן חמש סלעים לכהן. נתן האב חמשה סלעים לכהן, ומתו הבנים עד שלא חלקו בנכסי אביהן - חיבין, משחלקו בנכסי אביהם - פטורין. רבי יהודה אומר: אף משחלקו בנכסי אביהם, אם יש לזה

בעשרה דינרין משל אביהם - חיבין, ואם לאו - פטורין. שתי נשים שלא בפרו, וילדו שני זכרים במחבא - נותנות עשר סלעים לכהן. מת אחד מהן בתוך שלשים יום - מוציאות מידו. רבי יהודה אומר: אם לכהן אחד נתנו - מוציאות מידו, אם לשני פהנים נתנו - אין יכולין להוציא מידו, שהמוציא מחברו עליו הראיה.

ג. לפדות את עצמו ולעלות לרגל - פודה את עצמו ואחר כך עולה לרגל. רבי יהודה אומר: עולה לרגל ואחר כך פודה את עצמו, שזו מצוה עוברת. ללמד תורה ולשא אשה - לומד ואחר כך נושא אשה. רבי יהודה אומר: אם אין יכול לישיב בלא אשה - נושא אשה ואחר כך לומד תורה. הוא ללמד תורה ובנו ללמד תורה, הוא לישא אשה ובנו לישא אשה - הוא קדם את בנו. רבי יהודה אומר: אם היה בנו זריז, ותורה מתקיימת בידו - בנו קודמו. מעשה באחד שהרצה את בנו ללמד תורה, הדירו מלעשות מלאכה, והתיר לו רבי יוסי למלאת לו חבית מים, ולהדליק לו את הנר.

ד. חמש סלעים של בן, שלשים של עבד, חמשים של אנס ושל מפתה, ומאה של מוציא שם רע - פלן בשקל הקדש ובמנה צורי, וכלן נפדין בכסף ובשגה כסף, חוץ ממותר שקלים הראוין ופדיון מעשר שני, שאין באין אלא מן המטבע. עגל זה לפדיון בני - אין בנו פדוי, אבל אם אמר: 'עגל זה בחמשה סלעים לפדיון בני', וטלית זה בחמשה סלעים לפדיון בני - בנו פדוי. אבל אין פודין לא בעבדים, ולא בשטרות, ולא בקרקעות, ואפלו אמר: 'עבד זה בחמשה סלעים לפדיון בני', וקרקע זו בחמש סלעים לפדיון

מסכת בכורות פ"ק שביעי

א. מעשר בהמה נוהג בגדולים ובקטנים, בזכרים ובנקבות, בתמימים ובעלי מומים, ומעשרין אותן משנה לחברתה, שנאמר (דברים יד, כב): "עשר תעשר" - בשני מעשרות הכתוב מדבר, אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה; דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: "שנה שנה", של שנה אתה מעשר ואי אתה מעשר משנה לחברתה. גדיה שילדה שלש בנות, ובנות שלש שלש נכנסות לדיר להתעשר. אמר רבי שמעון: אני ראיתי גדיה שמתעשרת בת שנתה. היתה לו בהמה של שתיים ושלש שנים, אם מכיר בה של שנה שנה בפני עצמה - נכנסת לדיר להתעשר. אם לא - אין נכנסת לדיר להתעשר.

ב. מעשר בהמה מצטרף מלא רגל רועה, ולא מלא רגל בהמה מהלכת. כמה רגל בהמה? שנים ושלשים מיל. כיצד? היו לו חמש בספר חנניא, וחמש בספר עותני, וחמש בספר בצפורי - הרי אלו מצטרפות. חמש בספר חנניא, וחמש בצפורי - עד שיהיו לו אפלו אחת בצפורי. היה לו בעבר הירדן מכאן ומכאן, כגון השולמי מגרי, ושתי אבטיניות - אין מצטרפות זו עם זו, ואין צריך לומר בארץ וחוצה לארץ. נהר היוצא ממערת פמיים, ועובר בימה של סופני, ובימה של טבריא, אף על פי ששמו ירדן - אין מתחשב עם הירדן. איזהו ירדן? מבית ירחו ולמטה.

ג. איזה לקוח? כל שמכרו לו, וחוזר ולקחו הימנו, או שנתנו לו במתנה, וחוזר ולקחו הימנו. אבל הלוקח עבר פרתו של

בני' - אין בנו פדוי, נתן האב חמשה סלעים לחמשה כהנים - בנו פדוי, נתן לו זו אחר זו, זו אחר זו - בנו פדוי. נתן לו חזר ונטלן הימנו - בנו פדוי, כך היה רבי טרפון עושה: נוטלן הימנו, וחוזר ונותנו לו.

ה. אין הבכור נוטל פי שנים בשבח שהשביחו נכסים לאחר מיתת אביהן. רבי אומר: אומר אני, שהבכור נוטל פי שנים בשבח שהשביחו נכסים לאחר מיתת אביהם, שאף שלא השביחו בשלהן. כיצד? היתה לו בהמה מוחפרת ומושפרת אצל אחרים, רועה באפר - בכור נוטל פי שנים בזרוע ובלחיים ובקבה. רבי אומר: כל דבר שלא פלפלו בו יתומים לאחר מיתת אביהם - בכור נוטל פי שנים. ואין נוטל פי שנים אלא בכל אשר ימצא לו, אבל בנו בנין ונטעו נטיעה - הכל שוין שנוטל פי שנים. אם אמר: 'אי אפשר בשלא לטול ושלל לתן' - הרשות בידו. כיצד אין נוטל בראוי כבמחזק? מת אביו בחיי אביו - נוטל פי שנים מנכסי אביו, ואין נוטל פי שנים מנכסי אבי אביו. ואם היה בכור - נוטל פי שנים אף מנכסי אבי אביו. הבכורה והיורש את אשתו, והמביב את אשת אחיו, והמתנה, נזק ונחצי נזק, ותשלומי כפל, ותשלומי ארבעה וחמשה - כלן אין נוטלות בראוי כבמחזק, אבל נותן להן משדה החוזר ביוכל. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: היורש את אשתו, בני משפחה נותנין לו מעות ומוציאין מידו, שנאמר (במדבר לו, ט): "ולא תסב נחלה ממטה למטה אחר וגו'".

בתשרי וחמשה באב - הרי אלו מצטרפין.

ז. כיצד מעשרין? מעמיד אמהות מבחוץ והן גועות, והבנים יוצאין לקראתן. יצאו שמיני ותשיעי כאחד - הרי זה משלים עליהם. התשיעי ועשירי - ירעו עד שישתאבו. עשירי ואחד עשר - כלן ימותו. הנה מונה ראשון ראשון, מת ראשון ראשון - הרי זה משלים עליהן. הנה מונה וקראו חברו לדבר עמו - הרי זה משלים עליהם, הנה מונה וחשקה ליל שבת - הרי זה משלים עליהם. הנה מונה והוציא ראשו ורבו מן הדיר, וחזר, כמנזן לכל דבר, מנזן רבוצין, או עומדין - הרי זה משלים עליהן. הנה מונה, וקפץ מן המנוזין לשאין מנוזין, אם מכירו - פטור והן חיבין. ואם לאו - הרי כלן פטורין, נתערב בהן יתום או לקוח - הרי כלן פטורין. הנה לו עשרה ומנה חמשה, ומת אחד מן המנוזין - הרי זה משלים עליהן משאינן מנוזין, אלו שמנו פטורין והשאר יצטרפו לגזן הבא. היו לו חמשה עשר, לא יאמר: 'הריני מכניס עשרה מהן לדיר', אלא מכניס את כלן ומונה מהן עשרה, והשאר יתעשרו לשנה הבאה. מנזן למפרע - עשירי שבכלן מקדש. קרא לתשיעי 'תשיעי', לעשירי 'עשירי', לאחד עשר 'אחד עשר', תשיעי לחלין עשירי מעשר אחד עשר חלין. קרא לתשיעי 'עשירי', ולעשירי 'תשיעי', ולאחד עשר 'אחד עשר', תשיעי נאכל במומו, עשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים. קרא לתשיעי 'תשיעי', ולעשירי 'תשיעי', ולאחד עשר 'עשירי', תשיעי חלין ועשירי מעשר, ואחד עשר קרב שלמים. קרא לתשיעי 'עשירי' לעשירי

חברו אף על פי שילדה אצל בעלים נכנסת לדיר להתעשר. הכל נכנס להתעשר, חוץ מן כלאים והטרפה; דברי רבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא, שאמר משום רבי יהושע. אמר רבי עקיבא: אני שמעתי משמו, אף יוצא דפן ומחסר זמן והיתום. אבל איזה הוא כלאים? רחל שילדה מן גדי, אפלו כמין כבש, ועז שילדה מן הכבש אפלו כמין גדי, טרפה כמשמעה, יוצא דפן כמשמעו. אין פחות משמונת ימים. רבי שמעון אומר: מחסר זמן נכנס לדיר להתעשר.

ד. הנרבע, והמקצה, והנעבד, אתנן ומחיר, וטמטום ואנדרוגינוס - אין נכנסין לדיר להתעשר. רבי שמעון ברבי יהודה אומר משם רבי שמעון: טמטום ואנדרוגינוס - אין נכנסין לדיר להתעשר, שכל מקום שנאמר 'זכר' - מוציא טמטום ואנדרוגינוס מן הכלל.

ה. איזהו אתנן? כל שנתן לה עבר פרתו, וחזר ולקחו הימנה. איזהו מחיר? כל שהחליף לו עבר פרתו, וחזר ולקחו הימנו.

ו. שלש גרנות למעשר בהמה, בפרס הפסח ובפרס עצרת ובפרס החג - אין להן קצבה; דברי רבי עקיבא. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: אין פחות מחמשה עשר יום קדם לרגל. אמר רבי שמעון בן עזאי: הואיל ואלו אומר באחד באלול, ואלו אומר באחד בתשרי, האלולין מתעשרין בעצמן, כיצד? נולדו לו חמשה באב וחמשה באלול, חמשה באלול וחמשה בתשרי, וחמשה באב וחמשה בתשרי - אין מצטרפין. חמשה

מַעֲרִיף וּמַקְדִּישׁ, וְאִם הָיִק - חֵיב
בְּתַשְׁלוּמִין. הָאִשָּׁה שִׁצְעָא לַהֲרַג, הוֹצִיא
עֶבֶר אֶת יָדוֹ - מִמַּתִּינִין לָהּ עַד שֶׁתֵּלֵד,
שְׂאֵלוֹ יִלְדָה, הָיוּ וְלִדּוֹתֶיהָ נִסְקָלִים.
הָאִשָּׁה שִׁוְצָאֵת לַהֲרַג, אָמְרָה: 'תִּנּוּ שְׂעָרֵי
לְבַתִּי' - נוֹתֵנִין לָהּ. מִתָּה סֶתֶם - אֵין נוֹתֵנִין
לָהּ, שֶׁהַמֵּתִים אֲסוּרִין בְּהִנָּאָה.

ג. עֶרְוָה עֲנִי סֹלַע, עֶרְוָה עֲשִׂיר כְּתוּב בַּתּוֹרָה.
הִיא בִּידוֹ סֹלַע וְנִתֵּן הֵימָנוּ שְׁלֹשָׁה דִּינָרִים,
וְלֹא הִסְפִּיק לַתֵּן דִּינָר הָאֲחֵרוֹן עַד
שֶׁהָעֲשִׂיר - מִגְלָגְלִין עָלָיו אֶת הַכֹּל, שְׂאֵלוֹ
מִתְחַלֵּה נִתְּנוֹ - פְּטוּר. הָיוּ בִּידוֹ שְׁלֹשִׁים
סֹלַע, וְנִתֵּן מִהֵן עֶשְׂרִים וְתַשְׁעִי, וְלֹא
הִסְפִּיק לַתֵּן אֶת הָאֲחֵרוֹנָה עַד שֶׁהָעֲשִׂיר -
מִגְלָגְלִין עָלָיו אֶת הַכֹּל.

ד. פָּרִים שֶׁל חָג, אֵין פָּחוֹת מִשְׁבַּעָה וְלֹא
יֹתֵר עַל אַרְבָּעָה עֶשֶׂר. אֵין פֶּתַח בְּטוֹעָה
פָּחוֹת מִשְׁבַּעָה, וְלֹא יִתִּיר עַל שְׁבַעָה עֶשֶׂר.
אֵין בִּנְגָעִים פָּחוֹת מִשְׁבּוּעַ אֶחָד, וְלֹא יִתִּיר
עַל שְׁלֹשָׁה שְׁבּוּעוֹת. אֵין פּוֹחֲתִים
מֵאַרְבָּעָה חֲדָשִׁים הַמַּעֲבָרִים בְּשָׁנָה, לֹא
נִרְאָה לְהוֹסִיף יִתִּיר עַל שְׁמוֹנֶה. מֵעוֹלָם
לֹא נִרְאוּ שֵׁשׁ חֲדָשִׁים הַמַּעֲבָרִים בְּשָׁנָה,
זוֹ אַחֵר זֶה. בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִכִּירִין זְמַנּוֹ שֶׁל
חֲדָשׁ - נוֹהֲגִין אֶחָד מֵעֶבֶר וְאֶחָד שְׁאֵינוֹ
מֵעֶבֶר. וְכֵן בְּגִלּוֹת נוֹהֲגִין אֶחָד מֵעֶבֶר
וְאֶחָד שְׁאֵינוֹ מֵעֶבֶר. הָיוּ נוֹהֲגִין תַּמּוּז
בְּזְמַנּוֹ וְהָאֵב מֵעֶבֶר, וְאַחֵר כֶּף נֹדַע לָהֶן
שָׁאֵב בְּזְמַנּוֹ - מִנִּיחִין אוֹתוֹ, וּמוֹנִין מִכָּאן
וְאֵילָךְ אֶחָד מֵעֶבֶר וְאֶחָד שְׁאֵינוֹ מֵעֶבֶר.
עֲצָרָה, פְּעָמִים שָׁחַל לִהְיוֹת בַּחֲמִשָּׁה
וּבִשְׁשָׁה וּבִשְׁבַעָה, לֹא פָחוֹת וְלֹא יֹתֵר.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חָל לִהְיוֹת בַּחֲמִשָּׁה -
סִימָן רַע לְעוֹלָם, בְּשָׁשָׁה - סִימָן בִּינוּנִי,
בְּשְׁבַעָה - סִימָן יָפֵה לְעוֹלָם. וְכֵן מְצִינוּ
שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִין לִפְנֵי הָרַם הָרִשְׁמִי,

וְתַשְׁיַעֲי, וְלֹאֶחָד עֶשֶׂר 'עֲשִׂירִי' - שְׁלֹשָׁתָן
מִקְדָּשִׁין. תַּשְׁיַעֲי נֶאֱכַל בְּמוֹמוֹ, עֲשִׂירִי
מֵעֶשֶׂר, אֶחָד עֶשֶׂר קָרֵב שְׁלָמִים, וְעוֹשָׂה
תַּמּוּרָה, קָרָא לַתַּשְׁיַעֲי 'תַּשְׁיַעֲי', וְלַעֲשִׂירִי
'עֲשִׂירִי', וְלֹאֶחָד עֶשֶׂר 'עֲשִׂירִי' - אֵין אֶחָד
עֶשֶׂר מִקְדָּשׁ. זֶה הַכֹּלֵל, כֹּל זְמַן שֶׁלֹּא נִעְקַר
שֵׁם עֲשִׂירִי הֵימָנוּ - אֵין אֶחָד עֶשֶׂר מִקְדָּשׁ,
עַד שִׁישְׁתַּק בַּתַּשְׁיַעֲי, וְיִקְרָא לַעֲשִׂירִי
'תַּשְׁיַעֲי' וְלֹאֶחָד עֶשֶׂר 'עֲשִׂירִי'. בַּהֲמָה
שֶׁנִּתְעַרַּב בָּהּ סֶפֶק מֵעֶשֶׂר בְּזְמַן הַזֶּה - יִרְעוּ
עַד שִׁיסְתָּאבוּ. סֶפֶק אֶחָד עֶשֶׂר - הָרִי כֹלֵן
יָמוּתוֹ. מֵעֶשֶׂר בַּהֲמָה שֶׁל יְתוּמִין - מוֹכְרִין
אוֹתוֹ מִפְּנֵי 'הַשָּׁב אֲבָדָה' לְבַעָלִים. מֵעֶשֶׂר
בַּהֲמָה שֶׁשָּׁחֲטוּ, גִּידִיו, וְקִרְנָיו, וְעֲצָמָיו,
וְטֻלְפָיו, וְחֻלְבּוֹ, וְעוֹרוֹ, וְגִיזָתוֹ - הָרִי אֵלּוֹ
מִתְרִין.

מסכת ערכין פֶּרֶק ראשון

א. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מְרַבָּה מִדַּת מַעֲרִיכִין
מִמִּדַּת נַעֲרִיכִין, שֶׁחֲרַשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן
נַעֲרִיכִין, אֲבָל לֹא מַעֲרִיכִין. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: מְרַבָּה מִדַּת מַעֲרִיכִין מִמִּדַּת
נַעֲרִיכִין, טוֹמְטוֹם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס - מַעֲרִיכִין
וְלֹא נַעֲרִיכִין, אֵף הָעוֹבֵד כּוֹכְבִּים יֵחָא
מֵעֶרְוָה וְלֹא נַעֲרָךְ.

ב. נָשִׁים וְעֹבְדִים נוֹדְרִין וְנִידְרִין, נַעֲרִיכִין
וּמַעֲרִיכִין, אִם יֵשׁ לָהֶן בְּזְמַן הַזֶּה - גּוֹבִין
מִהֵן, אִם לֹא - כּוֹתְבִין עֲלֵיהֶן, וְגוֹבִין מִהֵן
לְאַחֵר זְמַן, הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים - נוֹדְרִין
וּמִדִּירִין. הַקִּיטְעִין וּמִכִּי שָׁחִין, וְאֵף עַל פִּי
שְׂאִין לָהֶן דָּמִין - יֵשׁ לָהֶן עֲרִיכִין. הַגּוֹסֵס
וְכֵן שְׁמוֹנֶה - לֹא נָדָר וְלֹא נַעֲרָךְ, וְהַיּוֹצֵא
לַהֲרַג - לֹא נָדָר וְלֹא נַעֲרָךְ; דְּבָרֵי רַבִּי
מֵאִיר. רַבִּי חֲנִנְיָא בֶּן עֲקִיבָא אוֹמֵר: נַעֲרָךְ,
מִפְּנֵי שֶׁדָּמִיו קְצוּבִין, אֲבָל אֵין נָדָר, מִפְּנֵי
שֶׁאֵין דָּמִיו קְצוּבִין. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: נוֹדָר,

נמשכין לאחריהם שנים עשר מיל, ובאין לפניהם שנים עשר מיל, על כל דבור ודבור עשרים וארבע מיל, הנה היום ברור והיו ישראל משתלחין מפני האש, אמר להן הקדוש ברוך הוא לענני כבוד: רבצו טל לפני בני, שנאמר (שופטים ה, ד): "ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום". והקדוש ברוך הוא מרביץ לפניהם טללים וגשמים, שנאמר (תהלים סח, י): "גשם נדבות תניף אלהים" וגו'. אין עצרת חל להיות אלא ביום הגף. אין ראש השנה חל להיות אלא ביום הגף, וביום עבורו. אחרים אומרים: אין בין עצרת לעצרת ואין בין ראש השנה לראש השנה אלא ארבעה ימים בלבד, ואם היתה שנה מעברת חמשה.

ה. אין בערכין פחות משלשים יום, ומוסיפין עד עולם. ואין בנזירות פחות משלשים יום, ומוסיפין על עולם.

ו. החליל אין דוחה את השבת. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: דוחה. לא הנה מכה בשגי חלילין אלא בחליל אחד. לא הנה מחלק אלא בשל קנה, מפני שמחלק יפה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הדראילים לא הנה במקדש, מפני שמערבב את הקול, ומקלקל את הנעימה. אלו הן מכן לפני מזבח: עבדי פהונה היו; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: עבדי לויה. רבי יוסי אומר: משפחת בית הפגרים, בית צפריא מימאים - משיאין לפהנה; רבי חנניא בן אנטיגנוס אומר: מכירן הייתי ולוים היו.

אתון קימין יומא דין פולכון קדם יי אלהכון
רישיכון שבטיכון סביכון וסרכיכון כל אנש
ישראל:

אתם נצבים היום כלכם לפני י-הוה א-להיכם
ראשיכם שבטיכם וקניכם ושריכם כל איש
ישראל:

אתם נצבים – מלמד שכנסם משה לפני הקדוש ברוך הוא ביום מותו להכניסם בברית. ראשיכם שבטיכם – ראשיכם לשבטיכם. וקניכם ושריכם – הקשוב חשוב קודם; ואחר כך כל איש ישראל.

טפלכון נשיכון וגיורך דבגו משריתך מלקיט אעך עד
מלי מידך:

טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מתניך מחטב עציר
עד שאב מימיה:

מחטב עציר – מלמד שכמו כנעניים להתגיר בימי משה כדרך שכמו גבעונים בימי יהושע, וזהו האמור בגבעונים: "ויעשו גם המה בערמה"; ונתנם משה חוטבי עצים ושואבי מים.

לאעלותך בקימא דיי אלהך ובמומתיה דיי אלהך גזר
עמך יומא דין:

לעברך בברית י-הוה א-להיך ובאלתו אשר י-הוה
א-להיך פרת עמך היום:

לעברך – להיותך עובר בברית. ולא יתכן לפרשו כמו 'להעבירך', אלא כמו 'לעשותכם אותם'. לעברך בברית – דרך העברה. כך היו פורתין ברית: עושין מחיצה מפאן ומחיצה מפאן ועוברים בנתים, כמו שנאמר: "העגל אשר פרתו לשנים ויעברו בין בתריו".

שני

בדיל לקימא יתך יומא דין קדמוהי לעם והוא יהוי
לך לאלה כמא דמליל לך וכמא דקיים לאבהתך
לאברהם ליצחק וליעקב:

למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהיה-לך
לא-להים פאשר דבר-לך וכאשר נשבע לאבתך
לאברהם ליצחק וליעקב:

למען הקים אותך היום לו לעם – כל כך הוא נכנס לטרח, למען קים אותך לפניו לעם והוא יהיה לך לא-להים, לפי שדבר לך ונשבע לאבותיך שלא להחליף את נרעם באמה אחרת; לך הוא אוסר אתכם בפשועות הללו שלא תקניטוהו, אחר שהוא אינו יכול להבדל מכם. עד כאן פרשתי לפי פשוטו של פרשה. ומדרש אגדה: למה נסמכה פרשת "אתם נצבים" לקללות לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שמים, חוץ מארבעים ותשע שבתורת כהנים. הוריקו פניהם, ואמרו: מי יוכל לעמד באלו התחיל משה לפיסם: "אתם נצבים היום"; הרבה הכעסותם למקום ולא עשה אתכם כליה, וקרי אתם קימים לפני היום, כיום הזה שהוא קים, והוא מאפיל ומאיר, כך האיר לכם וכו' עתיד להאיר לכם; והקללות והיסורין מקימין אתכם ומציבין אתכם לפניו. ואף הפרשה שלמעלה מזו – פיוסין הם, "אתם ראיתם את כל" וגומר". דבר אחר: אתם נצבים, לפי שהיו ישראל יוצאין מפרנס לפרנס, ממשה ליהושע, לפיכך עשה אותם מצבה, כדי לזרזם. וכן עשה יהושע, וכן שמואל: "התניצבו ואשפט אתכם", כשיצאו מידו ונכנסו לידו של שאול.

ולא עמכון בלחודיכון אנא גזר ית קימא הדין וית
מומתא הדא:

ולא אתכם לבדכם אנכי פרת את-הברית הזאת
ואת-האלה הזאת:

ארי ית מן דאיתוהי הכא עמנא קאים יומא דין קדם
יי אלהנא וית מן דלא איתוהי הכא עמנא יומא דין:

פי את-אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני י-הוה
א-להינו ואת אשר איננו פה עמנו היום:

ואת אשר איננו פה – ואף עם דורות העתידים להיות.

שלישי

ארי אתון ידעתון ית דימיבנא בארעא דמצרים וית
דעברנא ביני עממיא דעברתון:

פי-אתם ידעתם את אשר-ישובנו בארץ מצרים ואת
אשר-עברנו בקרב הגוים אשר עברתם:

וחזיתון ית שקוציהון וית טעותהון אעא ואבנא
כספא ודהבא דעמהון:

ותראו את-שקוציהם ואת גלליהם עץ ואבן כסף
וזהב אשר עמיהם:

פי אתם ידעתם וגומר ותראו את שקוציהם – לפי שראיתם האמות עובדים עבודה זרה, ושמה השיא לב אחד מכם אותו ללכת אחריהם, פן יש בכם איש או אשה; לפיכך אני צריך להשביעכם. ותראו את שקוציהם. – על שם שהם מאוסים פשקצים. גלוליהם – שמשכחים

ומאוסיו כגלגל. עץ ואבן – אותן של עצים ושל אבנים ראיתם בגלוי, לפי שאין הגוי נרא שמה יגנבו; אבל של כסף וזהב – עמקם בחדרי משפיתם הם, לפי שהם נראים שמה יגנבו.

פֶּן־יִישׁ בְּכֶם אִישׁ אִו־אִשָּׁה או־מִשְׁפָּחָה או־שִׁבְט אֲשֶׁר לִבּוֹ פָּנָה הַיּוֹם מֵעַם יְהוָה אֶל־לְהִינוּ לָלֶכֶת לַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הֵהֱם פֶּן־יִישׁ בְּכֶם שָׂרֵשׁ פֶּרָה רֹאשׁ וְלַעֲנָה:
דְּלֹמָא אֵית בְּכוּן גָּבֵר אוֹ אֶתָּא אוֹ זֶרְעִי אוֹ שִׁבְטָא דְּלִבִּיָּה פְּנִי יוֹמָא דִּין מִדְּחַלְתָּא דִּינִי אֱלֹהֵנָא לְמַהֲדָא לְמַפְלַח יַת טַעֲוֹת עַמְמִיָּא הָאֲנֹן דְּלֹמָא אֵית בְּכוּן גָּבֵר מִהֲרִיר תַּטִּין אוֹ זְדוּן:

פֶּן יִישׁ בְּכֶם – שָׁמָּה יִישׁ בְּכֶם אִישׁ אֲשֶׁר לִבּוֹ פָּנָה הַיּוֹם מִלְּקַבֵּל עָלָיו הַבְּרִית. **שָׂרֵשׁ פֶּרָה רֹאשׁ וְלַעֲנָה** – שָׂרֵשׁ מַגְדֵּל עֹשֶׂב מֵר כְּגִידִין, שֶׁהֵם מְרִים; כְּלוּמָר: מִפְּרָה וּמִרְבָּה רָשָׁע בְּקֹרֶבְכֶם.

וְהָיָה בְּשִׁמְעוֹ אֶת־דְּבָרֵי הָאֱלֹהִים הַזֹּאת וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבּוֹ לֵאמֹר שְׁלֹום יְהִי־לִי כִּי בְּשִׁרְרוֹת לִבִּי אֶלְדָּ לְמַעַן סִפּוֹת הָרָוָה אֶת־הַצִּמְמָה:
וְיִהְיִי בְּמִשְׁמַעִיהָ יַת פִּתְגָּמֵי מוֹמְתָא הָדָא וַיִּתְּשִׁיב בְּלִבִּיָּה לְמִימַר שְׁלֹמָא יְהִי לִי אָרִי בְּהִרְהוּר לִבִּי אָנָּא אֲזִיל בְּדִיל לְאוֹסְפָא לִיה חֲטָאֵי שְׁלוּתָא עַל זִידוּתָא:

וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבּוֹ – לְשׁוֹן בְּרָכָה; נִחְשָׁב בְּלִבּוֹ בְּרַכַּת שְׁלֹום לַעֲצֻמוֹ, לֵאמֹר: לֹא יְבוֹאוּנִי קִלְלוֹת חֲלוֹל, אֲךֹ שְׁלֹום יְהִי־לִי. **וְהִתְבָּרַךְ** – בִּינְדִיר"א שִׁי"י בְּלַעַז, כְּמוֹ "וְהִתְגַּלַּח", "וְהִתְפַּלֵּל". **בְּשִׁרְרוֹת לִבִּי אֶלְדָּ** – בְּמִרְאִית לִבִּי, כְּמוֹ: "אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קְרוּב"; כְּלוּמָר: מֵה שְׁלִבִּי רוּחָה לַעֲשׂוֹת. **לְמַעַן סִפּוֹת הָרָוָה** – לִפְנֵי שְׂאוּסִיף לוֹ פְּרַעֲנוֹת עַל מַה שֶׁעָשָׂה עַד הֵנָּה בְּשׁוּגְגָא, וְהִיִּיתִי מַעֲבִיר עָלֵיהֶם; וְגוֹרֵם עִתָּה שְׂאֻצְרָפִים עִם הַמַּזִּיד, וְאֶפְרַע מִמֶּנּוּ הַכֹּל. וְכֵן תִּרְגֵּם אוֹנְקֵלוֹס: "בְּדִיל לְאוֹסְפָא לִיה חֲטָאֵי שְׁלוּתָא עַל זִידוּתָא", שְׂאוּסִיף לוֹ אֲנִי הַשְּׂגָגוֹת עַל הַזִּידוּת. הָרָוָה – שׁוּגְגָא, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כְּאֵדָם שְׂכוֹר, שֶׁלֹּא מִדַּעַת. **הַצִּמְמָה** – שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מִדַּעַת וּבִתְאֻנָּה.

לֹא־יֵאָבֶה יְהוָה סִלַּח לֹא־כִּי אֲזִי יַעֲשֶׂן אֶת־יְהוָה וְקִנְאָתוֹ בְּאִישׁ הַהוּא וְרַבְּצָה בּוֹ כָּל־הָאֱלֹהִים הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַזֶּה וּמִתָּה יְהוָה אֶת־שְׁמוֹ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם:
לֹא יִיבִי יִי לְמִשְׁבַּק לִיה אָרִי בְּכוּן יִתְקַף רַגְזָא דִּינִי וְחִמְתִּיה בְּגוּבְרָא הַהוּא וַיִּדְבְּקוּן בִּיה כָּל לְוִטִּיא דְּכַתִּיבִין בְּסִפְרָא הַדִּין וַיִּמְחִי יְיָ יַת שְׁמִיה מִתַּחַת שְׁמִיָּא:

יַעֲשֶׂן אֶת ה' – עַל יְדֵי כַּעַס, הַגּוֹף מִתְחַמֵּם וְהַעֲשֶׂן יוֹצֵא מִן הָאֵף; וְכֵן: "עָלָה עָשָׂן בְּאַפּוֹ". וְאֵף עַל פִּי שְׂאִין זֶה לְפָנֵי הַמָּקוֹם, הַכְּתוּב מִשְׁמִיעַ אֵת הָאֲנֹן בְּדֶרֶךְ שֶׁהִיא רְגִילָה וַיְכוּלָה לְשַׁמֵּעַ, כְּפִי דֶרֶךְ הָאֶרֶץ. וְקִנְאָתוֹ – לְשׁוֹן 'חֲמָה', אִינְפְּרִינְמִינ'ט; אַחִיזוֹת לְבִישַׁת נִקְמָה, וְאִינוּ מַעֲבִיר עַל הַמִּדָּה.

וְהִבְדִּילוּ יְהוָה לְרַעְיָה מִכָּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־אֱלֹת הַבְּרִית הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה:
וַיַּפְרֹשְׁנִיהָ יִי לְבִישָׂא מִכָּל שִׁבְטֵיָא דִּישְׂרָאֵל כָּל־לְוִטִּי קִנְיָא דְּכַתִּיבִין בְּסִפְרָא אוֹרִיתָא הַדִּין:

הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה – וְלִמְעַלָּה הוּא אוֹמֵר: "גַּם כָּל חָלִי וְכָל מַכָּה" וְגוֹמֵר "בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת", "הַזֹּאת" לְשׁוֹן נִקְבָּה, מִסָּב עַל "הַתּוֹרָה"; הַזֶּה – לְשׁוֹן זָכָר, מִסָּב עַל הַסֵּפֶר. וְעַל יְדֵי פְסוּק הַטַּעֲמִים הֵן נִחְלָקִין לִשְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת: בְּפִרְשַׁת הַקִּלְלוֹת – הַטַּפְחָא נְתוּנָה תַּחַת "בְּסֵפֶר", וְ"הַתּוֹרָה הַזֹּאת" דְּבוּקִים זֶה לָזֶה, לְכַד אָמַר "הַזֹּאת"; וְכֵאֵן – הַטַּפְחָא נְתוּנָה תַּחַת הַתּוֹרָה, נִמְצָא סֵפֶר הַתּוֹרָה דְּבוּקִים זֶה לָזֶה; לְפִיכָךְ לְשׁוֹן זָכָר נוֹפֵל אַחֲרָיו, שֶׁהַלְשׁוֹן נוֹפֵל עַל הַסֵּפֶר.

וְאָמַר הַדֹּר הָאֲחֵרֹן בְּנִיכֶם אֲשֶׁר יִקְוּמוּ מֵאַחֲרֵיכֶם וְהִנְכִּרִי אֲשֶׁר יָבֹא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה וְרָאוּ אֶת־מִכּוֹת הָאֶרֶץ הַהוּא וְאֶת־תַּחֲלָאִיהָ אֲשֶׁר־תִּלְהָ יְהוָה בָּהּ:
וַיִּימַר דָּרָא בְּתִרְאָה בְּנִיכּוֹן דִּיקוּמוּן מִבְּתִרִּיכוֹן וּבִר עַמְמִין דִּיִּיתִי מֵאֶרֶע רְחִיקָא וַיַּחֲזוּן יַת מַחְמָה דְּאַרְעָא הַהִיא וַיַּת מִרְעָהָ דְּאַמְרַע יְיָ בָּהּ:

גִּפְרִית וּמָלַח שִׁרְפָה כָּל־אַרְצָהּ לֹא תִזְרַע וְלֹא תִצְמַח וְלֹא־יִעֲלֶה בָּהּ כָּל־עֵשֶׂב כִּמְהַפְּכַת סֶדֶם וְעִמְרָה אֲדָמָה וְצִבּוּלִים אֲשֶׁר הִפְךָ יְהוָה בְּאַפּוֹ וּבִחְמָתוֹ:
גּוּפְרִיתָא וּמִלְחָא וּמִלְחָא תְּהִי יִקְדָּא כָּל אֲרַעָה לֹא תִזְדַּרַע וְלֹא תִצְמַח וְלֹא יִסַּק בָּהּ כָּל עֵשֶׂב כִּמְהַפְּכַת דְּסֶדוּם וְעִמְרוּהָ אֲדָמָה וְצִבּוּלִים דְּהִפְךָ יְיָ בְּרוּגְזִיהָ וּבִחְמִיתֶיהָ:

וְאָמְרוּ כָּל־הַגּוֹלִים עַל־מָה עָשָׂה יְהוָה בָּכֶם לְאֶרֶץ הַזֹּאת מָה תִּרִי הָאֵף הַגָּדוֹל הַזֶּה:
וַיִּימְרוּן כָּל עַמְמִיָּא עַל מָה עָבַד יְיָ כְּדִין לְאַרְעָא הָדָא מָה תִּקּוּף רּוּגְזָא רַבָּא הַדִּין:

וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה אֶל־לְהִי אֲבַתְּהֶם אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּם בְּהוֹצִיאֹ אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:
וַיִּימְרוּן עַל דְּשִׁבְקוֹ יַת קִנְיָא דִּינִי אֱלֹהָא דְּאַבְהֵתְהוֹן דְּגִזַּר עֲמָהוֹן בְּאַפְקוּתִיהָ יַתְהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם:

וַיֵּלְכוּ וַיַּעֲבֹדוּ אֶל־לֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם אֶל־לֹהִים אֲשֶׁר לֹא־יַדְעוּם וְלֹא חָלַק לָהֶם:	וַאֲזָלוּ וּפְלָחוּ לַטֵּעֲנוֹת עִמְמִיָּא וּסְגִידוּ לַהוֹן דְּחָלוֹ דְּלֹא יַדְעוּנִין וְלֹא אוֹטִיבָא לַהוֹן:
לֹא יַדְעוּם – לֹא יָדְעוּ בָּהֶם גְּבוּרַת אֱלֹהֵיָם. וְלֹא חָלַק לָהֶם – לֹא נָתַן לְחַלְקָם. וְאוֹנֶקְלוֹס תַּרְגָּם: "וְלֹא אוֹטִיבָא לַהוֹן", לֹא הִיטִיבוּ לָהֶם שׁוּם טוֹבָה. וְלִשׁוֹן לֹא חָלַק – אוֹתוֹ אֶל־לוֹא שִׁבְּחֻרֵי לָהֶם לֹא חָלַק שׁוּם נִסְלָה וְשׁוּם חָלַק. וַיִּתְּשֵׁם ה' – כְּמַרְגּוּמוֹ: "וְנִטְלָטְלִינוּן", וְכֵן: "הִנְנִי נוֹתֵשֵׁם מֵעַל אֲדָמָתָם".	
וַיִּמְרֹאֲף יְיָ־הַנִּהָ בָּאָרֶץ הַהִוא לְהָבִיא עָלֶיהָ אֶת־כָּל־הַקְּלָלָה הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה:	וַתִּקְרַף רוּגְזָא דִּינִי בָּאָרְעָא הַהִיא לְאִיתָאָה עָלֶיהָ יְת כָּל לְוִטִּיָּא דְכְּתִיבִין בַּסֵּפֶרָא הַדִּין:
וַיִּתְּשֵׁם יְיָ־הַנִּהָ מֵעַל אֲדָמָתָם בָּאָף וּבְחִמָּה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וַיִּשְׁלַכֵם אֶל־אָרֶץ אַחֶרֶת כִּיּוֹם הַזֶּה:	וַטְלִטְלִינוּן יְיָ מֵעַל אָרְעָהוֹן בְּרָגְזוֹ וּבְחִמָּא וּבְחִקוּף רַב וְאֶגְלִינוּן לְאָרְעָא אוֹחֶרִי כִּיּוֹמָא הַדִּין:
הַנִּסְתַּרְתָּ לִּי־הַנִּהָ אֶל־לִהְיוֹ וְהַנְגַּלְתָּ לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:	דְּמִטְמָרֵן קָדָם יְיָ אֶלְהֵנָא וְדַגְלִין לָנָא וּלְבָנָנָא עַד עוֹלָמָא לְמַעַבְדַּד יְת כָּל פְּתָגְמֵי אוֹרִיתָא הַדָּא:
הַנִּסְתַּרְתָּ לִּה' אֶל־לִהְיוֹ – וְאִם תֹּאמְרוּ: מִה בְּיָדְנוּ לַעֲשׂוֹת אִתָּהּ מַעֲשִׂיָּא אֶתְהַוְיָ הַיְיָחִיד, שְׁנַאֲמַר: "כֹּן יֵשׁ בָּכֶם אִישׁ" וְאִסְרָא כָּף: "וְיִרְאוּ אֶת מַכּוֹת הָאָרֶץ הַהִיא"; וְהִלָּא אֵין אָדָם יוֹדֵעַ בְּמִטְמוּנֵי נֶשֶׁל חֲבָרוֹ אֵין אֲנִי מַעֲשִׂיָּא אֲתָכֶם עַל הַנִּסְתַּרְתָּ, שֶׁהֵן לֵה' אֶל־לִהְיוֹ, וְהוּא יִפְרַע מֵאוֹתוֹ יְחִיד; אָבֵל הַנְּגָלוֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ, לְבַעַר הַרַע מִקְרַבְנוּ, וְאִם לֹא נַעֲשֶׂה בָּהֶם דִּין, יַעֲשׂוּ הַרְבִּים. נִקּוּד עַל לָנוּ וּלְבָנֵינוּ, לְדַרְשׁ שְׂאָף עַל הַנְּגָלוֹת לֹא עָנַשׁ אֶת הַרְבִּים עַד שֶׁעָבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן, מִשְׁקַבְלוֹ עֲלֵיהֶם אֶת הַשְּׂבוּעָה בְּהַר גְּרִזִּים וּבְהַר עֵיבֵל וְנַעֲשׂוּ עֲרִבִים זֶה לָזֶה.	
רביעי פרשת התשובה	
וְהָיָה כִּי־יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וְהִשְׁבַּחְתָּ אֶל־לִבְבְּךָ בְּכָל־הַגּוֹלָם אֲשֶׁר הִדִּיתִי יְיָ־הַנִּהָ אֶל־לִהְיָ שְׁמָה:	וַיְהִי אַרִי יִיתוֹן עָלֶיךָ כָּל פְּתָגְמִיָּא הָאֵלִין בְּרָכוֹ וּלְוִטִּין דִּיהִבִּית קְדָמָךְ וְתַתִּיב לְלַבָּךְ בְּכָל עִמְמִיָּא דְאֶגְלִיָּךְ יְיָ אֶלְהֵךְ לַתְּמִין:
וְשַׁבָּתָּ עַד־יְיָ־הַנִּהָ אֶל־לִהְיָ וְשִׁמְעַתָּ בְּקוֹלִי כָּכָל אֲשֶׁר־אֲנֹכִי מַצְוֶה הַיּוֹם אֲתָהּ וּבְנִיָּה בְּכָל־לִבְבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ:	וְתַתּוּב לְדַחְלָתָא דִּינִי אֶלְהֵךְ וְתַקְבִּיל לְמִימְרִיָּה כָּכָל דְּאֶנָּא מִפְּקִיד לָךְ יוֹמָא דִּין אַתָּה וּבְנֶךָ בְּכָל לִבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ:
וְשָׁב יְיָ־הַנִּהָ אֶל־לִהְיָ אֶת־שְׁבוּתָךְ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבַּצְךָ מִכָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצְךָ יְיָ־הַנִּהָ אֶל־לִהְיָ שְׁמָה:	וְיַתִּיב יְיָ אֶלְהֵךְ יְת גְּלוּתְךָ וִירַחֲמֶךָ עָלֶיךָ וִיתוּב וַיִּכְנַשְׁנֶךָ מִכָּל עִמְמִיָּא דְּבַדְרָךְ יְיָ אֶלְהֵךְ לַתְּמִין:
וְשָׁב ה' אֶל־לִהְיָ אֶת שְׁבוּתָךְ – הִנֵּה לוֹ לְכַתֵּב 'וְהָשִׁיב אֶת שְׁבוּתָךְ'. רַבּוּתֵינוּ לְמַדּוּ מִכָּאן, כִּכְיָכּוֹל, שֶׁשְׂכִינָה שְׂרוּיָה עִם יִשְׂרָאֵל בְּצִרַת גְּלוּתָם; וְכִשְׁנַגְּדָלִין – הַתִּתִּיב גְּאֻלָּה לַעֲצֻמוֹ, שֶׁהוּא יָשׁוּב עִמָּהֶם. וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר, שֶׁגְּדוֹל יוֹם קְבוּץ גְּלוּיֹת, וּבִקְשִׁי, כְּאֵלּוּ הוּא עֲצֻמוֹ צָרִיךְ לִהְיוֹת אוֹתוֹ בְּיָדֵינוּ מִשׁ אִישׁ אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ, כְּעִנְיָן שְׁנַאֲמַר: "וְאַתֶּם תִּלְקֻטוּ לְאַחַד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". וְאַף בְּגָלוּיֹת שְׂאָר הָאֻמוֹת מְצִינוּ כֵּן: "וְשַׁבְתִּי אֶת שְׁבוּת מִצְרַיִם".	
אִם־יִהְיֶה גְדוֹתָךְ בַּקֶּצֶה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבָּצְךָ יְיָ־הַנִּהָ אֶל־לִהְיָ וּמִשָּׁם יִקְנֶה:	אִם יִהְיוּ גְלוּתְךָ בְּסִיפֵי שָׁמַיָּא מִתְּמִין יִכְנַשְׁנֶךָ יְיָ אֶלְהֵךְ וּמִתְּמִין יִקְרַבְנֶךָ:
וְהָבִיֹאֲךָ יְיָ־הַנִּהָ אֶל־לִהְיָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יִרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירְשָׁתָהּ וְהִיטְבָּהּ וְהִרְבָּהּ מֵאֲבֹתֶיךָ:	וַיַּעֲלִינֶךָ יְיָ אֶלְהֵךְ לְאָרְעָא דִּירִיתוֹ אֲבָתְךָ וְתִירְתָהּ וַיּוֹטִיב לָךְ וַיַּסְגִּינֶךָ מֵאֲבָתְךָ:
וְיָלֵ יְיָ־הַנִּהָ אֶל־לִהְיָ אֶת־לִבְבְּךָ וְאֶת־לִבְּךָ זֶרַעַךְ לְאֶהֱבָה אֶת־יְיָ־הַנִּהָ אֶל־לִהְיָ בְּכָל־לִבְבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:	וַיַּעֲדִי יְיָ אֶלְהֵךְ יְת טַפְשׁוֹת לִבְךָ וְיְת טַפְשׁוֹת לִבָּא דְּבְנֶךָ לְמַרְחֵם יְת יְיָ אֶלְהֵךְ בְּכָל לִבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ בְּדִיל חַיֶּיךָ:

חמישי

וַיִּתֵּן יְיָ אֱלֹהֶיךָ יְת כָּל לְוִטִּיא הָאֱלִיִּן עַל בְּעָלֵי דְבָבָךְ
וְעַל־שֹׁנְאֶיךָ אֲשֶׁר רָדְפוּךָ:

וְנָתַן יְיָ־הֵנָּה אֶ־לְהִיךָ אֶת כָּל־הָאֱלֹות הָאֵלֶּה עַל־אִיְבֹיךָ
וְעַל־שֹׁנְאֶיךָ אֲשֶׁר רָדְפוּךָ:

וְאִתָּה תָשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְיָ־הֵנָּה וְעָשִׂיתָ אֶת־כָּל־
מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֶנְכִי מֵצוּן הַיּוֹם:

וְאִתָּה תָשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְיָ־הֵנָּה וְעָשִׂיתָ אֶת־כָּל־
מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֶנְכִי מֵצוּן הַיּוֹם:

וַיּוֹתֶרְנָךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל עוֹבְדֵי יְדָךְ בְּנִלְדָא דְמַעֲדָךְ
וּבְנִלְדָא דְבַעֲיָרְךָ וּבִאֲבָא דְאַרְעָךָ לְטָבָא אַרִי יְתוּב יְיָ
לְמַחְזֵי עָלְךָ לְטָב כְּמָא דְחָדֵי עַל אֲבָהֶתְךָ:

וַהֲוִיתִיךָ יְיָ־הֵנָּה אֶ־לְהִיךָ בְּכָל ׀ מַעֲשֵׂה יְדָךְ בְּפָרִי
בְּשֹׁנְךָ וּבְפָרִי בְּהִמְתָּךְ וּבְפָרִי אֲדַמְתָּ לְטָבָה כִּי ׀ יָשׁוּב
יְיָ־הֵנָּה לְשׁוֹשׁ עָלֶיךָ לְטוֹב כְּאֲשֶׁר־שָׁשׁ עַל־אֲבֹתֶיךָ:

אַרִי תִקְבִּיל לְמִימָרָא דִּיְיָ אֱלֹהֶיךָ לְמַטֵּר פְּקוּדוֹהִי
וּקְיָמוּהִי דְכְּתִיבִין בְּסִפְר אֲוִרִיתָא הַדִּין אַרִי תְתוּב
לְדַחֲלֵתָא דִּיְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לַבָּךְ וּבְכָל נִפְשָׁךְ:

כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְיָ־הֵנָּה אֶ־לְהִיךָ לְשָׁמֵר מִצְוֹתָיו
וְחֻקֹּתָיו הַכְּתוּבָה בְּסִפְר הַתּוֹרָה הַזֶּה כִּי תָשׁוּב אֶל־
יְיָ־הֵנָּה אֶ־לְהִיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשָׁךְ:

שישי

אַרִי תִפְקִידְתָּא הָדָא דְאַנָּא מְפָקִיד לָךְ יוֹמָא דִּין לָא
מְפָרְשָׂא הִיא מְנָךְ וְלָא רְחִיקָא הִיא:

כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֶנְכִי מֵצוּן הַיּוֹם לֹא־נִפְלְאָת
הִוא מְנָךְ וְלֹא רְחִיקָה הִוא:

לֹא נִפְלְאָת הִוא מְנָךְ – לֹא מְכַסֶּה הִיא מְנָךְ, כְּמוֹ שְ�נֹאָמַר: "כִּי יִפְלֹא", "אַרִי יִתְכַּסִּי" וְתַרְדּ פְּלֵאִים" – וְתַרְדּ בְּמִטְמוּנוֹת; מְכַסֶּה וְחַבּוּשָׁה
בְּטָמוֹן.

לָא בְּשָׁמִיא הִיא לְמִימַר מִן יִסְק לָנָא לְשָׁמִיא וְיִסְבָּה
לָנָא וְיִשְׁמַעְנָא יְתָה וְנַעֲבַדְנָה:

לֹא בְּשָׁמִים הִוא לֹא־מֵר מִי יַעֲלֶה־לָנוּ הַשְּׁמַיִמָה
וְיִקְחָה לָנוּ וְיִשְׁמַעְנוּ אֹתָה וְנַעֲשֶׂנָּה:

לֹא בְּשָׁמִים הִוא – שְׁאֵלוּ הִנֵּה בְּשָׁמִים, הֵייתָ צָרִיךְ לַעֲלוֹת אַחֲרֶיהָ וּלְלַמְדָּה.

וְלֹא מַעֲבָרָא לִימָא הִיא לְמִימַר מִן יַעֲבַר לָנָא לַעֲיָבָר
יָמָא וְיִסְבָּה לָנָא וְיִשְׁמַעְנָא יְתָה וְנַעֲבַדְנָה:

וְלֹא־מַעֲבָר לַיִם הִוא לֹא־מֵר מִי יַעֲבַר־לָנוּ אֶל־עֵבֶר
הַיָּם וְיִקְחָה לָנוּ וְיִשְׁמַעְנוּ אֹתָה וְנַעֲשֶׂנָּה:

אַרִי קָרִיב לָךְ פְּתִגְמָא לְחָדָא בְּפוּמָךְ וּבְלִבְךָ לְמַעֲבָדֶיהָ:

כִּי־קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מֵאֵד בְּפִיךָ וּבְלִבְּךָ לַעֲשׂוֹתוֹ:

כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ – הַתּוֹרָה נִתְּנָה לָכֶם בְּכֶתֶב וּבְעַל פֶּה.

פְּרָשַׁת הַבְּחִירָה הַחֲפָשִׁית

שביעי

חֲזִי דִיהִבִּית גְּדַמָּךְ יוֹמָא דִּין יְת חֲזִי וְיְת טָבְתָא וְיְת
מוֹתָא וְיְת בְּשָׁתָא:

רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־הַטּוֹב וְאֶת־
הַמָּוֶת וְאֶת־הָרָע:

אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב – זֶה תְּלוּי בְּזֶה: אִם תַּעֲשֶׂה טוֹב – הָרִי לָךְ חַיִּים, וְאִם תַּעֲשֶׂה רָע – הָרִי לָךְ הַמָּוֶת. וְהַכְּתוּב מְפָרֵשׁ וְהוֹלֵךְ הַיָּאֵד.

דְּאַנָּא מְפָקִיד לָךְ יוֹמָא דִּין לְמַרְחָם יְת יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְמַהֲךָ
בְּאוֹרְחָן דְּתַקְנָן גְּדַמּוּהִי וּלְמַטֵּר פְּקוּדוֹהִי וּקְיָמוּהִי
וְדִינוּהִי וְתִיחִי וְתִסְגִּי וַיִּכְרַכְנָךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּאַרְעָא דְּאִתָּה
עָלִיל לְתַמּוֹן לְמִירְתָּה:

אֲשֶׁר אֶנְכִי מֵצוּן הַיּוֹם לֹא־הִבָּה אֶת־יְיָ־הֵנָּה אֶ־לְהִיךָ
לָלֶכֶת בְּדַרְכָּיו וּלְשָׁמֵר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו
וְחִינֵית וּרְבִית וּבְרַכָּךְ יְיָ־הֵנָּה אֶ־לְהִיךָ בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר־
אִתָּה בְּא־שְׁמָה לְרִשְׁתָּה:

אֲשֶׁר אֶנְכִי מֵצוּן הַיּוֹם לֹא־הִבָּה – הָרִי טוֹב; וְכֹן תְּלוּי וְחִינֵית וּרְבִית, הָרִי הַחַיִּים.

וְאִם יִתְפַּגֵּי לְבָבְךָ וְלֹא תִקְבִּיל וְתִטְעִי וְתִסְגּוּד לְטַעֲנוֹת
עַמְמִיא וְתִפְלַחְנוּן:

וְאִם־יִפְגֶּה לִבְּךָ וְלֹא תִשְׁמַע וְנִדְחָתָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ
לֹא־לֵהִים אֲחֵרִים וַעֲבַדְתָּם:

וְאִם יִפְגֶּה לִבְּךָ – הָרִי הָרָע.

הַגְדַּתִּי לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֶבְדֶּה תַּאֲבָדוֹן לֹא־תֹאֲרִיכּוּ יָמִים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲתָה עֹבֵר אֶת־הַיַּרְדֵּן לָבוֹא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:	חֲוִיתִי לָכוֹן יוֹמָא דִּין אַרִי מִיבֵד תִּיבְדוֹן לֹא תִירְכוֹן יוֹמִין עַל אַרְעָא דְאַתָּ עֹבֵר יַת יַרְדְּנָא לְמִיעַל לְתַמָּן לְמִירְתָּהּ:
--	---

כִּי אֶבְדֶּה תַּאֲבָדוֹן – הָרִי הַמָּוֶת.

הַעֲדַתִּי בָכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נָתַתִּי לַפְּנִיָּה הַבְּרָכָה וְהַקְלָלָה וּבַחֲרַתְּ בַּחַיִּים לַמַּעַן תַּחֲיָה אֲתָה וְנִרְעָף:	אַסְקִידִית בָּכוֹן יוֹמָא דִּין יַת שְׁמַיָּא וְיַת אַרְעָא חַיִּי וּמוֹתָא יְהִיבִית קְדָמָךְ בְּרָכוֹ וּלְנִשְׁתִּין וְתַתְרַעֲי בַּחַיִּי בְּדִיל דְּתִיחִי אֶת וּבִנְיָ:
---	---

הַעֲדַתִּי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ – שֶׁהֵם קִיָּמִים לְעוֹלָם; וְכַאֲשֶׁר תִּקְרָה אֶתְכֶם הָרָעָה, יִהְיוּ עַדִּים שְׁאֲנִי הַתְּרִיתִי בָכֶם בְּכָל זֹאת. דָּבָר אֲחֵר: הַעֲדַתִּי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְגוֹמֵר – אָמַר לָהֶם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִישְׂרָאֵל: הִסְתַּכְּלוּ בַּשָּׁמַיִם שִׁבְרָאֲתִי לְשִׁמּוֹשׁ אֶתְכֶם, שְׁמָא שְׁנוֹ אֶת מַדְתָּם שְׁמָא לֹא עָלָה גִלְגַּל חַמָּה מִן הַמְּזֻרָח וְהֵאִיר לְכָל הָעוֹלָם, כַּעֲנִיָן שְׁנֹאֲמַר: "וְנִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ" הִסְתַּכְּלוּ בָּאָרֶץ שִׁבְרָאֲתִי לְשִׁמּוֹשׁ אֶתְכֶם, שְׁמָא שְׁנִתָּה מַדְתָּה שְׁמָא זָרַעְתָּם אוֹתָהּ וְלֹא צִמְחָה, אוֹ שְׁמָא זָרַעְתָּם חֲטִיִּים וְהִעֲלִתָּה שְׁעוּרִים וּמָה אֵלּוּ שְׁנַעֲשׂוּ לֹא לְשֹׂכֵר וְלֹא לְהַפְסֵד, אִם זֹכִין – אִין מְקַבְּלִין שֹׂכֵר, וְאִם חוֹטְאִין – אִין מְקַבְּלִין פְּרַעֲנוּת, לֹא שְׁנוֹ אֶת מַדְתָּם; אֲתָם, שְׁאִם זָכִיתָם תִּקְבְּלוּ שֹׂכֵר וְאִם חֲטִאתָם תִּקְבְּלוּ פְּרַעֲנוּת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וּבַחֲרַתְּ בַּחַיִּים – אֲנִי מוֹרָה לָכֶם שֶׁתִּבְחָרוּ בַּחֲלָק הַחַיִּים; כַּאֲדָם הָאוֹמֵר לְבָנוּ: בְּחַר לָךְ חֲלָק יִפָּה בְּנִתְלִיתִי, וּמַעֲמִידוֹ עַל חֲלָק הַיִּפָּה וְאוֹמֵר לוֹ: אֶת זֶה בְּרַר לָךְ. וְעַל זֶה נֹאֲמַר: "ה' מִנֵּת חֲלָקִי וְכוֹסִי אֲתָה תוֹמִיךְ גּוֹרְלִי", הַנִּתְּתָה יָדִי עַל גּוֹרֵל הַטּוֹב, לֹמֵר: אֶת זֶה קַח לָךְ.

לְאַהֲבָה אֶת־יְ-הוָה אֶ-לֹהֶיךָ לְשִׁמְעַע בְּקִלּוֹ וּלְדַבָּקָה־בּוֹ כִּי הוּא חַיִּיךָ וְאַרְךָ יָמֶיךָ לְשִׁבְתָּ עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְ-הוָה לְאַבְרָהָם לְאַבְרָהָם לִיצְחָק וּלְיַעֲקֹב לֵאמֹר לָהֶם:	לְמַרְחֵם יַת יְיָ אֱלֹהֶךָ לְקַבְּלָא לְמִימְרִיהּ וּלְאַתְקַרְבָּא לְדַחֲלִיתִיהּ אַרִי הוּא חַיִּיךָ וְאוֹרְכוֹת יוֹמֶךָ לְמַתָּב עַל אַרְעָא דְקִיָּיִם יְיָ לְאַבְרָהָם לְאַבְרָהָם לִיצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְמַתָּן לְהוֹן:
---	---

ט וּבְשָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא חֹדֶשׁ אֶדָר בְּשָׁלוּשָׁה
עָשָׂר יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר הִגִּיעַ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ
לַהַעֲשׂוֹת בַּיּוֹם אֲשֶׁר שִׁבְרוּ אֲבֵי הַיְּהוּדִים לַשְּׁלוֹט
בָּהֶם וְנִהְפָּדוּ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הַמָּה
בְּשִׁנְאֵיהֶם: וְנִקְהְלוּ הַיְּהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל־
מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֲחֻשְׁוֹרוּשׁ לִשְׁלַח לֵד בַּמִּבְקָשִׁי
רַעְתָּם וְאִישׁ לֹא־עָמַד לִפְנֵיהֶם כִּי־נִפְּל פָּתָדָם עַל־
כָּל־הָעַמִּים: וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינֹת וְהָאֲחֻשְׁדָּרָפָנִים
וְהַפַּחֲוֹת וְעַשִׂי הַמֶּלְאכָה אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ מִנְשָׂאִים
אֶת־הַיְּהוּדִים כִּי־נִפְּל פָּתָד־מֶרְדֳּכַי עָלֵיהֶם: כִּי־
גָּדוֹל מֶרְדֳּכַי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשִׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל־
הַמְּדִינֹת כִּי־הָאִישׁ מֶרְדֳּכַי הוֹלֵךְ וְגָדוֹל: וַיָּכּוּ
הַיְּהוּדִים בְּכָל־אֲבֵיהֶם מִפַּת־חֶרֶב וְהָרָג וְאִבְדָּן
וַיַּעֲשׂוּ בְשִׁנְאֵיהֶם פְּרִצוֹנָם: וּבְשׁוֹשׁוֹן הַבִּירָה הִרְגוּ
הַיְּהוּדִים וְאַבְּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ: וְאֵת פֶּרֶשְׁנֵדָתָא
וְאֵת דָּלְפוֹן וְאֵת אֶסְפָּתָא: וְאֵת פּוֹרְתָא וְאֵת
אֲדִלְיָא וְאֵת אֲרִידָתָא: וְאֵת פֶּרֶמְשֵׁתָא וְאֵת אֲרִיסִי
וְאֵת אֲרָדִי וְאֵת וִיזְתָא: וְעֹשֶׁרֶת בְּנֵי הַמֶּן בְּו־
הַמְּצֵתָא צָרַר הַיְּהוּדִים הִרְגוּ וּבִבְזָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־
יָדָם: וּבַיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפָּר הַהֲרוּגִים בְּשׁוֹשׁוֹן
הַבִּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר
הַמֶּלֶכָּה בְּשׁוֹשׁוֹן הַבִּירָה הִרְגוּ הַיְּהוּדִים וְאַבְּד
חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֹשֶׁרֶת בְּנֵי־הַמֶּן בִּשְׁעַר
מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ מֶה עָשׂוּ וּמַה־שָּׁאֲלָתֶךָ וַיַּגִּדוּ לָךְ
וּמַה־בִּקְשָׁתֶךָ עוֹד וְתַעֲשׂ: וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־
הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֶן גַּם־מָחָר לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוֹשׁוֹן
לַעֲשׂוֹת כְּדַת הַיּוֹם וְאֵת עֹשֶׁרֶת בְּנֵי־הַמֶּן יִתְּלוּ עַל־
הָעֵץ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַהַעֲשׂוֹת כֹּן וְתִנָּתֶן דָּת
בְּשׁוֹשׁוֹן וְאֵת עֹשֶׁרֶת בְּנֵי־הַמֶּן תָּלוּ: וַיִּקְהָלוּ
הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר־בְּשׁוֹשׁוֹן גַּם בַּיּוֹם אַרְבַּעַה עָשָׂר
לְחֹדֶשׁ אֶדָר וַיַּהֲרֹגוּ בְּשׁוֹשׁוֹן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ
וּבִבְזָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם: וַיִּשְׁאַר הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר
בַּמְּדִינֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהָלוּ וְעָמַד עַל־נַפְשָׁם וְנֹחַ
מֵאֲבֵיהֶם וְהָרוּג בְּשִׁנְאֵיהֶם חֲמִשָּׁה וּשְׁבַעִים אָלֶף
וּבִבְזָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם: וַיּוֹם־שְׁלוּשָׁה עָשָׂר
לְחֹדֶשׁ אֶדָר וְנֹחַ בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשָׂה אֹתוֹ

יוֹם מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה: וַיַּהֲיִי הַיּוֹדִים אֲשֶׁר־בְּשׁוֹשׁוֹן
נִקְהָלוּ בְּשְׁלוּשָׁה עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבַּעַה עָשָׂר בּוֹ וְנֹחַ
בְּחִמְשָׁה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשָׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה:
וְעַל־כֵּן הַיְּהוּדִים הַפְּרָזִים הַיִּשְׁבִּים בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת
עוֹשִׂים אֵת יוֹם אַרְבַּעַה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֶדָר שִׁמְחָה
וּמִשְׁתָּה וַיּוֹם טוֹב וּמִשְׁלַח מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ:
וַיִּכְתֹּב מֶרְדֳּכַי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים
אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ
אֲחֻשְׁוֹרוּשׁ הַקְּרוּבִים וְהַרְחֹקִים: וְלִקְיָם עָלֵיהֶם
לַהֲנוֹת עוֹשִׂים אֵת יוֹם אַרְבַּעַה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֶדָר
וְאֵת יוֹם־חִמְשָׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה:
וּכְפִיָּם אֲשֶׁר־נָחֲזוּ בָהֶם הַיְּהוּדִים מֵאֲבֵיהֶם
וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נִהְפָּדוּ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה וּמֵאֲבָל
לַיּוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה
וּמִשְׁלַח מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְּנוֹת לְאֲבִיבָיִם:
וַיִּקְבֹּל הַיְּהוּדִים אֵת אֲשֶׁר־הִחֲלוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת
אֲשֶׁר־פָּתַב מֶרְדֳּכַי אֲלֵיהֶם: כִּי הָמָן בְּו־הַמְּצֵתָא
הָאֲגָגִי צָרַר כָּל־הַיְּהוּדִים חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים
לְאַבְדָּם וְהַפֵּל פוֹר הוּא הַגּוֹרֵל לְהָמָם וּלְאַבְדָּם:
וּבִבְזָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עַם־הַסֵּפֶר יָשׁוּב
מִחֻשְׁבֹּתָו הִרְעָה אֲשֶׁר־חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים עַל־
רֹאשׁוֹ וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו עַל־הָעֵץ: וְעַל־כֵּן
קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פוֹרִים עַל־שֵׁם הַפּוֹר עַל־כֵּן
עַל־כָּל־דְּבָרֵי הָאֲגָרָת הַזֹּאת וּמַה־רָאוּ עַל־כִּכָּה
וּמַה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם: וַיִּקְיָמוּ וַיִּקְבְּלוּ הַיְּהוּדִים עָלֵיהֶם
וְעַל־זִרְעָם וְעַל כָּל־הַנָּלִינִים עָלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבֹר
לַהֲנוֹת עוֹשִׂים אֵת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כְּכַתְּבָם
וְכַזְמָנָם בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה: וַיַּהֲיִי מִיָּמֵי הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים
וְנַעֲשִׂים בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה
וּמְדִינָה וְעִיר וְעִיר וַיִּמְּי הַפּוֹרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבֹרוּ
מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזִכְרָם לֹא־יִסּוּף מִזִּרְעָם: וַתִּכְתֹּב
אֶסְתֵּר הַמֶּלֶכָּה בַת־אֲבִיתָיִל וּמֶרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי אֶת־
כָּל־תִּקְוָה לְקַיָּם אֵת אֲגָרַת הַפָּרִים הַזֹּאת הַשְּׁנִית:
וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים אֶל־שִׁבְעַ
וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מַלְכוּת אֲחֻשְׁוֹרוּשׁ דְּבָרֵי
שְׁלוֹם וְאַמֶּת: וְלִקְיָם אֶת־יְמֵי הַפָּרִים הָאֵלֶּה

בְּזִמְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר קִים עֲלֵיהֶם מִרְדְּכִי הַיְּהוּדִי
וְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר קִימוּ עַל-נַפְשָׁם וְעַל-
זֶרַעַם דְּבָרֵי הַצּוּמֹת וְזַעֲקָתָם: וַיִּמָּאֵר אֲסֵתֶר
קִים דְּבָרֵי הַפָּרִים הָאֵלֶּה וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר:

י וַיִּשָּׂם הַמֶּלֶךְ אֶחָשְׁוֶרֶשׁ מֶסַע עַל-הָאָרֶץ וְאֵי

הֵם: וְכָל-מַעֲשֵׂה תִקְפוֹ וְגִבּוֹרָתוֹ וּפְרָשֵׁת גִּדְּלֹת
מִרְדְּכִי אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ הִלּוּ-אֵהֶם כְּתוּבִים עַל-
סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לַמַּלְכִי מְדִי וּפָרֶס: גַּי | מִרְדְּכִי
הַיְּהוּדִי מַשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ אֶחָשְׁוֶרֶשׁ וְגִדּוֹל לַיְּהוּדִים
וְרָצוּי לְרֹב אֲחֵיו דָּרָשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדִבֵּר שָׁלוֹם
לְכָל-זֶרַעוֹ:

סֵפֶר דְּנִיָּאל

א «בַּשָּׁנָה שְׁלוֹשׁ לַמַּלְכוּת יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ-יְהוּדָה
בָּא גְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל יְרוּשָׁלַם וַיִּצַּר עֲלֵיהָ:
וַיִּתֵּן א-דָּנִי בִידּוֹ אֶת-יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ-יְהוּדָה
וּמִקְצַת כְּלֵי בֵית-הָא-לֵהִים וַיְבִיֵאֵם אֶרֶץ-שֹׁנְעַר
בֵּית א-לֵהֵיו וְאֶת-הַכֵּלִים הַבִּיֵא בֵּית אוֹצָר
א-לֵהֵיו: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַשְׁפַּנּוֹ רַב סְרִיסֵיו
לְהָבִיא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וּמִן-
הַפְּרִתִּים: וַיִּלְדִּים אֲשֶׁר אֵין-בָּהֶם כָּל-מָאוֹם
וְטוֹבֵי מַרְאֶה וּמַשְׁפָּלִים בְּכָל-חֲכָמָה וְיָדַעֵי דַעַת
וּמִבִּינֵי מַדָּע וְאֲשֶׁר כָּח בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהִיכָל הַמֶּלֶךְ
וְלִלְמַדְם סֵפֶר וּלְשׁוֹן כֶּש-דִּים: וַיִּמְן לָהֶם הַמֶּלֶךְ
דְּבַר-יוֹם בְּיוֹמוֹ מִפֶּתֶבֶג הַמֶּלֶךְ וּמִיֵּין מִשְׁתֵּיו
וּלְגִדְלָם שָׁנִים שְׁלוֹשׁ וּמִקְצָתָם יַעֲמָדוּ לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה דְּנִיָּאל חֲנַנְיָה
מִישָׁאֵל וְעִזְרִיָּה: וַיִּשָּׂם לָהֶם שֵׁר הַסְּרִיסִים שִׁמּוֹת
וַיִּשָּׂם לְדְנִיָּאל בְּלִטְשַׁאצָּר וּלְחֲנַנְיָה שְׁדָרְךָ
וּלְמִישָׁאֵל מִישָׁךְ וְלְעִזְרִיָּה עֲבַד נָגוֹ: וַיִּשָּׂם דְּנִיָּאל
עַל-לְבּוֹ אֲשֶׁר לֹא-יִתְגַּאֵל בְּפֶתֶבֶג הַמֶּלֶךְ וּבִיֵּין
מִשְׁתֵּיו וַיִּבְקֹשׁ מִשֵּׁר הַסְּרִיסִים אֲשֶׁר לֹא יִתְגַּאֵל:
וַיִּתֵּן הָא-לֵהִים אֶת-דְּנִיָּאל לְחֹסֶד וּלְרַחֲמִים לִפְנֵי
שֵׁר הַסְּרִיסִים: וַיֹּאמֶר שֵׁר הַסְּרִיסִים לְדְנִיָּאל יֵרָא
אֲנִי אֶת-אֲדָנִי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר מִנָּה אֶת-מַאֲכַלְכֶּם
וְאֶת-מִשְׁתֵּיכֶם אֲשֶׁר לָמָּה יֵרָאֶה אֶת-פְּנִיכֶם זַעֲפִים
מִן-הִילָדִים אֲשֶׁר כָּגִילְכֶם וַחֲיַבְתֶּם אֶת-רֹאשִׁי
לַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר דְּנִיָּאל אֶל-הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר מִנָּה שֵׁר
הַסְּרִיסִים עַל-דְּנִיָּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וְעִזְרִיָּה: גַּס-
גַּא אֶת-עֲבָדֶיךָ יָמִים עֲשָׂרָה וַיִּתְּנוּ-לָנוּ מִן-הַזֶּרַעִים
וְנֹאכְלָה וּמִים וְנִשְׁתֶּה: וַיֵּרָאוּ לִפְנֵיךְ מִרְאִינוֹ
וּמִרְאֶה הִילָדִים הָאֲכִלִים אֶת פֶּתֶבֶג הַמֶּלֶךְ

וְכַאֲשֶׁר תִּרְאֶה עֲשֵׂה עִם-עֲבָדֶיךָ: וַיִּשְׁמַע לָהֶם
לְדִבֵּר הַזֶּה וַיִּגְסֵם יָמִים עֲשָׂרָה: וַיִּמְקְצַת יָמִים
עֲשָׂרָה נִרְאֶה מִרְאֵיהֶם טוֹב וּבְרִיאֵי בָשָׂר מִן-כָּל-
הִילָדִים הָאֲכִלִים אֶת פֶּתֶבֶג הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי הַמֶּלֶךְ
נִשְׂאֵל אֶת-פֶּתֶבֶגָּם וַיֵּין מִשְׁתֵּיהֶם וְנָתַן לָהֶם
זֶרַעִים: וַיְהִילְדִים הָאֵלֶּה אַרְבַּעַתָּם נָתַן לָהֶם
הָא-לֵהִים מַדָּע וְהַשְׁכֵּל בְּכָל-סֵפֶר וְחֲכָמָה וְדְנִיָּאל
הַבֵּין בְּכָל-חֲזוֹן וְחִלְמוֹת: וַיִּלְמְקְצַת הַיָּמִים אֲשֶׁר-
אָמַר הַמֶּלֶךְ לְהַבִּיֵאֵם וַיְבִיֵאֵם שֵׁר הַסְּרִיסִים לִפְנֵי
נְבֻכַדְנֶאצַּר: וַיַּדְבֵּר אִתָּם הַמֶּלֶךְ וְלֹא נִמְצָא מִכָּלֶם
כְּדְנִיָּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וְעִזְרִיָּה וַיַּעֲמָדוּ לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ: וְכָל דְּבַר חֲכָמָה בִּינָה אֲשֶׁר-בִּקֹּשׁ מֵהֶם
הַמֶּלֶךְ וַיִּמְצָאֵם עֲשֵׂר יָדוֹת עַל כָּל-הַחֲרֻטִּים
הָאֲשֻׁפִּים אֲשֶׁר בְּכָל-מְלָכוֹתָיו: וַיְהִי דְנִיָּאל עַד-
שָׁנָה אַחַת לְכוֹרֶשׁ הַמֶּלֶךְ:

ב «וּבַשָּׁנָה שְׁתִּיתִים לַמְּלָכוּת נְבֻכַדְנֶאצַּר חָלַם נְבֻכַדְנֶאצַּר
חֲלָמוֹת וַתִּתְפַּעֵם רוּחוֹ וַשָּׁנָתוֹ נִהְיָתָה עָלָיו:
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְקָרָא לְחֲרֻטִּים וְלֹא-שָׁפִים
וְלִמְכַשְׁפִּים וּלְכֶש-דִּים לְהַגִּיד לַמֶּלֶךְ חֲלָמוֹתָיו
וַיָּבֹאוּ וַיַּעֲמָדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר לָהֶם הַמֶּלֶךְ
חֲלוֹם חֲלָמָתִי וַתִּתְפַּעֵם רוּחִי לַדַּעַת אֶת-הַחֲלוֹם:
וַיַּדְבֵּרוּ הַכֶּש-דִּים לַמֶּלֶךְ אַרְמִית מִלְכָּא לְעִלְמִין
חֲזִי אָמַר חֲלָמָא לְעַבְדְּךָ וּפִשְׁרָא נָתָוָא: עֲנֵה מִלְכָּא
וְאָמַר לְכַשְׁדָּאִי מִלְתָּה מִגִּי אֲזַדָּא הֵן לֹא
תְהוֹדְעוּנִי חֲלָמָא וּפִשְׁרָה הַדְּמִין תִּתְעַבְדּוּן
וּבְתִיכּוֹן נִוְלִי יִתְשָׁמוּן: וְהֵן חֲלָמָא וּפִשְׁרָה תְהִתְחַוֵּן
מִתְּגֵן וְנִבְזָבָה וַיִּקָּר שִׁגִּיא תְקַבְּלוּן מִן-קְדָּמִי לָהֵן
חֲלָמָא וּפִשְׁרָה הַחֲוֹנִי: וַעֲנוּ תַּנְיִנוֹת וְאָמְרִין מִלְכָּא

חֲלָמָא נֵאמַר לְעִבְדֵּיהּ וּפְשָׁרָה זִהְתָּהּ: עֲנֵה מִלְפָּא וְאָמַר מִן־יִצְיִיב יָדַע אֲנֵה דִי עֲדָנָא אֲנִתּוֹן זַבְגִּין פֿל־קֶבֶל דִּי חֲזִיתוֹן דִּי אֲזַדָּא מִנִּי מִלְתָּא: דִּי הוּא־חֲלָמָא לֹא תִהְוֵדְעֵנִי חֲדָה־הִיא דְתִכּוֹן וּמִלָּה כְּדָבָה וּשְׁחִיתָהּ הִזְדַּמְנָתוֹן לְמֵאמַר קִדְמִי עַד דִּי עֲדָנָא יִשְׁתַּבֵּא לְהוֹן חֲלָמָא אָמְרוּ לִי וְאִנְדַּע דִּי פְשָׁרָה תִּהְוֵדְעֵנִי: יַעֲנוּ כַּשְׂדָּאִי קִדְמ־מִלְפָּא וְאָמְרוּן לֹא־אִיתִי אָנֹשׁ עַל־יִבְשָׁתָא דִּי מִלַּת מִלְפָּא יוֹכֵל לִהְחַוֵּיָּה פֿל־קֶבֶל דִּי פֿל־מִלְךָ רַב וְשְׁלִיט מְלָה כְּדָנָה לֹא שָׂאֵל לְכָל־חֲרָטָם וְאִשְׁףָּ וּכְשָׁדִי: וּמִלְתָּא דִּי־מִלְפָּה שָׂאֵל יִקִּירָה וְאַחֲרָן לֹא אִיתִי דִּי יִתְוֵנָה קִדְמ־מִלְפָּא לְהוֹן א־לֵהִין דִּי מְדַרְהוֹן עִם־בִּשְׂרָא לֹא אִיתְוֵהִי: פֿל־קֶבֶל דָּנָה מִלְפָּא בִּנְס־וּקְצָף שִׁגִּיא וְאָמַר לְהוֹבְדָּה לְכָל חֲפִימִי בָּבֶל: וְיִדְתָּא נִפְלֵת וְחֲפִימִיא מִתְקַטְלִין וּבַעֲזוֹ דְנִינְאֵל וְחִבְרוּהִי לְהִתְקַטְלָה: בַּאֲדִין דְנִינְאֵל הִתִּיב עֲטָא וּטְעָם לֹא־רִיזוּד רַב־טַבְחִיא דִּי מִלְפָּא דִּי נִפְקָ לְקַטְלָה לְחֲפִימִי בָּבֶל: עֲנֵה וְאָמַר לֹא־רִיזוּד שְׁלִיטָא דִּי־מִלְפָּא עַל־מָה דָּתָא מִהֲחֻצְפָּה מִן־קִדְמ־מִלְפָּא אֲדִין מִלְתָּא הוֹדַע אֲרִיזוּד לְדִנְיָאֵל: וְיִדְנִינְאֵל עַל וּבַעֲזָה מִן־מִלְפָּא דִּי זָמָן יִנְתֹן־לָהּ וּפְשָׁרָא לְהִחַוֵּיָּה לְמִלְפָּא: אֲדִין דְנִינְאֵל לְבִיתָהּ אֲזַל וְלִחְנֻנְיָה מִישָׂאֵל וְעִזְרָיָה חִבְרוּהִי מִלְתָּא הוֹדַע: וְיִרְחֲמִין לְמַבְעָא מִן־קִדְמ־אֱלֹהֵי שְׁמִיא עַל־רִזָּא דָּנָה דִּי לֹא יִהְוֵבְדוֹן דְנִינְאֵל וְחִבְרוּהִי עִם־שְׂאֵר חֲפִימִי בָּבֶל: אֲדִין לְדִנְיָאֵל בְּחֻזָּא דִי־לִילִיא רִזָּא אֲלִי אֲדִין דְנִינְאֵל בְּרַךְ לֵאלֹהֵי שְׁמִיא: עֲנֵה דְנִינְאֵל וְאָמַר לְהוֹא שְׁמָה דִי־אֱלֹהֵא מְבָרַךְ מִן־עֲלָמָא וְעַד עֲלָמָא דִּי חֲכָמָתָא וּגְבוּרָתָא דִּי לֵה־הִיא: וְהוּא מִהֲשָׁנָא עֲדִנְיָא וְזַמְנִיא מִהֲעַדָּה מַלְכִּין וּמִהֲקִים מַלְכִּין יִהְיֶה חֲכָמָתָא לְחֲפִימִין וּמִנְדַּעָא לִידְעִי בִינָה: וְהוּא אֵלָּא עֲמִיקָתָא וּמִסְתָּרָתָא יָדַע מָה בְּחֻשׁוֹכָא וּגְהוֹרָא עֲמָה שְׂרָא: בָּלָד וְאֱלֹהֵי אֲבֹתָי מִהוֹדָא וּמִשְׁבַּח אֲנֵה דִי חֲכָמָתָא וּגְבוּרָתָא יִהְיֶה לִי וּכְעַן הוֹדַעְתָּנִי דִי־בַעֲיָנָא מִנָּךְ דִּי־מִלַּת מִלְפָּא הוֹדַעְתָּנָא: פֿל־קֶבֶל דָּנָה דְנִינְאֵל עַל עַל־אֲרִיזוּד דִּי

מִנִּי מִלְפָּא לְהוֹבְדָּה לְחֲפִימִי בָּבֶל אֲזַל וְכֹן אָמַר־לָהּ לְחֲפִימִי בָּבֶל אֶל־תִּהְוֵבְד הַעֲלֵנִי קִדְמ־מִלְפָּא וּפְשָׁרָא לְמִלְפָּא אֲתוּא: אֲדִין אֲרִיזוּד בְּהִתְבַּהֲלָהּ הִנְעֵל לְדִנְיָאֵל קִדְמ־מִלְפָּא וְכֹן אָמַר־לָהּ דִּי־הַשְׁפַּחַת גִּבֹּר מִן־בְּנֵי גְלוּתָא דִּי יִהוּד דִּי פְשָׁרָא לְמִלְפָּא יִהְוֵדַע: עֲנֵה מִלְפָּא וְאָמַר לְדִנְיָאֵל דִּי שְׁמָה בְּלִטְשָׂאֲצָר הָאִיתְךָ כְּהֵל לְהוֹדַעְתָּנִי חֲלָמָא דִי־חֲזִית וּפְשָׁרָה: עֲנֵה דְנִינְאֵל קִדְמ־מִלְפָּא וְאָמַר רִזָּא דִי־מִלְפָּא שָׂאֵל לֹא חֲפִימִין אֲשָׁפִין חֲרָטָמִין אֲזַרִין יִכְלִין לְהִחַוֵּיָּה לְמִלְפָּא: בְּרָם אִיתִי אֱלֹהֵי בִשְׁמִיא אֵלָּא רִזָּין וְהוֹדַע לְמִלְפָּא גְבוּכְדַּנְצָר מָה דִּי לְהוֹא בְּאַחֲרִית יוֹמִיא חֲלָמָא וְחֻזִּי רֹאשְׁףָּ עַל־מִשְׁכַּבְךָ דָּנָה הוּא: אֲנִת מִלְפָּא רַעֲיוֹנְךָ עַל־מִשְׁכַּבְךָ סִלְקוּ מָה דִּי לְהוֹא אַחֲרִי דָּנָה וּגְלָא רִזָּא הוֹדַעְךָ מָה־דִּי לְהוֹא: וְאֲנֵה לֹא בְּחֻכְמָה דִי־אִיתִי בִּל מִן־פֿל־חִיפָּא רִזָּא דָּנָה אֲלִי לִי לְהוֹן עַל־דְּבַרְתָּ דִּי פְשָׁרָא לְמִלְפָּא יִהְוֵדְעוֹן וְרַעֲיוֹנִי לְבָבְךָ תִּנְדַּע: וְאֲנִת מִלְפָּא חֲזָה חוֹיָת וְאֵלּוּ צִלָּם חַד שִׁגִּיא צִלָּמָא דְכֹן רַב וְזִינָה יִתִּיר קֶאֱם לְקֶבֶלְךָ וְרוּחַ דְחִיל: וְהוּא צִלָּמָא רֹאשְׁהָ דִי־דִּתְהָב טָב חֲדוּהִי וּדְרַעוּהִי דִּי כֶסֶף מַעוּהִי וְיִרְכַּתָּהּ דִּי גִחְשׁ: שְׁקוּהִי דִּי פֿרִזָּל רִגְלוּהִי מִנְהִין דִּי פֿרִזָּל וּמִנְהִין דִּי חֶסֶף: חֲזָה חוֹיָת עַד דִּי הִתְגַּזְרַת אֲכֹן דִי־לֹא בִידִין וּמִחַת לְצִלָּמָא עַל־רִגְלוּהִי דִּי פֿרִזָּלָא וְחֶסֶף וְחֶסֶף הִמּוּן: בַּאֲדִין דִּקּוּ כַחֲדָה פֿרִזָּלָא חֶסֶף גִּחְשָׂא פֶסֶפָא וְדִהְבָּא וְהוּן פְּעוּר מִן־אֲדָרִי־קִיט וּגִשָׂא הִמּוּן רוּחָא וְכָל־אַתֵּר לֹא־הַשְׁתַּכַּח לְהוֹן וְאִבְנָא וְדִי־מִחַת לְצִלָּמָא חֲנוּת לְטוּר רַב וּמִלָּאֵת פֿל־אַרְעָא: דָּנָה חֲלָמָא וּפְשָׁרָה נֵאמַר קִדְמ־מִלְפָּא: אֲנִת מִלְפָּא מִלְכִּיא דִּי אֱלֹהֵי שְׁמִיא מַלְכוּתָא חֲסָנָא וְתִקְפָּא וְיִקְרָא יִהְיֶה־לָּךְ: וּבְכָל־דִּי דִּירִין בְּנִי־אֲנִשָּׂא חִינּוּת בָּרָא וְעוֹף־שְׁמִיא יִהְיֶה בִידִךָ וְהַשְׁלִטְךָ בְּכָל־הוֹן אֲנִת־הוּא רֹאשְׁהָ דִּי דִּהְבָּא: וּבְתִרְךָ תִּקּוּם מַלְכוּ אַחֲרִי אֲרַע מִנָּךְ וּמַלְכוּ תְּלִיתָאָה אַחֲרִי דִּי גִחְשָׂא דִּי תַשְׁלֵט בְּכָל־אַרְעָא: וּמַלְכוּ רַב־יַעֲזָאָה תִּהְוֵא תְּקִיפָה כְּפִרְזָלָא פֿל־קֶבֶל דִּי פֿרִזָּלָא מִהֲדַק וְחֻשָּׁל

כָּלֹא וּכְפָרְזָלָא דִּי־מָרְעָע כָּל־אַלֹן תִּדְקָ וְתִרְעָ:
 וְדִי־חֲזִיתָהּ רַגְלִיָּא וְאַצְבָּעָתָא מִנְהֹן חֶסֶף דִּי־פִתְחָר
 וּמִנְהִין פְּרִזֵּל מַלְכוּ פְּלִיגָה תִּהְוֶה וּמִן־נִצְבָּתָא דִּי־
 פְּרִזָּלָא לְהוּא־בָּהּ כָּל־קִבְלָ דִּי חֲזִיתָהּ פְּרִזָּלָא מְעַרְב
 בְּחֶסֶף טִינָא: ^מוְאַצְבָּעָתָא רַגְלִיָּא מִנְהִין פְּרִזֵּל
 וּמִנְהִין חֶסֶף מִן־קֶצֶת מַלְכוּתָא תִּהְוֶה תְּקִיפָה וּמִנְה
 תִּהְוֶה תְּבִירָה: ^מוְדִי חֲזִיתָהּ פְּרִזָּלָא מְעַרְב בְּחֶסֶף
 טִינָא מִתְעַרְבִין לְהוֹן בִּזְרַע אֲנָשָׁא וְלֹא־לְהוֹן
 דְּבִקְרִין דָּנָה עִם־דָּנָה הָא־כְּדִי פְּרִזָּלָא לֹא מִתְעַרְב
 עִם־חֶסֶפָא: ^מוְבִיוֹמֵיהוֹן דִּי מַלְכִּיָּא אֲנוּן יְקִים אֱלֹהֵ
 שְׁמִיָּא מַלְכוּ דִּי לַעֲלָמִין לֹא תִתְחַבֵּל וּמַלְכוּתָהּ
 לַעֲמִם אֲחֵרוֹן לֹא תִשְׁתַּבֵּק תִּדְקָ וְתִסִּיף כָּל־אַלִּין
 מַלְכוּתָא וְהִיא תִּקּוּם לַעֲלָמִיָּא: ^מכָּל־קִבְלָ דִּי־חֲזִיתָהּ
 דִּי מִטּוֹרָא אֲתַגְזֵרֶת אֲבֹן דִּי־לֹא בִידִין וְהִדְקָתָהּ
 פְּרִזָּלָא גִחְשָׁא חֶסֶפָא כֶּסֶפָא וְדִהֲבָא אֱלֹהֵ רַב הוֹדַע
 לְמַלְכָּא מָה דִּי לְהוּא אֲחֵרִי דָּנָה וַיַּצִּיב חֲלָמָא
 וּמִהִימֹן פִּשְׁרָה: ^מבְּאֲדִין מַלְכָּא גְבוּכְדַּנְצָר גָּפֵל
 עַל־אַנְפֹּהִי וּלְדַנְיָאֵל סָגֵד וּמִנְחָה וּגִיחְחִין אָמַר
 לְנִסְכָּה לֵה: ^מעֲנָה מַלְכָּא לְדַנְיָאֵל וְאָמַר מִן־קִשְׁטִי
 דִּי אֲלֶהֱכוֹן הוּא אֱלֹהֵ אֶ־לְהִין וּמִרָא מַלְכִּין וּגְלָה
 רִגְזִין דִּי יִכְלַת לְמַגְלָא רִזָּא דָּנָה: ^מבְּאֲדִין מַלְכָּא
 לְדַנְיָאֵל רַבִּי וּמִתְנֹן רַבְרָבֹן שְׁגִיָּאֵן יְהִי־לֵה
 וְהִשְׁלִטָה עַל כָּל־מְדִינַת בָּבֶל וְרַב־סַגְנִין עַל כָּל־
 חִפְיָמִי בָּבֶל: ^מוְדַנְיָאֵל בָּעָא מִן־מַלְכָּא וּמִנִּי עַל
 עֲבִידְתָּא דִּי מְדִינַת בָּבֶל לְשַׁדְרָךְ מִישָׁךְ וְעֵבֶד גִּגֹּן
 וְדַנְיָאֵל בְּתִרְעָ מַלְכָּא:

ג. גְבוּכְדַּנְצָר מַלְכָּא עֲבַד צִלָם דִּי־דִתְב רומה אֲמִין
 שְׁתִּין פְּתִיָה אֲמִין שְׁתִּי אֲקִימָה בְּבִקְעָת דוֹרָא
 בְּמְדִינַת בָּבֶל: וּגְבוּכְדַּנְצָר מַלְכָּא שְׁלַח לְמַכְנָשׁ ו
 לְאַחַשְׁדַּרפִּנְיָא סַגְנִיָּא וּפְחֻתָא אֲדַרְגִּזְרִיָּא גְדַבְרִיָּא
 דְּתַבְרִיָּא תִפְתִּילָא וְכָל שְׁלִטְנִי מְדִינַתָא לְמִתָּא
 לְחִנְקַת צִלָמָא דִּי תִקִּים גְבוּכְדַּנְצָר מַלְכָּא: ^מבְּאֲדִין
 מִתְכַּנְשִׁין אַחַשְׁדַּרפִּנְיָא סַגְנִיָּא וּפְחֻתָא אֲדַרְגִּזְרִיָּא
 גְדַבְרִיָּא דְּתַבְרִיָּא תִפְתִּילָא וְכָל שְׁלִטְנִי מְדִינַתָא
 לְחִנְקַת צִלָמָא דִּי תִקִּים גְבוּכְדַּנְצָר מַלְכָּא וְקִימִין
 לְקִבְלָ צִלָמָא דִּי תִקִּים גְבוּכְדַּנְצָר: וְכַרְוִזָא קִרָא

בְּחִיל לְכוֹן אֲמַרִין עֲמַמְיָא אֲמִיָּא וְלִשְׁנִיָּא: ^מבְּעִדְנָא
 דִּי־תִשְׁמַעֹן קָל קִרְנָא מִשְׁרוּקִיתָא קִתְרוֹס שְׂבָכָא
 פְּסַנְתְרִין סוּמְפִנְיָא וְכָל זַנִּי זִמְרָא תִפְלוֹן וְתִסְגְּדוֹן
 לְצִלָם דִּהֲבָא דִי תִקִּים גְבוּכְדַּנְצָר מַלְכָּא: וּמִן־דִּי־
 לֹא יִפֵּל וַיִּסְגֵּד בֵּה־שַׁעֲתָא יִתְרַמָּא לְגוּא־אַתּוֹן
 נוֹרָא יִקְדַּתָּא: ^מכָּל־קִבְלָ דָּנָה בֵּה־זִמְנָא כְּדִי שְׁמַעִין
 כָּל־עֲמַמְיָא קָל קִרְנָא מִשְׁרוּקִיתָא קִתְרוֹס שְׂבָכָא
 פְּסַנְתְרִין וְכָל זַנִּי זִמְרָא גָפֵלִין כָּל־עֲמַמְיָא אֲמִיָּא
 וְלִשְׁנִיָּא סַגְדִין לְצִלָם דִּהֲבָא דִי תִקִּים גְבוּכְדַּנְצָר
 מַלְכָּא: ^מכָּל־קִבְלָ דָּנָה בֵּה־זִמְנָא קִרְבּוֹ גְבָרִין
 פִּשְׁדָּאִין וְאֲכָלוּ קִרְצִיָהוֹן דִּי יְהוּדִיָּא: ^מעֲנוּ וְאֲמַרִין
 לְגְבוּכְדַּנְצָר מַלְכָּא מַלְכָּא לַעֲלָמִין חִיִּי: אֲנַת מַלְכָּא
 שְׁמַת טַעַם דִּי כָל־אַנָּשׁ דִּי־יִשְׁמַע קָל קִרְנָא
 מִשְׁרוּקִיתָא קִתְרוֹס שְׂבָכָא פְּסַנְתְרִין וְסוּפִנְיָא וְכָל
 זַנִּי זִמְרָא יִפֵּל וַיִּסְגֵּד לְצִלָם דִּהֲבָא: ^מוּמִן־דִּי־לֹא
 יִפֵּל וַיִּסְגֵּד יִתְרַמָּא לְגוּא־אַתּוֹן נוֹרָא יִקְדַּתָּא:
^מאִי־תִי גְבָרִין יְהוּדִיָּאֵן דִּי־מִנְיַת יְתֵהוֹן עַל־עֲבִידַת
 מְדִינַת בָּבֶל שְׁדַרְךָ מִישָׁךְ וְעֵבֶד גִּגֹּן גְבַרִיָּא אֱלֹךְ
 לֹא־שְׁמִין עֲלֶךְ מַלְכָּא טַעַם לֹא־לֵהֶךְ לֹא פְלַחִין
 וְלְצִלָם דִּהֲבָא דִי תִקִּימָתָ לֹא סַגְדִין: ^מבְּאֲדִין
 גְבוּכְדַּנְצָר בְּרַגְזוֹ וְחִמָּא אָמַר לְהִיתִיָּה לְשַׁדְרָךְ
 מִישָׁךְ וְעֵבֶד גִּגֹּן בְּאֲדִין גְבַרִיָּא אֱלֹךְ הִיתִיָּי גְזַם
 מַלְכָּא: ^מעֲנָה גְבוּכְדַּנְצָר וְאָמַר לְהוֹן הַצִּדָּא שְׁדַרְךָ
 מִישָׁךְ וְעֵבֶד גִּגֹּן לֹא־לֵהִי לֹא אִיתִיכּוֹן פְּלַחִין
 וְלְצִלָם דִּהֲבָא דִי תִקִּימָתָ לֹא סַגְדִין: ^מכְּעֹן הֵן
 אִיתִיכּוֹן עֲתִילִין דִּי בְּעִדְנָא דִי־תִשְׁמַעֹן קָל קִרְנָא
 מִשְׁרוּקִיתָא קִתְרוֹס שְׂבָכָא פְּסַנְתְרִין וְסוּמְפִנְיָא
 וְכָל זַנִּי זִמְרָא תִפְלוֹן וְתִסְגְּדוֹן לְצִלָמָא דִי־עֲבַדְתָּ
 וְהֵן לֹא תִסְגְּדוֹן בֵּה־שַׁעֲתָא תִתְרַמּוֹן לְגוּא־אַתּוֹן
 נוֹרָא יִקְדַּתָּא וּמִן־הוּא אֱלֹהֵ דִי יִשְׁיזְבִּנְכוֹן מִן־יְדֵי:
^מעֲנוּ שְׁדַרְךָ מִישָׁךְ וְעֵבֶד גִּגֹּן וְאֲמַרִין לְמַלְכָּא
 גְבוּכְדַּנְצָר לֹא־חֲשִׁחִין אֲנַחְנָא עַל־דָּנָה פִתְגָם
 לְהִתְבּוֹתָהּ: ^מהֵן אִי־תִי אֱלֹהֵנָא דִי־אֲנַחְנָא פְלַחִין
 יָכֹל לְשִׁיזְבוֹתָנָא מִן־אַתּוֹן נוֹרָא יִקְדַּתָּא וּמִן־יְדֵי
 מַלְכָּא יִשְׁיזֵב: ^מוְהֵן לֹא יִדְעֵי לְהוּא־לֶךְ מַלְכָּא דִי
 לֹא־לֵהֶךְ לֹא־אִיתָנָא פְלַחִין וְלְצִלָם דִּהֲבָא דִי

הַקִּימָה לֹא נִסְגָּד: »בְּאֵלֶיךָ נְבוּכַדְנֶצַּר הַתְּמַלִּי חָמָא
וְצִלָּם אֲנִפּוּהִי אֲשַׁתְּנִי עַל־שִׁדְרֶךָ מִיִּשְׁךְ וְעַבְדְּךָ נִגּוּ
עָנָה וְאָמַר לִמְנוֹא לְאַתּוּנָא חַד־שִׁבְעָה עַל דִּי חֲזָה
לְמִנְיָה: »וּלְגַבְרִין גַּבְרֵי־חַיִּל דִּי בַחֲלִילָה אָמַר
לְכַפְתָּה לְשִׁדְרֶךָ מִיִּשְׁךְ וְעַבְדְּךָ נִגּוּ לְמַרְמָא לְאַתּוּן
נִירָא יִקְדַּתָּא: »בְּאֵלֶיךָ גַּבְרֵיָא אֱלֹף כְּפָתוֹ
בְּסַרְבְּלִיהוֹן פִּטְשִׁיהוֹן וְכַרְבָּלְתָּהוֹן וּלְבַשִּׁיהוֹן
וּרְמִיו לְגֹא־אַתּוּן נִירָא יִקְדַּתָּא: »כָּל־קֶבֶל דְּנָה
מִן־דִּי מַלְתָּ מִלְכָּא מִחֲצָפָה וְאַתּוּנָא אֲנָה יִתִּירָה
גַּבְרֵיָא אֱלֹף דִּי הִסְקוּ לְשִׁדְרֶךָ מִיִּשְׁךְ וְעַבְדְּךָ נִגּוּ קִטְל
הַמֶּזֶן שְׂבִיבָא דִּי נִירָא: »וּגַבְרֵיָא אֱלֹף תִּלְתָּהוֹן
שִׁדְרֶךָ מִיִּשְׁךְ וְעַבְדְּךָ נִגּוּ נָפְלוּ לְגֹא־אַתּוּן־נִירָא
יִקְדַּתָּא מְכַפְתִּין: »בְּאֵלֶיךָ נְבוּכַדְנֶצַּר מִלְכָּא תָּנָה
וְקָם בְּהַתְּבַהֲלָה עָנָה וְאָמַר לְהַדְּבֹרוּהִי הָלֹא גַבְרִין
תִּלְתָּה רְמִינָא לְגֹא־נִירָא מְכַפְתִּין עָנִין וְאָמַרִין
לְמִלְכָּא יַצִּיבָא מִלְכָּא: »עָנָה וְאָמַר הָא־אֲנָה חֲזָה
גַבְרִין אַרְבַּעַה שָׂרִין מִהִלְכִּין בְּגֹא־נִירָא וְחָבֵל
לֹא־אִיתִי בְּהוֹן וְרוּהִי דִּי רַב־יַעֲרָה דְּמָה לְבִרָא־
לְהִין: »בְּאֵלֶיךָ קָרַב נְבוּכַדְנֶצַּר לְתַרְעֵ אַתּוּן נִירָא
יִקְדַּתָּא עָנָה וְאָמַר שִׁדְרֶךָ מִיִּשְׁךְ וְעַבְדְּךָ נִגּוּ
עַבְדּוּהִי דִּי־אַלְהָא עֲלָאָה פָּקוּ וְאַתּוּ בְּאֵלֶיךָ נָפְקִין
שִׁדְרֶךָ מִיִּשְׁךְ וְעַבְדְּךָ נִגּוּ מִן־גֹּא־נִירָא: »וּמִתְּכַנְשִׁין
אַחֲשַׁדְרַפְנִיָּא סִגְנִיָּא וּפְחִיתָא וְהַדְּבַר מִלְכָּא חֲזִין
לְגַבְרֵיָא אֱלֹף דִּי לֹא־שִׁלֵּט נִירָא בְּגִשְׁמָהוֹן וּשְׁעָר
רֹאשֶׁהוֹן לֹא הִתְחַדֵּךְ וְסַרְבְּלִיהוֹן לֹא שָׁנּוּ וְרִית נִיר
לֹא עָדַת בְּהוֹן: »עָנָה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר בְּרִיד
אַלְהֵהוֹן דִּי־שִׁדְרֶךָ מִיִּשְׁךְ וְעַבְדְּךָ נִגּוּ דִּי־שִׁלַּח
מִלְאָכָה וְשִׁינָב לְעַבְדּוּהִי דִּי הִתְרַחֲצוּ עֲלוּהִי וּמַלְתָּ
מִלְכָּא שָׁנּוּ וַיִּתְּבוּ גִשְׁמָהוֹן דִּי לֹא־יִפְלַחוּן וְלֹא־
יִסְגְּדוּן לְכָל־אַלְהָ לְהוֹן לְאַלְהֵהוֹן: »וּמִנִּי שִׁים טַעַם
דִּי כָל־עַם אֲמָה וּלְשׁוֹן דִּי־יִיאֲמַר שְׁלוּ עַל אֲלֵהֵהוֹן
דִּי־שִׁדְרֶךָ מִיִּשְׁךְ וְעַבְדְּךָ נִגּוּ הַדְּמִין יִתְעַבֵּד וּבִיתָה
נִוְלִי יִשְׁתַּנָּה כָּל־קֶבֶל דִּי לֹא אִיתִי אֵלָה אַחֲרוֹן דִּי־
יִכַּל לְהַצִּלָּה כְּדָנָה: »בְּאֵלֶיךָ מִלְכָּא הִצִּלַּח לְשִׁדְרֶךָ
מִיִּשְׁךְ וְעַבְדְּךָ נִגּוּ בְּמַדִּינַת בָּבֶל: »נְבוּכַדְנֶצַּר מִלְכָּא
לְכָל־עַמְּמִיָּא אֲמִיָּא וּלְשִׁנִּיָּא דִּי־דִירִין בְּכָל־אַרְעָא

שְׁלַמְכוֹן יִשְׁגָּא: »אַתְנָא וְתַמְהֵלָּא דִּי עַבְדְּ עַמִּי
אַלְהָא עֲלָאָה שְׁפָר קִדְמִי לְהַחֲנוּיָה: »אַתּוּהִי כָמָה
רַבְרַבִּין וְתַמְהֵוּהִי כָמָה תְּקִיפִין מַלְכוּתָה מַלְכוּת
עָלָם וְשִׁלְטָנָה עַם־דָּר וְדָר:

ד »אָנָה נְבוּכַדְנֶצַּר שְׁלָה הָוִית בְּבִיתִי וְרַעְנוֹן
בְּהִיכְלִי: »חֲלָם חֲזִית וַיִּדְחַלְגִּנִי וְהִרְהִירִין עַל־
מִשְׁכְּבִי וְחֲזִנִי רֹאשִׁי יִבְהַלְגִּנִי: »וּמִנִּי שִׁים טַעַם
לְהַנְעִלָה קִדְמִי לְכָל חֲפִימִי בָּבֶל דִּי־פִשְׁר חֲלָמָא
יְהוּדַעְנִי: »בְּאֵלֶיךָ עֲלִין חֲרַטְמִיָּא אֲשַׁפִּיָּא כְּשִׁדְאִי
וְגִזְרִיָּא וְחֲלָמָא אָמַר אָנָה קִדְמִיָּהוֹן וּפִשְׁרָה לֹא־
מִהוּדַעִין לִי: »וַעַד אַחֲרִין עַל קִדְמִי דְנִיָּאל דִּי־
שָׁמָה בְּלִטְשַׁאצַּר כְּשֵׁם א־לֵהִי וְדִי רֹחַ־א־לְהִין
קִדְשִׁין בָּהּ וְחֲלָמָא קִדְמוּהִי אָמַרְתָּ: »בְּלִטְשַׁאצַּר
רַב חֲרַטְמִיָּא דִּי אָנָה יִדְעַת דִּי רֹחַ א־לְהִין
קִדְשִׁין בָּהּ וְכַלְרִז לֹא־אַנְס לָהּ חֲזִנִי חֲלָמִי דִּי־
חֲזִית וּפִשְׁרָה אָמַר: »וְחֲזִנִי רֹאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי חֲזָה
הָוִית וְאֵלּוּ אֵילָן בְּגֹא־אַרְעָא וְרוּמָה שְׁגִיָּא: »רַבָּה
אֵילָנָא וְתַקְהָ וְרוּמָה יִמְטָא לְשִׁמְיָא וְחֲזִיתָה לְסוּף
כָּל־אַרְעָא: »עַפְיָה שְׁפִיר וְאַנְבָּה שְׁגִיָּא וּמִזֶּזֶן
לְכָל־אֲבָה תַחֲתוּהִי תַטְלֵל חֲנוּת בָּרָא וּבַעֲנֻפּוּהִי
יִדוּרְךָ צִפְרִי שְׁמִיָּא וּמִנְיָה יִתְנִין כָּל־בִּשְׁרָא: »חֲזָה
הָוִית בְּחֲזִנִי רֹאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי וְאֵלּוּ עִיר וְקִדְשִׁי
מִן־שְׁמִיָּא נָחַת: »קָרָא בַחֲלִיל וְכֵן אָמַר גָּדוֹ אֵילָנָא
וְקִצְצוּ עֲנֻפּוּהִי אַתְרוּ עַפְיָה וּבַדְרוּ אֲנָבָה תִּגְד
חִיּוּתָא מִן־תַּחֲתוּהִי וְצִפְרִיָּא מִן־עֲנֻפּוּהִי: »בְּרָם
עָקַר שָׁרְשׁוּהִי בְּאַרְעָא שְׁבִקוּ וּבִאָסוּר דִּי־פִרְזֵל
וּנְחָשׁ בְּדַתָּא דִּי בָרָא וּבְטֵל שְׁמִיָּא יַצְטַבַּע וְעַם־
חִיּוּתָא חֲלָקָה בַּעֲשָׁב אַרְעָא: »לְבַבָּה מִן־אַנְשָׂא
יִשְׁנֹון וּלְבַב חִיּוּהָ יִתְיַהֵב לָהּ וּשְׁבַעַה עַדְנִין
יִחַלְפוּן עֲלוּהִי: »בְּגִזְרַת עִירִין פִּתְגָמָא וּמֵאֲמַר
קִדְשִׁין שְׁאַלְתָּא עַד־דְּבִרְתָּ דִּי יִנְדַּעוּן מִיָּנָא דִּי־
שְׁלִיט עֲלָאָה בְּמַלְכוּת אֲנָשָׂא וּלְמִן־דִּי יַצְבֵּא
יִתְנַנָּה וּשְׁפַל אֲנָשִׁים יִקִּים עֲלָה: »דְּנָה חֲלָמָא חֲזִית
אָנָה מִלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר וְאַנְתָּ בְּלִטְשַׁאצַּר פִּשְׁרָא |
אָמַר כָּל־קֶבֶל דִּי | כָּל־חֲפִימִי מַלְכוּתִי לֹא־יִכְלִין
פִּשְׁרָא לְהוּדַעֲוִתָּנִי וְאַנְתָּ כָּהֵל דִּי רֹחַ־א־לְהִין

קדישין בך: ^אאֲדִין דְּנִיָּאל דִּי־שָׁמָּה בְּלִטְשָׁאצֹּר
אֲשִׁתּוּמָם כְּשָׁעָה חֲזָה וְרַעִינְהִי יְבַהֲלָנָה עֲנָה
מִלָּפָא וְאָמַר בְּלִטְשָׁאצֹּר חֲלָמָא וּפְשָׂרָא אֶל־יְבַהֲלָנָה
עֲנָה בְּלִטְשָׁאצֹּר וְאָמַר מָרְאִי חֲלָמָא לְשִׁנְאָד
וּפְשָׂרָה לְעָרָד: ^באֵילָנָא דִּי חֲזִית דִּי רַבָּה וּתְקָה
וְרוּמָה יִמָּטָא לְשִׁמְיָא וְחֲזוּתָה לְכָל־אַרְעָא:
^גוְעַפְנִיָּה שְׁפִיר וְאַנְבָּה שְׁגִיָּא וּמִזֹּון לְכָל־בָּה
תַּחֲתוּהִי תְדוּר חֵינוּת בְּרָא וּבַעֲנֻפּוּהִי יִשְׁכַּנּוּ צִפְרִי
שְׁמִיָּא: ^דאֲנִת־הוּא מִלָּפָא דִּי רַבָּת וּתְקַפְתָּ וּרְבוּתָהּ
רַבָּת וּמָטָת לְשִׁמְיָא וְשִׁלְטָנָה לְסוּף אַרְעָא: ^הוְדִי
חֲזָה מִלָּפָא עִיר וְקִדִּישׁ נָחַת מִן־שְׁמִיָּא וְאָמַר גְּדוּ
אֵילָנָא וְתַבְלוּהִי בְרֵם עָקֵר שְׂרִשׁוּהִי בְּאַרְעָא
שְׁבִקוּ וּבְאַסוּר דִּי־פִרְזֵל וּנְחָשׁ בְּדַתָּא דִּי בְרָא
וּבִטֵּל שְׁמִיָּא יִצְטַבַּע וְעַם־חֵינוּת בְּרָא חֲלָקָה עַד דִּי־
שְׂבַעָה עַדְנִין יַחֲלִפוּן עֲלוּהִי: ^ודְּנָה פְשָׂרָא מִלָּפָא
וּגְזַרְתָּ עֲלָאָה הִיא דִּי מָטָת עַל־מָרְאִי מִלָּפָא: ^זוְלָךְ
טָרְדִין מִן־אֲנָשָׁא וְעַם־חֵינוּת בְּרָא לְהוּהִי מִדְרָךְ
וְעִשְׂבָּא כְּתוּרִין וְלָךְ יִטְעֻמוּן וּמִטֵּל שְׁמִיָּא לָךְ
מַצְבָּעִין וְשְׂבַעָה עַדְנִין יַחֲלִפוּן עֲלָךְ עַד דִּי־תִנְדַּע
דִּי־שְׁלִיט עֲלָאָה בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמִן־דִּי יִצְבָּא
יִתְנַגֵּה: ^חוְדִי אָמְרוּ לְמִשְׁפָּק עָקֵר שְׂרִשׁוּהִי דִּי
אֵילָנָא מַלְכוּתָהּ לָךְ קִיָּמָא מִן־דִּי תִנְדַּע דִּי שִׁלְטוֹן
שְׁמִיָּא: ^טלָהּ מִלָּפָא מִלְכִּי יִשְׁפֹּר עֲלָךְ וְחִטָּאָד
בְּצִדְקָה פָּרָק וְעוֹיְתָהּ בְּמִתּוֹן עֲגִין הֵּן תִּהְיֶה אַרְכָּה
לְשִׁלּוּתָהּ: ^יכָּלָא מָטָא עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר מִלָּפָא:
^{יא}לִקְצַת יֶרֶחַיִן תִּרְי־עֶשֶׂר עַל־הֵיכַל מַלְכוּתָא דִּי
בָּבֶל מִהֲלָךְ הָיָה: ^{יב}עֲנָה מִלָּפָא וְאָמַר הֲלָא דָא־הִיא
בָּבֶל רַבְתָּא דִּי־אַנְהָ בְּנִיתָהּ לְבֵית מַלְכוּת בְּתַקָּה חֲסָנִי
וְלִיקֵר הַדָּרִי: ^{יג}עוֹד מִלְתָּא בְּפָם מִלָּפָא קָל מִן־
שְׁמִיָּא נָפַל לָךְ אָמְרִין נְבוּכַדְנֶצַּר מִלָּפָא מַלְכוּתָא
עֲדַת מַנָּךְ: ^{יד}וּמִן־אֲנָשָׁא לָךְ טָרְדִין וְעַם־חֵינוּת בְּרָא
מִדְרָךְ עִשְׂבָּא כְּתוּרִין לָךְ יִטְעֻמוּן וְשְׂבַעָה עַדְנִין
יַחֲלִפוּן עֲלָךְ עַד דִּי־תִנְדַּע דִּי־שְׁלִיט עֲלָאָה
בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמִן־דִּי יִצְבָּא יִתְנַגֵּה: ^{טו}בְּה־
שַׁעְתָּא מִלְתָּא סָפַת עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר וּמִן־אֲנָשָׁא
טָרִיד וְעִשְׂבָּא כְּתוּרִין יֹאכֵל וּמִטֵּל שְׁמִיָּא גִשְׁמָה

יִצְטַבַּע עַד דִּי שַׁעְרָה פִּנְשִׁרִין רַבָּה וּטְפֹרוּהִי
כַּצְפָּרִין: ^{טז}וְלִקְצַת יוֹמִיָּא אָנָּה נְבוּכַדְנֶצַּר
עֲנִי לְשִׁמְיָא נְטִלָת וּמִנְדַּעִי עָלִי יְתוּב וְלַעֲלָאָה
בְּרַכְתָּ וּלְחִי עֲלָמָא שְׂבַחַת וְהַדְרַת דִּי שִׁלְטָנָה
שִׁלְטוֹן עֲלָם וּמַלְכוּתָהּ עַם־דָּר וְדָר: ^{יז}וְכָל־דִּירִי
אַרְעָא כָּלָה חֲשִׁיבִין וְכַמְצָבִיָּה עֲבַד בְּחִיל שְׁמִיָּא
וְדִירִי אַרְעָא וְלֹא אִיתִי דִּי־יִמְתָּא בִידָה וְיֹאמַר לָהּ
מָה עֲבַדְתָּ: ^{יח}בְּה־זִמְנָא מִנְדַּעִי ו יְתוּב עָלִי וְלִיקֵר
מַלְכוּתִי הַדָּרִי וְזִיוִי יְתוּב עָלִי וְלִי הַדְּבָרִי וּרְבִרְבִּי
יִבְעוֹן וְעַל־מַלְכוּתִי הַתְקַנֵּת וּרְבוּ יִתִּירָה הַיּוֹסֶפֶת
לִי: ^{יט}כַּעֲזֹן אָנָּה נְבוּכַדְנֶצַּר מִשְׁבַּח וּמְרוֹמָם וּמִהַדָּר
לְמִלְךָ שְׁמִיָּא דִּי כָל־מַעְבְּדוּהִי קִשְׁט וְאַרְחֻתָּה דִּין
וְדִי מִהֲלָכִין בְּגוּהָ יָכֹל לְהַשְׁפִּילָה:

ה ^אבְּלִשְׁאָצֹּר מִלָּפָא עֲבַד לְחַם רַב לְרַבְרַבְנוּהִי אֱלֹהִי
וְלִקְבֵּל אֱלֹפָא חֲמָרָא שְׁתָּה: ^בבְּלִשְׁאָצֹּר אָמַר בְּטַעַם
חֲמָרָא לְהִיתִיָּה לְמֵאנִי דַּהֲבָא וְכֶסֶף אִי הַנְּפִק
נְבוּכַדְנֶצַּר אֲבוּהִי מִן־הֵיכְלָא דִּי בִירוּשָׁלַם וַיִּשְׁתּוֹן
בְּהוֹן מִלָּפָא וּרַבְרַבְנוּהִי שִׁגְלָתָהּ וּלְחֻנְתָּה: ^גבְּאֲדִין
הִיתִיו מֵאנִי דַּהֲבָא דִּי הַנְּפִקוּ מִן־הֵיכְלָא דִּי־בֵית
אֱלֹהִא דִּי בִירוּשָׁלַם וְאִשְׁתּוּ בְּהוֹן מִלָּפָא
וּרַבְרַבְנוּהִי שִׁגְלָתָהּ וּלְחֻנְתָּה: ^דאִשְׁתּוּ חֲמָרָא
וְשִׁבְחוּ לֹא־לֵהִי דַּהֲבָא וְכֶסֶף נְחָשָׁא פְּרִזְלָא אֲעָא
וְאַבְנָא: ^הבְּה־שַׁעְתָּה נִפְקָה אֲצַבָּעֵן דִּי יַד־אֲנָשׁ
וְכַתְבוּ לְקַבֵּל נְבִרְשָׁתָא עַל־גִּירָא דִּי־כַתֵּל הֵיכְלָא
דִּי מִלָּפָא וּמִלָּפָא חֲזָה פֶסֶס יִזָּא דִּי כְּתָבָה: ^ואֲדִין
מִלָּפָא זִינְהִי שְׁנוּהִי וְרַעִינְהִי יְבַהֲלֻנָּה וְקִטְרִי
חֲרָצָה מִשְׁתְּרִין וְאַרְכְּבָתָה דָּא לָדָא נִקְשׁוּ: ^זקִרָא
מִלָּפָא בְּחִיל לְהַעֲלָה לְאַשְׁפִּיָּא פְשִׁדָּאי וּגְזוּרִיָּא עֲנָה
מִלָּפָא וְאָמַר ו לְחַפִּימִי בָּבֶל דִּי כָל־אֲנָשׁ דִּי־יִקְרָה
כְּתָבָה דָּנָה וּפְשָׂרָה יִחְוֹנְגִי אַרְגֻּנָּא יִלְבֹּשׁ וְהַמִּנִּיקָא
דִּי־דַּהֲבָא עַל־צוּאָרָה וְתִלְתִּי בְּמַלְכוּתָא יִשְׁלֹט:
^חאֲדִין עֲלִין כָּל חַפִּימִי מִלָּפָא וְלֹא־כְהִלִין כְּתָבָא
לְמִקְרָא וּפְשָׂרָה לְהוֹדַעָה לְמִלָּפָא: ^טאֲדִין מִלָּפָא
בְּלִשְׁאָצֹּר שְׁגִיָּא מִתְבַּהֵל וְזִינְהִי שְׁנִין עֲלוּהִי
וּרַבְרַבְנוּהִי מִשְׁתַּבְּשִׁין: ^ימִלְכָּתָא לְקַבֵּל מִלִּי מִלָּפָא
וּרַבְרַבְנוּהִי לְבֵית מִשְׁתָּנָא עֲלַת עֲנַת מִלְכָּתָא

ואמרת מלפא לעלמין חלי אל-יבהלוך רעיוןך
 וזיוך אל-ישתנו: "איתי גבר במלכותך די רוח
 א-להין קדישין בה וביומי אבוך נהירו ושכלתנו
 וחקמה פתכמת-א-להין השתבחת בה ומלפא
 נבכדנצר אבוך רב חרטמין אשפין פשדאין
 גזרין הקימה אבוך מלפא: "כל-קבל די
 רוח יתירה ומנדע ושכלתנו מפשר חלמין
 ואחולת אחידן ומשרא קטרין השתבחת בה
 בדניאל די-מלפא שם-שמה בלששאצר פען
 דניאל יתקרי ופשרה יהתה: "באדון דניאל העל
 קדם מלפא ענה מלפא ואמר לדניאל אנת-הוא
 דניאל די-מן-בני גלותא די יהוד די היתי מלפא
 אבי מן-יהוד: "ושמענת עלך די רוח א-להין בך
 ונהירו ושכלתנו וחקמה יתירה השתבחת בך:
 "וכען העלו קדמי חכימא אשפא די-כתבה דנה
 יקרון ופשרה להודעתני ולא-כהליו פשר-מלתא
 להחיה: "ואנה שמענת עלך די-תכול פשרין
 למפשר וקטרין למשרא פען הן תכול כתבא
 למקרא ופשרה להודעותני ארגונא תלבש
 והמניכא די-דהבא על-צוארך ותלתא במלכותא
 תשלט: "באדון ענה דניאל ואמר קדם מלפא
 מתנתך לך להלון ונבזביתך לאחרו הב ברם כתבא
 אקרא למלפא ופשרא אהודענה: "אנת מלפא
 אלהא עלאה מלכותא ורבותא ויקרא והדא יהב
 לנבכדנצר אבוך: "ומן-רבותא די יהב-לה כל
 עממא אמיא ולשנא הון זיעין ודחליו מן-
 קדמוהי די-הוא צבא הנה קטל ודי-הנה צבא
 הנה מחא ודי-הנה צבא הנה מרים ודי-הנה צבא
 הנה משפל: "וכדי-רם לבבה ורוחה תקפת להנדה
 הנחת מן-פרסא מלכותה ויקרה העציו מנה:
 "ומן-בני אנשא טריד ולבבה עם-חיותא שויו
 ועם-ערדיא מדרה עשבא כתורין יטעמונה ומטל
 שמיא גשמה יצטבע עד די-ילע די-שליט אלהא
 עלאה במלכות אנשא ולמן-די יצבא יתקים
 עלה: "ואנת ברה בלשאצר לא השפלת לבבך
 כל-קבל די כל-דנה ידעת: "ועל מרא-

שמיא התרוממת ולמאניא די-ביתה היתיו
 קדמך ואנת ורברבך שגלתך ולחנתך סמרא
 שתיו בהון ולא-להי כספא-ודחבא גחשא פרזלא
 אעא ואבנא די לא-תזון ולא-שמעין ולא ידעין
 שבחת ולא-להא די-נשמתך בינה וכל-ארתך לה
 לא הדרת: "באדון מן-קדמוהי שליט פסא די-
 ידא וכתבא דנה רשים: "הודנה כתבא די רשים
 מנא מנא תקל ופרסין: "דנה פשר-מלתא מנא
 מנה-אלהא מלכותך והשלמה: "תקל תקילת
 במאניא והשתבחת חסיר: "פרס פריסת
 מלכותך ויהיבת למדי ופרס: "באדון | אמר
 בלשאצר והלבשו לדניאל ארגונא והמניכא די-
 דהבא על-צוארה והכרוז עלוהי די-להנא שליט
 תלתא במלכותא: "בה בלילא קטיל בלשאצר
 מלפא כשדאה:

ו "ודרלוש מדאה קבל מלכותא פבר שגין שתיו
 ותרתיו: "שפר קדם דרלוש והקים על-מלכותא
 לאחשדרפניא מאה ועשרין די להון בכל-
 מלכותא: "ועלא מנהון סרכין תלתה די דניאל
 חד-מנהון די-להון אחשדרפניא אליו יהבין
 להון טעמא ומלפא לא-להנא נזק: "אדון דניאל
 דנה הון מתנצח על-סרכיא ואחשדרפניא כל-
 קבל די רוח יתירא בה ומלפא עשית להקמותה
 על-כל-מלכותא: "אדון סרכיא ואחשדרפניא הון
 בעין עלה להשפחה לדניאל מצד מלכותא וכל-
 עלה ושחיתה לא-יכלין להשפחה כל-קבל די-
 מהימן הוא וכל-שלו ושחיתה לא השתבחת
 עלוהי: "אדון גבריאל אלך אמרין די לא נהשפח
 לדניאל דנה כל-עלה להן השפחנא עלוהי בדת
 אלהה: "אדון סרכיא ואחשדרפניא אלן הרגשו
 על-מלפא וכן אמרין לה דרגוש מלפא לעלמין
 חיי: "אתיעטו כל | סרכי מלכותא סגניא
 ואחשדרפניא הדבריא ופחותא לקימה קים
 מלפא ולתקפה אסר די כל-די-יבנא בעו מן-כל-
 אלה ואנש עד-יומין תלתין להן מנה מלפא
 יתרמא לגב אריותא: "פען מלפא תקים אסרא

וּתְרַשֵׁם כְּתָבָא דִּי לֹא לְהַשְׁנִיחַ כְּדַת־מְדִי וּפְרַס דִּי־
 לֹא תַעֲדָא: כִּלְקַבֵּל דְּנָה מִלְפָּא דְרִנּוּשׁ רִשְׁם
 כְּתָבָא וְאַסְרָא: וְדִנְיָאֵל כְּדִי יִדַּע דִּי־רִשְׁמִים כְּתָבָא
 עַל לְבִיתָהּ וְכוּיָן פְּתִיתָן לָהּ בְּעִלִּיתָהּ גִּגְד יְרוּשָׁלַם
 וְזַמְגִין תְּלָתָה בְיוֹמָא הוּא | בְּרַךְ עַל־בְּרָכוּתָהּ
 וּמִצְלָא וּמוֹדָא קָדָם אֱלֹהֵהּ כִּלְקַבֵּל דִּי־הוּא עֲבַד
 מִן־קִדְמַת דְּנָה: וְאַדִּין גְּבַרְיָא אֱלֹף הִרְגִּישׁוּ
 וְהַשְׁכִּחוּ לְדִנְיָאֵל בַּעַה וּמִתְחַנֵּן קָדָם אֱלֹהֵהּ:
 וְאַדִּין קָרְבוּ וְאַמְרִין קָדָם־מִלְפָּא עַל־אַסְרָא מִלְפָּא
 הָלֹא אַסְרָא רִשְׁמָתָהּ דִּי כָל־אַנְשׁ דִּי־יִבְעֵא מִן־כִּלְקַבֵּל
 אֱלֹהֵהּ וְאַנְשׁ עַד־יוֹמִין תְּלָתִין לְהוּן מִנְּךָ מִלְפָּא
 יִתְרַמָּא לְגֹב אַרְיוֹתָא עֲנָה מִלְפָּא וְאַמְרָא יִצְיִבָא
 מִלְתָּא כְּדַת־מְדִי וּפְרַס דִּי־לֹא תַעֲדָא: וְאַדִּין עֲנֹו
 וְאַמְרִין קָדָם מִלְפָּא דִּי דִנְיָאֵל דִּי מִן־בְּנֵי גִלוּתָא
 דִּי יְהוּד לֹא־שֵׁם עֲלֵהּ מִלְפָּא טַעֲמָא וְעַל־אַסְרָא דִּי
 רִשְׁמָתָהּ וְזַמְגִין תְּלָתָה בְיוֹמָא בַּעַה בְּעוּתָהּ: וְאַדִּין
 מִלְפָּא כְּדִי מִלְתָּא שְׁמַע שְׁגִיָּא בְּאִשׁ עֲלוּתָהּ וְעַל
 דִּנְיָאֵל שֵׁם בָּל לְשִׁינְבוּתָהּ וְעַד מַעְלֵי שְׁמִשָּׁא הוּא
 מִשְׁתַּדֵּר לְהַצְלוּתָהּ: וְאַדִּין גְּבַרְיָא אֱלֹף הִרְגִּישׁוּ
 עַל־מִלְפָּא וְאַמְרִין לְמִלְפָּא דַּע מִלְפָּא דִּי־דַת לְמְדִי
 וּפְרַס דִּי־כָל־אַסְרָא וּקְנִים דִּי־מִלְפָּא יִהְיִים לֹא
 לְהַשְׁנִיחַ: וְאַדִּין מִלְפָּא אָמַר וְהִיתָיו לְדִנְיָאֵל
 וּרְמֹו לְגַבָּא דִּי אַרְיוֹתָא עֲנָה מִלְפָּא וְאַמְרָא לְדִנְיָאֵל
 אֱלֹהֵהּ דִּי אָנֹת פִּלְח־לָהּ בְּתַדִּירָא הוּא יִשְׁיִינְבְּנֵךָ:
 וְהִיתָתִי אָבוֹן חֲזָה וְשִׁמַּת עַל־פִּם גְּבָא וּחְתֻמָּה
 מִלְפָּא בַּעֲזֻקָתָהּ וּבַעֲזֻקָתָהּ רַבְּרַבְנוּתָהּ דִּי לֹא־תִשְׁנָא
 אָבוֹן בְּדִנְיָאֵל: וְאַדִּין אֲזַל מִלְפָּא לְהִיכְלָהּ וּבֵית טוֹת
 וּדְחִין לֹא־הִנְעִיל קִדְמוּתָהּ וְשִׁנְתָּהּ נִדְתָּ עֲלוּתָהּ:
 וְאַדִּין מִלְפָּא בְּשִׁפְרָפְרָא יָקוּם בְּגִגְהָא וּבְהַתְּבַהֲלָהּ
 לְגַבָּא דִּי־אַרְיוֹתָא אֲזַל: וְכִמְקַרְבָּהּ לְגַבָּא לְדִנְיָאֵל
 בְּקַל עֲצִיב זַעַק עֲנָה מִלְפָּא וְאַמְרָא לְדִנְיָאֵל דִּנְיָאֵל
 עֲבַד אֱלֹהֵא חֲזָה אֱלֹהֵהּ דִּי אָנֹת פִּלְח־לָהּ בְּתַדִּירָא
 הִיכְל לְשִׁינְבוּתָהּ מִן־אַרְיוֹתָא: וְאַדִּין דִּנְיָאֵל עִם־
 מִלְפָּא מִלְל מִלְפָּא לְעֵלְמִין חֲזִי: וְאַ־לְהִי שְׁלַח
 מִלְאָכָה וְסֹגֵר פִּם אַרְיוֹתָא וְלֹא חֲבִלוּנִי כִלְקַבֵּל דִּי
 קִדְמוּתָהּ זָכוּ הַשְׁתַּכַּחַת לִי וְאַף קִדְמֵךָ מִלְפָּא

חֲבוּלָה לֹא עֲבַדְתָּ: וְאַדִּין מִלְפָּא שְׁגִיָּא טַעֲמָא
 עֲלוּתָהּ וּלְדִנְיָאֵל אָמַר לְהַנְסָקָה מִן־גְּבָא וְהַסֵּק
 דִּנְיָאֵל מִן־גְּבָא וְכָל־חֲבֵל לֹא־הַשְׁתַּכַּח בָּהּ דִּי הִימָן
 בְּאַלְהָהּ: וְאַמְרָא מִלְפָּא וְהִיתָיו גְּבַרְיָא אֱלֹף דִּי־
 אָכְלוּ קִרְצוּתָהּ דִּי דִנְיָאֵל וּלְגֹב אַרְיוֹתָא רְמֹו אֲנוּן
 בְּנִיחָוֹן וּבְנִיחָוֹן וְלֹא־מְטוֹ לְאַרְעִית גְּבָא עַד דִּי־
 שְׁלִטוֹ בְּהוּן אַרְיוֹתָא וְכָל־גְּרַמִּיחָוֹן הִדְקוּ: וְאַדִּין
 דְּרִנּוּשׁ מִלְפָּא כָּתַב לְכָל־עַמְמַיָּא אַמִּיָּא וְלִשְׁנֵי
 דִּי־דִירִין בְּכָל־אַרְעָא שְׁלַמְכוֹן יִשְׁגָּא: מִן־קִדְמִי
 שִׁים טַעֲמָהּ דִּי | בְּכָל־שְׁלִטוֹן מַלְכוּתִי לְהוּן זִיעִין
 וְדַחֲלִין מִן־קָדָם אֱלֹהֵהּ דִּי־דִנְיָאֵל דִּי־הוּא | אֱלֹהֵא
 חֲזָה וּקְנִים לְעֵלְמִין וּמַלְכוּתָהּ דִּי־לֹא תַתְּחַבֵּל
 וְשְׁלִטָּנָהּ עַד־סוּפָא: מִשְׁשִׁינְבָּ וּמִצְלָא וְעַבְדָּ אֲתִין
 וְתַמְהִין בְּשִׁמִּיָּא וּבְאַרְעָא דִּי שִׁינְבָּ לְדִנְיָאֵל מִן־יָד
 אַרְיוֹתָא: וְדִנְיָאֵל דְּנָה הַצְלַח בְּמַלְכוּת דְּרִנּוּשׁ
 וּבְמַלְכוּת כּוֹרֶשׁ פֶּרְסָאָה:

ז ׀ בַּשְּׁנַת חֲזָה לְבִלְאַשְׁצֹר מִלְךָ בְּכָל דִּנְיָאֵל חֲלָם
 חֲזָה וְחֲזֹנִי רֵאשָׁה עַל־מִשְׁכַּבָּהּ בְּאַדִּין חֲלָמָא כְּתַב
 רֵאשׁ מִלִּין אָמַר: עֲנָה דִנְיָאֵל וְאַמְרָא חֲזָה הִנִּית
 בְּחֲזֹנִי עִם־לִילִיָּא וְאַרְיָ אַרְבַּע רוּחֵי שְׁמִיָּא מְגִיחִין
 לִימָא רַבָּא: וְאַרְבַּע חִיּוֹן רַבְּרָבֹו סִלְקוֹן מִן־יִמָּא
 שְׁנִין דָּא מִן־דָּא: קִדְמִיתָא כְּאַרְיָה וּגְפִין דִּי־נִשְׁר
 לָהּ חֲזָה הִנִּית עַד דִּי־מְרִיטוֹ גִּפְתָּה וּנְטִילַת מִן־
 אַרְעָא וְעַל־רַגְלִין כְּאַנְשׁ הַקִּימַת וּלְבָב אָנְשׁ יִהְיִב
 לָהּ: וְאַרְיָ חִיּוֹת אֲחֵרִי תַנְיָנָה דְּמִנָּה לְדָב וּלְשִׁטְר־
 חַד הַקִּמַּת וּתְלַת עֲלֵעִין בְּפִמָּה בִּין שְׁנָה וְכוּן אַמְרִין
 לָהּ קוּמִי אֲכִלִי בְּשָׂר שְׁגִיָּא: וְאַתֵּר דְּנָה חֲזָה הִנִּית
 וְאַרְיָ אֲחֵרִי כְּגֹמֵר וְלָהּ גְּפִין אַרְבַּע דִּי־עוֹף עַל־גְּבָה
 וְאַרְבַּעַה רֵאשִׁין לְחִיּוֹתָא וְשְׁלִטוֹן יִהְיִב לָהּ: וְאַתֵּר
 דְּנָה חֲזָה הִנִּית בְּחֲזֹנִי לִילִיָּא וְאַרְיָ חִיּוֹת רַבִּיעֵאָה
 דְּחִילָהּ וְאַיִמְתַּנִּי וְתַקִּיפָא יִתִּירָה וְשְׁנִין דִּי־פִרְזֵל
 לָהּ רַבְּרָבֹו אֲכָלָהּ וּמִדְּקָה וּשְׁאַרָא בְּרַגְלָהּ רַפְסָה
 וְהִיא מִשְׁנָה מִן־כִּלְחִיּוֹתָא דִּי קִדְמָה וּקִרְגִין
 עֲשָׂר לָהּ: מִשְׁתַּפֵּל הִנִּית בְּקִרְנִיָּא וְאַלִי קִרְן אֲחֵרִי
 זַעִירָה סִלְקַת בִּינִיחָוֹן וּתְלַת מִן־קִרְנִיָּא קִדְמִיתָא
 אֲתַעֲקֶרָה מִן־קִדְמָה וְאַלִי עִנְיָן כְּעִנְיָ אַנְשָׁא

בְּקֶרְנָאֲדָא וּפְסָם מִמֶּלֶל רַבְרָבּוֹ: «תְּזַה הָיִית עַד דִּי כְּרִסְוֹן רָמִיו וְעַתִּיק יוֹמִין יִתֵּב לְבוּשָׁה | פְּתִלַּג חֹזַר וּשְׁעָר רֹאשָׁה פַּעֲמָר גִּלְיָא פְּרָסִיָּה שְׂבָבִין דִּי־נֹזֶר גִּלְגָּלוּהִי נֹזֶר דָּלֶק: גִּתָּר דִּי־נֹזֶר נִגְדַּ וְנִפְסָן מִן־קִדְמוּהִי אֵלֶּה אֶלְפִין יִשְׁמִשׁוּנָה וְרָבּוֹ רַבְּבִין קִדְמוּהִי יְקוּמוֹן דִּינָא יִתֵּב וְסִפְרִין פְּתִיחוֹ: «תְּזַה הָיִית בְּאֲדִין מִן־קֶל מִלִּיָּא רַבְרָבְתָּא דִּי קֶרְנָא מִמֶּלֶלָּה תְּזַה הָיִית עַד דִּי קִטִּילַת חֵיוֹתָ וְהוּבַד גִּשְׁמָה וִיהִיבַת לִיקְדַת אִשָּׁא: «וּשְׁאֵר חֵיוֹתָ הֶעֱדִיו שְׁלִטְנָהוּן וְאַרְכָּה בְּחִיָּין יְהִיבַת לְהוֹן עַד־זְמוֹ וְעַד: «תְּזַה הָיִית בְּחִיָּין לִילִיָּא וְאַרְו עִם־עֲנָנִי שְׁמִיָּא כְּבָר אֲנִשׁ אֶתְּה תְּזַה וְעַד־עַתִּיק יוֹמִיָּא מִטָּה וְקִדְמוּהִי הַקֶּרְבוּהִי: «וְלָהּ יִתֵּב שְׁלִטָּן וְיִקָּר וּמִלְכוּ וְכָל עַמְמִיָּא אֲמִיָּא וְלִשְׁנִיָּא לָהּ יִפְלַחוּן שְׁלִטְנָה שְׁלִטָּן עָלֶם דִּי־גִלְיָא יַעֲדָה וּמִלְכוּתָהּ דִּי־גִלְיָא תִּתְחַבֵּל: «אֶתְּכַרִּית רֹחִי אֲנִה דְּנִיָּאל בְּגוּא נִדְגָּה וְחִיָּין רֹאשִׁי יִבְהַלְגָּנִי: «קֶרְבַּת עַל־חַד מִן־קֶרְבָּאִי וְיִצְיָבָא אֲבַעֲא־מִנָּה עַל־כָּל־דְּגָה וְאִמְרִי וּפִשְׁר מִלִּיָּא יְהוּדַעֲנָנִי: «אֵלִין חֵיוֹתָ רַבְרָבְתָּא דִּי אֲנִין אֲרַבַּע אֲרַבַּע מַלְכִין יְקוּמוֹן מִן־אַרְעָא: «וְיִקְבִּלוּן מִלְכוּתָא קְדִישִׁי עֲלִיוָנִין וְיִחְסְנוּן מִלְכוּתָא עַד־עַלְמָא וְעַד עָלֶם עַלְמִיָּא: «אֲדִין צְבִית לִיצְבָּא עַל־חֵיוֹתָ רַבִּיעִיתָא דִּי־תִתְּנָה שְׁנִיָּה מִן־כָּלֶּהּ דְּחִילָה יִתִּירָה שְׁנָה דִּי־פְרוֹזֶל וְטַפְרָה דִּי־נִחַשׁ אֲכִלָּה מִדָּקָה וּשְׁאֵרָא בְּרַגְלָה רַפְסָה: «וְעַל־קֶרְנִיָּא עֲשֹׂר דִּי בְּרֹאשָׁה וְאַחֲרִי דִּי סִלְקַת וְנִפְלָה מִן־קִדְמוּהִי תִלְתַּת וְקֶרְנָא דָּפֹן וְעִיָּנִין לָהּ וּפְסָם מִמֶּלֶל רַבְרָבּוֹ וְתְּזַה רַב מִן־חִבְרָתָה: «תְּזַה הָיִית וְקֶרְנָא דָּפֹן עֲבָדָה קֶרֶב עִם־קְדִישִׁין וְיִכְלָה לְהוֹן: «עַד דִּי־אֶתְּה עַתִּיק יוֹמִיָּא וְדִינָא יִתֵּב לְהַב לְקְדִישִׁי עֲלִיוָנִין וְזִמְנָא מִטָּה וּמִלְכוּתָא הֶחְסְנוּ קְדִישִׁין: «כֹּן אִמְרִי חֵיוֹתָ רַבִּיעִיתָא מִלְכוּ רַבִּיעִיתָא תִּתְּנָה בְּאַרְעָא דִּי תִשְׁנָא מִן־כָּל־מִלְכוּתָא וְתֹאכֵל כָּל־אַרְעָא וְתִדְוִשְׁנָה וְתִדְקָנָה: «וְקֶרְנִיָּא עֲשֹׂר מִנָּה מִלְכוּתָא עֲשָׂרָה מַלְכִין יִקְמוּן וְאַחֲרֹן יְקוּם אַחֲרֵיהֶן וְהוּא יִשְׁנָא מִן־קִדְמוּהִי וְתִלְתָּה מַלְכִין יִתְשַׁפֵּל: «וּמִלִּין לְעַד

עֲלָאָה יִמְלֵל וְלְקְדִישִׁי עֲלִיוָנִין יִבְלָא וְיִסְפָּר לְהַשְׁנִיָּה זְמָנִין וְלָת וְיִתְיַהֲבִין בִּידָה עַד־עַד וְעַד־עַד וְעַד־עַד: «וְדִינָא יִתֵּב וּשְׁלִטְנָה יִתְּעִדֹן לְהַשְׁמָדָה וְלְהוּבָדָה עַד־סוּפָא: «וּמִלְכוּתָא וּשְׁלִטְנָא וְרַבּוּתָא דִּי מִלְכוּתַת תַּחְוֹת כָּל־שְׁמִיָּא יְהִיבַת לְעָם קְדִישִׁי עֲלִיוָנִין מִלְכוּתָהּ מִלְכוּתַת עָלֶם וְכָל שְׁלִטְנִיָּא לָהּ יִפְלַחוּן וְיִשְׁתַּמְעוּן: «עַד־כָּה סוּפָא דִּי־מִלְתָּא אֲנִה דְּנִיָּאל שְׁגִיָּא | רַעֲיוֹנִי יִבְהַלְגָּנִי וְזִינוּ יִשְׁתַּנּוּן עָלִי וּמִלְתָּא בְּלָבִי גִטְרַת:

ח «בְּשִׁנַּת שְׁלוֹשׁ לְמִלְכוּת בִּלְאִשְׁצָר הַמֶּלֶךְ חֲזוֹן נִרְאָה אֵלַי אֲנִי דְּנִיָּאל אַחֲרֵי הַנִּרְאָה אֵלַי בְּתַחֲלָה: «וְאַרְאָה בְּחִזּוֹן | וְיִהִי בְּרֹאשִׁי וְאֲנִי בְּשׁוֹשׁן הַבִּירָה אֲשֶׁר בְּעִילָם הַמִּדְיָנָה וְאַרְאָה בְּחִזּוֹן וְאֲנִי הִיִּיתִי עַל־אוֹבֵל אוֹלִי: «וְאַשָּׁא עֵינַי וְאַרְאָה וְהִנֵּה | אֵיל אֶחָד עֹמֵד לִפְנֵי הָאֵבֶל וְלֹו קֶרְנִים וְהַקֶּרְנִים גְּבוּלוֹת וְהָאֶחָת גְּבוּלָהּ מִן־הַשְּׁנִיָּת וְהַגְּבוּלָהּ עָלֶה בְּאַחֲרָנָה: «רֹאִיתִי אֶת־הָאֵיל מְנַחֵם לָמָּה וְצָפוֹנָה וְנִגְבָּה וְכָל־חַיּוֹת לֹא־יַעֲמָדוּ לִפְנֵינוּ וְאִין מַצִּיל מִיָּדוֹ וְעֲשֵׂה כְּרִצָּנוֹ וְהַגְדִּיל: «וְאֲנִי | הִיִּיתִי מִבֵּין וְהִנֵּה צְפִיר־הָעִזִּים בָּא מִן־הַמַּעְרָב עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וְאִין נוֹגַע בְּאָרֶץ וְהַצְפִּיר קָרוֹן חֲזוֹת בֵּין עֵינָיו: «וְיִבָּא עַד־הָאֵיל בְּעַל הַקֶּרְנִים אֲשֶׁר רֹאִיתִי עֹמֵד לִפְנֵי הָאֵבֶל וַיִּרֶץ אֵלָיו בְּחֶמֶת כָּחוֹ: «וְרֹאִיתִיו מִגֵּיעַ אֶצֶל הָאֵיל וַיִּתְּמַרְמַר אֵלָיו וַיִּךְ אֶת־הָאֵיל וַיִּשְׁבֹּר אֶת־שְׁתֵּי קֶרְנָיו וְלֹא־הָיָה כֹחַ בְּאֵיל לַעֲמֹד לִפְנָיו וַיִּשְׁלִיכֵהוּ אֶרְצָה וַיִּרְמָסֵהוּ וְלֹא־הָיָה מַצִּיל לְאֵיל מִיָּדוֹ: «וְצְפִיר הָעִזִּים הַגְדִּיל עַד־מָאֵד וְכַעֲצָמוֹ נִשְׁבָּרָה הַקָּרוֹן הַגְדִּלָּה וְתַעֲלָנָה חֲזוֹת אֶרְבַּע תַּחְתִּיָּה לְאַרְבַּע רוֹחוֹת הַשָּׁמַיִם: «וּמִן־הָאֶחָת מֵהֶם יֵצֵא קֶרֶן־אֶחָת מַצְעִירָה וְתַגְדִּל־יִתֵּר אֶל־הַנֶּגֶב וְאֶל־הַמִּזְרָח וְאֶל־הַצֵּבִי: «וְתַגְדִּל עַד־צִבְיָא הַשָּׁמַיִם וְתַפֵּל אֶרְצָה מִן־הַצִּבְיָא וּמִן־הַכּוֹכָבִים וְתִרְמָסֶם: «וְעַד שׁוֹר־הַצִּבְיָא הַגְדִּיל וּמִמֶּנּוּ הוֹרֵם הַתַּמִּיד וְהַשְׁלֹךְ מִכּוֹן מִקְדָּשׁוֹ: «וְצִבְיָא תִּתְּנֶן עַל־הַתַּמִּיד בְּפִשְׁעוֹ וְתִשְׁלֹךְ אֶמֶת אֶרְצָה וְעֲשִׂתָּהּ וְהַצְלִיחָה: «וְאַשְׁמַעְיָה אֶחָד־קָדוֹשׁ מְדַבֵּר וַיֹּאמֶר אֶחָד קָדוֹשׁ

לפֿלמוֹנִי הַמִּדְבָּר עַד־מַתִּי הַחֲזוֹן הַתְּמִיד וְהַפֶּשַׁע
שָׁמָּה תָּת וְקֹדֶשׁ וְצָבָא מֵרָמָס: וַיֵּאמֶר אֵלַי עַד
עָרֵב בֶּקָר אֲלֵפִים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְנִצְדָק קֹדֶשׁ: וַיְהִי
בִּרְאֵתִי אֲנִי דָנִיֵּאל אֶת־הַחֲזוֹן וְאִבְקֵשָׁה בִּינָה וְהִנֵּה
עֹמֵד לְנִגְדִי כְּמֶרְאֵה־גִבּוֹר: וַיֹּאשְׁמַע קוֹל־אֲדָם בֵּין
אוּלֵי וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר גְּבִרְיָאֵל הֵבֵן לְהֵלֹז אֶת־
הַמֶּרְאָה: וַיֵּיבֹא אֶצֶל עֹמְדִי וּבִבְאוֹ נִבְעָתִי וְאִפְלָה
עַל־פָּנָי וַיֹּאמֶר אֵלַי הֵבֵן בּוֹ־אֲדָם כִּי לַעֲת־קֶץ
הַחֲזוֹן: וַיְבַדְּבְרוּ עִמִּי גִרְדָּמָתִי עַל־פָּנָי אֲרָצָה
וַיִּגַע־בִּי וַיַּעֲמִידֵנִי עַל־עֹמְדִי: וַיֹּאמֶר הַנְּנִי
מוֹדִיעֶךָ אֶת אֲשֶׁר־יִהְיֶה בְּאַחֲרִית הַנֶּעֱשֶׂה כִּי לְמוֹעֵד
קֶץ: הָאֵיל אֲשֶׁר־רָאִיתָ בַּעַל הַקְּרָנִים מַלְכִי מְדִי
וּפְרָס: וְהַצִּפִּיר הַשָּׁעִיר מֶלֶךְ יוֹג וְהַקְּרוֹן הַגְּדוֹלָה
אֲשֶׁר בֵּין־עֵינָיו הוּא הַמֶּלֶךְ הָרָאשׁוֹן: וְהַנְּשִׁפָּרֶת
וְהַעֲמֻדָּה אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ אַרְבַּע מַלְכוּתֹת מִגֻּזִי
יַעֲמֻדָּה וְלֹא בִכְחוֹ: וַיְבַאֲחֲרִית מַלְכוּתָם כְּהֵתָם
הַפְּשָׁעִים יַעֲמֵד מֶלֶךְ עַד־פָּנִים וּמִבֵּין חִידוֹת:
וַיַּעֲצֵם פָּחוֹ וְלֹא בִכְחוֹ וְנִפְלְאוֹת יִשְׁחִית וְהַצִּלִּית
וַעֲשֶׂה וְהַשְׁחִית עֲצוּמִים וְעַם־קֹדָשִׁים: וַיַּעֲלֶה־
שָׁכְלוֹ וְהַצִּלִּית מֶרְמָה בִּידּוֹ וּבִלְבָבוֹ נִגְדִיל וּבִשְׁלֹלָה
יִשְׁחִית רַבִּים וְעַל שַׁר־שָׂרִים יַעֲמֵד וּבְאַפָּס יָד
יִשְׁבֵּר: וַיִּמְרָאֵה הָעָרֵב וְהַבֶּקָר אֲשֶׁר נֹאמַר אֲמֵת
הוּא וְאַתָּה סֵתָם הַחֲזוֹן כִּי לִזְמַנִּים רַבִּים: וַיֹּאנִי
דָּנִיֵּאל נִהְיִיתִי וְנִחַלִּיתִי יָמִים וְאִלּוּם וְאֶעֱשֶׂה אֶת־
מְלָאכַת הַמֶּלֶךְ וְאֲשִׁתּוֹמָם עַל־הַמֶּרְאָה וְאִין מִבֵּין:
ט בַּשָּׁנָה אֶחָת לְדָרְיוֹשׁ בּוֹ־אֲחַשְׁוֶרֶשׁ מִזְרַע מְדִי
אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ עַל מַלְכוּת כַּשְׁ-דִּים: בַּשָּׁנָה אֶחָת
לְמָלְכוֹ אֲנִי דָנִיֵּאל בִּינָתִי בִּסְפָרִים מִסְפָּר הַשָּׁנִים
אֲשֶׁר הָיָה דְּבַר־יְיָ הוּא אֶל־יִרְמְיָה הַנָּבִיא לְמַלְאוֹת
לְחֻרְבוֹת יְרוּשָׁלַם שְׁבַע־שָׁנָה: וְאַתָּנָה אֶת־פָּנָי
אֶל־אֶ־דָּנִי הָאֵל־לְהִים לְבַקֵּשׁ תַּפְלָה וְתַחֲנוּגִים בְּצוּם
וּשְׁק וְאַפֵּר: וְאַתָּפְלָלָה לִי־הִנֵּה אֶ־לִּהִי וְאַתּוּדָה
וְאַמְרָה אֲנָא אֶ־דָּנִי הָאֵל הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר
הַבְּרִית וְהַחֲסֵד לְאַהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו: חֲטֵאֵנוּ
וְעֵוִינוּ הִרְשָׁעֵנוּ וּמִרְדָּנוּ וְסוּר מִמִּצְוֹתֶךָ
וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ: וְלֹא שָׁמַעְנוּ אֶל־עֲבָדֶיךָ הַנָּבִיאִים

אֲשֶׁר דִּבְרוּ בְּשִׁמְךָ אֶל־מַלְכֵינוּ שָׂרֵינוּ וְאַבְתֵּינוּ
וְאֵל כָּל־עַם הָאָרֶץ: יְיָ אֶ־דָּנִי הַצִּדִּיקָה וְלֵנוּ בְּשֵׁת
הַפָּנִים כִּיּוֹם הַיּוֹם לְאִישׁ יְהוּדָה וּלְיִשְׁבֵּי יְרוּשָׁלַם
וְלְכָל־יִשְׂרָאֵל הַקְּרָבִים וְהַרְחָקִים בְּכָל־הָאֲרָצוֹת
אֲשֶׁר הִדְחַתָּם שָׁם בְּמַעַלָם אֲשֶׁר מַעַלּוֹ־בְךָ: יְיָ־הִנֵּה
לֵנוּ בְּשֵׁת הַפָּנִים לְמַלְכֵינוּ לְשָׂרֵינוּ וְלְאַבְתֵּינוּ אֲשֶׁר
חֲטֵאֵנוּ לָךְ: אֶ־לֹא־דָנִי אֶ־לִּהִינוּ הִרְחַמִּים וְהַסְלַחְתָּ
כִּי מִרְדָּנוּ בּוֹ: וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְּקוֹל יְיָ־הִנֵּה אֶ־לִּהִינוּ
לְלַכַּת בְּתוֹרָתוֹ אֲשֶׁר נָתַן לְפָנֵינוּ בְּיַד עֲבָדָיו
הַנָּבִיאִים: וְכָל־יִשְׂרָאֵל עָבְרוּ אֶת־תּוֹרָתְךָ וְסוּר
לְבַלְתִּי שָׁמוּעַ בְּקוֹלְךָ וְתַתֵּךְ עָלֵינוּ הָאֵלָה וְהַשְׁבַּעָה
אֲשֶׁר כְּתוּבָה בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֲבַד־הָאֵל־לִהִים כִּי
חֲטֵאֵנוּ לּוֹ: וַיִּלְקָם אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר־דִּבֶּר עָלֵינוּ וְעַל
שְׁפָטֵינוּ אֲשֶׁר שָׁפְטוּנוּ לְהַבִּיא עָלֵינוּ רָעָה גְדוֹלָה
אֲשֶׁר לֹא־נַעֲשִׂתָה תַחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם כַּאֲשֶׁר
נַעֲשִׂתָה בִירוּשָׁלַם: כַּאֲשֶׁר כְּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה
אֶת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת בָּאָה עָלֵינוּ וְלֹא־חָלִינוּ אֶת־
פָּנָי יְיָ־הִנֵּה אֶ־לִּהִינוּ לְשׁוּב מַעֲוֹנָנוּ וּלְהַשְׁכִּיל
בְּאַמְתְּךָ: וַיִּשְׁקֹד יְיָ־הִנֵּה עַל־הָרָעָה וַיִּבְיֹאֵה עָלֵינוּ
כִּי־צָדִיק יְיָ־הִנֵּה אֶ־לִּהִינוּ עַל־כָּל־מַעֲשָׂיוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְּקוֹלוֹ: וַיַּעֲתָה יְיָ־דָנִי אֶ־לִּהִינוּ
אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ אֶת־עַמְּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה
וְתַעֲשִׂ־לָךְ שָׁם כִּיּוֹם הַיּוֹם חֲטֵאֵנוּ רִשְׁעָנוּ: וַיֹּאֲ-
דָנִי בְּכָל־צִדְקָתְךָ יִשְׁבִּיגָא אַפְּךָ וְתַתֵּךְ מַעֲיָרָךְ
יְרוּשָׁלַם הִרְקֹדֶשֶׁךָ כִּי בַחֲטֵאֵינוּ וּבַעֲוֹנוֹת אַבְתֵּינוּ
יְרוּשָׁלַם וְעַמְּךָ לְחֻרְפָּה לְכָל־סְבִיבְתֵינוּ: וַיַּעֲתָה
שָׁמַע אֶ־לִּהִינוּ אֶל־תַּפְלַת עֲבָדֶךָ וְאֶל־תַּחֲנוּגָיו
וְהֵאֵר פָּנָיָה עַל־מַקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמַיִם לְמַעַן אֲדַנִּי:
וְהִטָּה אֶ־לִּהִי אֲזַנְךָ וּשְׁמֶעַ פִּקּוֹת עֵינֶיךָ וּרְאֵה
שְׁמִמְתֵּינוּ וְהַעִיר אֲשֶׁר־נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיךָ כִּי יְיָ לֹא
עַל־צִדְקָתֵנוּ אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּגֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי
עַל־רַחֲמֶיךָ הִרְבִּים: וַיֹּאֲ־דָנִי שְׁמַעָה אֶ־דָּנִי סִלַּחְהָ
אֶ־דָּנִי הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֶׂה אֶל־תַּאֲחֶר לְמַעַנְךָ אֶ־לִּהִי
כִּי־שָׁמַךְ נִקְרָא עַל־עִירָךְ וְעַל־עַמְּךָ: וְעוֹד אֲנִי
מְדַבֵּר וּמִתְפַּלֵּל וּמִתְנוּדָה חֲטֵאֵתִי וְחֲטֵאֵת עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וּמִפִּיל תַּחֲנוּתִי לְפָנֶי יְיָ־הִנֵּה אֶ־לִּהִי עַל הִר־

קָדַשׁ אֶל־לִהְיִי: וְעוֹד אֲנִי מְדַבֵּר בַּתְּפִלָּה וְהָאִישׁ
 גְּבִרְיָאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בַחֲזוֹן בַּתְּחִלָּה מַעַף בִּיעָף
 נִגַּע אֵלַי כַּעַת מִנַּחֲת־עָרֹב: וַיָּבֹן וַיִּדְבֹּר עִמִּי
 וַיֹּאמֶר דְּנִיָּאל עֲתָה יֵצֵאתִי לְהַשְׁפִּילֶךָ בִּינָה:
 בַּתְּחִלָּת תַּחֲנוּנֶיךָ יֵצֵא דָבָר וְאֲנִי בָאתִי לְהַגִּיד כִּי
 תִּמְוִדוֹת אֶתָּה וּבִין בַּדְּבָר וְהָבֹן בַּמְּרָאָה: שְׁבָעִים
 שְׁבָעִים נִחַתְךָ עַל־עַמְּךָ וְעַל־עִיר קָדְשְׁךָ לְכֹלֵא
 הַפֶּשַׁע וְלִהְתֶּם חֲטָאת וּלְכַפֵּר עוֹן וּלְהָבִיא צֶדֶק
 עֲלָמִים וּלְתַתֵּם חֲזוֹן וּנְבִיא וּלְמַשֵּׁחַ קָדֵשׁ קְדָשִׁים:
 וְתִדַּע וְתִשְׁפֹּל מִן־מִצָּא דָבָר לְהָשִׁיב וּלְבָנוֹת
 יְרוּשָׁלַם עַד־מָשִׁיחַ נִגִּיד שְׁבָעִים שְׁבָעָה וְשְׁבָעִים
 שָׁנִים וּשְׁנִים תָּשׁוּב וּנְבִנְתָה רְחוֹב וְחָרוֹץ וּבָצוּק
 הָעֵתִים: וְאַחֲרֵי הַשְׁבָּעִים שָׁנִים וּשְׁנִים יִכְרַת
 מָשִׁיחַ וְאִין לוֹ וְהָעִיר וְהַקָּדֵשׁ יִשְׁחָת עִם נִגִּיד
 הַבָּא וְקִצּוֹ בַשָּׁטָף וְעַל קֶץ מַלְחָמָה נִתְרַצֶּת
 שְׁמָמוֹת: וְהַגְּבִיר בְּרִית לְרָבִים שָׁבוּעַ אֶחָד וַחֲצִי
 הַשָּׁבוּעַ יִשְׁבִּית וְזָבַח וּמִנְחָה וְעַל כִּנֹּף שְׁקוּצִים
 מִשְׁמֵם וְעַד־כֹּלֵה וּנְחָרָצָה תִּתֵּן עַל־שָׁמָם:

י בַּשָּׁנָת שְׁלוֹשׁ לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרֹס דָּבָר נִגְלָה
 לְדְנִיָּאל אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמוֹ בַּלְטַאשְׁצָר וְאַמֶּת הַדְּבָר
 וַצָּבָא גָדוֹל וּבִין אֶת־הַדְּבָר וּבִינָה לוֹ בַּמְּרָאָה:
 בִּיָּמִים הָהֵם אֲנִי דְנִיָּאל הֵייתִי מִתְאַבֵּל שְׁלֹשָׁה
 שְׁבָעִים יָמִים: גִּלְחָם חֲמִדּוֹת לֹא אֲכָלְתִּי וּבִשָּׁר וַיִּין
 לֹא־בָא אֶל־פִּי וְסוּד לֹא־סָכַתִּי עַד־מָלְאֵת שְׁלֹשֶׁת
 שְׁבָעִים יָמִים: וּבָיִוִם עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה לַחֲדָשׁ
 הָרֵאשׁוֹן וְאֲנִי הֵייתִי עַל יַד הַנֶּהָר הַגָּדוֹל הוּא
 תִּדְקָל: וְאַשָּׁא אֶת־עֵינַי וְאָרָא וְהִנֵּה אִישׁ־אֶחָד
 לְבוּשׁ בָּדִים וּמִתְגַּבֵּר חֲגָרִים בִּכְתֶּם אוֹפָז: וַיְגִוִּיתוּ
 כְּתַרְשִׁישׁ וּפְנִיּוֹ כַּמְרָאָה בָּרֶק וְעֵינָיו כְּלִפְיֵדִי אֲשֶׁ
 וַיִּזְרַעְתִּיו וּמִרְגְּלֵתִיו כְּעִין נִחַשֶׁת קָלִיל וְקוֹל דְּבָרָיו
 כְּקוֹל הַמּוֹן: וַרְאִיתִי אֲנִי דְנִיָּאל לְבַדִּי אֶת־הַמְּרָאָה
 וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ אֶת־הַמְּרָאָה אֲבָל
 חֲרָדָה גְּדֹלָה נִפְלָה עָלֵיהֶם וַיִּכְרְחוּ בְּהַחֲבָא: וְאֲנִי
 נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי וְאָרָאָה אֶת־הַמְּרָאָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת
 וְלֹא נִשְׁאַר־בִּי כֹחַ וְהוֹדִי נִהַפְךָ עָלַי לְמִשְׁחִית וְלֹא
 עֲצָרְתִּי כֹחַ: וְאַשְׁמַע אֶת־קוֹל דְּבָרָיו וּכְשָׁמַעִי

אֶת־קוֹל דְּבָרָיו וְאֲנִי הֵייתִי נִרְדָּם עַל־פְּנֵי וּפְנֵי
 אֶרְצָה: וְהִנֵּה־יָד נִגְעָה בִּי וַתִּנְיַעֲנִי עַל־בְּרָכִי
 וּכְפֹת יָדַי: וַיֹּאמֶר אֵלַי דְּנִיָּאל אִישׁ־חֲמִדּוֹת הָבֹן
 בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי דָּבָר אֵלֶיךָ וְעַמְּךָ עַל־עַמְּךָ
 כִּי עֲתָה שְׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ וּבַדְּבָרוֹ עִמִּי אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה
 עֲמַדְתִּי מִרְעִיד: וַיֹּאמֶר אֵלַי אֶל־תִּירָא דְנִיָּאל
 כִּי מִן־הַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן אֲשֶׁר נָתַתְּ אֶת־לִבְךָ לְהַבִּין
 וּלְהַתְעַנוֹת לִפְנֵי אֶל־לִהְיִי נִשְׁמָעוּ דְּבָרֶיךָ וְאֲנִי־
 בָאתִי בַדְּבָרֶיךָ: וַיִּשָּׂר מַלְכוּת פָּרֹס עַמְּךָ לְנִגְדִי
 עֲשָׂרִים וָאֶחָד יוֹם וְהִנֵּה מִיכָאֵל אֶחָד הַשָּׂרִים
 הָרֵאשִׁימִים בָּא לְעֲזָרְנִי וְאֲנִי נִוְתַרְתִּי שָׁם אֶצֶל מַלְכִּי
 פָּרֹס: וּבָאתִי לְהַבִּינְךָ אֶת אֲשֶׁר־יִקְרָה לְעַמְּךָ
 בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּי־עוֹד חֲזוֹן לִיָּמִים: וּבַדְּבָרוֹ
 עִמִּי כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה נָתַתִּי פְנֵי אֶרְצָה וְנִאֲלַמְתִּי:
 וְהִנֵּה כְּדָמוֹת בְּנֵי אָדָם נִגַּע עַל־שִׁפְתִּי וְאַפְתַּח־פִּי
 וְאִדְבָּרָה וְאֹמְרָה אֶל־הָעַמְּךָ לְנִגְדִי אֲדֹנִי בַּמְּרָאָה
 נִהַפְכוּ צִירִי עָלַי וְלֹא עֲצָרְתִּי כֹחַ: וְהִיךְ יוֹכַל עָבַד
 אֲדֹנִי זֶה לְדָבָר עִם־אֲדֹנִי זֶה וְאֲנִי מַעֲתָה לֹא־
 יַעֲמִד־בִּי כֹחַ וְנִשְׁמָה לֹא נִשְׁאַרָה־בִּי: וַיִּסָּף וַיִּנְגַע־
 בִּי כַּמְרָאָה אָדָם וַיַּחֲזִקֵנִי: וַיֹּאמֶר אֶל־תִּירָא
 אִישׁ־חֲמִדּוֹת שְׁלֹם לְךָ חֲזַק וְחֲזַק וּכְדְבָרוֹ עִמִּי
 הַתְּחִלְתִּי וְאַמְרָה יִדְבֹּר אֲדֹנִי כִּי חֲזַקְתִּנִּי: וַיֹּאמֶר
 הִיזְעַתָּ לְמָה־בָּאתִי אֵלֶיךָ וְעֲתָה אָשׁוּב לְהִלָּחֵם
 עִם־שׂוֹר פָּרֹס וְאֲנִי יוֹצֵא וְהִנֵּה שׂוֹר־יָנוֹן בָּא: אֲבָל
 אֲנִיד לְךָ אֶת־הָרָשׁוּם בְּכַתָּב אֲמַת וְאִין אֶחָד
 מִתְּחִזֵּק עִמִּי עַל־אֵלֶּה כִּי אִם־מִיכָאֵל שְׂרָכָם:

הלבנות שאלה ופקדון פרק ב

ב,א השואל בפעלים אפלו נגנב או אבד בפשיעה פטור, שנאמר "אם פעליו עמו, לא ישלם": ובלבד שישאל הפעלים תחלה או עם החפץ, כמו שבארנו. ואחד השואל את הפעלים, או ששכרן; ואחד השואל את הפעלים לאותה המלאכה, או ששאלן ושכרן למלאכה אחרת או לשום דבר פעולם.

ב,ב אפלו אמר לחברו השקני מים, ושאל ממנו בהמתו, והשקהו, ונתן לו את הבהמה חרי זו שאלה בפעלים, ופטור; מושג הבהמה בתחלה, ואחר כך השקהו אינה שאלה בפעלים. וכן כל כיוצא בזה.

ב,ג השאיל בהמתו או השפירה למשאוי, ויצא עמה לסעד השואל או השוכר ולטעון עמו במשאוי חרי זו שמירה בפעלים; ואם יצא לבקר המשאוי בלבד, ולראות שלא יטענו עליה יתר מן הראוי אינה שמירה בפעלים.

ב,ד מלמד תינוקות, והנוטע לבני המדינה, והמקיז להן את הדם, והסופר שלהן כל אחד מאלו וכיוצא בהן, ביום שהוא יושב בו לעסק במלאכתו אם השאיל או השכיר לאחד מאלו שהוא עוסק במלאכתו, חרי זו שמירה בפעלים, ואפלו פשע בו, השומר פטור. אבל הוא ששאל או ששכר מהן חיב, שאינו שאולין לו.

ב,ה חרב שהוא מקרא ברצונו לתלמידים בכל עת שירצה, ואיזו מסכתא שירצה, וחיו הם קבועים לבוא תמיד, ונשמט להן ממסכתא למסכתא חרי הן שאולין אצלו, ואין הוא שאול להם. וביום הפרק שהכל באין לשמע ענין אותו מועד חרי הוא שאול להם, והם אינן שאולין לו.

ב,ו האומר לשלוחו, צא והשאל עם פרתי אינה שאלה בפעלים: שנאמר "אם פעליו עמו"

הפעלים עצמן, לא שלוחו. אמר לעבדו הפנעני, צא והשאל עם פרתי חרי זו שאלה בפעלים, שיר העבד כיר רבו; נשאל העבד עמה שלא מדעת רבו, אינה שאלה בפעלים.

ב,ז השואל מן האשה, ונשאל לו בעלה אינה שאלה בפעלים: שקנן פרות, אינו פקנן הגוף; ואין לבעל אלא פרות.

ב,ח השואל מאשתו, או שתפין ששאלו זה מזה חרי זו שאלה בפעלים. ואם אמר השתף לחברו, השאילני היום ונשאלך למחר אינה שאלה בפעלים.

ב,ט שאל מן השתפין, ונשאל לו אחד מהן, וכן השתפין ששאלו, ונשאל לאחד מהן חרי זה ספק אם היא שאלה בפעלים, או אינה. לפיכך אם מתה, אינו משלם; ואם תפסו הפעלים, אין מוציאין מידם. פשע בה השומר, חרי זה משלם.

ב,י השואל את הבהמה בפעלים לרבעה, או להראות בה, או לעשות בה פחות משוה פרוטה, או ששאל שתי פרות לעשות בהן שוה פרוטה חרי כל אלו ספק שאלה בפעלים.

ב,יא שאלה בפעלים, ושכרה שלא בפעלים פטור, שהשכירות תלויה בשאלה. אבל אם שכרה בפעלים וחרר ושאלה שלא בפעלים, או ששאלה בפעלים וחרר ושכרה שלא בפעלים, או ששכרה בפעלים וחרר ושאלה שלא בפעלים וחרר ושכרה שלא בפעלים כל אלו ספק שמירה בפעלים היא.

ב,יב אשה ששאלה, ואחר כך נשאת חרי הפעל פלוקח ממנה, ואינו לא שומר שכר ולא שואל. לפיכך אם חיתה בהמה ומתה הפעל פטור, אף על פי שהוא משתמש בה כל ימי שאלתה: אפלו פשע בה, מפני שהוא פלוקח. והאשה חיבת לשלם, פשיעה לה לשלם. ואם הודיעה

את בעלה שהיא שאולה, חרי זה נכנס תחתיה. ב, וכל שאמרנו שהיא שאולה בבעלים כך אם היה שוכר או נושא שכר, חרי היא שמירה בבעלים ופטור. וכל שאינה שאולה בבעלים, כך אינה שכירות בבעלים. וכל שהוא ספק בשאלה, כך הוא ספק בשכירות.

הלכות שאלה ופקדון פירק ג

ג, א השואל את הפרה מחברו, ושלחה לו המשאיל ביד בנו או ביד שלוחו או ביד עבדו, אפלו שלחה לו ביד בנו או ביד עבדו או ביד שלוחו שלשואל, ומתה קדם שתפנס לרשות השואל חרי זה פטור. ואם אמר לו השואל שלחה לי ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי, או ביד בנה או ביד עבדו העברי או ביד שלוחו, או שאמר לו המשאיל חריני משלחה לך ביד בנה ביד עבדו ביד שלוחו, ביד בני ביד עבדי העברי ביד שלוחי, ואמר לו השואל שלח, ושלחה ומתה בדרך חרי זה חייב.

ג, ב שלחה לו המשאיל ביד עבדו הפנעני, אף על פי שאמר לו השואל שלח, ומתה פטור: מפני שידו ביד רבו, ועדין לא יצאת מרשות המשאיל. אמר לו השואל הכישה במקל, והיא תבוא אלי מאליה, ועשה המשאיל כן אין השואל חייב בה, עד שתפנס לרשותו; אבל אם מתה בדרך, פטור.

ג, ג וכן בשעה שמחזירה השואל לבעלים אם שלחה ביד אחר, ומתה קדם שתגיע לרשות המשאיל חרי זה חייב, שעדין היא באחריות השואל. ואם שלחה מרעת המשאיל על ידי אחר, ומתה פטור. שלחה ביד עבדו הפנעני אף על פי שאמר לו המשאיל שלח אם מתה בדרך, חייב: שיד העבד ביד רבו, ועדין לא יצאת מיד השואל.

ג, ד במה דברים אמורים, בשחזירה בתוך ימי שאלתה. אבל אם החזירה ביד אחר אחר ימי

שאלתה חרי זה פטור, אם מתה בדרך: שהשאלה אחר ימי שאלתה יצאת מדין שאלה, וחרי הוא פשוט שכר עליה; ולפיכך אם נשבת או מתה אחר ימי שאלתה, פטור. וכן כל כיוצא בזה.

ג, ה השואל פרה מחברו שאלה חצי היום ושכרה חצי היום, שאלה היום ושכרה למחר, שאל אחת ושכר אחת, ומתה אחת מהן, המשאיל אומר שאולה מתה, ביום שהיתה שאולה מתה, בשעה שהיתה שאולה מתה, והשומר אומר איני יודע; או שאמר השומר שכורה מתה, ביום שהיתה שכורה מתה, בשעה שהיתה שכורה מתה, והמשאיל אומר איני יודע; או שאמר זה איני יודע, וזה אומר איני יודע: המוציא מחברו, עליו הראיה.

ג, ו לא היתה שם ראיה ישבע השומר ששכורה מתה, או שאינו יודע, ויפטור. זה אומר שאולה מתה, וזה אומר שכורה מתה ישבע השומר על השכורה שמתה בדרך כמו שטען, ויגלגל עליו שהשכורה היא שמתה.

ג, ז השאילו שתי פרות, חצי היום בשאלה וחצי היום בשכירות, המשאיל אומר בזמן השאלה מתו שתיהן, וחלה אומר אחת מתה בזמן שאלתה והאחרת איני יודע מתוך שאינו יכול להשבע, ישלם השתים.

ג, ח וכן אם מסר לו שלוש פרות, שתים שאולות ואחת שכורה, המשאיל אומר שתים השאולות הן שמתו, והשואל אומר האחת השאולה מתה ודאי, אבל השנייה שמתה איני יודע אם היא השאולה האחרת או השכורה מתוך שאינו יכול להשבע, שהרי אומר איני יודע ישלם השתים.

ג, ט בהלכות טוען ונטען יתבאר דין זה וכיוצא בו, מפל הטוענין שאינן יכולים להשבע, וכיצד משלמין, ומאיזה טעם הן

הלכות שאלה ופקדון פרק ד

ד, א המפקיד אצל חברו בחנם, ונגנב או אבד חרי זה נשבע, ונפטור: שנאמר "ונגנב, מבית האישי... ונקרב בעל הבית אל האלהים: אם לא שלח ידו, במלאכת רעהו". ומגלגלין עליו בתוך השבועה, שלא פשע בה אלא שומר בדרך השומרין, ולא שלח בו יד, ואחר כך נגנב: שאם נגנב אחר ששלח יד בפקדון, חייב באחריותו.

ד, ב הואיל ופטר הכתוב את שומר חנם מן הגנבה, קל וחומר מן האנסין הגדולים כגון שבורה ושבוייה ומתה: והוא, שלא שלח יד בפקדון; אבל אם שלח יד בפקדון, חייב באנסיו.

ד, ג כיצד דרך השומרין, הכל לפי הפקדון: יש פקדון שדרך שמירתו להניחו בבית שער, כגון הקורות והאבנים; ויש פקדון שדרך שמירתו להניחו בחצר, כגון חבלות שלפשתן הגדולות וכיוצא בהן; ויש פקדון שדרך שמירתו להניחו בבית, כגון שמלה וטלית; ויש פקדון שדרך שמירתו להניחו בתבה או במגדל ונועל עליו, כגון בגדי משי וכלי כסף וכלי זהב וכיוצא בהן.

ד, ד חשומר שהניח הפקדון במקום שאינו ראוי לו, ונגנב משם או אבד אפלו נאנס שם, כגון שנפלח דלקה ונשרף כל הבית חרי זה פושע, וחייב לשלם. ואף על פי שהניח הפקדון עם שלו אם ראוי לשמירה, פטור; ואם אין המקום ראוי לשמירה, חייב: בשלש, הוא רשאי; ואינו רשאי בשלש אחרים.

ד, ה הפסדים וחדירין אין להם שמירה אלא שיטמנם בקרקע, ויתן עליהם טפח עפר, או יטמנם בבוטל בטפח הסמוך לקרקע, או בטפח הסמוך לשמי קורה; אבל לא באמצע הבותל,

שמא יחפרו שם הגנבים, ויגנבו. אפלו נעל עליהם פראוי בתבה, או החביא אותם במקום שאין אדם מכיר ולא מרגיש בו חרי זה פושע, וחייב לשלם.

ד, ו חורו מקצת המבינים, שהוא חדין לכל דבר שמשאו קל ואין הקרקע מאבדת אותו במהרה, כגון לשונות שלכסה, ואין צריך לומר לשונות שלזהב ואבנים טובות ומרגליות שאין להם שמירה אלא בקרקע; ולזה דעתי נוטה.

ד, ז המפקיד אצל חברו כספים ערב שבת בין השמשות אינו חייב לטרח ולקבר אותן, עד מוצאי שבת. ואם נתאחר למוצאי שבת כדי לקברו, ולא קברו, ונגנבו, או נאנסו חייב; ואם תלמיד חכמים הוא אינו חייב, עד שישחה כדי לקברו אחר שיבדיל.

ד, ח הפקיד אצל חברו כספים בדרך להוליכם לביתו, או ששלח עמו מעות ממקום למקום צריכין שיהיו צוררין ומנחין בידו, או קשורין פראוי על בטנו מכנגד פניו, עד שיגיע לביתו, ויקברם פראוי. ואם לא קשרן בדרך הזאת אפלו נאנסו חייב לשלם, שהרי תחלתו בפשיעה.

ד, ט מעשה באחד שהפקיד מעות אצל חברו, והניחם במחצה שלקנים, וחרי הן טמונים בעבי המחצה, ונגנבו משם. ואמרו חכמים, אף על פי שזו שמירה מעלה לענין גנבה, אינה שמירה פראוי לענין האש; ומאחר שלא טמנם בקרקע או בבוטל בגין, פושע הוא, וכל שתחלתו בפשיעה וסופו באנס, חייב. וכן כל כיוצא בזה.

ד, י המפקיד אצל חברו בין פלים בין מעות, ואמר לו תן לי פקדוני, ואמר לו חשומר איני יודע היאך הנחתי פקדון זה, או באיזה מקום קברתי הפסדים, חמתן לי עד שאבקש ואמצא, ואחזיר לך חרי זה פושע, וחייב לשלם מיד.

שְׁבוּעָה שָׁפָךְ אֶרֶץ. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֹה.

הַלְבוֹת שְׂאֵלָה וּפְקָדוֹן פֶּרֶק ה

הֵא מִי שֶׁהִפְקִידוֹ אֶצְלוֹ מַעוֹת שְׁלֻעָנִים אוֹ שְׁלֻפְדִּיּוֹן שְׁבוּיִים, וּפָשַׁע בָּהֶם וְנִגְנְבוּ פְטוּר: שְׁנֵאמַר "לְשֹׁמֵר", וְלֹא לְחֹלֵק לְעֲנִיִּים; וְחֲרִי הוּא מִמּוֹן שְׂאִין לוֹ תוֹבָעִים. אֶפְלוּ בָּאוּ עָלָיו גִּנְבִּים, וְקָדַם וְהִצִּיל עֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן הַשְׁבוּיִים פְטוּר: אֵין לָךְ פְּדִיּוֹן שְׁבוּיִים גָּדוֹל מִזֶּה.

הֵב בְּמַח דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֵׂאִין זֶה הַמּוֹן הַמְּפָקֵד לְעֲנִי מְקוֹם זֶה, אוֹ לְשְׁבוּיִים אֵלּוּ. אֲבָל אִם הָיָה לְעֲנִיִּים אֵלּוּ אוֹ לְשְׁבוּיִים אֵלּוּ, וְחֲרִי הוּא קִצְוִין לָחוּץ חֲרִי זֶה מִמּוֹן שֵׁישׁ לוֹ תוֹבָעִין; וְיִשְׁלַם אִם פָּשַׁע, אוֹ יִשְׁבַּע שְׂלֵא פָשַׁע, בְּדֶרֶךְ כָּל הַשּׁוֹמְרִים.

הֵג הַמְּפָקֵד אֶצְלוֹ חֲבֵרוֹ מִמּוֹן אוֹ פְלִים חֲשׁוֹבִין, וּבָאוּ עָלָיו גִּנְבִּים, וְקָדַם וְנָתַן לָהֶם הַפְּקָדוֹן לְהִצִּיל עֲצָמוֹ אִם הָיָה אֲמוּר שֶׁהוּא בֹעַל מִמּוֹן חֵיב: שֶׁחֲזָקָתוֹ שֶׁבִּגְלָלוֹ בָּאוּ חֲגֻגִּים, וְנִמְצָא זֶה הִצִּיל עֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן חֲבֵרוֹ. וְאִם אֵינּוּ אֲמוּר חֲזָקָתוֹ שְׂלֵא בָּאוּ אֵלּא לְשִׁמְעַת הַפְּקָדוֹן, וּפְטוּר. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֹה.

הֵד הַמְּפָקֵד אֶצְלוֹ חֲבֵרוֹ פְלִים אוֹ פְרוֹת, וּבָאוּ גִנְבִּים וְנִגְבּוּם בְּפָנָיו, וְאֵלּוּ הָיָה צוּחַ, הָיוּ בָּאִין בְּנֵי אָדָם וּמִצִּילִין אוֹתָן הוֹאִיל וְלֹא צוּחַ חֲרִי זֶה פּוֹשֵׁעַ, וְחֵיב לְשִׁלּוֹם. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֹה.

הֵה שְׁנֵים שֶׁהִפְקִידוֹ אֶצְלוֹ אֶחָד, זֶה מֵאָה וְזֶה מֵאֵתִים, וְכָל אֶחָד מִשְׁנֵיהֶם אוֹמֵר אֲנִי הוּא שֶׁהִפְקִידְתִּי הַמֵּאֵתִים, וְהַשּׁוֹמֵר אוֹמֵר אֲנִי יוֹדֵעַ יִשְׁבַּע כָּל אֶחָד מֵהֶן שֶׁהִפְקִיד מֵאֵתִים כְּדִין כָּל נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל, וְיִתֵּן מֵאֵתִים לְזֶה וּמֵאֵתִים לְזֶה; וְיִפְסִיד מֵאָה מִבֵּיתוֹ, שֶׁחֲרִי הוּא פּוֹשֵׁעַ, שֶׁחֲרִי לוֹ לְכַתֵּב שֵׁם כָּל אֶחָד, עַל פִּים שְׁלֹו.

הֵו לְפִיכָךְ אִם הִבִּיאוּ לוֹ הַשְׁנֵים בְּאֶחָד, הַשְׁלֹוֹשׁ מֵאֵתִים בְּכֶרֶךְ אֶחָד, וּבָאוּ וְתָבְעוּ, וְכָל אֶחָד אוֹמֵר הַמֵּאֵתִים שְׁלִי נָתַן מֵאָה לְזֶה וּמֵאָה לְזֶה;

ד, יֵא כָּל הַמְּפָקֵד אֶצְלוֹ בֹעַל חֲבִית, בֵּין פְלִים בֵּין מַעוֹת עַל דַּעַת אֲשֶׁתּוֹ וּבְנֵיו וּבְנֵי בֵיתוֹ הַגְּדוֹלִים הוּא מְפָקֵד. אֲבָל אִם מִסְרֵן לְבָנָיו וּבְנוֹתָיו הַקְטָנִים, אוֹ לְעַבְדָּיו בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קְטָנִים, אוֹ לְאֶחָד מִקְרוֹבָיו שְׂאִינָן שְׂרוּיִין עִמּוֹ בְּבֵית וְסוּמְכִין עַל שְׁלֹחָנוֹ, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם מִסְרֵן לְאֶחָד חֲרִי זֶה פּוֹשֵׁעַ, וְחֵיב לְשִׁלּוֹם, אֵלּא אִם כֵּן הִבִּיא הַשּׁוֹמֵר הַשְּׁנִי רֵאִיָּה שְׂלֵא פָשַׁע, כִּמּוֹ שְׁבִאֲרָנוּ.

ד, יב מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהִפְקִיד מַעוֹת אֶצְלוֹ חֲבֵרוֹ, וְנָתַנָּם הַשּׁוֹמֵר לְאִמּוֹ, וְהַחֲבִיאָה אוֹתָן וְלֹא טָמְנָה אוֹתָן, וְנִגְנְבוּ. וְאָמְרוּ חֲכָמִים, אֵין הַשּׁוֹמֵר חֵיב לְשִׁלּוֹם מִפְּנֵי שֶׁנָּתַנָּם לְאִמּוֹ, שְׁכָל הַמְּפָקֵד, עַל דַּעַת בָּנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ הוּא מְפָקֵד: וְאִם עַל פִּי שְׂלֵא אָמַר לָהּ, פְּקָדוֹן הֵם; יֵשׁ לוֹ לְטַעַן כָּל שֹׁכֵן שֶׁחִיא נִזְחָרְתָּ בָּהֶן, אִם הֵן שְׁלִי. וְכֵן אֵין אִמּוֹ חֵיבֵת לְשִׁלּוֹם, שֶׁחֲרִי לֹא אָמַר לָהּ שֶׁחֵן פְּקָדוֹן. וְאָמְרוּ חֲכָמִים, יִשְׁבַּע הַשּׁוֹמֵר שְׂאוֹתָן הַמַּעוֹת עֲצָמוֹן הֵן שֶׁנָּתַנָּן לְאִמּוֹ, וְתִשְׁבַּע הָאִם שֶׁהַחֲבִיאָה אוֹתָן וְנִגְנְבוּ; וְיִפְטְרוּ שְׁנֵיהֶם. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֹה.

ד, יג מִכָּאֵן אֵתָּה לְמוֹד, שֶׁהַשּׁוֹמֵר שִׁמְסַר הַפְּקָדוֹן לְאֲשֶׁתּוֹ וּבְנֵי בֵיתוֹ, וְהוֹדִיעֵן שֶׁהוּא פְקָדוֹן, וְלֹא שִׁמְרוּ בְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹמְרִין שֶׁחֵן חֵיבִין לְשִׁלּוֹם לְבֹעַל הַפְּקָדוֹן, וּבֹעַל חֲבִית פְטוּר: שְׁכָל הַמְּפָקֵד, עַל דַּעַת אֲשֶׁתּוֹ וּבְנֵיו וּבְנֵי בֵיתוֹ הוּא מְפָקֵד.

ד, יד מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהִפְקִיד בִּישׁוֹת אֶצְלוֹ חֲבֵרוֹ, וְהָיָה לְשׁוֹמֵר בִּישׁוֹת אַחֶרֶת, וְאָמַר לְשִׁמּוֹשׁ מִזֶּה חֲבִישׁוֹת הַשְּׁלֹו לְתוֹף הַשֶּׁכֶר, וְהִלֵּךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהַשְּׁלֹו מִבִּישׁוֹת שְׁלֻפְקָדוֹן. אָמְרוּ חֲכָמִים, הַשֶּׁמֶשׁ פְטוּר, שֶׁחֲרִי לֹא אָמַר מִזֶּה הַשְּׁלֹו וּמִזֶּה אֵל תִּשְׁלָה, וְדָמָה שֶׁהוּא מֵרָאָה מְקוֹם לוֹ וְאֵינּוּ מִקְפִּיד עַל זֶה. וְכֵן בֹעַל חֲבִית פְטוּר, שֶׁחֲרִי אָמַר לוֹ מִזֶּה הַשְּׁלֹו. וְאֵינּוּ מְשִׁלִּים אֵלּא דְּמִי מֵה שֶׁנִּהְנֶה בְּלִבָּד; לְפִיכָךְ אִם נַעֲשֶׂה הַשֶּׁכֶר חֲמִין, פְטוּר מִלְשִׁלּוֹם. וּבֵין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ, חֵיב הַשּׁוֹמֵר

וְהַשָּׂאָר יִהְיֶה מִנֶּח אֲצִלּוֹ עַד לְעוֹלָם, אוֹ עַד שְׁיִוְדָה לְחִבְרוֹ: שְׁהָרִי הוּא אוֹמֵר לָהֶם, בִּיּוֹן שְׂרָאִיתִי שְׂאִין אַתֶּם מִקְפִּידִין זֶה עַל זֶה, וְהִבְאַתֶּם בְּכָרֶךְ אֶחָד, לֹא הִטְרַחְתִּי עֲצָמִי לִידַע וְלִזְכֹּר תְּמִיד, מִי בַעַל הַמָּאָה וּמִי בַעַל הַמָּאֲתִים. הֵן וְכֵן אִם הִפְקִידוּ אֲצִלּוֹ שְׁנֵי בָלִים, אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד אוֹמֵר אֲנִי הוּא בַעַל הַגָּדוֹל וְשָׁבַעוּ שְׁנֵיהֶם; וַיִּתֵּן הַגָּדוֹל לְאֶחָד מֵהֶם, וְדָמִי הַגָּדוֹל לְשָׁנִי, וַיִּשָּׂאָר לוֹ הַקָּטָן. וְאִם הִבִּיאוּם בְּאֶחָד בְּכָרֶךְ אֶחָד נוֹתֵן הַקָּטָן לְאֶחָד מֵהֶן, וּמִתּוֹךְ הַגָּדוֹל נוֹתֵן דָּמִי הַקָּטָן לְשָׁנִי, וְהַשָּׂאָר יִהְיֶה מִנֶּח אֲצִלּוֹ, עַד שְׁיִוְדָה לְחִבְרוֹ אוֹ עַד לְעוֹלָם.

הֵח וְכֵן מִי שֶׁתְּבַעֲדוּ שְׁנַיִם, זֶה אוֹמֵר אֲנִי הוּא בַעַל הַפְּקֻדוֹן וְזֶה אוֹמֵר אֲנִי הוּא, וְהַשּׁוֹמֵר אוֹמֵר אֶחָד מֵכֶּם הוּא, וְאֵינִי יוֹדֵעַ מִי הוּא יִשְׁלַם לְשְׁנֵיהֶם.

הֵט וְכֵן שְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת אֲצִל רֹעָה, וּמִתְּחַ אַחַת מֵהֶן, וְאֵינִי יוֹדֵעַ שְׁלָמִי הִיְתָה יִשְׁלַם לְשְׁנֵיהֶם. וְאִם הִפְקִידוּ בְּעֶדְרוֹ שְׁלֹא מוֹדַעְתּוֹ מִנִּיחַ הַבְּחֵמָה בִּינֵיהֶם, וּמִסְתַּלֵּק; וְתִהְיֶה מִנֶּחָת, עַד שְׁיִוְדָה הָאֶחָד לְחִבְרוֹ אוֹ עַד שְׁיִרְצוּ לְחַלֵּק אוֹתָהּ.

הֵי הַמִּפְקִיד פְּרוֹת אֲצִל חִבְרוֹ, הָרִי זֶה לֹא יַעֲרִבֵם עִם פְּרוֹתָיו. עָבַר וְעָרְבָן יִחְשַׁב בְּמָה הָיוּ פְּרוֹתָיו, וּבְמָה הָיָה הַפְּקֻדוֹן, וַיִּרְאֶה בְּמָה חֶסֶר הַכֵּל, וַיִּחְשַׁב חֶסֶד הַפְּקֻדוֹן; וַיִּתֵּן לוֹ, אַחֵר שִׁישְׁבַּע.

הֵיָא נִסְתַּפֵּק מֵהֶן, וְלֹא יוֹדֵעַ בְּמָה נִסְתַּפֵּק יוֹצִיא לוֹ חֶסֶד וְנִסְתַּפֵּק לְחַטִּים וְלֹאֲרִז קְלוּפָה, אֲרִבַּעַת קִבִּין וּמִחְצָה לְכָל בּוֹר; לְשַׁעוּרִים וְלִדְחָן, תִּשְׁעַת קִבִּין לְכָל בּוֹר; לְכִסְמִין וְלִזְרַע פִּשְׁתָּן בְּגִבְעוּלָיו וְלֹאֲרִז שְׂאִינוֹ קְלוּפָה, שְׁלוֹשׁ סָאִין לְכָל בּוֹר. וּבְמִדָּה הַזֹּאת, לְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה.

הֵיָב בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שְׁמַרְדָּ לֹא בִימּוֹת

הַגָּרָן, וְהַחֲזִיר לֹא בִימּוֹת הַגָּרָן. אֲבָל אִם מְרַד לֹא בִימּוֹת הַגָּרָן, וְהַחֲזִיר לֹא בִימּוֹת הַגָּשְׁמִים אֵינִי מוֹצִיא לוֹ חֶסֶד וְנִסְתַּפֵּק, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוֹתִירוֹת.

הֵיָג וְכֵן מוֹצִיא לוֹ שְׁתּוֹת, לֵיָיָן; וְשִׁלְשֵׁת לִוְיָן שְׁמֹן לְמָאָה לוֹג, מֵהֵן לוֹג וּמִחְצָה שְׁמָרִים וְלוֹג וּמִחְצָה בָּלַע. אִם הָיָה שְׁמֹן מְזֻקָּה, אֵינִי מוֹצִיא לוֹ שְׁמָרִים; וְאִם הָיוּ חֲקֻנָּקִים יִשְׁנִים, אֵינִי מוֹצִיא לוֹ בָּלַע.

הֵיָד הַפְּקִיד אֲצִלּוֹ פְּרוֹת שְׂאִינָן מְדוּדִין, וְעָרְבָן עִם פְּרוֹתָיו וְלֹא מְדַדֵּן הָרִי זֶה פּוֹשֵׁעַ. בַּעַל הַפְּקֻדוֹן אוֹמֵר כֶּךָ וְכֶךָ הָיוּ, וְהַשּׁוֹמֵר אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ יִשְׁלַם בְּלֹא שְׁבוּעָה: שְׁהָרִי חַיֵּב עֲצָמוֹ בְּתִשְׁלוּמִין, וְאֵינִי יוֹדֵעַ בְּמָה הוּא חַיֵּב; וְנִמְצָא מְחִיב שְׁבוּעָה, וְאֵינִי יוֹכֵל לְהַשְׁבֵּעַ. וְכֵן הוֹרִי רַבּוֹתִי, רַבִּי יוֹסֵף הַלֵּוִי וְרַבּוֹ.

הֵטוּ וְכֵן כָּל שּׁוֹמֵר שְׁנֵת חַיֵּב לְשָׁלֵם, וְאִם אֵינִי יוֹדֵעַ בְּמָה דָּמִים אֲנִי חַיֵּב לְשָׁלֵם, וְהַבְּעָלִים אוֹמְרִים אֲנִי יוֹדַעִין, וְכֶךָ וְכֶךָ הָיָה שׁוֹחַ וְיָטְלוּ בְּלֹא שְׁבוּעָה: וְהוּא שִׁיטְעָנוֹ, דְּבָר שֶׁהֵן אֲמוּדִין בּוֹ; וַיֵּשׁ לְשׁוֹמֵר לְהַחֲרִים עַל מִי שֶׁלֹּקַח מִמֶּנּוּ, יִתֵּר מִן הָרָאוֹי לוֹ.

הֵטוּ וּמִנִּין שֶׁהָדִין כֶּךָ הוּא: הִנֵּעַ עֲצָמָךְ שֶׁהִפְקִיד אֲצִלּוֹ בַּיּוֹם מִלֹּא זְהוּבִים, וּפִשְׁעַ בּוֹ, הַבְּעָלִים אוֹמְרִים מֵאֲתִים דִּינָר הָיוּ בּוֹ, וְהַשּׁוֹמֵר אוֹמֵר וְדָאִי שְׁחִיָּה בּוֹ דִּינָרִים אֲבָל אֵינִי יוֹדֵעַ בְּמָה הָיוּ; נִמְצָא זֶה כְּטוּעַן מֵאֲתִים, וְהוֹדָה לוֹ בְּמִקְצַת וְאִם הַשָּׂאָר אֵינִי יוֹדֵעַ, שֶׁהוּא מְחִיב שְׁבוּעָה וְאֵינִי יוֹכֵל לְשָׁבַע, וּמִשְׁלָם כְּמוֹ שְׁתִּיתְבָּאָר.

הֵיָז מֵת אָבִיו, וְהִנִּיחַ לוֹ שֶׁק צָרוּר, וְהַפְּקִידוֹ אֲצִל חִבְרוֹ, וּפִשְׁעַ בּוֹ הַמִּפְקִיד אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ מָה הָיָה בּוֹ, שְׁמָא מְרַגְלִיּוֹת הָיוּ בּוֹ, וְכֵן הַשּׁוֹמֵר אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ בְּמָה אֲנִי חַיֵּב לְשָׁלֵם, שְׁמָא זְכוּכִית הָיָה מִלֹּא שׁוֹרֵת הָדִין בִּינִיחָן: שְׂאֵנִי אוֹמֵר בְּטִעָנָה זֹו שִׁישְׁבַּע הַשּׁוֹמֵר בְּתַקְנַת

חכמים, שאיננו ברשותו, ויכלל בשבועתו שאיננו יודע בודאי, שהיה בו יתר על שוה כהן וכהן; וישלם מה שהודה בו. וכן כל פיוצא בזה. ה'יח מעשה באחד שהפקיד שק צרור אצל חברו, ופשע בו המפקיד אומר חלי זהב ומרגליות וכיוצא בהן היו בו, והשומר אומר איני יודע שמה סיגים או חול היה בו. ואמרו חכמים, ישבע בעל הפקדון ויטל; והוא שישטען דבר שהוא אמוד בו, או שהוא אמוד להפקידו אצלו. ולמה נשבע כאן בעל הפקדון: לפי שאין השומר מחויב שבועה שאפלו הודה ואמר בריא לי שהיה מלא סיגים, והמפקיד אומר מרגליות היו, השומר נשבע הפת ונפטור, כמי שטענו חטים והודה לו בשעורים. וכן כל פיוצא בזה. ובהלכות טוען ונטען, יתבארו עיקרי הדברים.

הלכות שאלה ופקדון פרק ו

ו,א שומר חנם שאמר הריני משלם, ואיני נשבע אם היה הפקדון דבר שכל מינו שוה ומצוי בשוק לקנות כמותו בגזן פרות, או יריעות שלצמר או שלפשתן השוות בכל ענינם, או קורות המצויות, וכל פיוצא בהן הרי זה משלם, ואיני נשבע. אבל אם היה הפקדון בהמה, או בגד מציר, או פלי מתקן, או דבר שאיני מוצא לקנות כמותו בשוה חוששין שמה עיניו נתן בו, ומשביעין אותו בתקנת חכמים שבועה בנקיטת חפץ שאיני ברשותו; ואחר כך משלם.

ו,ב והוא הדין לשאר השומרים, בגזן השואל שאמר מתה או נגנבה, ושומר שגר והשומר, שאמר נגנבה או אבדה אף על פי שהן חייבין לשלם משביעין אותן שבועה שאינה ברשותן, ואחר כך משלמין דמי הבהמה או החפץ: שאנו חוששין לו, שמה עיניו נתן בה. ואם אמרו הבעלים, יתר על זה היה שוה כולל בשבועתו

שאינו שוה אלא כך וכך.

ו,ג נמצא כל שומר שנשבע שבועת השומרים, כולל בשבועתו שלושה דברים ששומר בדרך השומרים, ושארעו כך וכך וחרי אינו ברשותו, ושלל שלל בו יד קדם שארעו המארע הפוטר אותו. ואם רצה לשלם נשבע שאינו ברשותו, וכולל בשבועתו שכהן וכך היה שוה.

ו,ד יש לשומר להתנות שאינו שומר בדרך השומרים, אלא מעות אלו שתפקיד אצלי בזוית ביתי אני מניח אותן, וכיוצא בזה. טען השומר שתנאי היה בינינו, ובעל הפקדון אומר לא היה שם תנאי אף על פי שהפקיד אצלו בעדים מתוך שיכול לומר שמרתי בדרך השומרים ונאנסתי, נאמן לומר שהיה ביניהן תנאי. לפיכך ישבע שלא שלח בו יד, ושאינו ברשותו, ושהיה ביניהן תנאי.

ו,ה שומר חנם שהביא ראיה פשע פטור משבועה, ואין אומרים שמה שלח בו יד קדם שאבד. ובעל הפקדון שהביא ראיה שפשע השומר, משלם; ואם טען ואמר תנאי היה בינינו אינו נאמן, שהרי יש עדים שפשע.

ו,ו הפקיד אצל חברו בעדים, ובאו עדים שזה החפץ בפנינו הפקידו אצלו אין השומר יכול לטען ולומר חזרתי ולקחתיו ממנו, או נתנו לי במתנה. לפיכך אם מת השומר, מוציאין הפקדון עצמו מן היתומים בלא שבועה.

ו,ז ולא עוד אלא מי שבא ואמר כך וכך הפקדתי אצל אביכם, ונתן סימנין מבהקין, ונמצא הפקדון כמו שאמר, והיה הדין יודע שלא היה המת אמוד שזה הפקדון שלו יש לדין הזה לתן הפקדון לזה שנתן סימניו: והוא שלא יהיה המפקיד, רגיל להכנס לזה שמת; אבל אם היה רגיל אצלו שמה שלאחר הוא, והפיר הסימנין שלו.

ו,ח באו עדים והעידו לדין שאין זה אמוד, אין

הלכות שאלה ופקדון פרק ז

ז,א המפקיד פרות אצל חברו חרי זה לא יגע בהן, ואף על פי שהן חוסרין ומתמעטין וחולכין. במה דברים אמורים, בשחרורו חסרון הראוי להן בכל שנה. אבל אם חסרו יותר מפרדי חסרונן מוכרין בבית דין, מפני השב אבדה לבעלים; וכשהוא מוכרן, ימכר לפוחנים בדמי תרומה, שמוא עשו אותן הבעלים תרומה או תרומת מעשר, על פרות אחרות.

ז,ב המפקיד אצל חברו פרות והרקיבו, ויין והחמין, רבש ונפסד עושה תקנה לבעל הפקדון, ומוכרן לו בבית דין: אף על פי שעמדו בהפסדן, ואין ההפסד פוסח בהן חרי הקנקנים והכלים מוסיפין הפסד.

ז,ג המפקיד חמין אצל חברו, והגיע הפסח חרי זה לא יגע בו, עד שעשה חמישית מיום ארבעה עשר; יוצא ומוכרו בשוק לשעתו, משום השב אבדה לבעלים. והוא חדין לשאר הפקדונות, שלא יגע בהן, אף על פי שהוא יודע בודאי שייוזלו בזמן פלוני, או יאנס אותם המלך: שמוא יבואו בעליהן מקדם, ויטלו ממונם.

ז,ד המפקיד ספר תורה אצל חברו, גזללו אחד לשנים עשר חדש. ואם פשחוא גזללו, פותחו וקורא בו מתר; אבל לא יפתח בגלל עצמו, ויקרא. והוא חדין לשאר הספרים. ואם פתח וקרא בגלל עצמו חרי שלח יד בפקדון, ונתחייב באנסין.

ז,ה הפקיד אצלו פסות שלצמר מנערה אחת לשלושים יום, כדרך שאמרו באבדה; וכן כל פיוצא בזה, שזו חובה עליו משום השב אבדה לבעלים. במה דברים אמורים, בפקדון שהלכו בעליו למדינת חייב; אבל אם היו עמו באותה הארץ חרי זה לא יגע בו, אף על פי שהוא אבד.

ז,ו כל המוכר פקדון על פי בית דין, חרי זה

מוציאין מן היתומים בעדותו: שאין זה ראיה ברורה, ואמרו דעתן אינו אמר דעתו; ואין לו לדין אלא מה שדעתו סומכת עליו, כמו שיתבאר בהלכות סנהדרין.

ו,ט מעשה באחד שהפקיד שמשמן אצל חברו בעדים, ובא לתבעו, ואמר לו החזרתים לה, אמר לו המפקיד וחלוא כהן וכהן היא מדתם וחרי הם מנחים אצלה בבית, אמר לו שלף החזרתי לה, ואלו אחרים הן. ואמרו חכמים, אין מוציאין מידו, שמוא אלו השמשמן שלשומר הן; אלא ישבע השומר בנקיטת חפץ שהחזיר, כמו שבארנו.

ו,י בעל הפקדון שתבע פקדונו, ונתן לו השומר, ואמר המפקיד אין זה פקדוני אלא אחר הוא, או שלם היה ואתה שברתו, או חדש היה ואתה נשתמשת בו, מאה סאין הפקדתי אצלה ואין אלו אלא חמשים, ובעל הבית אומר זה הוא שהפקדת בעצמו, ומה שנתת אתה נוטל חרי השומר נשבע הסת, כשאר כל הנתבעין: שאין כל שומר נשבע שבועת השומרין האמורה בתורה, אלא בזמן שמורה בעצמו שלפקדון כמו שהמפקיד אומר, וטוען שנגנב או מת או נשבה; כללו שלדבר, טוען לפטר עצמו מן התשלומין. אבל אם אמר, זה הוא שהשאלתני, או שהשפרת לי, או שנטלתי שבר על שמירתו, והבעלים אומרים אינו זה אלא אחר, או נשתנה ממשות שהיה השומר נשבע הסת; או שבועת התורה, אם הודה במקצת.

ו,יא פיצד: מאה סאה הפקדתי אצלה, והשומר אומר לא הפקדת אצלי אלא חמשים נשבע שבועת התורה, מפני שהודה במקצת: לא משום שבועת השומרין. מאה פזר שלחטים הפקדתי אצלה, והוא אומר לא הפקדת אצלי אלא מאה פזר שלשעזרים נשבע הסת כשאר כל הנשבעין בטענה כזו.

מוזכר לאחרים; ואינו מוזכר לעצמו, מפני החשד. והדמים יהיו מנחים אצלו, ויש לו להשתמש בהן; לפיכך חרי הוא עליהן שומר שָׁכר, אף על פי שעדין לא נשתמש בהן.

וזו המפקיד מעות אצל השלחני, או החנוני אם היו צוררין וחתומין, או קשורין קשר משנה חרי זה לא ישתמש בהן; לפיכך אם אבדו או נגנבו, אינו חייב באחריותן. ואם אינן חתומין, ולא קשורין קשר משנה אף על פי שהן צוררין, יש לו להשתמש בהן; לפיכך הוא נעשה עליהם שומר שָׁכר, ואם אבדו או נגנבו, חייב באחריותן. נאנסו, בגזון שאבדו בלסטים מזין חרי זה פטור. במה דברים אמורים, קדם שישתמש בהן; אבל אחר שנשתמש בהן נתחייב באחריותן בכל מלוח שפעולם, עד שיחזירן לבעלים.

זח המפקיד מעות אצל בעל הבית, בין צוררין בין מתרין חרי זה לא ישתמש בהן; לפיכך אם אבדו או נגנבו, אינו חייב באחריותן והוא, שיטמנם בקרקע כמו שפארנו.

זט המפקיד חבית אצל חברו, בין שיחדו לה הפעלים מקום בין שלא יחדו לה מקום, וטלטלה לצרכו ונשברה, בין מתוך ידו נשברה בין אחר שהחזירה למקום שיחדו לה נשברה חייב לשלם; טלטלה לצרפה, בין שנשברה מתוך ידו בין שנשברה משהניחה במקום אחר חרי זה פטור.

זי אין מקבלין פקדונות לא מן הנשים, ולא מן העבדים, ולא מן התינוקות. קבל מן האשה, יחזיר לאשה; מתה, יחזיר לבעלה. קבל מן העבד, יחזיר לעבד; מת, יחזיר לרבו. קבל מן הקטן יקנה לו בו ספר תורה, או דקל שיאכל פרותיו. וכלן שאמרו בשעת מיתתן, שלפלוני הם אם נאמנין לו, יעשה כפרושן; ואם לאו, יחזיר ליורשיהם.

זיא הפקדון והאבדה, לא נתנו לתבע אלא במקומם. פיצד: הפקיד אצלו בירושלים, אינו יכול לתבעו בנזב; ואם החזיר לו פקדונו בנזב, מקבלו ממנו. הפקיד אצלו בישוב, והביא לו פקדונו במדבר אינו מקבלו ממנו, אלא יאמר לו חרי הוא באחריותך, עד שתחזירהו לי בישוב, בדרך שהפקדתי אצלך בישוב.

זיב המפקיד אצל חברו, וחלף בעל הפקדון למדינת חים, וחרי השומר רוצה לפרש, או לצאת בשירה יש מי שהורה שאם בא השומר והביא הפקדון לבית דין, נפטר מאחריות שמירתו. ודברים שלטעם הם, שאין אוסרין זה במדינה זו, מפני פקדון שלוח שפירח; ואי אפשר לו לחליכו עמו, שמא יארע לו אנס, ויהיה חייב באחריותו. ובית דין מפקידין אותו ביד נאמן אצלם, משום חשב אבדה לבעלים.

הלכות שאילה ופקדון פרק ח

חא המפקיד אצל חברו בהמה או פלים, ונגנבו או אבדו, ואמר חריני משלם, ולא רצה להשבע, ונמצא הגנב משלם תשלומי כפל; טבח או מבר, משלם תשלומי ארבעה וחמשה. למי משלם למי שחיה הפקדון אצלו, שחרי אמר אשלם.

חב חזרה הבהמה עצמה חוזרת לבעליה, היא וגזותיה וילדותיה: שאין זה השומר קונה שבח הבא מגופה, אלא שבח הבא מאליו. וכבר פארנו שאין הגנב מחזיר גזות וילדות, אלא לפני יאוש.

חג נשבע השומר ולא רצה לשלם, ואחר כך נמצא הגנב משלם תשלומי כפל; טבח או מבר, משלם תשלומי ארבעה וחמשה. למי משלם, לבעל הפקדון.

חד וכן השוכר פרה מחברו, ונגנבה, ואמר חריני משלם ואיני נשבע, ואחר כך חבר הגנב משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה

לְשׁוֹכֵר: שָׂאלוּ רָצָה הַשׁוֹכֵר, הִיָּה נִשְׁפָּע
שְׂגָנְגָה בְּאַנָם, וְנִפְטָר.

ה, ה שׁוֹמֵר חָנָם שָׁאֵמֵר פִּשְׁעָתִי, זָכָה בַּכֶּפֶל:
שְׁחָרִי חֵיב עֲצָמוֹ לְשִׁלּוֹם; וְאֵלֹו רָצָה, אָמַר נִגְנָגָה
אוֹ אֲבָדָה, וְהִיָּה נִפְטָר. וְכֵן נוֹשֵׂא שְׂכָר,
וְהַשׁוֹכֵר שָׁאֵמֵר נִגְנָגָה קָנָה הַכֶּפֶל: שְׁחָרִי חֵיב
עֲצָמוֹ לְשִׁלּוֹם; וְאֵלֹו רָצָה, אָמַר מִתָּה, וְהִיָּה
נִפְטָר. אֲבָל הַשּׁוֹאֵל אֵינֹו קוֹנֵה הַכֶּפֶל, עַד
שִׁישְׁלֹם מֵעֲצָמוֹ. קָדָם וְשִׁלּוֹם מֵעֲצָמוֹ, וְאַחֲרֵי כֵן
הֵכֵר הַגֶּנֶב מִשִּׁלּוֹם כֶּפֶל וְתִשְׁלֹוּמִי אֲרַבְעָה
וְחִמְשָׁה לְשׁוֹאֵל.

ה, ו כָּל הַקּוֹנֵה הַכֶּפֶל, קוֹנֵה הַשְּׂכָח הַפֶּא מֵאֲלִיו.
פִּיצָד: הַפְּקִיד אֲרַבְעֵ סָאִין אֲצֵל חֲבֵרוֹ, וְחָרִי הֵן
שׁוֹוִין סָלַע, וְנִגְנָבוֹ אוֹ אֲבָדוֹ, וְאָמַר חֲרִינִי
מִשִּׁלּוֹם סָלַע וְאֵינִי נִשְׁפָּע, וְאַחֲרֵי כֵן נִמְצָאוּ,
וְחָרִי הֵן שׁוֹוִין אֲרַבְעֵ סָלָעִים חֲרִי הֵן שְׁלֹשׁוֹמֵר,
וְאֵינֹו מִשִּׁלּוֹם אֵלֹא סָלַע.

ה, ז בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שְׁלֹא הַטְּרִיחַן לְבַעֲלִים
בְּדִין. אֲבָל אִם הוֹדָה שֶׁפִּשְׁעִי, וְחִיבוּהוֹ בֵּית דִּין
לְתֵן, וְלֹא נָתַן בְּרִצּוֹנוֹ, עַד שֶׁכִּפּוּהוֹ בֵּית דִּין עַל
בְּרָחוֹ וְנִטְלוֹ מִמֶּנּוּ, וְאַחֲרֵי כֵן הֵכֵר הַגֶּנֶב, אוֹ
נִמְצָא הַפְּקִדוֹן יַחְזִיר לְבַעֲלִים בְּמוֹת שְׁחָוָא,
וּמַחְזִירִין לְשׁוֹמֵר הַדָּמִים שֶׁלְקָחוֹ מִמֶּנּוּ. וְאִם
כֵּלִים אוֹ קֶרֶקַע גָּבֹו בֵּית דִּין מִמֶּנּוּ בְּשׁוּמָה,
מַחְזִיר לְשׁוֹמֵר כֵּלָיו אוֹ שִׁדְּהוֹ.

ה, ח תִּבְעֵהוּ בְּעִלִּים לְשׁוֹמֵר, וְנִשְׁפָּע, וְאַחֲרֵי כֵן
שִׁלּוֹם, וְהֵכֵר הַגֶּנֶב הוֹאִיל וְשִׁלּוֹם בְּרִצּוֹנוֹ, זָכָה
בַּכֶּפֶל, אִם עַל פִּי שְׁחָטְרִיחַן בְּתַחֲלָה לְדִין, עַד
שֶׁנִּשְׁפָּע. אָמַר הַשׁוֹמֵר בְּתַחֲלָה אֵינִי מִשִּׁלּוֹם,
וְחָזַר וְאָמַר חֲרִינִי מִשִּׁלּוֹם זָכָה בַּכֶּפֶל.

ה, ט אָמַר חֲרִינִי מִשִּׁלּוֹם, וְחָזַר וְאָמַר אֵינִי
מִשִּׁלּוֹם, אוֹ שָׁאֵמֵר חֲרִינִי מִשִּׁלּוֹם וּמָתָה, וְאָמְרוּ
הַבָּנִים אֵין אָנֹו מִשִּׁלְּמִין, אוֹ שְׁלֹא הִסְפִּיק לְתַבַּע
אֶת הַשׁוֹמֵר עַד שְׁמִתָּה, וְתַבַּע אֶת הַבָּנִים וְשִׁלְּמוּ
בְּנֵי הַשׁוֹמֵר, אוֹ שֶׁשִּׁלְּמוּ הַבָּנִים לְבָנִים, אוֹ

שֶׁשִּׁלּוֹם הַשׁוֹמֵר מִחֲצָה; שָׂאל שְׁתֵּי פָרוֹת וְשִׁלּוֹם
אַחַת מֵהֶן, שָׂאל מִשְׁתַּפִּין וְשִׁלּוֹם לְאַחַד מֵהֶן,
שְׁתַּפִּין שִׁשְׁאֵלוּ וְשִׁלּוֹם אֶחָד מֵהֶן, שָׂאל מִן
הָאִשָּׁה וְשִׁלּוֹם לְבַעֲלָהּ, אִשָּׁה שִׁשְׁאֵלָה וְשִׁלּוֹם
בַּעֲלָהּ: כָּל אֵלֹו סָפֵק, וְחָרִי הַכֶּפֶל מִטָּל בְּסָפֵק,
וְאֵינֹו תַּחַת יָד אֶחָד מֵהֶן; לְפִיכֵן חוֹלְקִין הַכֶּפֶל
אוֹ הַשְּׂכָח, בֵּין בַּעַל הַפְּקִדוֹן וּבֵין הַשׁוֹמֵר. וְאִם
קָדָם אֶחָד מֵהֶן, וְתַפְסֵם הַכָּל אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ,
וְאֵפֶלֶוּ בְּחוּצָה לְאֶרֶץ.

ה, י נִגְנָב הַפְּקִדוֹן בְּאַנָם, וְאַחֲרֵי כֵן הֵכֵר הַגֶּנֶב
אֶחָד שׁוֹמֵר חָנָם וְאַחַד שׁוֹמֵר שְׂכָר עוֹשֶׂה דִין
עִם הַגֶּנֶב, וְאֵינֹו נִשְׁפָּע. קָדָם וְנִשְׁפָּע, וְאַחֲרֵי כֵן
הֵכֵר הַגֶּנֶב אִם שׁוֹמֵר חָנָם הוּא רָצָה, עוֹמֵד
בְּשִׁבּוּעָתוֹ, רָצָה, עוֹשֶׂה דִין עִם הַגֶּנֶב; וְאִם
שׁוֹמֵר שְׂכָר הוּא, עוֹשֶׂה עִמּוֹ דִין. נִגְנָב הַפְּקִדוֹן
בְּאַנָם, וְחִחְזִירוֹ הַגֶּנֶב לְבֵית הַשׁוֹמֵר, וְחָרִי הוּא
בְּהִמָּה, וּמִתָּה שֵׁם בְּפִשְׁעָה יֵשׁ בְּדָבָר סָפֵק אִם
כָּלָתָה שְׁמִירָתוֹ וְנִפְטָר, אוֹ עֲדִין לֹא כָלָתָה
שְׁמִירָתוֹ. לְפִיכֵן הַשׁוֹמֵר פֶּטוּר מִלְּשִׁלּוֹם; וְאִם
תַּפְסֹו הַבַּעֲלִים, אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ.

			משכימין לסליחות	1st Day of Selichos
14 Sep	ראשון Sunday	כ"א 21	בבלי: הוריות יג ירושלמי: סוטה ז תוספתא: בכורות ב נ"ך: אסתר ז-ח רמב"ם: שאלה ופקדון ב	עלות השחר..... 5:23 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:07 סו"ז תפלה - מג"א . 10:21 שקיעה..... 7:05 נץ החמה..... 6:36 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:43 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:18
15 Sep	שני Monday	כ"ב 22	בבלי: הוריות יד ירושלמי: סוטה ח תוספתא: בכורות ג נ"ך: אסתר ט-י רמב"ם: שאלה ופקדון ג	עלות השחר..... 5:24 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:07 סו"ז תפלה - מג"א . 10:22 שקיעה..... 7:04 נץ החמה..... 6:37 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:43 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:46 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:17
16 Sep	שלישי Tuesday	כ"ג 23	בבלי: זבחים ב ירושלמי: סוטה ט תוספתא: בכורות ד נ"ך: דניאל א-ב רמב"ם: שאלה ופקדון ד	עלות השחר..... 5:25 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:08 סו"ז תפלה - מג"א . 10:22 שקיעה..... 7:02 נץ החמה..... 6:38 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:44 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:46 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:15
17 Sep	רביעי Wednesday	כ"ד 24	בבלי: זבחים ג ירושלמי: סוטה י תוספתא: בכורות ה נ"ך: דניאל ג-ד רמב"ם: שאלה ופקדון ה	עלות השחר..... 5:26 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:08 סו"ז תפלה - מג"א . 10:22 שקיעה..... 7:00 נץ החמה..... 6:39 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:44 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:46 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:13
18 Sep	המישי Thursday	כ"ה 25	בבלי: זבחים ד ירושלמי: סוטה יא תוספתא: בכורות ו נ"ך: דניאל ה-ו רמב"ם: שאלה ופקדון ו	עלות השחר..... 5:27 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:08 סו"ז תפלה - מג"א . 10:22 שקיעה..... 6:59 נץ החמה..... 6:40 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:44 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:46 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:12
19 Sep	ששי Friday	כ"ו 26	בבלי: זבחים ה ירושלמי: סוטה יב תוספתא: בכורות ז נ"ך: דניאל ז-ח רמב"ם: שאלה ופקדון ז	עלות השחר..... 5:28 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:08 סו"ז תפלה - מג"א . 10:22 שקיעה..... 6:57 נץ החמה..... 6:41 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:44 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:46 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:10
20 Sep	הפטרה: שוש אשיש שב"ק Shabbos	כ"ז 27	בבלי: זבחים ו ירושלמי: סוטה יג תוספתא: ערכין א נ"ך: דניאל ט-י רמב"ם: שאלה ופקדון ח	עלות השחר..... 5:29 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:09 סו"ז תפלה - מג"א . 10:22 שקיעה..... 6:55 נץ החמה..... 6:42 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:45 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:46 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:08

ווער עס ווייטסט פון ארץ ישראל, ער האט שוין געשפירט דעם אַמֶּת'ן טעם פון ארץ ישראל, ער קען דערקענען אויף איינעם אויב יענער איז געווען ביי אן אַמֶּת'ן צדיק אויף ראש השנה אָדער נישט.

(ספר המדות אות צדיק חלק ב' סימן כ"א)